

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Szaktudományi pályázat
2016-2020

Moholy-Nagy Vizuális Modulok:
a 21. századi képi nyelv tanítása

Kézikönyv a Vizuális kultúra tanításához VI.

Tanítási tanulási programok az 10. osztály számára.

Iskolai kipróbálás: 2017.-18. szeptember tanév

A kézikönyv az MTA-ELTE Vizuális kultúra szak módszertani kutatócsoport, *"Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása, 2016-2020"* című projekt keretében készült. A kutatásokat a *Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programja* támogatta.

A kötetben szereplő írások szerzők szellemi tulajdonát képezik. Oktatási célra szabadon felhasználhatók, de más kiadványban csak a szerzők írásos beleegyezésével jelenhetnek meg.

Tartalom

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL Kárpáti Andrea	11
2. modul: Vizuális médiakommunikáció	
VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL.....	16
PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	16
Alapelvek, célok – szemléletmód	16
A modul innovatív tartalma.....	17
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	19
A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modultanterv összevetése	20
Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok	29
Tartalmak.....	29
Műfajok	30
Technikák.....	30
Új és hagyományos módszerek.....	31
Informális tanulási alkalmak.....	31
3. Témakörök és időterv.....	33
5. évfolyam, 2016/17. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A technikai képalkotás alapjai - fotó	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Az animáció alapjai.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A filmkészítés alapjai	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

6. évfolyam, 2017/18. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Fotózás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Animáció.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7. évfolyam, 2018/19. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Fotózás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Animáció.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Filmkészítés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. évfolyam, 2019/20. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Fotózás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Animáció.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Filmkészítés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. évfolyam, 2016/17. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A modul céljai a 9. évfolyamban	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A modul témakörei a 9. évfolyamban	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10. évfolyam, 2017/18. tanév	34
A modul céljai a 10. évfolyamban	34
A modul témakörei a 10. évfolyamban	34
11. évfolyam, 2018/19. tanév	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A modul céljai a 11. évfolyamban	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A modul témakörei a 11. évfolyamban	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
11. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

4. Kimeneti követelmények tanévenként	35
5. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények:.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények:.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. évfolyam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10. évfolyam	35
Minimum követelmények	35
Optimum követelmények.....	35
11. évfolyam:	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Minimum követelmények	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Optimum követelmények.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5. Informális tanulási terv.....	36

6. Alkotók és művek	37
Állókép-fotó (történet):.....	37
Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):.....	37
Mozgóképek (filmtörténet):.....	37
Animációs filmek	38
Internet, virtuális valóság:.....	38
7. Hivatkozások jegyzéke.....	39
8. A modul adatai	40
Cím: Vizuális médiakommunikáció.....	40
Közreműködő kutatók	40
Közreműködő pedagógusok.....	40
Kísérleti osztályok, 2017 január	41
9. osztályos tanítási - tanulási programok Vizuális médiakommunikáció modulhoz	41
Nagy Angelika Ágnes Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Nyíregyháza)	42
Klima Gábor Eötvös József Gimnázium, Budapest	63

3. modul: A tárgy- és környezetkultúra tanítása

A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL.....	105
PEDAGÓGIAI PROGRAM 5-11. évfolyam Alapelvek, célok – szemléletmód	105
Bevezetés	105
Kapcsolódás az érvényes tantervekhez.....	106
Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz.....	106
Sajátos fejlesztési célok.....	106

Attitűdök, képességek	107
Ismeretek.....	107
Tartalmak.....	107
A tárgy- és környezetkultúra képességrendszere	107
Alkotó részképességek	108
1. Tartalmak és módszerek	111
Munkaforma.....	111
Módszerek.....	111
Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül	111
A rendeltetés, funkció tanítása	112
A technológia, a szerkezet tanítása.....	113
A tervezés tanítása	113
A formaadás tanítása	114
A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt	115
Az elemzés fajtái.....	115
2. Témakörök, fejlesztési feladatok	116
5. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
JÁTÉKSZER, MODELLEZÉS	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.-osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
CSOMAGOLÁS.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
ÖLTÖZKÖDÉS	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.-osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Téma: LAKÁS, OTTHON	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.-osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Téma: TERVEZZÜNK TÁRGYAKAT!	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.-osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Téma: TERVEZZÜNK TEREKET!	116
11.-osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Téma: KRITIKUS SZEMMEL	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3. Kimeneti követelmények.....	118
5-8. évfolyam.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9 – 11. Évfolyam	118
4. Informális tanulás terv	121
5. Alkotók és művek	121
Épületek, építésszek:	121
Tárgyak	122
6. Hivatkozások jegyzéke.....	122
7. A modul adatai	124
9. osztályos tanítási - tanulási programok A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz.....	125
Mészáros Zsuzsanna Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Budapest)	126
Póczos Valéria Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Budapest).....	153

4. modul: A kortárs képzőművészet tanítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István (Wrobel Péter közreműködésével)	184
1. Alapelvek, célok – szemléletmód	184

Célok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel.....	184
Új tanulási formák	185
Nevelési, fejlesztési célok (képességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése).....	186
Várható eredmények.....	186
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	187
1. Tartalmak és módszerek	187
A modul innovatív tartalma.....	187
A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	187
Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása	188
Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására	188
Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis	188
A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei.....	189
Módszerek.....	190
A dinamika elve	190
Egyéni és csoportos feladatok.....	190
Szemiotikai megközelítés	190
Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással.....	191
A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe	191
A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	192
Modellszerűség	192
A kommunikáció széles spektruma	192
Csatornaváltás	192

Problémát felvető, sejtető kommunikáció.....	192
Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások	192
Elfogulatlanság	193
Várható eredmények.....	193
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	194
2. Témakörök és időterv.....	194
Módszerbeli hangsúlyok.....	196
5-6. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7-8. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9-11. osztály	197
Témakörök, fejlesztési témák és célok, 5.-8. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2017/18. tanév, 5. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2017/18. tanév, 6. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2018/19. tanév, 7. Osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2019/20. tanév, 8. Osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály	198
2016/17. tanév, 9. osztály	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2017/18. tanév, 10- osztály.....	198
2018/19. tanév, 11- osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2019/20. tanév, 12- osztály(külön lehetőségként)	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Múzeumpedagógiai módszerek	206
3. Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként.....	207
Differenciálás a feladatokban és az értékelésben.....	207

A parafrázis feladatok hatásainak értékelése	207
Minimum követelmények és optimum szintek.....	207
4. Informális tanulási alkalmak.....	212
Múzeumi tanulás.....	212
A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:	212
Kortárs művészet a múzeumban.....	213
Kortárs művészet az iskolában	213
Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:	215
Egyéb informális tanulási alkalmak	217
5. Műlista.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. osztály.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. Hivatkozások és ajánlott irodalom	220
9. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz.....	222
Pók Tímea Kőbányai Szent László Gimnázium (Budapest).....	223

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL

Kárpáti Andrea

ELTE TTK, Természettudományi Kommunikációs és UNESCO
Multimédiapedagógiai Központ

„Minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotó energiáit kibontakoztassa, ha munkáját belülről igenli. Minden emberben megvan az eredendő képesség az érzéki élmények befogadására, és minden ember érzékeny a hangokra, színekre, tapintási és térhatásokra stb.

Ez azt jelenti, hogy természeténél fogva minden ember élvezheti az érzéki élmények minden örömet; jelenti továbbá azt is, hogy minden egészséges emberből aktív zenész, szobrász, építész stb. válhatik, éppúgy, ahogy beszéd közben „szónok” lesz: vagyis élményeinek minden anyagban formát tud adni (ami nem egyértelmű a „művészettel”). (...)

Ha tehát azt mondjuk: minden emberben megvan a képesség, hogy – jóllehet objektív szempontokból nem is mindjárt a legtökéletesebben, s a közösség számára talán nem is jelentőségteljesen – bármely műfajban ki tudja fejezni magát, úgy még nagyobb biztonsággal állíthatjuk, hogy minden emberben megvan a képesség bármely műfajhoz tartozó műalkotás befogadására”. (Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészetig. Budapest: Corvina Kiadó, 1928/1968, 14. old.)

A hazai vizuális nevelés máig korszerű hagyománya Moholy-Nagy László, Kepes György és Breuer Marcel, a német Bauhaus iparművészeti és építészeti főiskola funkionalista és puritán szellemét meghatározó magyar alkotók öröksége, amelynek középpontjában a vizuális nyelv kreatív használata áll. Ahogyan Kodály a zenei tehetség alapjait minden gyermeknél felfedezi, úgy látja Moholy-Nagy az alkotás lehetőségét a képekkel való közlésben – minden ember számára. Iparművész és építész-tervező képzésünkben él a három mester szelleme, de helye van a közoktatásban is.

Különösen fontos Moholy-Nagy László számos műben kifejtett, ma is korszerű művészetpedagógiája. „Az anyagtól az építészetig” (1968), „Festészet, fényképészet, film” (1978), „Látás mozgásban” (1996) – már a címek is jelzik, mennyire korszerű az irány, amelyet mutat: a kortárs témákat korszerű anyagokkal és technikákkal kísérletezve lehet a legjobban kifejezni, s ezek természetesen társíthatók a hagyományos alkotó módszerekkel. A képeket és tárgyakat élethelyzetek megoldására, indulatok és gondolatok érzékletes és inspiráló kifejezésére kell használnunk az iskolában éppúgy, mint később, a munka világában és a mindennapi életben.

Kutatásunk során, 2016-2020 között négy „Moholy-Nagy modult” – a mester gondolatait napjaink vizuális kultúrájából vett tananyagokkal ötvöző tananyagot – dolgozunk ki, amelyek alapoznak az elmúlt évtizedek képességekutatásaira, és teret engednek a gyerek közösség és a pedagógusok, az iskola és a település sajátos hagyományainak, igényeinek megjelenítésére is:

1. **Vizuális kommunikáció** hagyományos és digitális képi eszközökkel, az 1-4. és 5.-8. osztályok számára;

2. **Vizuális médiakultúra:** a médiakompetencia és informatikai kompetencia integrált fejlesztése, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
3. **Környezetkultúra és tárgykultúra,** közösségi tervezés és konstruálás, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
4. **A kortárs vizuális művészet** tanítása és felhasználása alkotási folyamatban, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára.

Pedagógiai programunk alapelve, hogy meg kell őrizni a hagyományos rajz tantárgy értékét, a manualitást és a közvetlen érzéki tapasztalatszerzést, illetve a kreativitás fejlesztésének kialakult és bevált formáit. Ugyanakkor *hidakat kell építenünk az Informatika és a Mozgókép-kultúra és médiaismeret felé.* A médiakultúra oktatása 2012 óta a jelentős részben a Vizuális kultúra tantárgy oktatóira hárul. Ezért közlünk kipróbált feladatokat minden modulunkban a digitális képalkotás területéről is, második modulunkat pedig digitális és hagyományos képalkotás együttes oktatásának szenteltük. A magyar Bauhaus-mesterek művészi alkotómunkája a bizonyíték arra is, hogy a hagyományos és géppel segített képalkotás egyenértékű: a fotó és a film, illetve a 21. században a multimédia és intermédia a mindennapi életben használt képi nyelv részévé vált. Szintén a korszerűség követelménye miatt szerepel programunkban a kortárs képzőművészet tanítása, hogy napjaink társadalmi és egyéni problémáit újszerű és hatásos megfogalmazásában mutathassuk meg a tanulóifjúságnak. Az építészet és a dizájn megújítását megfogalmazó Bauhaus szellemét követő programból nem hiányozhat a bennünket is körülvevő építészeti és tárgyi környezet, azaz a környezetkultúra tanítása sem.

A jelenleg érvényes Nemzeti Alaptanterv szerény, a legtöbb évfolyamon heti egy órási időkeretben, maximális téma- és módszerbeli változatosságot szeretne megvalósítani. Ez szerintünk lehetetlen vállalkozás, hiszen számos kutatás igazolja, hogy a célzott, egy vizuális nyelvi területet alaposan bemutató fejlesztés hatékonyabb, mint a minden témát felületesen érintő, „teljességre törekvő” oktatás. Moholy-Nagy László és művész-pedagógus társai pedagógiai munkássága is arra inspirál, hogy *kevesebb területen és alaposabban:* a kísérletezésnek, játéknak, közösségi alkotásnak és problémamegoldásnak bőséges teret engedve működjön együtt a rajztanár és tanítványai a rajzórán és az ezzel integrált, iskolán belüli és iskolán kívüli tanulási színtereken. *Moduláris rajzpedagógiai programunk* ezt a célt szolgálja. Kísérletünkben az iskolában rendelkezésre álló óra-keret mintegy felében tanítjuk a kerettantervi törzsanyagot, a fennmaradó időkeretet pedig a Nemzeti alaptanterv követelményei alapján választott modul tölti ki.

Tantárgyunk lényegét tekintve integratív, bár oktatásában szeretnénk *megőrizni a vizuális kompetenciára fókuszáló programot.* Kepes György *„A világ új képe a tudományban és a művészetben”* (1979) című munkája mutatja, hogy a fotóval, filmmel, digitális modellel és szimulációval gazdagított tudományos vizualizáció és az infografika tananyagba építésével a vizuális kultúra utat találhat a természettudományok és a humán tudományok, társművészetek felé is.

Négy modulunkhoz pedagógiai programot, tanítási-tanulási programokat, és ezek kipróbálása után **tanári kézikönyveket** készítünk. Kétféle szerkezetben adjuk közre a köteteket: *korosztályok szerint* – ez a kötet is ilyen. Az első kézikönyv-sorozatunk tehát a modul programokat korosztályonként közli, az 1. osztály számára (amelyhez csak az 1. Vizuális kommunikáció modul fejleszt tananyagot), és az 5. és 9. osztályok számára, amelyekhez minden modulban készül tananyag. Jövőre a következő korosztályok (a 2., 6. és 10.

osztályosok) kézikönyvei készülnek el. A kutatás végén, 2020-ban *modulok szerint* szerkesztjük meg kipróbált tananyagainkat, hogy a pedagógusok szakmai céljaik és érdeklődésük szerint, illetve és tanítványaik igényei, iskolájuk pedagógiai kultúrája szerint választhassák ki a Vizuális kultúra tantárgy tananyagából azokat a témákat, amelyekkel részletesebben foglalkozni szeretnének.

Oktatási programunkat tudományosan megalapozott fejlesztő hatású módszerekre építjük. Az ELTE vizuális képességkutató csoportja 2009-2015 között kidolgozta és 6-12 évesek körében vizsgálatokkal alátámasztotta a vizuális képességek rendszerét, majd három képességterületen (térsemlélet, vizuális kommunikáció, szín) fejlesztő feladatrendszert hoztunk létre. A képességstruktúra fejlődésének vizsgálatára kidolgozott 90 feladattal 6-14 évesek körében végzett értékelés alapján *a vizuális képességrendszer négy fő klaszterben írható le* (Kárpáti és Gaul, 2011):

1. Vizuális megismerés (észlelés, emlékezés, értelmezés) / tanulási képességek
2. Problémamegoldó képesség
3. Vizuális alkotó, kifejező képesség
4. Vizuális kommunikációs képesség

A nemzetközi rajzpedagógia törekszik a **kutatás alapú oktatásfejlesztés, a képességvizsgálatokra építő tanterv-tervezés** megvalósítására, és ebbe az irányba mutat az Európai Vizuális Műveltség Hálózat ([European Network for Visual Literacy, EnVIL](#)) megalakulása is. A 11 ország 19 felsőoktatási és kutatóintézetének együttműködésével létrejött kutatócsoport munkájában kutatócsoportunk több közreműködője is részt vesz. A *Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret* (KEVMR) kialakítása, a hasonló típusú nyelvi írástudási dokumentum mintájára, 2016-ban elkészült és jelenleg is folynak a bevalás vizsgálatai – ezek közé tartozik kutatásunk is (Kárpáti és Pataky, 2016, Schönau és Wagner szerk., 2016).

Moduljaink egy-egy képességcsoportot kiemelten fejlesztenek. Az iskolakísérletek eredményeit **kontroll csoportos képességméréssel és portfólió értékeléssel** követjük nyomon. Kutatásunkban a pedagógus munkáját segítő köztes mérések is lesznek. A vizuális és általános képességteszteket a portfólió értékeléssel együtt alkalmazzuk, így módunk lesz sokoldalú, a fejlesztést segítő visszajelzéseket adni. A *pszichológiai immunkompetenciát* standardizált kérdőívvel, *a divergens gondolkodást és a kombinatív képességet* bemért kompetencia alapú online tesztekkel vizsgáljuk. A színpercepciót és színértelmezést, a térsemléletet és a vizuális kommunikáció képességelemt a Szegedi Egyetem Neveléstudományi intézetében fejlesztett online diagnosztikus értékelési rendszerben, színes képes, hangos tesztekkel vizsgáljuk. Ezekről bővebben kutatásunk honlapján, a [Képességvizsgálati eszközök](#) menüpontban és a [Közleményeink](#) rovatban olvashatnak.

A "Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása" projekt a [Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programjának](#) része. Az [MTA-ELTE Vizuális Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoportban](#) öt felsőoktatási intézmény munkatársai dolgoznak, kísérleti programjaink az ország számos területét lefedik. A projektet vezető és a 3. modult koordináló budapesti ELTE, az 1. modulért felelős kecskeméti Neumann János Egyetem és az egri Eszterházy Károly Egyetem sárospataki Comenius Campusa, a 2. és 3. modult koordináló Nyíregyházi Egyetem és egri Eszterházy Károly Egyetem és a 4. modulért felelős Magyar Képzőművészeti Egyetem 22 kísérleti és 4 kontroll iskolával, valamint számos

követő iskolával dolgozik együtt. A felsoroltakon kívül a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetem munkatársai is tagjai a képességkutató csoportnak.

A kutatócsoport tagjait [a kutatás honlapján](#), az [Információk rólunk](#) menüpontban találja. A modulokról bővebben a nevüket viselő almenükben, a kézikönyveket – köztük ezt is - a [Közleményeink](#) menüpontban olvashatja vagy töltheti le.

Ez a kötet a pedagógiai programokat és a kipróbált, tanulói munkákkal és műalkotásokkal illusztrált tanítási-tanulási programokat is tartalmazza. A Moholy-Nagy Vizuális Modulkok lefelé és felfelé egyaránt tovább építhetők, és az itt olvasható pedagógiai program és tanítási-tanulási programok módszertani elvei mentén további tananyagrészekkel bővíthetők. Közös jellemzőjük, hogy a hagyományos technikák és műfajok mellett, a kortárs vizuális kultúrához hasonlóan, integrálják a digitális, illetve multimediális képalkotási lehetőségeket is. A NAT-ban a digitális képalkotás technikáit is tanító Informatika és az alapfokú képzésben a Vizuális kultúra tantárgy tantervébe iktatott mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyakkal való együttműködéshez is kidolgozunk javaslatokat. A programokhoz *informális tanulási alkalmak* (múzeumi foglalkozások, műemléktúrák, látogatások kézműves műhelyekben, képzőművészek műtermeiben stb.) is kapcsolódnak.

Kérjük, ossza meg velünk tapasztalatait a könyvről, és ha kedvet kapott arra, hogy kipróbálja tananyaginkat, [jelentkezzen honlapunkon partner iskolának](#). Szeretettel várjuk művészet-pedagógus közösségünkbe!

Kutató csoportunk kezdeményezésére, a drámapedagógia és színházi nevelés, a táncpedagógia, vizuális nevelés és a zenepedagógia művelői számára konferencia sorozat indult az ELTE-n. [Az első rendezvény előadói, kiállítói írásait letöltheti innen](#). Évről évre, júniusban, gyermekmunkák és innovatív programokat bemutató kiállítással, koncertekkel, drámapedagógiai műhelyekkel jelentkező rendezvényre 2017-ben 260 művész-tanár és kutató jött el, a hozzá csatlakozó, nemzetközi workshopon hatvan előadást hallgathattunk. Jöjjön el, és mutassa be saját innovatív tanítási eredményeit az [ELTE Művészetpedagógiai Konferencián](#) és az [ELTE Workshop for Art Education](#) rendezvényen!

Hivatkozások

Kárpáti Andrea és Gaul Emil (2011). A vizuális képességrendszer: tartalom, fejlődés, értékelés. In B. Csapó és A. Zsolnai (szerk.), *Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában*. (pp. 41–82). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

Kárpáti Andrea (2001). [*Firkák, formák, figurák – a gyermekrajz fejlődése a kisgyermekkortól a kamaszkorig*](#). Dialóg Könyvkiadó, Budapest

Kárpáti Andrea (megjelenés alatt). *Gyermekrajz az Új Képkorszakban: tér, forma, szín és technika*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. e-könyv.

Kárpáti Andrea, Pataky Gabriella (2016). [*A Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret. Neveléstudomány*](#), 2016(1), 6-21

Kepes György (1979): *A világ új képe a tudományban és a művészetben*. Budapest, Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1928/1968): *Az anyagtól az építészetig*. Budapest: Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1979): *A festéktől a fényig*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó

Schönauf, D. és Wagner, E. Hrsg.: *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy - Prototyp*. Münster-New York: Waxmann Verlag, 319-327. Absztrakt: <http://www.waxmann.com/buch3428>

VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL

SZERZŐK:

Havasi Tamás, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatika Intézet,

Mozgóképkultúra Tanszék

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Alapelvek, célok – szemléletmód

Az aktuális Nemzeti Alaptanterv és új kerettantervi változások sürgetik a helyi tantervek és a saját tanítási stratégia átgondolását, új alternatívák keresését. Nevezetesen, a korábban külön tantárgyként kezelt Mozgóképkultúra és médiaismeret tananyagait az új médiumokkal, fotóval, mozgóképpel, filmmel, posztmodern képiséggel való foglalkozást modulos, illetve integrált formában a Vizuális kultúra, illetve a Művészetek műveltségterület részének tekinti az új dokumentum.

A médianevelés és oktatás nélkülözhetetlenségét ma már senki nem vitatja, ezért ez az átalakítás több szempontból átgondolatlanak tűnik. Amikor a különböző médiumoknak legintenzívebb kapcsolatban lévő korosztály oktatási, nevelési lehetőségei az önálló tárgy megszűnésével beszűkülnek. A Nemzeti Alaptantervben részben önállóan, részben a Vizuális kultúra tantárgy részeként szerepel, de kézikönyv, pedagógiai program még nem készült hozzá. Új komplex, a területeket integráló alternatív pedagógiai programokra van szükség. A Mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy keretei korábban - szaktanári irányítással - több időt biztosítottak a beszélgetésekre, hosszabb művek elemzésére és az alkotásra is. Talán némi nyereségként könyvelhető el a komplexitás kényszere, amely a másik tantárgy keretei közé kerülésből következik. A megváltozott, átstrukturálódott tantervben a különböző tárgyi tartalmak is más időintervallumba kerültek. Esetenként más évfolyam tananyagába; például a művészettörténet tartalmaiban is van ilyen jellegű változás. (Az új tankönyv szerint a Barokk a 7. osztály tananyagából a 6. osztályába került.) Ez több olyan tantárgyat érint, amellyel a rajz vizuális kultúra is együttműködik. Ilyen tárgy például a történelem (ahol a korábbi tananyag feldolgozásának üteme felgyorsult, így nehéz párhuzamosan haladni a művészettörténeti korszakok tárgyalásával) és az irodalom is. Ez megnehezíti a tantárgyi koncentrációt, amely kiemelten fontos a probléma centrikus, nem lineáris oktatás és gondolkodás fejlesztése terén, de egyben az új modulok elhelyezését is nehezebbé teszi.

A másik érv az átgondolás mellett, hogy a változó „új képi világ” a fiatalok életét, társas kapcsolataikat minden elemében átszövi. Az általuk alkotott, létrehozott, fogyasztott, illetve általuk preferált digitális képek mennyisége megnövekedett, tematikai jellegzetességei és a fiatalok „használati” szokásaiban bekövetkező változások is indokolják a médianevelés és a vizuális nevelés komplex átgondolását. *A mai fiatalok nem egyszerűen csak passzív médiafogyasztók, hanem a digitális technológiákat használó aktív alkotók is.* Különösen tekintettel kell lennünk a társadalmi média új platformjaira, az internet közösségi oldalainak bővülő felhasználói köreire, új vizuális lehetőségeire. Így, a befogadók nevelése mellett az alkotás technikai segítségét is fel kell vállalnunk, az alkotói képességeket is integráló digitális kompetenciát kialakítanunk, valamint szemléletbeli útmutatást adnunk a média művek befogadásához. Ez a folyamat csak úgy lehet hatékony, ha hangsúlyt fektetünk a mediatizált kommunikáció vizuális, auditív és szöveges (textuális) elemeire is, legyenek azok hétköznapi, vagy éppen művészeti kontextusban. A tervezett munkát nehezíti, hogy az iskolakísérletünk egyik helyszínén a Nyíregyházi Egyetem gyakorlóiskolájában, bár médiaterem van, de csak nyílt forráskódú, egyszerű képfeldolgozó szoftvereket tudnak használni. „Komolyabb” képszerkesztő, rasztergrafikus, fényképfeldolgozó szoftvert (Adobe Photoshop), vagy vektorgrafikus (Corel Draw, Adobe Illusztrátor) és mozgókép feldolgozására, szerkesztésére alkalmas szoftver nem elérhető az iskolában. (Erre talán lehetőséget adhat, legalábbis a bemutatás és kipróbálás szintjén a Nyíregyházi Egyetem Vizuális Kultúra Intézetének médiaterme, ahol, bár csak 15 gépállásban, de kipróbálhatók ezek a szoftverek.)

Nem kétséges a médianevelés és a kommunikáció tanításának szükségessége, bármelyik metodikát, stratégiát, tantervek által biztosított formát választjuk, vagy van lehetőségünk alapul venni. Talán még koncentráltabban kell követnünk a változó képiséget, technikai fejlődést és az eszközök használatának trendjeit, miközben valamilyen állandóságot is keresünk a változások mellett. Ezek az „állandónak” tekinthető tematikák a vizuális kultúra órát, ill. a tanórákon kívüli tevékenységeket is átszöhetik. Ilyen témák pl. a *képolvasás* és annak tágabb értelmezése: a *látványolvasás*, ami végtelen variációs lehetőséget enged. A *kép és a szöveg* kapcsolata a kétféle kommunikációs jelrendszer között teremtett változatos kapcsolatokat vizsgálja.

A *nézőpont* vizuális, illetve tágabb értelmezése is segít a tömegműediumok hatásai ellen vértéződnünk. A *montázs* képi és akusztikus/auditív értelmezése, gyakorlása különösen fontos terület. A *látás és más érzékszerveink által felfogott információk kapcsolata* is számtalan élményszerű feldolgozás lehetőségét nyújtja. A *mozgás, történés és az idő ábrázolásának vizsgálata*, ábrázolásának lehetőségei a mozgóképes gondolkodást alapozza meg. Példák erre a képregény, fotóregény képsorai, az egybeszerkesztett mozgásfázisok, a kronofotográfia, vagy a képek vizuális dinamikája. A *képi-, zenei-, irodalmi alkotásokban egyaránt előforduló kifejező eszközök*, mint például a ritmus, a kommunikációs jelrendszerek, kódok összefüggéseit, átfordítási lehetőségeit rejti, míg a *szituációs játékokon* keresztül az üzenet kontextusait vehetjük számba. De ezeken a tevékenységeken keresztül a szociális kapcsolatok is gazdagíthatók, az együttműködés tanulása is megvalósítható. Nem maradhatnak ki a *befolyásolás különböző technikái* sem a tananyagokból. Mindezek a témák a médianevelést vezethetik be a különböző tantárgyak, így a rajz, vizuális kultúra keretei között is.

A modul innovatív tartalma

Napjainkra a vizuális kultúra, tartalmát, a mű megalkotásának és befogadásának módját tekintve rendkívüli módon kibővült. A tantárgy keretében nagyon nehéz tisztán pl. csak

festészetről, szobrászatról, építészetről, grafikáról beszélni. A művészeti területek között mindig volt kapcsolat, áttekintés, átfedés. Amikor a technikai képalkotás lehetősége a fotografálással megteremtődött, szinte azonnal felfigyelt rá a képzőművészet. Nem volt ez másképp a filmmel, később a videóval, majd a számítógéppel sem. Ma a világban egyszerre van jelen, például a festészetben, az impresszionizmus klasszikus időszakát idéző tájképfestészet és a számítógépes grafika vagy az interaktív videó installáció. Nagyon ritka az a kortárs képzőművészeti tárlat, amelyen mozgóképes alkotások ne lennének, de nem ritka a hangokat is tartalmazó mű. A képzőművészet audiovizuálissá vált. Új vizuális művészeti ágak születtek pl.: fotografika, számítógépes grafika, video installáció, video projekció, a virtuális valóság művészi alkalmazása (VR művészet), stb.. Ezek mellett az egyes művészeti területek között is, megőrizve szuverén jellemzőiket, felfedezhetők különböző kapcsolódási pontok. Pl. az animációs film és a képzőművészet között, már csak a használt anyagok, a képalkotás módjának azonossága miatt is keletkeznek értelmezési átfedések, de a filmekben a figyelem irányításában is hasonlóságok vannak/lehetnek.

A technikai képalkotás eszközeinek tömeges használatával új tömegkommunikációs helyzet állt elő: a hivatalos kommunikátorok mellett megjelentek az ún. nem hivatalos kommunikátorok is. Az információk hitelességének megállapítása nagyon nehézvé vált, a szabad tartalom fel- és letöltések révén kezd elterjedni az „egy személyre szabott tömegkommunikáció”.

A vizuális kultúra és a mozgóképkultúra médiaismeret bizonyos mértékű integrációja lehetővé teszi a szélesebb körű problémamegoldást, a világ jelenségeinek összefüggésben történő vizsgálatát, megértését, valamint segítséget adhat a kortárművészet törekvéseinek megértéséhez is. Ezek mellett az oktatásban nagyobb érvényt nyerhet az interdiszciplinaritás elve, tovább oldódhat a még mindig tapasztalató tantárgysovinizmus is.

A NAT a fentebb említett a gondolkodásmódnak teret enged. *1.2. A NAT, A KERETTANTERVEK ÉS A HELYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS* című részben olvasható, miszerint bizonyos műveltségi területeknek lehetnek olyan fejlesztési céljai és tartalmi elemei, amelyek a kerettantervekben akár más-más tantárgyba integrálva szerepelhetnek. Sajnos ez többnyire csak azt jelenti a gyakorlatban, hogy ami eddig külön tantárgyként szerepelt (mozgóképkultúra és médiaismeret), annak tartalmát „szétdobták” más tantárgyakba. A mozgóképkultúra médiaismeret így kapott helyet leginkább a magyar irodalomban, az informatikában, a vizuális kultúrában, történelem és állampolgári ismeretekben. Ez a fajta integráció az alapján valósulhat meg, hogy mik azok a tartalmak, problémakörök, amelyek részben más tantárgyakat is érinthetnek. A mozgóképkultúra a Kerettantervben (továbbiakban: Kerettanterv) már így szerepel, ami lehet jó is, ha erre a feladatra felkészültek a pedagógusok, és a pedagógusképzés.

Tehát a Kerettanterv, ha úgy tetszik, minden lehetőséget felkínál a vizuális kultúra számára, hogy beépítse magába a digitalizáció és medializáció előidézte jelenségeket, kérdéseket, lehetőségeket. Ezekkel a lehetőségekkel élve és ezeket kiegészítve a vizuális- és médiakultúra modulba oly mértékben és vonatkozásban kerültek be a mozgóképpel, a médiával, a digitális álló- és mozgóképalkotással kapcsolatos tartalmak, amilyen mértékben és vonatkozásban ezek átfedésbe kerülnek a képzőművészetrel. Például az animáció és a képzőművészet kapcsolata nyilvánvaló, hiszen mindkét terület ugyanazokat az anyagokat, eszközöket (grafikai, festészeti, plasztikai) használja. A digitális képalkotás több formája is beépült a képzőművészetbe. Az is szempontként sorolandó fel a vizuális kultúra és a mozgókép-, médiakultúra kapcsolatában, miszerint korunkban nagyobb hatást gyakorol a vizuális

kultúrára a mozgókép és média, mint a hagyományos képzőművészet, amelyre ezek a jelenségek tartalmi, formai szempontból, valamint eszközeit tekintve is visszahatnak.

Tehát a technikai álló- és mozgókép több módon úgy is szerepet kaphat a vizuális kultúrában. Egyszer, **mint a vizuális probléma feldolgozását szolgáló eszköz** (pl. egy tárgy, jelenség megfigyelése során videofelvétel, szerkesztett film, fotósor készítése). Ilyen esetekben a mozgókép „csak” egy probléma megoldásában, eszközként kap szerepet. Más esetekben a műalkotás szerves része vagy egésze a technikai álló- és mozgókép valamelyik formája (pl. videó szobor, interaktív videó installáció).

A médianevelésnek vannak „állandónak”, kiemeltnek tekinthető tartalmi. Legfontosabb feladatai közé tartozik a *média változatos nyelvezetének* elsajátítása. A *médiaszövegek* szövegértési képességének elsajátítása. A különböző *médiumok technológiai, műfaji jellegzetességei* fontos részét képezik a nevelés és oktatás-e formáinak. A médiaszövegek *kategorizálásának* szerepe van a megértésükben egy médiumon belül, vagy a médiumok „fölött”. Példaként a reklám, mint műfaj megtalálható a rádióban, televízióban, interneten stb. A *műfaji jellegzetességek* meghatározzák az egyes médiumok karakterét, s egyben a nyelvezetét is. Nem mellőzhető a különböző *média alkotó, közvetítő intézmények*, tartalomszolgáltatók bemutatása (például a Magyar Televízió, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Magyar Rádió) sem. A bemutatott intézmények, szolgáltatók működésének „láthatatlan” része a műsorszerkezetre és tartalomra is különböző mértékbe visszaható közönség. A *média közönsége* az a fogyasztói csoport, akinek szokásaival, igényeivel kell megtanulnunk azonosulni, akár felhasználók, akár alkotók vagyunk. A célközönség számára a különböző médiumok produktumai *reprezentálnak* valamilyen eszmét, értéket, minőséget, stb. A *közösségi média* különböző platformjai szinte minden iskolás korosztály számára elérhetők, így az *önreprezentáció* lehetősége is adott. A médianevelés és oktatás területein belül a technikai *médiumok történetével*, a vizualitáson belül a képkészítés korszakaival is érdemes megismertetni a diákokat. Korosztálytól függően és mértékben a *médiaelmélet, manipulációelméletek, médiafilozófia, és médiaesztétika* is említést kaphat a médiával és vizualitással foglalkozó tanórákon, így a rajz, vizuális kultúra óra média moduljában is.

A felvázolt gondolatmenetet követve, az egymásra épülő évfolyamokon különböző vizuális közlésformák és médiumok kapnak kitüntetett figyelmet. Először a kép, majd a szöveg, a kép és a szöveg kapcsolata, valamint ez a közösségi médiumok kontextusában, a mozgókép, a médiaművészet különböző formái és végül a multimédia, valamint a virtualitás témakörei épülnek egymásra.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

1. A művészetek állandó változásban vannak, a médiához köthető alkotás hétköznapivá vált.
2. A művészetek között mindig is voltak átfedések.
3. A mediális hatás nagyobb szerepet kap az ízlés, szemlélet, értékrend alakításában, mint a család és az iskola.
4. A mediális közlésforma népszerű a diákok körében. Ezzel szemben az iskolák zöme a szabadkézi rajzolás, festés terén nyújtott teljesítmény alapján értékeli a diákokat.
5. Korunkban csak szándék kérdése, hogy kiből válik tömegkommunikátor.

6. A digitális technológia majdhogynem egy eszközbe integrálja az álló- és mozgóképkészítés és feldolgozás lehetőségeit.
7. Az iskolák csak kis mértékben élnek a média, a digitális technológia kínálta lehetőségekkel, ezeknek leginkább csak a káros hatásaival foglalkoznak.
8. A technikai álló- és mozgókép adta lehetőségek kiválóan alkalmazhatóak a hagyományos vizuális problémák feldolgozásában, elegyíthetők velük a hagyományos módszerek, eszközök, eljárások, kitágítják a művészettörténet tanításának, tanulásának is az eszköztárát.
9. Az iskolák és a tanulók birtokában már olyan digitális eszközök vannak, amelyek jól alkalmazhatók a vizuális kultúrába történő beépítésére.

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modulnterv összevetése

Alaptanterv	Modulnterv
A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is. A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója. A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapi esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is. A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója. A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapi esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában. A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.

erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában. A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.	
VIZUÁLIS KULTÚRA ALAPELVEK, CÉLOK	
Alaptanterv	Modul tanterv
A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.	<i>Módosítjuk így:</i> A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos álló- mozgóképi közlések, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.
Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.
A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznap formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.	<i>Módosítjuk így:</i> A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a filmművészet bizonyos területeit, a kortárművészet újabb és újabb törekvéseit, a vizuális jelenségek, közlések köznap formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.
Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.	<i>Módosítjuk így:</i> Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a mozgókép, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.

A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális nevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális médianevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. <i>Nem szerepel:</i> A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.
FEJLESZTÉSI FELADATOK A fejlesztési feladatok szerkezete	
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> 1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása	
5-6. évfolyam	
Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva. Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján. Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben. Ismert útvonal rajzának elkészítése. Mozgásélmények megjelenítése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva. Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján. Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben. Mozgásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.

Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.	
Egyszerű kéziszerszámok (művészeti és modellező eszközök) használata. Különböző festőtechnikák kipróbálása.	<i>Módosítjuk így:</i> Egyszerű kéziszerszámok, elektronikus álló- és mozgóképrögzítő eszközök használata. Különböző festő-, grafikai technikák, számítógépes álló- és mozgóképszerkesztő programok kipróbálása.
7-8. évfolyam	
Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.
Látvány megjelenítése képi, szobrászi eszközökkel.	<i>Módosítjuk így:</i> Látvány megjelenítése álló- és mozgóképi, szobrászi eszközökkel.
Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése.
A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata.	<i>Módosítjuk így:</i> A kifejezés, közlés különböző (analóg-, technikai) képalkotói technikáinak használata.
Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.
1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás	
5-6. évfolyam	
Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.	<i>Módosítjuk így:</i> Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli és mozgógépes megjelenítése.
Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma és a rendeltetés kapcsolatának elemzése. Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.
Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.	<i>Nem szerepel:</i> Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.

Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló- és mozgóképek, látványok, események, kitalált- és valós történetek leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.
Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.
7-8. évfolyam	
Ábra alapján téri helyzet rekonstruálása.	<i>Módosítjuk így:</i> Ábra, filmrészlet alapján téri helyzet rekonstruálása.
Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük.</i> Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.
Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése.	<i>Módosítjuk így:</i> Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján, a vizuális megjelenítés eszközeivel (rajz, fotó, mozgókép) történő felmérése, elemzése, értelmezése.
Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Reklámok képi eszközeinek elemzése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Reklámok képi eszközeinek elemzése.
Műelemzés a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata.	<i>Módosítjuk így:</i> Műelemzés korszakoktól függetlenül, a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek, társadalmi körülményeinek vizsgálata.
A tanári előadás önálló jegyzetelése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A tanári előadás önálló jegyzetelése.
1.3. Kommunikációs képességek	
5-6. évfolyam	
A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.
Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló és mozgóképi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.
Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.

7-8. évfolyam	
Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.	<i>Nem szerepel:</i> Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban.
Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban.	<i>Módosítjuk így:</i> Látványok, álló- és mozgóképek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban, prezentációban.
2. Kreativitás	
2.1. Alkotóképesség	
5-6. évfolyam	
Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.
7-8. évfolyam	
Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.	<i>Módosítjuk így:</i> Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet álló- és mozgóképi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.
Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.
2.2. Problémamegoldó képesség	
5-6. évfolyam	
A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.

7-8. évfolyam	
Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása. Máshol látott formai, technikai megoldások adekvát alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása.
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás	
5-6. évfolyam	
Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.
7-8. évfolyam	
Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.
KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK	
5–8. évfolyam	
1. Vizuális nyelv és technikák	
- A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyait leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése. — Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel. — Színtani alapok használata és ismerete. — Formaredukció használata és ismerete. — A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete. — A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete.	<i>Módosítjuk így:</i> 1. Vizuális és audiovizuális nyelv és technikák <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyait leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése. — Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel. — Színtani alapok használata és ismerete. <i>Nem szerepel:</i> — Formaredukció használata és ismerete.

— Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képkalkotás.	<i>Új tananyag:</i> - Kiemelés és elhagyás alkalmazása a művészetben. — A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete. <i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete. <i>Módosítjuk így:</i> — Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás, animáció. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képkalkotás, animáció, videó. <i>Új tananyag:</i> Hang és kép viszonya az álló- és mozgóképes művészetben.
2. Kifejezés, képzőművészet	
Alkotótevékenység — Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	Alkotótevékenység <i>Módosítjuk így:</i> — Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző álló- és mozgóképes, animációs valamint plasztikai eszközökkel.
— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.	<i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.
Befogadó tevékenység — A vizuális közlés köznap és művészi formáinak megkülönböztető ismerete. — A képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon keresztül. Ősművészet (ajánlott: Stonehenge). ókori Kelet (ajánlott: gízai piramis-együttes). Görög és római művészet (ajánlott: athéni Akropolisz, római Colosseum). Bzanci művészet, honfoglalás kora (ajánlott: a nagyszentmiklósi kincs). Romanika (ajánlott: jáki templom). Ggótika (ajánlott: amiens-i székesegyház, Giotto). Reneszánsz (ajánlott: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffaello Santi művei). Barokk (ajánlott: Esterházy-kastély, Pieter	Befogadó tevékenység <i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A vizuális közlés köznap és művészi formáinak megkülönböztető ismerete. <i>Módosítjuk így:</i> — A képzőművészeti ágak, az építészet, a design, mozgóképművészet főbb jellemzőinek ismerete. <i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon és keresztül. <i>Új tananyag:</i>

Pauwel Rubens, Rembrandt Harmensz van Rijn művei). Klasszicizmus (ajánlott: Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum). Romantika és realizmus (ajánlott: Steindl Imre: Országház, Munkácsy Mihály művei). Impresszionizmus (ajánlott: Eduard Manet, Claude Monet művei). XIX–XX. század fordulójának irányzatai. A XX. századi modern művészet, kortárs művészet. Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.	A műalkotások, korstílusok vizsgálata az adott kor társadalmi jelenségeinek és a műalkotások megjelenését befolyásoló, koroktól független tényezők tükrében: A művészettörténeti példákat a 2012-es NAT-ból vettük át, ld. a tananyagot a bal oldali oszlopban. Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.
3. Vizuális kommunikáció	
Alkotótevékenység — Bonyolultabb vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése. — Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal. — Kép és szöveg együttes alkalmazása többféle céllal.	Alkotótevékenység <i>Módosítjuk így:</i> — Vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése. — Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal, animációval, mozgóképpel. — Kép és szöveg, kép és hang együttes alkalmazása többféle céllal.
Befogadó tevékenység — A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése. — Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése. — A reklám hatásmechanizmusának elemzése. — A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film) ismerete és megértése. — Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.	Befogadó tevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése. — Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése. — A reklám hatásmechanizmusának elemzése. <i>Módosítjuk így:</i> — A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film, videó, számítógépes grafika, animáció) ismerete és megértése. <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése. <i>Új tananyag:</i> A nem professzionális tömegkommunikációs megnyilvánulások értelmezése.
4. Tárgy- és környezetkultúra	
Alkotótevékenység — Egyszerű tárgyak tervezése, áttevezése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.	Alkotótevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Egyszerű tárgyak tervezése, áttevezése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.
Befogadó tevékenység	Befogadó tevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i>

— A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.	— A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.
---	---

Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok

Pedagógiai koncepciónk célja olyan alapelvek megfogalmazása, amelyek segítséget nyújtanak a résztvevő pedagógusok számára egy alternatív tanítási modul, tanmenet és óratervek létrehozásához. Útmutatót szeretnénk adni a mozgóképkultúra és médiaismeret integrálására a rajz és vizuális kultúra tantárgy keretein belül.

Témakörök (modulok a rajz és vizuális kultúra tantárgy alternatív tanításához): Vizuális médiakommunikáció, Vizuális médiakultúra (médiakompetencia és informatikai kompetencia).

A tartalom megválasztása lehetőleg a település és környezetére épüljön úgy, hogy az kapcsolódjon, illetve egészítse ki a tanítást szabályozó dokumentumokban rögzített elvárásokat. A tanítási-tanulási folyamat lépjen ki a tantermekből. Az iskolán belül adódó tereket, szolgáltatásokat (más tantárgyak termei, aula, könyvtár/médiatár, udvar, műhelyek, laborok, stb.) a lehetőségekhez mérten építsük be a munkánkba, ne csak a tanteremre korlátozódjon a tevékenységünk. A település, ahol az iskola működik, egyszerre lehet téma és munkaterület is.

A Kerettantervben a vizuális kultúrába integrált, a mozgóképkultúra médiaismerethez tartozó tartalmakat a modulterv nem tartalmazza, azt tényként fogadjuk el. A javaslatok a fentebb is említett mediális kifejezési, megismerési lehetőségekre, műfajokra vonatkoznak.

Tartalmak

- Művészettörténeti tartalmak (pl. egy helyi műemlék feldolgozásánál alkalmazható digitális álló- és mozgókép alkalmazások)
- Kortárművészeti alkotások megismerése, elemzése
- Folyamatok megfigyelése (pl. fejlődés, változás, idő múlása)

- Térkérdések (pl. egy településrész, épület térbeli feltérképezése mozgókép segítségével)
- Színtani kérdések (pl. absztrakt animáció komplementerekre építve)
- Konkrét és absztrakt (pl. tárgyak, felületek, fények-árnyékok fotózása - fotósorozat - úgy, hogy a felvételen a leképzett látvány jelentése veszítse el eredeti jelentését)
- Ritmus (pl. fotósorozat készítése, melyek bizonyos szempont szerinti ritmust jelenítenek meg, vagy animáció¹)
- Kompozíciós kérdések, a figyelem irányítása (pl. egy személy fotózása eltérő képkivágásban)
- Kiadványok szerkesztése, tipográfiai ismeretek (pl. helyi látnivalóról ismertető, szórólap készítése)
- A filmkészítés (pl. rövid jelenetek megírása, helyszínekre, jelenetekre, beállításokra, plánokra bontva, ezek leforgatása)
- Animáció készítése (pl. egy folyamat, változás, stb.)
- A média gerjesztette társadalmi jelenségek értelmezése (a reklám, a bulvár-dokumentarizmus, a dokushow, a dokureality és a valóság viszonya, média és szocializáció, stb.)

Műfajok

A hagyományos műfajok tiszteletben tartása mellett a tanulókkal meg kell ismertetni a technikai álló és mozgóképalkotás teremtette új vagy kevésbé ismert illetve rosszul értelmezett műfajokat.

- A film műfajai
- A fotózás műfajai
- Az animáció, mint műfaj²
- A videó műfajok (pl. videó-projekció, klip, videó installáció)³
- számítógépes grafika, digitális festészet
- Intermediális műfajok, más művészetek nyelvét is használó műfajok (pl. akcióművészet, performansz)

Technikák

- Hagományos animációs technikák (rajzanimáció, festményanimáció, kollázsanimáció, tárgyanimáció, agyag/gyurma animáció, stb.)⁴

¹ <http://www.daazo.com/film/5d090d0a-8962-11e0-ba3e-0050fc84de33>

² <https://vimeo.com/149065163>

³ <http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=kepkereso&kepld=1713>

⁴ Az animációban nagyon változatosan alkalmazhatók a különböző anyagok, technikák. (A szerző)

- Digitális fotózás (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, stb.)⁵
- Digitális videózás, mozgóképszerkesztés (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, történetmesélés, stb.)
- Digitális állóképszerkesztés (reklám, plakát, meghívók, kollázs, tipográfiai alkalmazások)⁶

Új és hagyományos módszerek

A modulban a történelmileg már kialakult művészettörténeti korszakok a műalkotások és a hagyományok képzőművészeti eljárások megismerése, alkalmazása mellett, a kortárs képzőművészet is jelentős teret kap, melyekben a kollektív, csoportos alkotási forma is gyakran érvényesül, ezért a modulban alkalmazott munkamódszereknek olyannak kell lenniük, amelyek nagy teret engednek a kreativitásnak, a rögtönzésnek, a rugalmas tevékenységformáknak. Az egyéni munkaformák mellett a megszokottnál nagyobb hangsúlyt kapnak a többszemélyes munkavégzést lehetővé tevő módszerek, mint: projektmunka, kooperatív módszerek, KIP-módszer⁷, amelynek, a csoportos munka mellett, része a személyre szabott feladatmegoldás is. Teret kell biztosítani az egyéni vélemények, érdeklődési területek megnyilvánulásának is. Nagyon fontos, hogy a témaválasztásban teret kapjon az aktualitás, a diákok személyes érintettsége.

A Világháló kínálta lehetőségeket⁸ ki kell használni (pl. adatgyűjtés, adatbázisok alkalmazása, létrehozása, művek vizsgálata, stb.), de nem helyettesítheti a közvetlen tapasztalat- és élményszerzés hatékonyságát. Fontos annak megteremtése is, hogy az elkészült gyermekmunkáknak legyen fizikálisan és digitálisan is közzétételi tere. Régi és nagyon hatékony az iskolagaléria, kiállítófal, illetve ma már nincs különösebb akadály egy a repertoárjában mindig megújuló virtuális galéria létrehozásának sem. Mindkettő a gyerekek számára, a közönségében kiszélesedett visszacsatolási lehetőséget biztosíthatnak.

Informális tanulási alkalmak

Kedvező esetben az informális tanulási szituációk és az órarendi tanórákon folyó munkaformák nem nagyon különböznek egymástól, hiszen az informális tanulási lehetőségek akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha azok folytatását képezik az iskolai, „reguláris” tanórák anyagának és fordítva. Azt is mondhatjuk, hogy meg kellene, hogy változzon az iskolában ma leginkább jellemző gyakorlat, miszerint az iskolában a tanórákon tanultak vetülnek ki a valóságra, ehelyett a valóság jelenségeit, problémáit, kérdéseit kellene az iskolai órákon feldolgozni. A vizuális kultúrában, a mozgókép, média világában az ún. tananyag egy része már a megszületésekor elavult, folyamatos frissítésre van szükség. Mások mellett az informális tanulási lehetőségek alkalmat adhatnak erre.

⁵ A fotózással elegyíthető technikák újabb lehetőségeket nyitnak. (A szerző)

⁶ Az állóképszerkesztés is keverhető a hagyományos képalkotási folyamatokkal – saját szabadkézi rajz, festmény digitális felhasználása. (A szerző)

⁷ http://komplexinstrukcio.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=102

⁸ <http://www.kmgaleria.eu/galeria>

Minden informális tanulási lehetőséget tervezni kell, ezek alapját képezhetik akár egy projekt elindításának, vagy már egy meglévő témafeldolgozás valamely pontjához kapcsolódhatnak. Lényeges szempont, hogy milyen szerepet adunk az informális tanulási megnyilvánulásnak, alkalomnak. Ez a szerep alapvetően kétféle lehet: mindenkre vonatkozó, vagy tehetséggondozó/felzárkóztató. Egy szakkörben kiválóan folytatható egy elkezdett témafeldolgozás, ahol nagyobb teret engedhetünk az egyéni elképzeléseknek és képességeknek.

A múzeumokkal, a galériákkal kapcsolatban erősen él még az a viszonyulási forma, amely szerint a műtárgyakat csak nézegetni kell, lehet. Számtalan szervezett múzeumé s tárlatlátogatás fullad a diákok részéről húsz perc után a teljes érdektelenségbe, mert a gyerekek nincsenek jól előkészítve, az információkat nem tudják kötni semmihez, nincsenek motiválva abban, hogy megfigyeljenek, vizsgálódjanak. Természetesen ilyen alkalmakkor korosztálytól függően szabályoznunk kell azt is, hogy a múzeumok kínálta lehetőségekből, mit, mennyit, milyen időintervallumban veszünk igénybe, vagyis irányítani kell a diákok figyelmét.

Műterem látogatások kapcsán, többek mellett, lehetőséget kaphatnak arra a diákok, hogy az a „misztikum”, amely a művészek tevékenységét övezi, megváltozzon, valamint megismerjék az egyes munkafogásokat, a mű megvalósulását az ötlettől akár a kiállítás-kész alkotásig. Személyes találkozás a művészekkel segítheti a kortárs művészeti irányzatok elfogadását, megértését. Szerencsés esetben egy jó pedagógiai érzékkel rendelkező művész, ha a gyerekek együtt gondolkodhatnak, tevékenykedhetnek vele, a műtermében kinevelheti művészetének jövőbeli közönségét is.

Az informális tanulási alkalmak közül ki kell emelni a települések és azok környékén könnyen elérhető lehetőségeket. Nincs olyan település, ahol ne lehetne izgalmas, vizuális-mozgóképes feldolgozásra érdemes témákat találni. A saját élettérből indított témák, a személyes érintettség, helyismeret, az időszerűség motivációs tényezőként sem elhanyagolandók. A közvetlen környezet adta lehetőségek feldolgozásában igénybe vehetők a technikai képrögzítés különböző formái, a fotózás, a videózás. Az így elkészített nyersanyagot az iskolában, műhelymunka keretében, sokféleképpen feldolgozhatjuk. Például: egy település népi iparművészeti emlékeinek (kovácsoltvas-kapuinak) összegyűjtése fotózással, majd a kinyomtatott motívumok alkalmazása kollázsanimációs filmben.

*Szakköri munka. Képek a gyűjtésből és az animációs filmből
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

A másik példa, amikor a gyűjtés célja az adott település gyümölcskultúrájának bemutatása. Ez alkalommal a gyerekek a fotózás mellett, videofelvételeket, interjúkat készítettek, beszélgettek az érintettekkel, majd ebből született egy kis dokumentumfilm.

*Szakköri munka - Werkfotók és képek a kész dokumentumfilmből
(Noszvaj, Fígedy János Általános Iskola)*

Az ilyen és az ehhez hasonló alkalmak rendkívül jó lehetőséget biztosíthatnak a különböző tantárgyak (tudomány- és művészeti területek) integrálására, a valós helyzetekhez köthető nevelési feladatok képviselésére. Ezek mellett, ha és amennyiben az elkészült munkák a település lakosai előtt, színvonalas körülmények között bemutatásra kerülnek, a tevékenység hozadéka megtöbbszörözhető: a gyerekek egy sor művészettörténeti, néprajzi (helytörténeti), vizuális kultúrához és a mozgóképkultúrához tartozó ismeretet sajátítanak el, és más formában nehezebben megszerezhető készséggel, képességgel gazdagodnak. A gyűjtőmunka értékmentésként is szolgál, tehát közérdekű rendeltetése is van a tevékenységnek, növekedhet a feladatot megvalósító gyerekek önbecsülése, a településükhöz való kötődése mélyebbé válhat. Tanításunk során fontos nevelési feladatokat képviselhetünk és példákat szolgáltatunk a korszerű eszközök értelmes használatára és a média egyik fontos szerepének hangsúlyozására is.

A NAT integratív tanulásszervezési elvárásainak is megfelelünk, hiszen az alaptanterv elvei között jelentős hangsúlyt kap a tantárgyak közötti integrációs lehetőségek kihasználása, a helyi értékek beépítése a munkánkba, a hosszabbtávú projektekben való gondolkodás, a csoportos munkavégzés és az egyéni képességekre szabott feladatmegosztás valamint a digitális eszközök kreatív alkalmazása is.

Témakörök és időterv

A Kerettanterv a vizuális kultúra tantárgyat az alább területekre tagolja: képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyek végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző korosztályoknál különböző módon, egyre bővülő tartalommal kapnak hangsúlyt. A modulterv felépítése hasonló elvet követ. A tananyag témák szerinti rendszere ugyanaz (fotó, animáció, film), mely figyelembe veszi az egyes évfolyamok, korosztályok életkori sajátosságait, ennek megfelelően egészül ki.

A modul alapvetően a vizuális nevelés minden területére vonatkoztatva a technikai képalkotás lehetőségeire, alkalmazhatóságra épül, de kiegészül a kortárművészet megértését segítő és a korunkban eluralkodó képi kommunikáció túlsúlyának elemzésével és gyakorlatokkal is.

Az ötödik évfolyam modul-tananyaga a technikai képalkotásban rejlő lehetőségekkel, a fotózás, az animáció készítés és a nem fikciós filmek készítésének alapjaival ismerteti meg a diákokat úgy, hogy a technikai képalkotási formák a kerettantervben szereplő témakörökbe is bevonhatók. Az ezt követő évfolyamok tananyagán keresztül eljutunk a technikai álló- és mozgókép használatára épülő képzőművészeti alkotásokig.

A napi iskolai gyakorlat tervezésében fontos szempont, hogy hosszabb időt átfogó projektekben gondolkodjunk, melyek megvalósításának menetébe

épülnek be az említett álló- és mozgókép-alkotási módok. A projektek megalkotásánál lényeges, hogy a tanulók a választott témákban személyes élményen alapuljanak, valós kérdésekre próbáljanak válaszokat adni a technikai képalkotás segítségével és képesek legyenek véleményt alkotni a saját és mások munkáját illetően.

10. évfolyam, 2017/18. tanév

A modul céljai a 10. évfolyamban

A diákok a különböző jelrendszerek aktív használatával, nyelvtanával, jelentésmódosító egymásra hatásaival bővítik a vizuális nyelvi műveltségüket, képi és szöveges közlésbiztonságot szereznek. Megtanulják a különböző médiaszövegek alkalmazását, témához, kifejezni kívánt tartalomhoz igazítását, azaz elsajátítják, fejlesztik a funkcionális írástudás (Koltay, 2011) képességét. Ez a képesség (az információ elolvasása, megértése) nélkülözhetetlen az információs társadalom résztvevői számára. A képesség kialakítása, fejlesztése nélkül funkcionális analfabéta marad a tanuló.

A médiatartalmak tudatos megválasztása a kritikai készség fejlesztése kiemelkedő szerephez jut, ami a tudatos médiafogyasztás feltétele. Ebben az évfolyamban, a kép és a szöveg kapcsolatán keresztül találkoznak a kereskedelmi kommunikáció különböző formáival és reklámmal, ami a fogyasztói szerepek és vásárlói magatartás elsajátításánál nélkülözhetetlen.

A modul témakörei a 10. évfolyamban

A 10. évfolyamon először a szöveggel, majd ismétlésként a képpel, mint információhordozó jelrendszerekkel, azok működésével, használatával, összehasonlításával foglalkoznak a diákok. Az írott szöveg koronként és kultúránként változó jelentőségű információhordozó. A jelenkor társadalmát posztmodern, vagy információs társadalomnak aposztrofálják, amelynek közel egyenrangú jelrendszere az írás különböző formái (irodalom, SMS nyelv, Facebook kommentek, hypertext stb.), a beszélt nyelv, a képnelv és a mozgóképnelv is. Bemutatásra kerül e jelrendszerek egymásra épülése, fejlődése, harca (Flusser, 1994). Jelenünkben is más nyelvi jellegzetessége van a reklámoknak, tudományos műveknek, ismeretterjesztő-, vagy bulvár sajtónak, tankönyveknek, gyermekkönyveknek akár a szöveget, annak betűválasztását, tördelését, felépítését, akár a képi világot vizsgáljuk.

A két kódrendszer (kép és szöveg) változatos kapcsolódási lehetőségei is hangsúlyt kapnak. Majd a jelentésmódosító egymásra hatásuk köré szerveződnek a gyakorlatok és a tartalmak. A vizuális, szöveges és az auditív elemek módosító, bővítő, magyarázó, hozzá- és összeadódó kapcsolatai különböző jellegzetességeket mutatnak az állóképek, a mozgóképek és a multimédiás ill az interaktív „szövegek” esetében. Az internethasználat tekintetében az iskolakísérlet korosztálya digitális bennszülöttnek is nevezhető, akik gyorsan befogadják az információkat, a többféle információt szimultán dolgozzák fel, bár a hagyományos szöveggel szemben előnybe részesítik a képet és a hangot. A random információkeresést kedvelik (hypertext) és hatékonyan dolgoznak hálózatban. Ezeket a jellemzőket is érdemes kiaknázni a feladattervezéskor.

Digitális állóképek	Internet, közösségi médiumok
A kép és a szöveg változatos kapcsolódási lehetőségei, jelentésmódosító egymásra hatásuk. A vizuális, szöveges és az auditív elemek egymásra hatása az állóképek, a mozgóképek és a multimédiás illetve az interaktív „szövegek” esetében. Nyomdai ismeretek, újságtervezési alapok. Tartalmi, formai analízis és az alkotási folyamatok elemzése, reprodukálása, egyéni, kreatív folyamatok. Médiaszövegek készítése. A kép és a szöveg felhívó szerepe, befogadása, kifejező szerepe, egyértelműsége, leíró, állító funkciója információ tartalma. A képmanipuláló programok ismerete révén gazdagodik a kifejezőképesség és nő a szabadságfok.	Az információszerzés, új útvonalainak feltárása. Weboldal elemzés, tervezés Tipográfiai ismeretek, tördelési gyakorlatok

4. Kimeneti követelmények a 10. évfolyamban

Minimum követelmények

A médiatartalmak tudatos megválasztása a kritikai készség fejlesztése kiemelkedő szerephez jut, ami a tudatos médiafogyasztás feltétele. Ebben az évfolyamban, a kép és a szöveg kapcsolatán keresztül találkoznak a kereskedelmi kommunikáció különböző formáival és reklámmal, ami a fogyasztói szerepek és vásárlói magatartás különböző formáinak elsajátításánál nélkülözhetetlen. Képesek legyenek szövegalkotó, képalkotó és kiadványszerkesztő programok alapfelhasználói szintű alkalmazására. A különböző típusú információk kombinálására, összerendezésére (kép-szöveg-mozgóképek). Az idő, a történet állóképeken való ábrázolásának különböző módszereit tudja alkalmazni. Elemezni képes a kép és a szöveg változatos kapcsolódási formáit példákkal illusztrálva.

Optimum követelmények

A jó képességű tanuló a különböző médiatartalmakhoz kritikusan tud viszonyulni, azokkal kapcsolatban negatív és pozitív véleményt tud megfogalmazni és megállapításai mellett (és ellen) érveket képes felsorakoztatni. Egy adott témában érvelni és meggyőzni tudja társait. Médiaszövegeket képes vizuálisan és verbálisan elemezni, összehasonlító elemzésre is képes.

A technikai képalkotó eljárások, technikátörténeti ismerete. A képalkotás és a kép rögzítésének, a mozgásábrázolásának és a történetmesélésének képes-szöveges megjelenítésének ismerete, annak motivációinak felismerése adott alkotások esetében. A képfeldolgozó, szövegszerkesztő kiadványszerkesztő programokat kreatívan alkalmazza saját gondolatainak kifejezésére. Az elemzésen túl képes a kép és a szöveg változatos kapcsolódási formáit nagy szabadságfokkal alkalmazni. A közérdekű, egyéni és társadalmi problémákat a tanult komplex vizuális eszközökkel tudja bemutatni és azokat különböző fórumokon

megosztani, mások közleményeit pedig tartalmilag, technikailag, a kommunikáció sikeressége szempontjából is tudja elemezni.

Informális tanulási terv

Félévenként minimum egy alkalommal egy aktuális, kortárművészeti kiállítás meglátogatása indokolt. Az offline kiállítások mellett javasolt, hogy a diákok tanári irányítás mellett online képzőművészeti és médiaművészeti, médiaoktatási-nevelési adatbázisokat is felkeressenek. (Pl.: <http://buvosvolgy.hu/>)

Amennyiben lehetséges, az osztálykirándulások programjába épüljön be kortárs művész műteremlátogatása vagy/és kortárművészeti kiállítás. Tanévenként egy alkalommal, gyakorlattal egybekötött találkozó kortársképzőművésszel, valamint filmek megtekintése „mozi-körülmények” között.

A világhálón fellelhető filmek alkotások feltérképezése, tematikus listák kidolgozása.

A múzeumlátogatások helyett az interaktívabb, átstrukturált múzeumi, galériai anyagok és a sokoldalú, élményszerű múzeumpedagógiai feldolgozásokat javaslom.

A korábban felnőttekre tervezett múzeumok a 1990-es évektől egyre gyermek-centrikusabbak. A „tapintható”, „kézbe vehető” múzeumok egyre több interaktív elemmel gazdagodnak, figyelembe veszik a látogató korosztályok szemmagasságát, az írott információk mennyiségét, vetített képeket alkalmaznak, telefon applikációkkal terjesztik ki a valódi múzeumi teret a virtuális térbe.

A múzeumpedagógiai foglalkozások is egyre népszerűbbek. Nem csak a történelem, vagy a természettudomány témakörében, hanem a kortárs művészet, a média megismertetésében is. Ezekben a programokban élen jár a Múcsarnok, de egyre több vidéki múzeum is szervez hasonló programokat. A Múcsarnok „FÉNYVESZTÉS ÉS SZEMFÉNYVESZTÉS” című múzeumpedagógiai foglalkozássorozata (2015) nagyon jó lehetőség volt a média- és művészeti nevelés integrált, egyben az informális tanulás megvalósítására. A program részeként a résztvevő osztályokat egy camera obscurává átalakított busz szállította Markus Schinvald kiállítására. A Vinyl csoport (Vizuális Nevelés Labor Nyíregyháza) és a Miskolci Galéria közös rendezvényein, a Múzeumok Éjszakája keretében rendszeresen vonják be a város lakosságát, diákságát a különböző alkalmi akcióikba 2003 óta. Az itt bemutatott példák egyre gyakoribbak és jól integrálhatók a modul programjába. A helyi aktuális programok tanulmányozása esetén ezt a szempontot is érdemes figyelembe venni.

Ötletek a különböző megyei médiainstítmények, kiállítások látogatására, melyek a lehetőségekhez igazítva tovább bővíthető, változtatható.

- Nyíregyházi Városi Televízió és a Kölcsey Televízió stúdiólátogatás. A stúdióban folyó munka megismerése autentikus környezetben. esetleg a stúdió munkáiba való bekapcsolódás is elképzelhető.
- Campus Rádió és/vagy a Sunshine Rádió stúdiólátogatása. A műsorkészítés, az élőadás és felvétel jellegzetességeivel, a rádióműsorok sugárzásának technikai eszközeivel ismerkedhetnének meg a diákok. A rádióműsorok és a televízió műsorok szerkesztési, médianyelvi hasonlóságai, különbségei is kiemelhetők.
- Kelet-Magyarország: Egy képes cikk útja a megírástól a megjelenésig.
- Szabolcs Online. Internetes szolgáltatók szerkesztői munkájának megismerése.

- Városi Galéria: Fotókiállítások. Pl legutóbb: "Az Eperjesi Galéria fotóművészeti szalonja - Nyíregyháza 2016"
- Látogatás Soltész István fotóműtermébe, ahol az egyedi, manuális készítésű fakamerák rejtelseibe avathat be az alkotó. A digitális képözönben, a digitális az analóg fotográfiának még mindig jelentős szerepe, helye van. Hasonló „analóg-élményben” részesülhetünk, ha a Nyíregyházán élő litván fotóművésszel, a MMA rendes tagjával, Normantas Pauliussal sikerül műterem látogatást megszerveznünk.
- Krúdy Art mozi
- Nyírpláza 3D-s filmvetítés

Alkotók és művek

Állókép-fotó (történet):

Daguerre Louis-Jacques-Mandé, Niépce Joseph Nicéphore, Bresson Henri Cartier, Capa Robert, Caroll Lewis, Brassai, Munkácsi Martin, Weston Edward, Moholy-Nagy László stb.

Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):

Dakowic, Maciej: Cardiff at Night fotósorozat 2005-2011 között

Levine, Sherrie: „Edward Weston” után (Untitled, After Edward Weston, ca. 1925) 1981

Levine, Sherrie: „Walker Evans” után (Untitled, After Walker Evans) 1980

Mondik Noémi: „piknik 2”, pixelképek Paint programmal (2013)

Muniz, Vik: The Sugar Children fotóportré, visszafotózás (1996)

Sherman, Cindy: Untitled Films Stills 1977-1980

Mozgóképek (filmtörténet):

AMV (anime music video), CMV (cartoon, vagy cosplay music video) videók

Brown, Rebecca: 6 és fél év szelfi 2007-2014 (videó állóképekből)

Flaherty, Robert J.: Nanuk, az eszkimó /Nanook of the North/ némafilm (dokumentumfilm), 50 perc, (1922)

Gaál István: Pályamunkások filmetűd 1957.

Галина, Еловкова (feltöltő): The Modern Motorcycle Diaries (Rider: Alex Chacon) 2013 Youtube videó GoPro kamera film

KFT: Miénk az utca, album: Nem csupa angyal (2006) telefonnal készített videoklip; Lumière, Auguste és Louis: A vonat érkezése (1895)

Marey, Etienne;

Muybridge Eadweard J.

Méliès, Maries-Georges-Jean munkássága (Melies munkásságát bemutató A leleményes Hugo c. film, amerikai családi kalandfilm, 126 perc, 2011)

Nagy Krisztina (Tereskova): Magyarország (2008) telefonnal készített videoklip

Online kamerarendszerek: Pl: „Jurassic Word Park Cam” 2015 (<http://islanublar.jurassicworld.com/park-cam/>), vagy „Gólyanapló”. A gólyák fészkelésének élő közvetítése az MME Nagyhalászbba telepített webkameráján keresztül (<http://nagyhalaszgolyakamera.blogspot.hu/>)

Paik, Nam June: Magnet TV (1965)

Paik, Nam June: „TV Buddha” c. videó installációjában (1974).

Paik, Nam June: TV Cello Performance Charlotte Moorman-nal (1976)

Rofusz Ferenc: A légy, Oscar-díjas animációs film (1980)

Rybczyński, Zbigniew: Nowa Książka (Új könyv) - 35 mm-es rövidfilm, 10:26, SMFF Se-Ma-For Łódź (1975)

Rybczyński, Zbigniew: Imagine (Képzeld el) - kísérleti HDTV film, 4:20, music by JOHN LENNON, Rebo/Rybczynski Production (1986)

Rybczyński, Zbigniew: Steps - kísérleti videó/35 mm-es film, 26 perc, Zbig Vision, KCTA-TV(PBS), Channel Four (1987)

Smith, Richard Curson (Rendező): Az örökmozgó masina, utazás Terry Gilliammal A magyar változatot a Duna Televízió készítette

Vadócz Péter: „Colorful EU” 2005-ben díjazott mobilfilm (mobiltelefon film)

Youtube, Vimeo, Indavideo (Internetes videó megosztók)

Animációs filmek

Czakó Ferenc: Ab ovo

Háy Ágnes animációi

Keresztes Dóra: De profundis

M. Tóth Géza: Ikarosz

Ocelot, Michel: Les Trois Inventeurs

Reisenbüchler Sándor: Az 1812-es év

Rófusz Kinga: Etűd

Svankmajer, Jan: A Game With Stones

Tóth Pál: Leó és Fred

Varga Csaba: A szél

Internet, virtuális valóság:

An Xiao „The Artist Is Kinda Present” című projektje (2010)

Held, Matt olajképként megfestett Facebook-profiljai (2009)

Linden Research Inc.(fejlesztő): „Second Life” interaktív, többszereplős virtuális világ (2003)

Linz, Ars Electronica Fesztivál honlapja

McCarthy, Lauren „Script” (forgatókönyv) online projekt (2010)

Persson Markus "Notch" (játékfejlesztő): „Minecraft” sandbox open world (nyílt játékterű) videojáték (2009)

Shaw, Jeffrey: Az olvasható város interaktív installáció 1989-91/1999

Shaw, Jeffrey: Virtuális múzeum interaktív installáció (Ars Electronica, 1992)

Szabó Attila „Minden nap (-ra) egy lufi” című egy éves Facebook projektje (2016)

Hivatkozások

- Barthes, R. (2010): A kép retorikája. In: Blaskó Ágnes – Margitházy Bea (szerk.): *Vizuális kommunikáció. Szöveggyűjtemény*. Typotex, Budapest, 109-124.
- Baudry, J.-L. (1975): Az *apparátus* A valóság érzetének metapszichológiai megközelítése. online: <http://www.c3.hu/scripta/metropolis/9902/ baudry.htm> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró I., Ferencziné Ács I., Gaul E., Havasi T., Orosz Cs., Pintér-Keresztes I., Török Á., Váradi J. (2015) *Tanulmányok a levelező és részismereti tanárképzés tantárgypedagógiai tartalmi megújításáért*, (ének-zene, zenepedagógia, rajz– és vizuális kultúra) Kiadó: Debreceni Egyetem online: <http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/muveszetek.pdf> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró Y. (2003): *A hetedik művészet* Osiris Kiadó Budapest ISBN 9789633894460
- Deák D. (2009): *A mozi térben él tovább*, Mozitrend Filmvilág 2009/03 47-48 old. online: http://www.filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=9695&gyors_szo=&kep= (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Gaul E., Havasi T., Orosz Cs. (2015): *A fiatalok digitális képi világa*, Nyíregyházi Főiskola SZAKTÁRNET, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1 kutatás keretében ISBN 978-963-473-839-8
- Hall E. T. (1987): *Rejtett dimenziók* Gondolat, Budapest
- Flusser. V (1990) *A fotográfia filozófiája* ELTE BTK ISBN: 9630288494
- Flusser, V. (1994): Képeink in: *Médiatörténeti szöveggyűjtemény I.* szerk.: Peternák, M. MKF Intermédia Tsz. Barabás Ilona Kkt. Bp.44
- Hobbs R. – Moore D. C. (2015): *A médiaműveltség felfedezése*, Wolters Kluwer Kft. Budapest
- Józsa B. (2008): *Számítógépes játékelmények pszichológiai elemzése* Szkhonion 2008/2 Debrecen, DE Pszichológiai Intézet online: www.szkhonion.unideb.hu/content/rov/skhmap/08_2anyag/bonc/14jozsa.doc (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Kolta M. (2003): *Képmutogatók* A fotográfia látás kultúrtörténete Magyar Fotográfiai Múzeum Kecskemét, ISBN: 9638383372 online: <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/vii.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)

- Koltay T. (2011): Kérdések és válaszok az írástudás új formáiról in: *Anyanyelv-pedagógia* szakfolyóirat 2011/3. szám online: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=329> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Margitházi B. (2011): *A néző kép* Filmiskola, A szubjektív beállításról, Filmvilág 2011/06 40-42 old. online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10660 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Muhi K. (2009) *Képbőség, képenyészet, beszélgetés a digitális forradalomról*, offline: Filmvilág folyóirat 2009/05 (14-17) online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=9760 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Orbán J. (2011): A számítógépes játékok tudománya, in: *A szöveg mint inter-mediális esemény* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, TÁMOP 412-08/1/B-2009-0003 tananyagfejlesztés online: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/orban_inter-med/4_a_szmtpges_jtkok_tudomnya.html (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Panofsky, E. (1984): Ikonográfia és ikonológia: bevezetés a reneszánsz művészet tanulmányozásába. In: Panofsky, E. (szerk): *A jelentés a vizuális művészetekben*. Budapest, 284-307.
- Pease A. (2005): *Testbeszéd*, Gondolatolvasás gesztusokból, Park Könyvkiadó, Budapest
- Sinkó I. (1998): Mozgó rajzok – mozirajzórak in: *Új Pedagógiai Szemle* 1998 január . online: <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00012/1998-01-me-Sinko-Mozgo.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Sontag S. (1999): *A fényképezésről* Európa Könyvkiadó Kft. Budapest ISBN: 9789630789462 online: <http://www.artpool.hu/Flusser/Fotografia/01.html> (utolsó megtekintés 2016. november 14.)
- Soós T. (2008): *Bekamerázott familiák Családi kód* in: Filmvilág 2008/05 (50-51)
- Tasnádi R. (2012): Miről szólnak a képek? Sajtófotó, képjelentés, kontextus a média- és kommunikációkutatás nézőpontjából Médiakutató 2012 tél http://www.mediakutato.hu/cikk/2012_04_tel/08_miro_l_szolnak_a_kepek (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Thomka B. (szerk.) (1998) *Narratívák 1. Képelemzés*. Budapest, Kijárat Kiadó

A modul adatai

Cím: Vizuális médiakommunikáció

Közreműködő kutatók :

Havasi Tamás művésztanár, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba főiskolai docens, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatikai Intézet

Közreműködő pedagógusok:

Gál András, Edelény, Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola

Nagy Angelika, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Kísérleti osztályok:

Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola: két 6. osztály

Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium: 9-11. osztály

2. MODUL | V I Z U Á L I S M É D I A

10. osztályos tanítási - tanulási programok a Vizuális médiakommunikáció modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Havasi Tamás, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatika Intézet,

Mozgóképkultúra Tanszék

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM:

Nagy Angelika Ágnes, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A Vizuális médiakommunikáció modul pedagógiai koncepciójának
megvalósításhoz

Nagy Angelika Ágnes

***Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
(Nyíregyháza)***

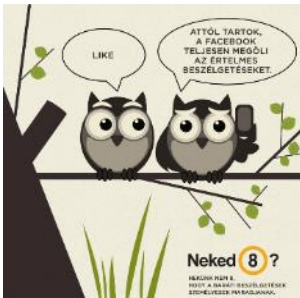
Kipróbálás: 2017/18. tanév - első félévben (10.A és 10.B - heti 1 órában - 10 óra)

A 10. évfolyam 2. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Kifejezés és képzőművészet	Érzelmek, hangulatok Hangulati hatások, zenei élmények, egyéni gondolatok megfogalmazása változatos eszközökkel.	Művészettörténet: Kortárs művészeti irányzatok	1 óra
Vizuális kommunikáció Összetett vizuális közlés megfogalmazása	Kép és szöveg kapcsolata Közérdekű társadalmi problémák feldolgozása és megjelenítése szöveg és kép felhasználásával.	Földrajz: Globális kihívások, mobilitás, migráció Biológia-egészségtan: Környezet és fenntarthatóság Etika: Globális világ és problémái, a felelősség új dimenziói Informatika: Képszerkesztő, szövegszerkesztő programok használata	4 óra
	Kép és szöveg kapcsolata Nyomtatott és online újságok, sajtótermékek vizuális jellemzőinek megismerése, különböző téma köré szerveződött képes magazinok tervezése, kivitelezése.	Médiaismeret: Írott sajtó jellemzői, sajtóműfajok, kategóriák Informatika: Képszerkesztő, szövegszerkesztő programok használata	4 óra
Értékelés	Tanulói munka (projekt) értékelése	Holland vizuális (ön)értékelő lap használata	1 óra

10. évfolyam 2. tanév 1. félév részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztelemek, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<i>Kifejezés és képzőművészet: Érzelmek, hangulatok (1 óra)</i>				
Kísérletezés, auditív élmények átírása, megfogalmazása vizuálisan Új kifejezési módok megismerése A vizuális nyelv elemeinek, kifejezőeszközeinek kreatív alkalmazása Egyszerű animált egységek létrehozása Digitális eszközök használata Eredetiség, innovációra való törekvés	Zenei élmények transzformálása, megfogalmazása vizuálisan, színes eszközökkel.	Festmény készítése zenei mű kifejezése érdekében. Alkotófolyamat közben a mű alakításának rögzítése, majd fázisképekből animált, mozgóképes egységek létrehozása. Egyéni alkotófolyamatok Manuális tevékenység	Színes eszközök, festék, ecsetek, papír, zenei alap, digitális kamera, mozgóképes alkalmazás	 Keserü Ilona – Csalogánydal éjjel https://www.ikeseru.org/hun/kereso.html?q=csalog%C3%A1nydal https://www.youtube.com/watch?v=b3aec6uDV7M

Fejlesztési célok	Fejlesztési tartalmak	résztémák,	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Vizuális kommunikáció - Kép és szöveg kapcsolata (4 óra)					
A vizuális nyelv elemeinek, kifejezőeszközeinek kreatív alkalmazása Digitális eszközök használata Eredetiség, innovációra való törekvés Új ismeretek alkalmazása a kritériumoknak megfelelően	Közérdekű társadalmi problémák feldolgozása és digitális megjelenítésük szöveg és kép felhasználásával.	Plakát tervezése egyéni grafika, rajz, festmény felhasználásával, majd annak digitalizálása és kiegészítése szöveg hozzáadásával. Frontális munka Egyéni alkotófolyamatok Projekt készítése	Színes eszközök, papír Digitális fényképezőgép Számítógépes szoftverek: Word, Photoshop, Paint	 http://media20.blog.hu/2014/12/05/a_gyerekekkel_beszélgetni_meno https://hu.pinterest.com/explore/save-earth-posters/	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Vizuális kommunikáció - Kép és szöveg alkalmazása, kiadvány szerkesztése (4 óra)				
Digitális eszközök használata Médiumismeret, újságok kategorizálása, vizuális jellemzőiknek feltárása, szerkezeti elemeinek megismerése Eredetiség, innovációra való törekvés Új ismeretek alkalmazása a kritériumoknak megfelelően	Nyomtatott sajtó és online sajtótermékek összehasonlítása. Újságírás napjainkban, a digitális platform térhódítása, a tömegkommunikációs műfajokra gyakorolt hatásának megismerése. Ismeretek alkalmazása gyakorlati feladatban digitális eszközök felhasználásával.	Újságok kategorizálása, vizuális jellemzőiknek feltárása, szerkezeti elemeinek megismerése. Projekt módszer Újság címlap és belső oldalak szerkesztése kooperatív csoportmunkában.	Színes eszközök, festék, ecsetek, papír, rajzeszközök Internet Digitális fényképezőgép Számítógépes szoftverek: Word, Photoshop Okostelefon alkalmazások	 https://www.hirado.hu/ https://noklapja.nlcafe.hu/ http://www.ng.hu/Fooldal http://izeselet.hu/

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM MEGVALÓSULÁSA

2017/18 első félév

KIFEJEZÉS ÉS KÉPZŐMŰVÉSZET		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Érzelmek, hangulatok kifejezése	1. Zenei élmények megfogalmazása vizuális eszközökkel	
	Hangulati hatások, zenei élmények, egyéni gondolatok megfogalmazása változatos eszközökkel. Egyéni alkotófolyamatok, frontális munka. Alkotás fázisainak rögzítése, majd a digitális képek animálása okostelefon alkalmazásokkal. Videó: https://youtu.be/bz0yvcRogBI	Vízfesték, tempera, ecsetek, lapok, zenei alap, laptop, projektor GIF alapú okostelefon alkalmazások
		

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata	2. Közérdekű társadalmi probléma vizuális megjelenítése	
	Aktuális társadalmi problémára reflektáló alkotások, társadalmi célú plakátok, hirdetések elemzése, a vizuális kifejezőeszközök vizsgálata csoportmunkában. Tervek, skiccek készítése egyénileg.	PPT bemutató, plakátok, társadalmi reklámok, projektor papír, ceruza
	3. Szabadon választott társadalmi probléma feldolgozása egyéni alkotásban	
	Társadalmi problémára reflektáló alkotások, társadalmi célú hirdetések illusztrációjának elkészítése előzetes tervek alapján. Vizuális kifejezőeszközök vizsgálata, kifejező alkotás kivitelezése szabadon választott szövegekhez, tetszőleges technikával.	Projektor, digitális képek, vízfesték, tempera, ecsetek, lapok, ceruza, zsírkréta, filctoll
   		

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata	4. Illusztráció digitális feldolgozása, szöveg és kép egységének megteremtése	
	Társadalmi problémára reflektáló alkotások, társadalmi célú hirdetések elkészítése előzetes tervek alapján digitálisan. A vizuális kifejezőeszközök módosítása, képi manipuláció, eltérő filterek használatából származó hatások vizsgálata. Szövegtípusok illusztrációhoz rendelése, változatok, variációk készítése.	Word, számítógépek, fényképező, okostelefon alkalmazások
	5. Elkészült alkotások bemutatása értékeléssel	
	Tanulói alkotások bemutatása prezentációval, értékeléssel.	Projektor, laptop, digitális tanulói munkák

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata	6. Nyomtatott és online sajtótermékek összehasonlítása	
	Újságírás napjainkban, a digitális platform térhódítása, a tömegkommunikációs műfajokra gyakorolt hatásának megismerése. Nyomtatott újságok formai jellemzőinek megismerése. Sajtóműfajok és a vizuális megjelenés kapcsolata, kategóriák alkotása. Szerkesztőségi munkafolyamatok bemutatása. Csoportmunka és frontális munka.	Sajtótermékek, tematikus magazinok, hetilapok, bulvárlapok
	7. A mi szerkesztőségünk - projekt	
	Mini szerkesztőségek alakulása, adott téma feldolgozása egy sajtótermék, kiadvány létrehozásával. Feladatkörök kijelölése, a közös tematika és projekt kidolgozása kooperatív csoportmunkában, illetve önálló munkával. Tájékozódás a témakörben, interneten hasonló témával foglalkozó online kiadványok megtekintése, brainstorming. Szerkesztőségi munka megkezdése.	Word, internet, online képek, digitális fényképező, számítógépek

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata	8. A mi szerkesztőségünk - projekt	
	Kooperatív csoportmunkában, szerkesztőségi formában sajtótermék készítése, kiadvány szerkesztése. Tanóra végén csoportvezetői, „főszerkesztői” értékeléssel, munkafolyamatok aktuális fázisának bemutatásával.	Word, internet, online képek, egyéni illusztrációk, számítógépek
	9. A mi szerkesztőségünk - projekt	
	Kooperatív csoportmunkában, szerkesztőségi formában sajtótermék készítése, kiadvány szerkesztése. Tanóra végén csoportvezetői, „főszerkesztői” értékeléssel, a produktum bemutatásával.	Word, internet, online képek, egyéni illusztrációk, számítógépek

A 10. évfolyam 2. tanév 2. félévi programjának áttekintése

Kipróbálás: 2017/18. tanév - második félévben (10.A és 10.B - heti 1 órában - 10 óra)

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Kifejezés és képzőművészet	Kép és szöveg kapcsolatával kifejező alkotás létrehozása	Művészettörténet: Kortárs művészeti irányzatok Irodalom: Képersek	2 óra
Vizuális kommunikáció Összetett vizuális közlés megfogalmazása	Online platformok vizsgálata Weblapok szerkezetének, vizuális kifejezőeszközeinek megfigyelése.	Informatika: Képszerkesztő, szövegszerkesztő programok használata, tematikus weblapok formai sajátosságainak megfigyelése Médiaismeret: Írott sajtó jellemzői, sajtóműfajok, kategóriák	4 óra
	Kép és szöveg kapcsolata - Alkalmazott grafikai feladat Használati tárgyhoz kötődő grafikai tervek készítése.	Grafika: Alkalmazott grafika irányzatához köthetően, adott használati tárgy vizuális tervének kivitelezése	2 óra
	Kép és szöveg kapcsolata – Comics Képes elbeszélés készítése, a képregény műfaji sajátosságainak megismerése.	Művészettörténet: Pop-art (Roy Lichtenstein) Michelangelo – Scenes from Genesis Irodalom: Irodalmi művek képregény adaptációi	1 óra
Értékelés	Tanulói munka (projekt) értékelése	Holland értékelő lap használata	1 óra

10. évfolyam 2. tanév 2. félév részletes terve:
Kifejezés és képzőművészet - Kép és szöveg használatával kifejező alkotás létrehozása (2 óra)

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Kompozíciós készség fejlesztése Kreativitás, asszociációs készség fejlesztése Kifejezőképesség és kombinációs készség Nyitottság kialakítása a kísérletezésre	Betűkarakterek, szöveg, mint grafikai elem(ek) felhasználás a kifejező alkotás létrehozásában.	Egyéni alkotófolyamatok, frontális munka	Manuális technikák, rajz, festmény, grafika készítése, kollázs, olló, ragasztó Színes eszközök, festék, ecsetek, papír, filctoll	https://hu.wikipedia.org/wiki/Guillaume_Apollinaire#/media/File:Calligramme.jpg https://i.pinimg.com/564x/49/71/d9/4971d9aa7d1365df03479c68f82816c9.jpg https://mymodernmet.com/wp/wp-content/uploads/archive/1HKPlpBTXtvXGHdhp2T_1082091425.jpeg https://i.ytimg.com/vi/iqCmlp7a8LE/maxresdefault.jpg http://images.fineartamerica.com/images-medium-large/3-text-map-of-the-world-michael-tompsett.jpg

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok,	Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak
Vizuális kommunikáció - Online platformok, webes felületek (4 óra)				
A digitális kompetencia fejlesztése Célnak megfelelő képi közlés alkalmazása A vizuális nyelv elemeinek ismerete, céltudatos alkalmazása és értelmezése Forma és funkció kapcsolatának megteremtése komplex vizuális közlés által	Médiatudatosság fejlesztése. Weblapok funkciója és vizuális arculata közötti kapcsolat feltárása. Weblapok formai jellemzőinek megismerése.	Tematikus weblapok megfigyelése, azokban a kategóriákban, melyekben a tanulóknak gondolkodni kell a tervezés kapcsán. (Sport, divat, élővilág, gasztronómia, film, lakáskultúra, stb...) Egyéni alkotófolyamatok	Számítógép, szoftverek, internet, digitális eszközök	http://thecakeblog.com/ http://www.nosalty.hu/ https://marieclaire.hu/divat/ http://www.sostozoo.hu/ http://lakbermagazin.hu/ http://www.lakaskultura.hu/

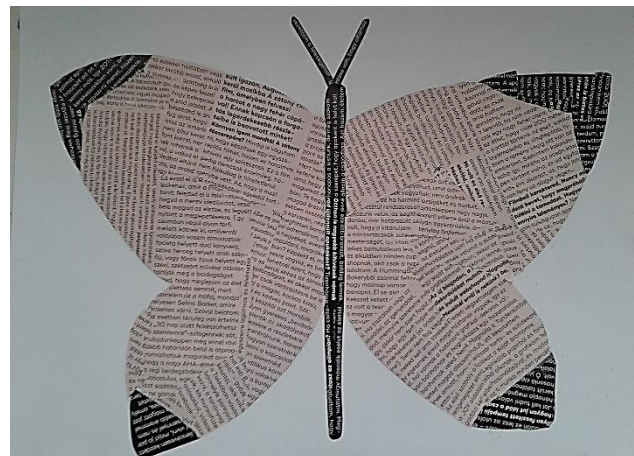
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<i>Vizuális kommunikáció - Kép és szöveg alkalmazása, alkalmazott grafikai feladat (2 óra)</i>				
Kompozíciós készség fejlesztése Kifejezőképesség és kombinációs készség Nyitottság kialakítása a kísérletezésre Forma és funkció kapcsolatának megteremtése komplex vizuális közlés által	Alkalmazott grafika területének, a tervezői folyamatnak és szempontjainak megismerése.	Egyéni alkotófolyamatok	Manuális technikák, rajz, festmény, grafika készítése Papír, ceruza, toll, színes eszközök	https://hir.ma/kulfold/szines-hirek/tokeletes-tervek-leteznek-a-magyar-euro-kinezetere/483132 https://www.behance.net/gallery/19414395/Hungarian-paper-money https://hu.pinterest.com/kristalitsky/design-dollars/

Fejlesztési célok	Fejlesztési tartalmak	résztémák,	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Vizuális kommunikáció - Comics (2 óra)					
Kompozíciós készség fejlesztése Kifejezőképesség fejlesztése Képes elbeszélés módjának megismerése alkalmazása	Történet elmesélésének módjai, vizuális eszközeinek megismerése.	Egyéni alkotófolyamatok, csoportos munka	Manuális technikák, rajz, festmény, grafika készítése Papír, ceruza, toll, színes eszközök	Pop-art (Roy Lichtenstein) Michelangelo – Scenes from Genesis https://www.mediaklikk.hu/video/r ejto-regenyek-kepregeny-formajaban/ Jókai Mór, Korcsmáros Pál Jim Davis https://hu.wikipedia.org/wiki/Marve l_Comics	

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM MEGVALÓSULÁSA

2017/18 második félév

KIFEJEZÉS ÉS KÉPZŐMŰVÉSZET		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolatával kifejező alkotás létrehozása	1-2. Nyomtatott szöveg, írott szöveg felhasználásával kifejező alkotások létrehozása	
	Szövegfeltok, betűk felhasználásával képek alkotása a képversek mintájára. Különböző technikák alkalmazása, képvariációk készítése.	Kollázs, ragasztó, olló, papír, filctoll, toll ceruza, újságok

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata Online platformok, webes felületek Vizuális közlések jellemzői	3. Online platformok és vizuális közlés	
	Internet kialakulása, az online platformok térhódítása a kezdetektől napjainkig. Kommunikáció formája és lehetőségei az interneten. Weblapok funkciója és a vizuális arculat közötti kapcsolat feltárása. Weblapok formai jellemzőinek tárgyalása csoportos és frontális munkában.	Digitális bemutató, internet, weblapok Papír, toll
	4-5. Tematikus weblapok vizuális arculatának tervezése, megvalósítása digitális eszközökkel	
	Tematikus weblapok vizuális arculatának létrehozása adott témakörökben adaptált, vagy egyénileg készített képekkel, grafikai elemekkel, felhasznált források megjelölésével. (Linkgyűjtemény létrehozása, hasonló tematikus lapok tanulmányozásával.) Forma és funkció kapcsolatának tudatos kialakítása, megfelelő vizuális nyelvi elemek használata.	Digitális eszközök, szoftverek, internet
	6. Prezentáció, értékelés	
	Elkészült művek prezentációja, bemutatása értékeléssel.	Bemutatók, laptop, projektor

<http://www.kisallatketrecek.hu/> Nyíregyháza, Kossuth Lajos utca 7. Tel.: 06705703555

CHAMBER Minőség. Keresés. Praktikus. Olcsó.

Kisállat ketrecek

- Ketrecek
- Kisállatok
- Birdel

RÓLUNK
Szervezetünk több éves pályafutása során, volt időnk kitapasztalni, hogy hogyan lehetünk a legjobb kisállatokkal foglalkozó vállalat.

ÜZLETEINK
Nyíregyháza
Budapest
Szeged

POSTALÁDA
E-mail címünk: iiico.jiico@gmail.com
Cesteládánk: Budapest, Nagy körút

Mindenem a sport

- Kérdőlap
- Hírek
- Eredmények
- Interjúk
- Bajnokságok
- Érdekességek
- Kategóriák
- Csapatok
- Játékok

Mezei tájfutást rendeznek Nyíregyházán szombaton

Feltrékvőben a kosárlabda

A magyar férfi kosárlabda válogatott Debrecenben lép pályára legközelebb

Újabb aranyérmet hoztak haza az úszók

Hair style

Nőies frizurák, amiről itt mindent megtudhatsz!

Képek ↓	Információk ↓	Hajszínek, melyik a helyes döntés ↓	Kérdezhetsz fodrászunktól ↓
---------	---------------	-------------------------------------	-----------------------------

- Leghíresebb hajszínek
- Szakértőnk elmondja, kinek melyik hajszín áll jól
- Hajstílusok
- Ha szereted az extrémebb hajokat, fodrászunknál időpontot kérhetsz, vagy esetleg tanácsokkal segít a választásban.
- Rövid a hajad? Nem szeretnéd megvárni ameddig, megnő, akkor a legjobb póthajjakat mutatjuk neked.
- Elterjedt hajtetőválasztásban is segítünk neked.

HETI AKCIÓINK

syoss 1200 Ft

ARON

talit

ARON

7900 Ft

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata Alkalmazott grafikai feladat	7-8. Pénztervek készítése adott koncepció mentén	
	Alkalmazott grafika területének, tervezés szempontjainak megismerése. Papírpénz tervezése szöveg és kép felhasználásával a nemzeti értékek, értékek témakörében.	Digitális bemutató, projektor Toll, papírok, filctoll, színes eszközök, ceruza
 		

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Kép és szöveg kapcsolata	9. Comics műfajának megismerése; a képregény régen és napjainkban	
	Történet elmesélésének módjai, vizuális eszközeinek megismerése és alkalmazása választott, vagy szabadon tervezett karakterekkel.	Digitális bemutató, videó, projektor, laptop Papír, ceruza, színes eszközök

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM

2017/18

A Vizuális médiakommunikáció modul pedagógiai koncepciójának
megvalósításhoz

Klima Gábor
Eötvös József Gimnázium, Budapest
Művésztanár, PhD hallgató, ELTE

Időterv

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 1. félévben, 2017 szeptembertől

10D: heti 1 órában – 18 óra

10C: heti 1 órában – 18 óra

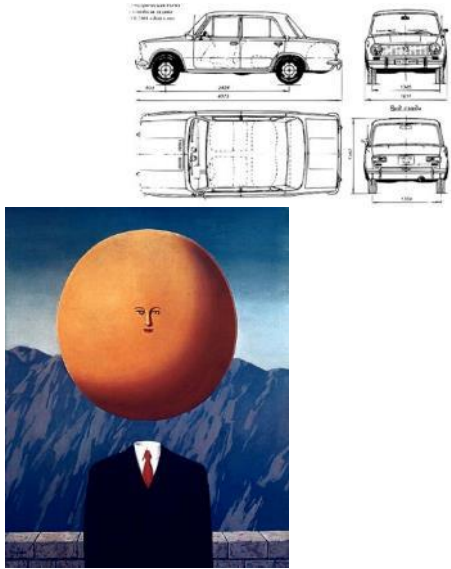
A 10. évfolyam 2. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
A design módszertana, a tárgytervezés és kontextusa	1. Design tematika Két szóból egy harmadik létrehozása. Játékos bevezetés a tematikába. A harmadik szó ábrázolása hagyományos rajzi eszközökkel (tárgytervezés). A résztéma célja a tervezési folyamat modellezésének elindítása. 2. óra A tárgy környezetbe helyezése, kontextualizálása. Használat közbeni ábrázolás és kiemelések ábrázolása. A fejlesztendő területek a tervezési, tárgyalakotási készségek. A tárgy és környezet, a forma és funkció egységként történő kezelése 3. óra A részletek ábrázolása, műszaki rajz, tervrajz készítése. A tanulók a módszertan egy következő szakaszát modellezzik. Az alaposabb tervezés, már a gyártást készíti elő. 3. óra Reklámkampány tervezése. A hagyományos plakátábrázolásoktól, az online megjelenésekig. A tárgytervezéstől indulva megérkezünk a termékig. A hagyományos rajztechnikáktól az új média használatáig.	Média	4 óra

Múlt/Jelen/Jövő, családja.	Múlt-jelen-jövő 1. óra Otthoni feladat kiadása: Interjú felvétele a szülőkkel, nagyszülőkkel. „Családfakutatás”. Vetítés és előadás tartása művészettörténeti példákkal illusztrálva a tematikát. 2. óra „A szüleim nagyszülei az én dédszüleim”. Egy dédszülőkhöz kapcsolódó történet/családi legenda feldolgozása, ábrázolása. Képi történet mesélés. 3. óra A dédszülők környezetének bemutatása, ábrázolása. Kapcsolódó kiselőadások a korról. A múlt történelmi és társadalmi terének megvitatása, történeti és társadalmi kontextus megbeszélése. A kép-tér-történet hármas egységének ábrázolása. 4. óra Egy elképzelt helyzet és környezet az unokáim idejéből. A futuroológia tudománya, a jövő kutathatósága és ábrázolásának kérdései. 5. óra Az tematika időszávjában felölelt kb 150 év önreprezentációinak változása, problematikája. Megjósolható-e unokáink valós és virtuális jelenlétének mikéntje? Az elkészült munkák és az általuk felvetett kérdések megvitatása	Média, történelem	5 óra
--	--	--------------------------	--------------

Téralakítások, értelmezések	Lent-középen-fent-bent 1. óra A térképek ábrázolásának fejlődése és kérdései napjainkban. A tematika vizsgálja viszonyunkat a térhez, és általában a térábrázolás és térről való gondolkodás változó gondolat rendszereit. Vetítés és előadás. 2. óra Egy elképzelt hely (ország/táj/város/utca) térképének ábrázolása. Áttekintjük a térképábrázolás történetét. 3. óra Az elképzelt tér "street view" ábrázolása. Közelítés 1. 4. óra Az elképzelt térben lévő belső tér ábrázolása. Közelítés 2. Bentről kintre. 5. óra Identitás a térben. Az elképzelt térben létező karakter megalkotása és ábrázolása. Karakter és identitás kérdése. A személytelen térből megérkezünk a személyes térbe.	Média, földrajz	5 óra
------------------------------------	---	--------------------	-------

A 10. évfolyam 2. tanév 1. félévi részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
1. A design módszertana, a tárgytervezés és kontextusai 1.1 tervezési feladat, bevezetés, 1 óra				
A tervezési folyamat elindításához szükséges feltételek és készségek elsajátítása. A rendszerben való gondolkodás fejlesztése.	Két szóból egy harmadik létrehozása. Játékos bevezetés a tematikába. A harmadik szó ábrázolása hagyományos rajzi eszközökkel (tárgytervezés). A résztéma célja a tervezési folyamat modellezésének elindítása.	Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. Példák keresése az alkalmazott művészetek területén.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Hf.: A feladathoz kapcsolódó önálló gyűjtés készítése.	 Technical drawings of a car (side, front, top, rear views) and a surrealist painting by René Magritte titled 'The art of living', showing a man in a suit with a large orange for a head. Rene Magritte – The art of living

1.2. A tárgy és kontextusai, 1 óra

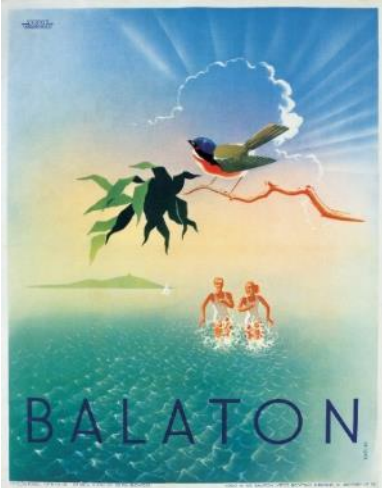
A térről és funkcióról való gondolkodás fejlesztése. A tervezési folyamat értelmezése és a rendszerben való gondolkodás gyakorlása. A kézi rajz és digitális technikák gyakorlása különböző területek összekötésével.	A tárgy környezetbe helyezése, kontextualizálása. Használat közbeni ábrázolás és kiemelések ábrázolása. A fejlesztendő területek a tervezési, tárgyalakotási készségek. A tárgy és környezet, a forma és funkció egységként történő kezelése	Elemző beszélgetés a korábbi vetítések anyagából. Rajzi feladat órai tervezése és megoldása.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Hf.: A feladathoz kapcsolódó önálló gyűjtés készítése.	
--	---	---	---	--

1.3. Tárgy-részlet-terv, 1 óra

Cél a műszaki rajz és a műszaki tervezés módszertanának megismerése. A részletek és az egész	A részletek ábrázolása, műszaki rajz, tervrajz készítése. A folyamat ezen szakaszában a tanulók a módszertan egy következő szakaszát modellezzik. Az alaposabb tervezés,	A korábbi munkák összegző elemzése majd a tervezési szakasz harmadik fázisának megkezdése, önálló munkavégzés formájában.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg	
---	---	--	--	---

összefüggéseinek vizsgálata.	már a gyártást készíti elő.		kollázs lehetőségei tanórán.	
------------------------------	-----------------------------	--	------------------------------	--

1.4. Tárgy és termék, 1 óra

A forma és funkció egysége, illetve a tudatos tervezési folyamat után a tárgy termék jellegére kerül a hangsúly. A folyamat lezárásaként a tanulók termékként értelmezik az általuk ábrázolt tárgyat.	Reklám kampány tervezés. A hagyományos plakátábrázolásoktól, az online megjelenésekig. A feladat ezen szakaszában a tárgytervezéstől indulva megérkezünk a termékig. A hagyományos rajztechnikáktól az új média használatáig.	Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. Példák keresése az alkalmazott művészetek, különös tekintettel a plakát művészet területén.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
--	--	--	---	--

2. Múlt/Jelen/Jövő, családfa

2.1. „családfakutatás” 1 óra

A művészi alkotó munka és tevékenység személyes oldalának megismerése. Az önmagunkkal és privát történetünkkel való foglalkozás fontossága áll a tematika középpontjában. Az ehhez szükséges készségek fejlesztése egyaránt koncentrálni az elméleti és a gyakorlati feladatmodulokra.

Otthoni feladat kiadása: Interjú felvétele a szülőkkel, nagyszülőkkel. „Családfakutatás”. Vetítés és előadás tartása művészettörténeti példákkal illusztrálva a tematikát.

Vetítés és beszélgetés a témáról. Példák keresése a művészettörténetben. A család, mint a művészet tárgya. Az idő megjelenése különböző műalkotásokban.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

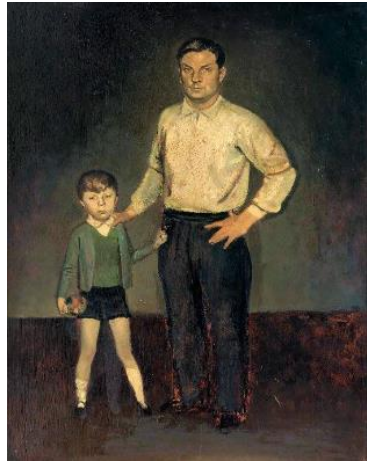

Frida Kahlo – Családfa

2.2. „A szüleim nagyszülei az én dédszüleim” 1 óra

A vizuális történet meséléshez szükséges készségek fejlesztése.	Egy dédszülőkhöz kapcsolódó történet/családi legenda feldolgozása, ábrázolása. Képi történet mesélés, az otthon felvett interjúk képi feldolgozása.	Beszélgetés a témáról, interjúk átnézése. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	Dorothea Lange – Anya gyermekével
---	---	---	--	--

2.3. Kép-tér-történet, 1 óra

A történet után itt a hangsúly a környezet ábrázolásán van. Az ehhez szükséges készségek fejlesztése tulajdonképpen az egész féléves tematikán végighúzódik.	A dédszülők környezetének bemutatása, ábrázolása. Kapcsolódó kiselőadások a korról. A múlt történelmi és társadalmi terének megvitatása, történelmi és társadalmi kontextus megbeszélése. A kép-tér-történet hármas egységének ábrázolása.	Beszélgetés a témáról, interjúk átnézése. Kiselőadások a korról. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	 Balthus – Roger és fia
--	--	--	--	--

	A családi történet feldolgozása után a konkrét kor és környezet ábrázolása következik.			
2.4. Valós és fiktív tér, 1 óra				
A tematika ezen szakaszában a cél a valós és fiktív tér közötti kapcsolatról való gondolkodás, alkotás. Az elképzelt helyzetek és karakterek, visszatérő motívumai a féléves programnak.	Egy elképzelt helyzet és környezet az unokáim idejéből. A futuroológia tudománya, a jövő kutathatósága és ábrázolásának kérdései.	Beszélgetés és vetítés a témáról. A futuroológia bemutatása röviden. Tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	 Moebius - Levitation

2.5. A művészet, mint személyes tér, 1 óra

A tematika lezárása előadás és beszélgetés formájában történik. Itt elsősorban az elméleti, történeti és művészettörténeti háttérrel tekintjük át. Az egész téma lényegét tekintve a művészet személyességének kérdéskörét járja körül. Elméleti jellege miatt a fejlesztési területek spektruma igen széles.

Az tematika időtartamában felölel kb 150 év önreprezentációinak változása, problematikája. Megjósolható-e unokáink valós és virtuális jelenlétének mikéntje? Az elkészült munkák és az általuk felvetett kérdések megvitatása

Vetítés a témáról. A művészi önreprezentáció változásai. Művészettörténeti példák áttekintése. A család, környezet, személyes történet és tér ábrázolásainak változásai. A korábban elkészült munkák közös kiértékelése.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

Cindy Sherman

3. Téralakítások, térértelmezések

3.1. A térkép, 1 óra

A tematika bevezetésében elméleti és történeti alapot kapnak a diákok a térábrázolás fejlődésének történetéről, különös tekintettel a térábrázolás egy speciális területére, a térképre.	A térképek ábrázolásának fejlődése és kérdései napjainkban. A tematika vizsgálja viszonyunkat a térhez, és általában a térábrázolás és térről való gondolkodás változó gondolatrendszereit. Vetítés és előadás.	Vetítés és beszélgetés a témáról. Otthoni gyűjtőmunka előkészítése.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér. Hf.: Önálló gyűjtés készítése a témában.	
---	--	--	---	---

3.2. Fiktív tér és táj, 1 óra

A tematika első tervezési feladata a térábrázolást fejleszti. A folyamatban való gondolkodás ennél a tematikánál is meghatározó.

Egy elképzelt hely (ország/táj/város/utca) térképének ábrázolása.

A tér és sík kapcsolatának összefüggései, ellentmondásai állnak a feladatrendszer bevezető szakaszának középpontjában.

Az otthoni gyűjtőmunkák átnézése, értékelése. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

3.3. Közelítések 1. , 1 óra

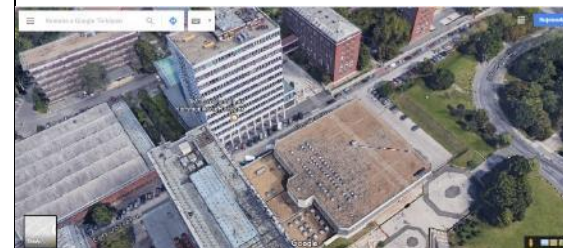
A térábrázolás és absztrakciós készség fejlesztése jelenik meg a téma második tervezési feladatában.

Az elképzelt tér "street view" ábrázolása. Közelítés 1.

Térképet absztraháljuk egy közelítéssel. Kibontakozik a térről való gondolkodás sokfélesége a gyakorlatban.

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéséssel.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

3.4., Közelítések 2. , 1 óra

A külső és belső

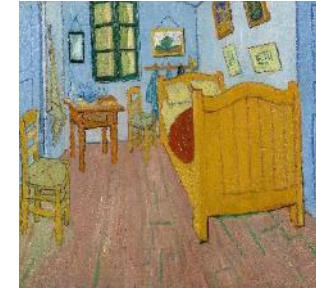
tér viszonyainak vizsgálata a feladat következő részének fókusza. A közelítés-távolítás módszere remek lehetőséget biztosít a tanulóknak a térről való gondolkodás és az ábrázolási készség fejlesztésére.

Az elképzelt térben lévő belső tér ábrázolása.

A tér feldolgozásának folyamatában a belső térből indulunk el a külső térbe. A térabsztrakció következő lépéseként a szubjektív/belső tér ábrázolásával az elképzelt térkép világának belső rétegeibe hatolunk

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéssel.

Digitális és analóg fényképezőgépek , mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Vincent van Gogh – szoba

Childa Hassam – The room of flowers

3.5., Tér és karakter, 1 óra

A tér és a benne lévő karakterek kölcsönhatása és viszonyrendszerei érdekes tanulságokkal szolgálhatnak a feladat ezen szakaszában. A karakter tervezés visszatérő elem a tematikákban, itt egy bizonyos térhez kötve jelenik meg.

Identitás a térben.

Az elképzelt térben létező karakter megalkotása és ábrázolása. Karakter és identitás kérdése. A személytelen térből megérkezünk a személyes térbe.

A téma egység központi kérdésköre a személyesség jelenlétsége magában a térben, és a térben található karakterben.

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéséssel.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Edward Hopper – Western Motel

Jan van Eyck – Az Arnolfini házaspár

4. A film nyelve, ideje és tere - 4.1. Tér és történet, 1 óra

A képi történet meséléssel már foglalkoztunk korábbi témák során is. Ezúttal alaposabban tanulmányozzuk a dramaturgia és a különböző nézetek, terek összefüggés rendszereit. A cél a tudatos képi történet mesélés erősítése, a térről való gondolkodás fejlesztése. A történeti kontextus megjelenése egy elképzelt térben, elképzelt karakterhez köthetően adja a tematika ezen szakaszának fő fókuszát.

A tematika kapcsolódik a második és harmadik tematikához. A korábban elképzelt és ábrázolt térhez és karakterhez köthető történet kitalálása és ábrázolása. Áttekintjük az illusztráció és dramaturgia alapvető kérdéseit. A plánozás, a kép terének és a történet összefüggéseinek kérdéskörét. Vetítés

Vetítés és beszélgetés a témáról. Otthoni gyűjtőmunka előkészítése.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

Hf.: Önálló gyűjtés készítése a témában.

A korábban ábrázolt térhez és karakterhez köthető történet leírása (kb 1500 karakter)

Giorgio de Chirico – Piazza

Gustave Courbet – A találkozás

4.2. Kép és történet, 1 óra

A korábban bevezetett digitális eszközök használata, a különböző montázs eljárások a tematika fejlődésével egyre nagyobb szerephez jutnak. Az előző félévben lezajlott technikai alapozás után, eddigre már elvárható a technológia magabiztos használata.

Fontos azonban, hogy a médium választás egyén függő és szabad. A fókusz továbbra is a következetesen végig vitt alkotói folyamaton van.

A történet ábrázolásának megkezdése. Kép és történet egységének kibontása.

A feladat ezen szakaszában megkezdjük a felkészülést egy nagyobb képi narratíva kibontására egy egyszerűbb képi ábrázolással.

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéséssel.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Gregory Crewdson – Untitled

Sandy Skoglund

4.3. A hős útja, 1 óra

A sikeres továbblépés szempontjából a tematika ezen szakasza nagyon fontos. A történetekből és karakterekből itt lépünk tovább a forgatókönyv irányába. Ezt hivatott segíteni egy dramaturgiai váz ismertetése és alkalmazásának bevezetése.

Forgatókönyv írás és karakterek.
Áttekintjük a karakter archetípusokat. „A hős útja” dramaturgiai váz ismertetése.

Vetítés és beszélgetés a témáról.
Feladat kiadás és tudatosítás.

Digitális és analóg fényképezőgépek , mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.
Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.
Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

Jankovics Marcell - Fehérlófia

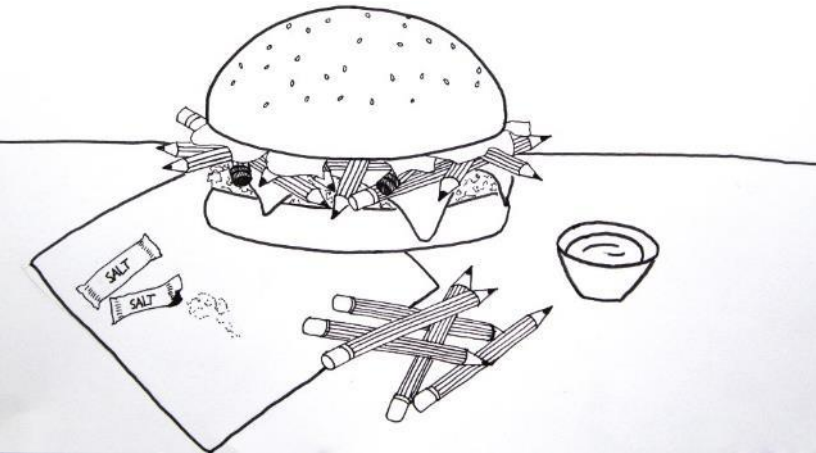

4.4. A filmkészítés gyakorlata 1. , 1 óra

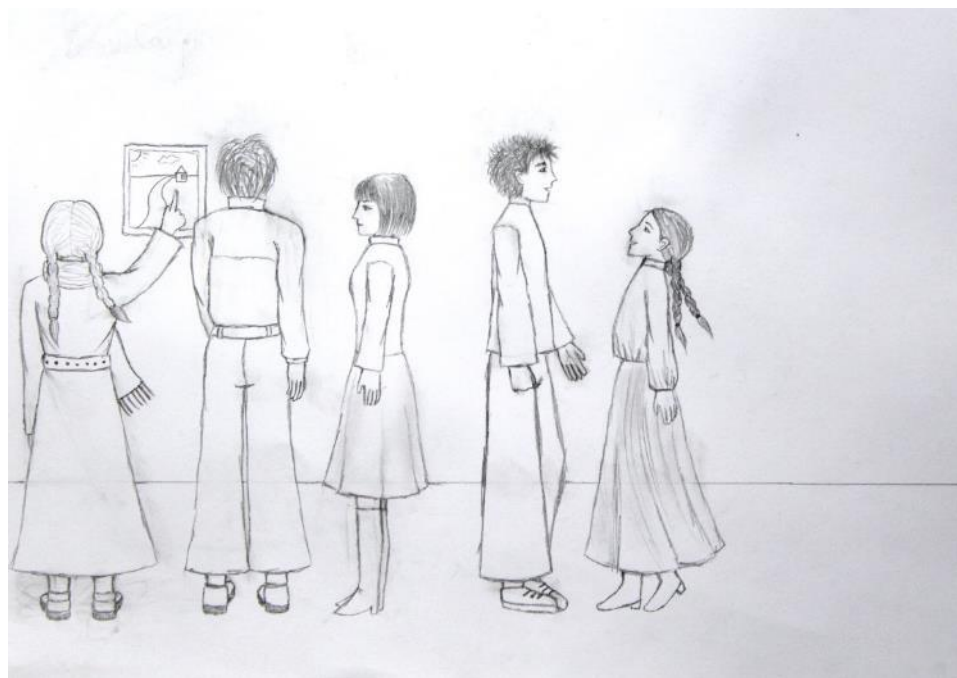
A fél éves tematika lezárása tulajdonképpen a következő félév nyitánya. A cél a filmkészítés elméleti és technikai kérdéseinek tisztázása, az alkotói folyamat beindítása.	Filmes nyelvek, filmes történet vezetés. A filmelmélet alapjainak megbeszélése. A tematika itt kapcsolódik a média filmelmélet, filmtörténet tanegységéhez. A tanulók csoportfeladat formájában megkezdik a felkészülést a filmforgatásra. Az elképzelt terek és karakterek forgatókönyv és látványtervek formájában az előkészítő fázisból átvezetik a tematikát a filmkészítés gyakorlatába	Vetítés és beszélgetés a témáról. Feladat kiadás és tudatosítás.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	 Tarr Béla – Sátántangó John Milius – Conan the barbarian Andrei Tarkovsky - Stalker
---	---	---	--	--

Elkészült munkák

1. A design módszertana

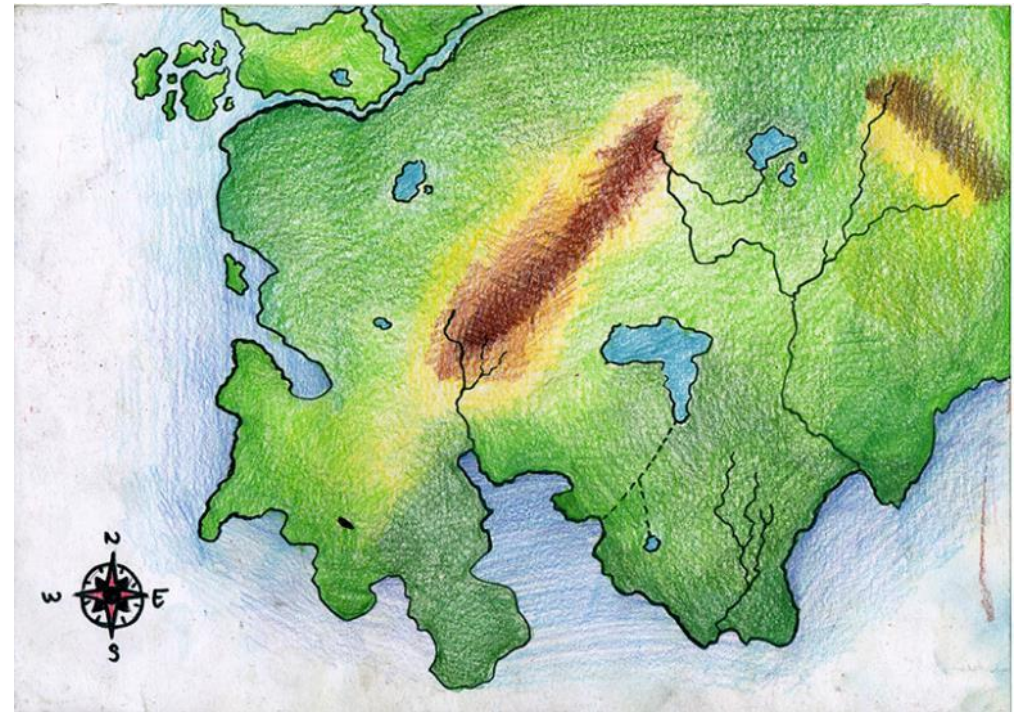
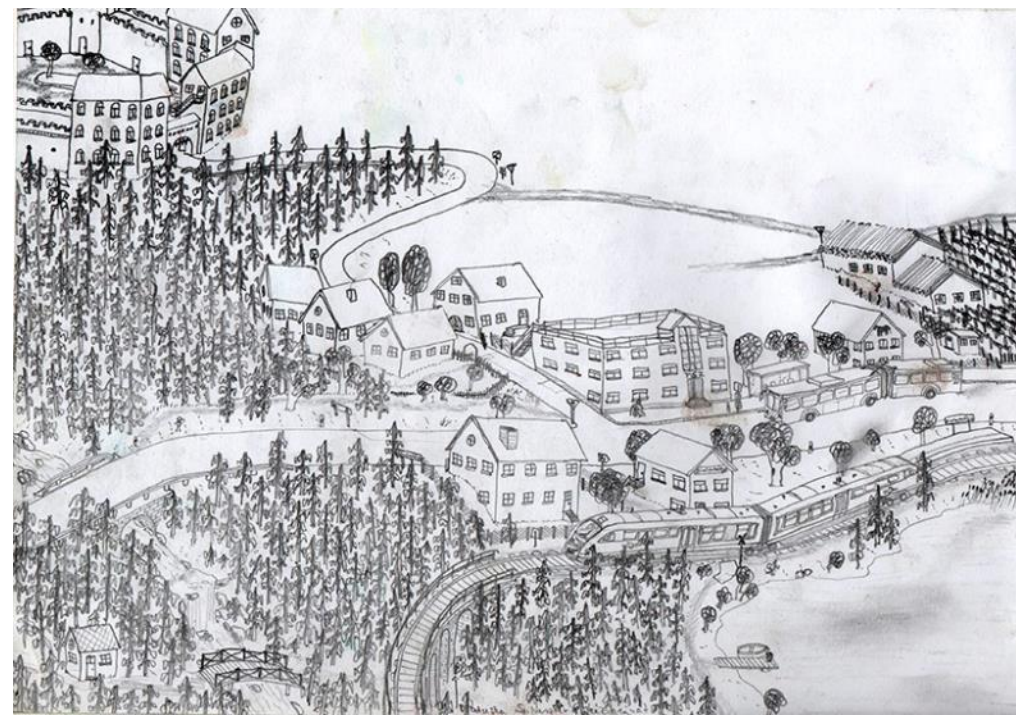

2. Múlt-Jelen-Jövő

3. Téralakítások, térértelmezések

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 2. félévben, 2018 februárjától

10D: heti 1 órában – 18 óra

10C: heti 1 órában – 18 óra

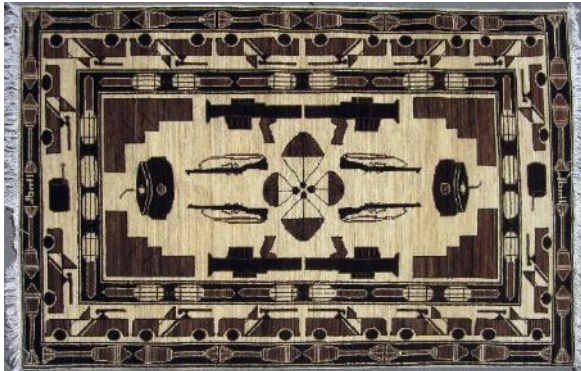
A 10. évfolyam 2. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
<i>Élet-minta-forma</i>	Élet ornamentika és minta rendszertervezés 1. óra Személyes létélmények és élet-tapasztalatok szimbólumainak, mintáinak, formáinak azonosítása és ábrázolása. Vetítés az afgán háborús szőnyegekről és más népművészeti ornatmentikákról. 3. óra Az személyes élmények, tulajdonságok, tapasztalatok vizuális ábrázolásának megkezdése. Szimbólumok mellé rendelt egyszerű ábrák készítése. 4. óra Az elkészült ábrák, ikonok rendszerbe foglalása, és ornamentikus ábrázolása. „Élet-szőnyeg” készítés 5. óra Az élet-szőnyeg-minta készítés befejezése, a munkák közös kiértékelése. A 21.sz.-i kortárs létélmények összehasonlítása a népművészet inspirációs forrásaival.	Média, történelem	4 óra

A 21.sz. vizuális antropológiája	Vizuális élmények és önmeghatározás tárgyakon és képeken keresztül 3. óra Vetítés és előadás tartása a vizuális antropológia alapjairól. A kép és identitás kapcsolata, a kulturális önreprezentáció fogalmának bevezetése. 4. óra Személyes tárgyak és képek gyűjtése és dokumentálása, fotó és videó segítségével. A közösségi médiában önreprezentációs céllal megjelenő képek kigyűjtése és elmentése. 4. óra Ideális én és környezet ábrázolása a közösségi médiában reprezentációs céllal feltöltött képek alapján. 5. óra Az 'ÉN' meghatározása tárgyként, vagy vizuális információként. Életünk infografikája vagy a minket leginkább jellemző tárgy megtervezése. 6. óra Az elkészült munkák és tervek áttekintése. A vizuális antropológia és vizuális kultúra kapcsolatának kérdései, az önreprezentáció változásai a művészet történetében.	Média, történelem, földrajz, irodalom	5 óra
--	---	--	--------------

Karakter és történet	Élet-animáció-vizualizáció 2. óra Az előző félévben elkezdett filmnyelv és filmes gyakorlat tematika folytatása. A már megszerzett dramaturgiai és komponálási ismeretekre alapozva most az animáció kerül előtérbe. Bevezető előadás. 3. óra A stop-motion és paper cut animációs technikák elmélete és gyakorlata. Karakter tervezés megkezdése. 4. óra A karakter ábrázolása és papír kivágás készítése. Felkészülés a mozgatásra. 5. óra Egyszerű háttér és storyboard készítése. 6. óra A karakter és háttér mozgatása, befotózása. Csoportmunka.	Média, történelem, földrajz, irodalom	5 óra
------------------------------------	---	--	--------------

A 10. évfolyam 2. tanév 2. félévi részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
1. Élet- ornamentika és minta rendszer ábrázolás 1.1 bevezetés, 1 óra				
A tervezési folyamat elindításához szükséges feltételek és készségek elsajátítása. Bevezető előadás a népművészet ábrázolás rendszereiről.	A népművészet kialakulásának folyamata és összefüggés rendszerei az alkotó művészetekkel. Cél egy személyes minta és szimbólum rendszer létrehozása és vizuális ábrázolása az afgán háborús szőnyegek mintájára.	Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. Példák keresése a népművészet területéről.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Hf.: A feladathoz kapcsolódó önálló gyűjtés készítése.	

1.2. ÉN-minta és szimbólumok, 1 óra

A szimbólumok és minták szerepének megértése az ábrázolási rendszerek különböző területein. A tervezési folyamat értelmezése és a rendszerben való gondolkodás gyakorlása a kézi rajz és digitális technikák gyakorlása különböző területek összekötésével.

A meghatározó lételmények azonosítása és szimbólumok vagy ikonokként történő ábrázolása. A fogalom ábrázolás és egyszerűsítő vizuális nyelv megismerése, gyakorlása.

Elemző beszélgetés a korábbi vetítések anyagából. Rajzi feladat órai tervezése és megoldása.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Hf.: A feladathoz kapcsolódó önálló gyűjtés készítése.

1.3. Szimbólum rendszerek és ornamentikák, 1 óra

A már létrehozott szimbólumok és ikonok rendszerbe foglalása és ábrázolása. Az ábra-minta-rendszer összefüggéseinek megértése, a népművészet ornamentikus nyelvének megértése és ábrázolásának gyakorlása.

A tervezési folyamat során itt állnak össze ábrázolási rendszerré a korábban azonosított és megalkotott szimbólumok, minták, ikonok. Cél a rendszerben való gondolkodás és tervezés fejlesztése, a minták szerepének megértése és tudatos használata az ábrázolás során.

A korábbi munkák összegző elemzése majd a tervezési szakasz harmadik fázisának megkezdése, önálló munkavégzés formájában.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

1.4. A kép és forrása, 1 óra

A tervezési folyamat lezárása. Az élet-minta képek közös, csoportos kiértékelése.

A hagyományos rajz technikák és a digitális ábrázolásmódok összefüggései és kölcsönhatásai. Cél a tudatos technika választás, amely támogatja az elkészült műalkotás üzenetét.

Vetítés és beszélgetés a témáról. A 21.sz. népművészete és megjelenési formái. A munkák kiértékelése.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

2. A 21.sz. vizuális antropológiája

2.1. Kép és identitás, 1 óra

Az identitás és vizuális közlés kapcsolatai. A tematika középpontjában a vizuális információ és személyes ön-definíció kapcsolata áll, valamint a személyiség megjelenése a „képek korában”.	Otthoni feladat kiadása: A tanulók önreprezentációja a digitális térben. Ezzel összefüggésben személyes képek gyűjtése a közösségi médiákból, valamint olyan tárgyak gyűjtése és dokumentálása, amelyek szerepet játszanak a tanulók ön-definíciójában.	Vetítés és beszélgetés a témáról. Példák keresése a művészettörténetben. A vizuális antropológia elmélete és története.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	
---	--	--	---	--

2.2. Kép és identitás 2, 1 óra

A vizuális történet meséléshez szükséges készségek fejlesztése, valamint az elméleti tudás elmélyítése

A gyűjtés eredményének számbavétele, elemzése. A tudatos internethasználat és digitális média ismeret erősítése.

Beszélgetés a témáról. A vizuális öndefiníció kérdéskörének megvitatása, a gyűjtőmunkák közös elemzése.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

2.3. Ideális ÉN és környezet, 1 óra

A kép és identitás kapcsolatának ábrázolása a gyűjtés alapján. Cél a reprezentáció és a valós én-kép közötti különbség és kapcsolat feltárása.

Az összegyűjtött és rendszerezett anyag alapján egy ideális környezet és személyiség ábrázolása kötetlen/vegyes technikával.

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

2.4. Tárgy és személyiség, 1 óra

A tematika ezen szakaszában a cél a környezet és a személyiség felől a tárgyak irányába történő közelítés. A vizuális antropológia elméletének és gyakorlatának megismerése.

A tárgytervezés előző félévben megismert gyakorlati folyamatának újra alkalmazása ezúttal az önreprezentáció és a tárgyak kontextusában. Cél egy tárgy tervezése, amely hozzájárul a vizuális öndefinícióhoz.

Beszélgetés és vetítés a témáról. A feladat kiadása önálló munkavégzésre.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

2.5. Tárgy és személyiség 2, 1 óra

A tematika lezárása előadás és beszélgetés formájában történik. Itt elsősorban az elméleti, történeti és művészettörténeti háttérrel tekintjük át. Elméleti jellege miatt a fejlesztési területek spektruma igen széles.

Az elkészült munkák és az általuk felvetett kérdések megvitatása. Hogyan definiáljuk magunkat valós személyként a digitális térben? Milyen tárgyak és környezet ír le minket, illetve mik a valós és digitális ön-reprezentáció különbségei.

Vetítés a témáról. Az önreprezentáció változásai. Művészettörténeti példák áttekintése. A korábban elkészült munkák közös kiértékelése.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

3. Élet-Animáció-Vizualizáció

3.1. Animáció elmélet, 1 óra

A tematika bevezetésében elméleti és történeti alapot kapnak a diákok az animáció különböző területeiről.	A tematika nagyban épít az előző félévben megszerzett filmes alapismeretekre. A stop-motion és papercut animációs technikák elméletének és gyakorlatának ismertetése.	Vetítés és beszélgetés a témáról.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér. Hf.: Önálló gyűjtés készítése a témában.	
--	--	--	---	---

3.2. Karakter és történet, 1 óra

A tematika első tervezési feladata egy karakter tervezési feladat. Cél a karakter ábrázolás technikáinak megismerése.	A stop-motion és papercut animációs technikák megismerése után a tanulók megkezdik a fő karakter megtervezését, amely a készülő animáció középpontjában áll. Erre vonatkozó megkötéseket nem kapnak.	Előadás tartása, a tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
--	---	---	---	--

3.3. Karakter és történet 2. , 1 óra

A karakterábrázolás fejlesztése és a képi történet mesélés jelenik meg a tematika második gyakorlati óráján.	A karaktertervezés elkészülte után a tanulók elkészítik a papírkivágást és összeillesztést, ezáltal egy fázisonként mozgatható karakter jön létre. A karakter után a hangsúly a történetre és környezetre kerül át.	A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdezéssel. Egyéni és csoportos korrekció.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
---	---	--	---	---

3.4., Környezet és történet, 1 óra

A tematika következő célja az animáció környezetének megtervezése.	Egy elképzelt tér ábrázolása. A térábrázolás és szerkesztés előző féléves gyakorlataira alapozunk. Cél a készülő animáció háttérének létrehozása egyszerű technikákkal.	A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdezéssel. Egyéni és csoportos korrekció	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
---	---	---	---	---

3.5., Mozgatás, 1 óra

<i>A tematika utolsó feladata az elkészül karakter és háttér mozgatása, vagyis az animáció elkészítése. Csoportmunka.</i>	A tematika lezárása rendkívül tudatos és koncentrált egyéni és csoportmunkát igényel. A technikai készségek fejlesztése mellett a csoportos együtt dolgozás a kritikus pont. A feladat jellegéből adódóan igényel minimális technikai és szoftveres háttérrel. Ezt a tanulókkal együttműködve biztosítjuk.	A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdezéssel. Technikai segítségnyújtás, a csoportmunka gördülékenységének ellenőrzése	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
---	--	---	---	---

4. Média és reprezentáció - 4.1. Valóság és fikció, 1 óra

A tematika a média elméletével és gyakorlatával foglalkozik. A vizuális kultúra és kommunikáció meghatározó tereként értelmezi a média egészét. A 21.sz. vizuális nyelvének értése és „beszélése” a média írástudás elsajátítása és fejlesztése a cél.	A tematika kapcsolódik az első és a második tematikához. A személyes reprezentáció helyett a média általános reprezentációs szerepét tanulmányozza. A tanulók a médiával kapcsolatos jelenségeket és tartalmakat ismernek meg a projekt során.	Bevezető prezentáció a média elméletéről és gyakorlatáról, különös tekintettel a változó médiafelületek, a hír és reprezentáció kapcsolatára.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	
---	--	--	---	---

4.2. Fogalmak megjelenése a médiában, 1 óra

A tematika második órája a társadalmi rendszereket és jelenségeket leíró fogalmak, média reprezentációjával foglalkozik. Cél a média tudatosság erősítése és az érzékenyítés

A demokrácia, diktatúra, esélyegyenlőség, tolerancia, fogalmainak média reprezentációja. Hogyan ábrázol fogalmakat a média? Hogyan jelennek meg vizuális információként. A felsorolt fogalmak közül egy ábrázolása absztrakt eszközökkel. Cél a fogalom absztrakció ábrázolásának gyakorlása és az érzékenyítés

Előadás és vetítés a témáról. Feladat kiadása önálló munkavégzésre.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

4.3. Kisebbségek média reprezentációja, 1 óra

A kisebbségek média reprezentációja és vizuális megjelenésük kontextusai. Cél az érzékenyítés és a média tudatosság erősítése	Átekintjük a médiában megjelenő tartalomtípusokat a kisebbségek média reprezentációjának kontextusában. Községi, állami és kereskedelmi tartalmak megkülönböztetése. Művészettörténeti és médiatörténeti előképek ismertetése.	Vetítés és beszélgetés a témáról.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	
--	--	--	---	---

4.4. A riport, mint médium, 1 óra

A féléves tematika lezárása egy összetettebb projekt első fázisa. A tematika ezt a projektet készíti elő. A tanulók megismerkednek a riportfilm és dokumentarista fotográfia elméleti alapjaival.	A tematika első három órája elméleti alapozásnak tekinthető a tematika záró feladatához. A feladat egy riportfilm készítése és/vagy fotóriport készítése a tanulók környezetében található szociális szempontból érzékeny témáról. Feladatmegoldás csoportmunkával.	Vetítés és beszélgetés a témáról. Feladat kiadás és tudatosítás. Mivel a feladat iskolán kívüli projekt, ezért a tanórán csak az elméleti hátteret ismertetjük.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	
--	--	---	---	--

A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL

Szerző:
Gaul Emil

PEDAGÓGIAI PROGRAM 5-11. évfolyam Alapelvek, célok – szemléletmód

Bevezetés

A tárgy és környezetkultúra tanításának több célja van. Az egyik az, hogy elmélyítse az anyagi kultúra e speciális területének megismerését, felhívja a figyelmet a benne lakozó információkra, és szépségekre, és ez által legalább ismerőssé, élhetővé, és, ha lehet, akkor otthonossá tegye az ember alkotta környezetet. A környezetkultúra tágabb értelmezésében benne foglaltatik annak létrehozása, maga a tárgy, valamint ennek használata, és mindaz a tudás, ami az alkotáshoz és a környezet szakszerű használathoz kell. A környezet alakításban központi helyet foglal el a lehetőleg szeretettel végzett, örömteli emberi munka, amit két szakaszra bontunk: a tervezésre és a tervek megvalósítására.

Egy épület, vagy egy ipari tárgy tervezése és megvalósítása is több szakterület együttműködésével jön létre, így a környezetkultúra tanítása - tanulása is magától értetődően közösségi tevékenység, és ekként fejleszti a kooperációs készséget, és az empátiát. A téma szerepmoellje a tervező, mérnök, dizáner, az építész, aki a rajz tantárgy hagyományos főszereplője, a festőművész mellett lép színre és képviseli ezt a mindennapi életünk szempontjából oly fontos területet.

A fejlesztési célok között szerepel a vizuális kultúra tantárgy középpontjában lévő alkotóképesség, és kritikai érzék kibontakoztatása, az érdeklődés felkeltése azon problémák iránt, amelyeknek a megoldása a tárgy. A problémamegoldás gyakorlati válfaja ez, amelyet minél életszerűbb környezetben gyakoroltatunk. Különös és sajátos szerepe van a tervszerű gondolkodás fejlesztésében, az *operacionális* – eljárás jellegű és nem tudatosított– tudás kialakításában, valamint a tapasztalati megismerésben. A fejlesztés módszereként a feladatok mellett nagy szerepet kaphatnak a projektek, amelyekben a tanár által ajánlott élethelyzetben kell felismerni a problémát, majd megoldást találni rá.

A tárgy és környezetkultúra magában foglalja a technikai úton létrehozott tárgyakat, épületeket, létesítményeket, azonban nem terjed ki a természeti környezet tanulmányozására. A tanulás- tanítás során az alkotótevékenység keretében iskolai környezetben is megvalósítható, kisebb tárgyakat tervezünk, készítünk. Tereket többnyire csak megtapasztalható, tehát szoba méretig alakítunk. A tárgy és környezet elemzés keretébe már a nagy épülettől a kis tárgyig sok minden belefér.

Az *életkori sajátosságok* úgy jelennek meg a tárgy és környezetkultúra tanításában, hogy a 6-10 éves szakaszban az *anyagok* ösztönös megtapasztalása, megmunkálása felől indítjuk a tárgyformálást. 10-14 éves korban a tanulni valót a *szerkezetek* felől közelítjük, míg a 15-18 éves korszakban megjelenik és jellemzővé válik a *tervezés*, amely reflektál az emberi szükségletekre és igényekre. Jó, ha mindegyik korban működő tárgyak, vagy modellek készülnek. A tárgyalakítás jellemző tevékenységformái: az intuíció és a tervszerű gondolkodás jellemzően rajzban nyilvánul meg, a készítésnél térbeli manipuláció, anyagalakítás folyik, míg az elkészült munka értékelése szóban történik meg.

Az általunk tervezett vizuális kultúra tantárgy tartalma a tanévben úgy oszlik meg, hogy a diákok a rendelkezésre álló óraszám mintegy 50%-ban a tantervi törzsanyagot tanulják, a második félévben pedig a választott modult. Így évente 16 héten keresztül heti egy óra használható fel a modul tanulására. Ez a kibővített időkeret lehetőséget ad az egyébként évente néhány órás környezetkultúra témájú foglalkozások kiterjesztésére, aminek az előnyeit, ígéretét a fejlesztési céloknál fogalmazzuk meg részletesebben.

Kapcsolódás az érvényes tantervekhez

Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz

Kulcskompetenciák

Program modulunkban mi is ezekre a kulcskompetenciákra építünk, a NAT 2012-nek is az alapja.

- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Általános fejlesztési célok a Vizuális kultúra tanításában

Program modulunk az általános fejlesztési célok szintjén megegyezik a NAT-ban meghatározott célokkal, amit onnan idézünk.

1. „Megismerő- és befogadóképesség”
 - a. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása
 - b. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás
 - c. Kommunikációs képességek
2. Kreativitás
 - a. Alkotóképesség
 - b. Problémamegoldó képesség
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás” (NAT 2012, 10799. old.)

Sajátos fejlesztési célok

Modulprogramunk célrendszere a NAT-ban található fejlesztési célok figyelembevételével készült, de az alábbi megfogalmazást már modulunk számára készítettük.

1. Otthonosság a technikai környezetben, a civilizációban

2. A készítés megtapasztalása, ráérzés a technológia algoritmusára, a munka öröme
3. A tervező, a dizájn szerepmodelljének átélése

Attitűdök, képességek

4. Érdeklődés felkeltése a vonatkozó egyéni, társadalmi, környezeti problémák iránt
5. A kezdeményező-készség erősítése
6. Alkotó, cselekvő magatartás támogatása
7. Együttműködési képesség, és empátia erősítése
8. Kritikai attitűd a tárgyi világ és az épített környezet problémái iránt. Vitakészség.

Ismeretek

9. Alapvető tájékozottság a környezetben található szerkezetépítésre használt anyagok, szerkezetek, technológiák területén
10. A tárgyak formai kifejezésének, szimbolikájának, kulturális jelentéstartalmának alapismerete
11. Néhány tervezési módszer elsajátítása (analógia, inspiráció, gondolattérkép, brain storming)
12. Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellépítés) ismerete
13. Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás, az egyéni – csoportos munkavégzés ellentétpárjai mentén (Holland, 1973).

Tartalmak

Itt csak összefoglaljuk a fő tevékenységtípusokat, és majd csak az évfolyamoknál fogjuk részletezni. Az alább felsorolt tevékenységeket is tartalmazza a NAT Vizuális kultúra fejezete.

Tevékenységek

Alkotótevékenység: Tárgy és tér tervezés, készítés, térbeli modellezés, az idő háromnegyedében.

Befogadó tevékenység: Tárgy és téri környezet elemzése az idő negyedében.

Témakörök

Tárgyak. Használati-, emlék-, ajándék-, és kultikus tárgyak. (Gaul, 2014)

Épületek. Lakó és középületek, kereskedelmi és ipari épületek. (Gaul, 2006. Tatai, 2003)

A tárgy- és környezetkultúra képességrendszer

Az alábbi összeállítás kutatási munkák eredményeként jött létre (Gaul, 2001), de az egyes kompetenciák a NAT Vizuális kultúra fejezetében is megtalálhatók, persze nem ebben az összeállításban.

1. Képességek

- a. Problémaérzékenység
- b. Fantázia, kreativitás
- c. Ítélnőképesség
- d. Technológiai érzék, konstruáló képesség

- e. Térszemlélet
- f. Formaérzék
- 2. Ismeretek
 - a. Anyagismeret
 - b. Szerkezetismeret
 - c. Funkciók ismerete
- 3. Kommunikációs készségek
 - a. Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás
 - b. Verbális kifejezőkészség (írás és beszéd-készség) és szövegértés

Az alábbiakban a fejlesztendő képességrendszer egyes elemeit illusztráljuk tanulói munkákkal

Alkotó részképességek

Problémaérzékenység

1. kép „Bosszantó, ha valaki kávé-t töltene a kiöntőből, de az elfordul a nyélén. [] Könnyen lehet a gondon segíteni: a nyelet két szegeccsel kell rögzíteni”.

Fantázia, kreativitás

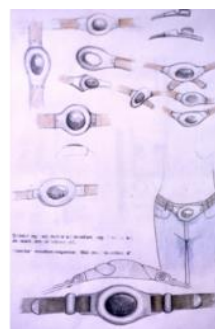
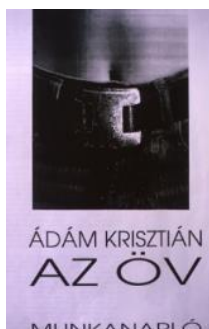

2. kép Rokkaku sárkány vontatású kocsí

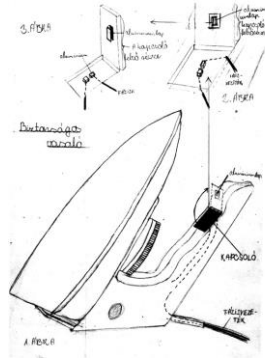
3. kép Nyers máj-szerű desszert (Szöllősi Géza)

Ítézőképesség

4. kép Az öv tervezése során a formai variációk hatását összeveti a tervező a céllal, és dönt, milyen irányban fejlessze tovább.

Technológiai érzék, konstruáló képesség

5. kép Hogy az ottfelejtett vasaló ne égesse ki a ruhát, egy az alvó baba szemét mozgató szerkezethez hasonló kapcsoló van a vasaló nyelébe építve. Ha fogjuk, a nyelet, zárjuk az áramkört, ha elengedjük a nyelet, a kapcsoló bontja az áramkört, és így nem égeti meg a vasaló a ruhát.

Térszemlélet

6. kép Csigaház. A csigavonal alaprajzú házban az intim terek egyre beljebb helyezkednek el. A legbelül a szülői fürdő, aztán a hálószoba, míg legkívül a nappali.

7. kép A doboz rejtett zárral van ellátva. Egy golyót kell egy labirintusban végig gurítani, míg ki nem pattintja a fedéltartó rugót.

Formaérzék

8. kép A táncórára járó leány olyan pólót csinált magának, ami pörög. Mások csak mintát batikoltak.

9. kép A szájuhany terv csepp alakjával a fürdőszobához illeszkedik, meg a reggeli „megtisztulási rítus” finom, bársonyos hangulatához.

Ismeretek

Anyagismeret

10. kép A pamutfonalból horgolt „anyagszerűtlen” csengő.

Szerkezetismeret

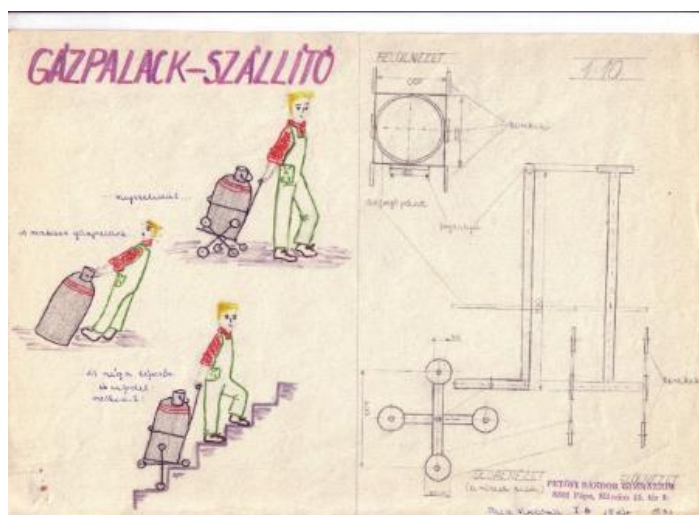

11. kép Pincebogár modell. Az ízek mozgását a gerinc csapos papírlánca biztosítja.

Funkciók ismerete

Kommunikációs képességek

Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás

12. kép A használatot a látszati rajz mutatja, az elkészítéshez műszaki rajz készült.

Verbális kifejezőkészség (írás és beszéd-készség) és szövegértés

1. Tartalmak és módszerek

Munkaforma

A hagyományos rajzói alkotás, festés többnyire egyéni munkaformában folyik. Az adott témával kapcsolatos egyéni érzések kifejezésére, az ízléshez kötődő megfogalmazásra ad alkalmat. Mintája a festőművész, aki sajátos álláspontját feje ki egy egyedi műben. A tervező, akár építész, akár formatervező a megrendelő kívánsága szerint, társtervezőkkel, később kivitelezőkkel dolgozik együtt. Ez a szerepmodell tehát társas tevékenységhez kötődik, így iskolai tükörképe is jó esetben kollektív. Ebből adódóan a tervezési feladatok magától értetődő lehetőséget adnak a csoportos munka iskolai gyakorlására. A csoport tagjai képviselhetnek eltérő szerepet (pl. megrendelő, tervező, gyártó, kereskedő), de modellezhetnek egy több tervezőből álló csoportot is.

A csoportmunka során erősödik meg az együttműködés készsége, a csoportmunka vezet kisebb-nagyobb tanuló közösség kialakulásához, a közösség jelzi vissza értékeinket és hibáinkat, így fejleszti önismeretünket. Közösségben alakul ki a csoportnorma, és így többnyire könnyebben azonosulunk egy-egy feladattal. Javasoljuk, hogy ahol csak lehet az egyéni feladatmegoldás mellett alkalmazzuk a csoportos munkát, aminek ideális nagysága 3-5 fő. A páros munkaforma is nagyon hatékony például ellentétes lehetőségek, „tükörképek” feltárása során.

Módszerek

A tárgykultúra tanításánál is alapvetően két módszer ismeretes, az egyik, amikor tárgyakat hozunk létre, és a másik, amikor tárgyakat, épületeket elemzünk. Az *alkotás* és az *elemzés* két eltérő képesség, fejlesztésük egymástól eltérő tevékenységgel történik. Alkotómunka közben is elgondolkodunk két megvalósítási lehetőség között, ami elemző tevékenység, tehát az alkotómunka tartalmazza az elemzést is, persze nem feltétlenül tudatos formában.

Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül

A tárgyalkotás, építészeti tervezés eredményeképpen konkrét térbeli tárgy, tér keletkezik, ami hat az emberre. A hatás komplex, elfogadjuk, vagy elutasítjuk az épületet, vagy tárgyat. Az azonosulásról ezt írja Szentkirályi Zoltán építészettörténész:

„Mondanivalójának, tartalmának 'objektív igazságát' a művészet nem logikus érvek sorával bizonyítja, hanem azzal, hogy életünk szűkebb keretében, áttekinthető közelségben annak a kozmosznak törvényeit vetíti elénk, melyet világról alkotott képünk alapján magunkénak érzünk, és ezt – a kompozícióban megtestesült rendet – nem érvekkel, hanem kizárólag az evidencia erejével teszi elfogadhatóvá. (Szalai, 2010.o.n.)

Tárgyat, épületet általában emberi szükségletek kielégítésére hoznak létre, és ebben fontos szerepet játszik a felhasznált anyag, az alkalmazott szerkezet fajtája, a készítés módja, és megvalósult forma, annak üzenete és hatása. A *formaképzés* –az építészeti formaképzését különösen jól tudjuk nyomon követni – vezérelve koronként változott. A nagy stílustörténeti korokban többnyire a *szimbólumok* szolgáltatták az alapot a formához (pl. várszerű, hatalmat sugárzó reneszánsz paloták). A Bauhaus gondolköréhez tartozik a *funkcionális formaképzés* (például a Dessau Bauhaus rendeltetés szerint elkülönülő épületei), a modernizmus kedvelt

eszköze volt a *szerkezetforma* (például Nervi épületei, a Palazzetto dello sport) ahol a statikai szerkezetet hangsúlyozzák a formák, míg Donald Precioso a kommunikáció elméletét alkalmazta építészeti formákra, így ebben az esetben a *forma jelentése*, üzenete áll a középpontban. (Szalai, 2010). Ha a tárgyat közösen hozzuk létre, vagy közösen használjuk (pl. közösen épített családi ház egy házaspárnak), akkor a tárgy kapcsolatot is képezhet a használók között, a tárgy jelentése magába foglalja a közös tevékenységet is. Mindegyik nézőpontnak van létjogosultsága, így tehát megtehetjük, hogy valamelyik szempont szerint fogunk hozzá a munkához. Jó, ha a tanítás-tanulás során mindegyik formaképzésre látnak példát a tanulók, esetleg maguk is mindegyik elv szerint alkotnak legalább egyszer. Az alábbiakban bemutatjuk a tárgy és környezetkultúra tanulás - tanítás leggyakoribb fajtáit.

A rendeltetés, funkció tanítása

Az iskolai gyakorlatban ez a feladat típus fordul elő a legtöbbször. Az életben megtalálható funkciók közül az iskolai körülményekhez legjobban igazodókat alkalmazzuk. Így aztán helyváltoztatásra járműveket, tárolásra bútorokat, főzéshez edényeket, eszközöket terveznek, készítenek a tanulók. A tervezés során, - ami lehet, hogy csak intuitív módon a fejben zajlik és utána rögtön tárgyban ölt testet, vagy tudatos tervezés során, papíron, vagy számítógépen készített rajzokon alakul – a tárgy rendeltetését össze kell egyeztetni az anyagok, szerkezetek, technológiák adta lehetőségekkel. Szóval a tervezés egy optimalizálási eljárás, amelynek keretében a célokat ütköztetjük a lehetőségekkel a lehető legjobb eredmény elérése érdekében.

Az eredeti, önálló megoldás, és főként a gondolkodás rugalmasságának fejlesztése a szokásostól eltérő témákat adnak meg, mert különben a sztereotípiák bénítanák a munkát. Például, ha azt kérnénk, hogy a tanulók tervezzenek egy széket, akkor mindenkinek egy négy lábú faszervezet jutna az eszébe, ami a maga nemében tökéletes, nincs mit tervezni rajta. Viszont, ha azt kérjük, hogy tervezzünk vécét egy úrhajóra, vagy sportszert mozgássérülteknek, akkor nagyobb a valószínűsége a kreatív ötleteknek. Szintén eredményes módja a tanulók képzeletének felcsigázására a humoros megfogalmazás, például az elvárt hatással ellentétes követelmény előírása. (Például az, hogy ne működjön, mert rossz az anyagválasztás: palack vattából, átlátszó ruha) (Gaul, 2011, 186). Alább gyakorlati példákat tettünk be illusztrációként.

13. kép Rögtönzött hordágy erdei biciklis balesetnél (OKTV, 2013)

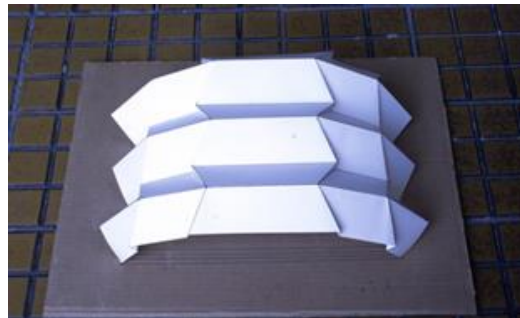
14. kép Dunaparti stég beépített vízierőművel (OKTV, 2010)

A technológia, a szerkezet tanítása

Létezik egy olyan felfogás, hogy az iskolában a tanárok csak a technikát tanítsák meg, aztán ennek a tudásnak a birtokában ki-ki, így a tanulók is maguk döntsék el, hogy mit akarnak a technika birtokában csinálni. A tárgy elkészítésének technológiáját a választott anyag határozza meg, a tárgyak szerkezetének kialakításához megfelelő alapanyagot választunk, tehát az anyagválasztásnak nagy jelentősége van a tárgy minősége szempontjából. Edénykészítéshez az emberek *képlékeny anyagot* (pl. kaolint) használnak, amit öntenek, vagy korongoznak, majd szárítják és kiégetik, amikor is megszilárdul az alapanyag. Szilárd anyagból (pl. fából) készül sok bútor. A *szilárd anyagot* forgácsoljuk (fűrészeljük, gyaluljuk, marjuk), mindaddig, amíg a kívánt formát ki nem alakítottuk. Van, amikor valamilyen félkészterméket készítünk (pl. méterárut, lécet, fémlemezt), és ezt szabjuk, majd építjük össze. Öltözködéshez kelméket, ezekhez meg *elemi szálakat* használunk, és fonjuk, szőjük, kötjük, szabjuk, varrjuk a megfelelő ruhaformára. A családi házak falai kisebb – nagyobb elemekből: téglákból épültek. Ezen felfogás keretében az anyagalakítás számtalan fajtája közül csak a tárgyformálásban leggyakoribb fő típusait tanítjuk: vagyis az *öntést, formázást, forgácsolást*. Emellett a tárgyakhoz készített elemek *összeépítését, összeszerelését* oldható (pl. csavar) és oldhatatlan kötésekkel (pl. ragasztó). A szerkezetforma bemutatására két példát adunk.

15. kép Hídmodellezés adott távolságra korlátozott anyagmennyiségből.

16. kép Térlefedés adott mennyiségű papírból

A tervezés tanítása

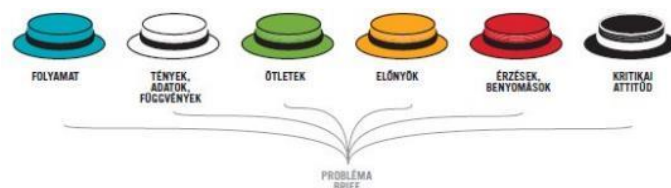
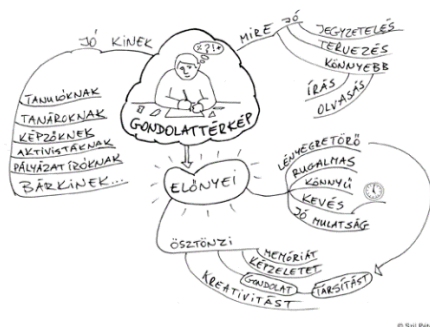
A tárgy és épülettervezés a gyakorlati problémamegoldó gondolkodás egy fajtája. Vannak, akik hisznek a tervezés lineáris fejlesztésében, ezért algoritmust adnak meg, például ilyen: a *probléma megfogalmazása, hasonló megoldások gyűjtése, vázlattervek készítése, a legjobb terv kidolgozása, térbeli modell, vagy eredeti tárgy elkészítése, a tárgy kipróbálása, a tanulságok levonása*. Kutatásaink szerint a gondolkodás nem ilyen merev egymásutánban folyik, de a „lépésekhez” kapcsolódó tevékenységeknek mind szerepe van a jó megoldás kialakításában, ezért vezérfonalként jól alkalmazható a fenti szempontsor. (Kimbell és mtsai, 1991, Kárpáti és Gaul, 1998)

A tervezés, az ötletelés egyik jellemző, és eredményes módja a rajzolás. A rajzolás során a tervező a korábban fogalmi síkon megadott követelményeket konkrét formával rendelkező jelenséggé alakítja (Gero, 1998. Kárpáti, 2005.) Ehhez a munkához nyugodt, egyben inspiráló körülményeket, rugalmas eszközöket (nem számítógépet) kell biztosítanunk.

A gondolat térkép, ötletroham (brain storming), analógiák keresése, inspirációs technikák, hat kalap (de Bono, 2007), a legközelebbi lépés, a végcél lebontása átlátható szakaszokra

(ütemterv), mind-mind a gondolkodást segítő módszerek, és mint ilyenek kontextustól is meglehetősen függetlenek, nagy a transzferhatásuk más tanulási területekre, tantárgyon belül és kívül.

Ezen tervezési elvek, módszerek, fogások magukban is taníthatók, mint elméleti tananyagok. Azonban akkor mélyülnek el igazán a diákok, ha valamilyen tervezési gyakorlatban, egy konkrét munka során át is élik, meg is tapasztalják ezeket.

1. ábra Gondolat térkép.

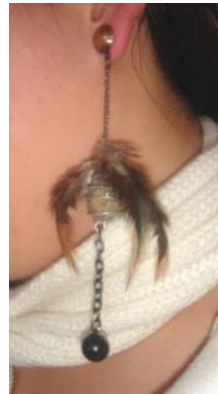
2. ábra De Bono 6 kalap módszere. A megbeszélések során azonos témáról beszéljünk, tehát ugyanabban a „kalapban”.

A formaadás tanítása

Vannak tárgyai, amelyeknek nagy szimbolikus jelentőségük van, mint például a Szent Koronának, a liturgikus tárgyaknak (pl. úrvacsora kehely), vagy az egyéb kultikus tárgyaknak (pl. popsztárok használati tárgyai a rajongók számára). Vannak olyan tárgyai, amelyeket már nem használunk, csak jelentésük, művészi értékük miatt őrzünk (ilyenek például a fazekasedények, vagy az emléktárgyak). Ezeknél a tárgyaknál tehát nem a fizikai funkciójuk (pl. egy zsebóránál az idő mutatása) a meghatározó, hanem a tárgy jelentése (pl. az, hogy nagyapámé volt).

Amikor a tárgy tervezésénél a forma felől közelítünk, akkor egy bizonyos csoport, közösség (pl. európai kultúrkör, magyar nemzet) körében ismert és elfogadott szimbólumokkal fejezzük ki a tárgy jelentését. Azoknál a tárgyaknál indokolt főként a forma felől közelíteni, amelyeknél a jelentés nagy szerepet játszik, pl. jelvény, ékszer, zászló. Olyan hétköznapi tárgyaknál is indokolt lehet, mint az öltözködés, mivel a ruháktól elvárjuk, hogy formája kifejezze a viselő egyéniségét, egyben egy társadalmi réteghez tartozását, státusát is. Viszont, ha már nem is látunk egy tárgyat, például egy konyhai robotgép motorját, akkor nem indokolt a forma felől kezdeni a tervezést.

A népművészetből ismert motívumok megismerése fontos a hagyományaink ápolása szempontjából, ugyanakkor mai felhasználása nem könnyű feladat, ezért szerencsésebb ezt a témát elemzési feladatok keretében feldolgozni.

17. kép Láncszem formájú „retró” kölnisüveg, középiskolás munkája (OKTV, 2010)

18. kép Star Wars óraszíj, felső tagozatos munka

19. kép Fülbevaló a "kevesebb illúzió, több realitás" témára. A repkedő toll Nóra, a fekete nehéz golyó az önkontroll, ami nem engedi Nórárt elszállni (Amulett projekt, főiskolás munka)

A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt

Van, amikor egy konkrét ismeret (pl. rugalmasság), egy konkrét eljárás (pl. öntés) érdekében végezzük el a feladatot, és ezt célzott feladatnak nevezzük. Előfordul, hogy több konkrét ismeretet szerzünk egy feladat során, például ha felmérjük és lerajzoljuk a konyhánk alaprajzát (mérés, alaprajzszerkesztés). Más esetben egy problémahelyzetből indulunk ki, és arra találunk megoldást, amit el is készítünk. Ez esetben projektet csináltunk.

Az elemzés fajtái

A művészettörténet tanításából ismerjük az ikonológiai és ikonográfiai elemzést, ezen belül gyakori a tartalom és forma elemzés, így a szobrokat, iparművészeti tárgyakat és épületeket a művészettörténet módszereivel is tudjuk elemezni. A művészetszemiotika az újabb tudományos irányzatok módszereit kínálja fel (pl. jelentéstan, tartalomelemzés, recepció elmélet). A kommunikáció elmélet többek között a munkák jelentésével foglalkozik, attól függetlenül, hogy az művészi értékű-e, vagy sem, így ez a módszer különösen a köznapi tárgyak elemzésénél használható jól. Mivel a modul egyik feladata a fogyasztói nevelés, így az árucikkek, termékek elemzése, az ár-érték arányban lényeges a szolgáltatás feltárása. Ehhez az építészeti kritikában egy-egy új épület bemutatásánál kialakult módszert fogjuk alkalmazni a tárgy és térelemzésben, azaz megnézzük a tárgy, épület:

1. működését, használhatóságát,
2. az illeszkedését a környezetbe (térbeli és társadalmi környezetbe),
3. a külső formáját (épületnél tereit, térrendszerét)
4. és ennek jelentését,
5. a választott anyagokat,
6. szerkezeteket
7. és építési módokat.

Munkaforma

Az elemző munka folyhat órán *egyéni* munkával, de folyhat *párosan* is, amikor például az egyik tanuló az előnyöket, a másik a hátrányokat írja össze. *Csoportos* munkánál a tagok egy-egy

jellegzetes álláspontot, munkakört tölthetnek be, például a gyártó, kereskedő, vásárló szerepét és így érvelhetnek.

Módszertani ajánlások

Mindig szemléltessük az elemzést, és mutassuk meg az adott szempont érvényesülését valódi tárgyon, vagy vetített példán.

Épületelemzés tanulmányi kiránduláson

- Értékes, aktuális és a tanulókat érdeklő témát válasszunk elemzésre!
- Először a tanár elemezzen és mutasson be példát is!
- Jó, ha a tanulókkal közösen gyűjtjük össze az elemzési szempontokat
- A serdülőknél sikeres a vicces téma, például képtelen tárgyak, lehetetlen terek (Escher) bemutatása.

2. Témakörök, fejlesztési feladatok a 10. osztályban

Az egyes évfolyamok modulprogram javaslatainál egy-egy téma köré csoportosítva jelennek meg a tartalmak és módszerek. Minden témánál szerepel az alkotó és elemző munka, lehetőség van a funkcionális a szimbolikus és a technikai formaképzésre, kettő és háromdimenziós munkára.

Erősen ajánljuk, hogy egy-egy téma feldolgozása kapcsán a tevékenység terjedjen ki az önálló, vagy a feladatba épített anyagalakításra, „kézműves” munkára, mert így a kézügyesség fejlesztésén túl emlékeztettség is tesszük a megtanultakat. A tárgyformálás témái az öltözködés, játékszer, csomagolás, míg a téralkotás a lakáshoz kapcsolódóan kapott helyet. Ugyanakkor a térproblémák itt is megjelennek, hiszen a csomagolás témán belül a dobozoknak is van üres tere, csakúgy, mint egy ruhának, a játékszer, modellezés témánál az épületmodell és teherhordó szerkezet modell kapcsolódik közvetlenül oda.

Középiskolában fokozottan fontos az osztályközösség kialakítása, mert mint tudjuk, ha az a csoportnorma, hogy érdemes dolgozni, akkor a tanár már a tanulásban tud segíteni. A közösségek kialakítása, erősítése érdekében érdemes olyan (pl. iskolai) témákat választani, amelyek az osztály tagjait érintik, és minél több csoportmunkát végezni.

Téma: TERVEZZÜNK TEREKET!

A tanév témája bizalmat és önállóságot kínál a középiskolásoknak, aminek persze a felelősségvállalás az ára. A felkínált szerep nagyfokú azonosulásra teremt lehetőséget. A tervezés szolgálat, ami nevelési szempontból szerencsés, a megrendelő elismerését csak empátiával lehet megnyerni. A tananyag a módszeres tervezés lépéseinek megtapasztalására ad lehetőséget, amelyek az alábbiak: a probléma felismerése, a probléma szavakba foglalása: a tervezési program, analógiák keresése, intuíciós technikák, ötletek, vázlatok, tervek, elkészítés, az eredmény ellenőrzése. (Tatai, 2002 55-76) Az építészeti tervezésnél is sok közös, kiscsoportos munkát javasolunk. A tér megtapasztalását és kifejezését pedig a rajzolás, makettezés mellett a mozgásra is érdemes kiterjeszteni.

Alkotás

A téralakítás lehetőségei az iskolában, például az udvar, az osztályterem, a zsibongó, az ebédlő, a büfé, ha van klubhelyiség, akkor annak megfigyelése, szükség szerint áttervezése.

Kapcsolódás az iskolai rendezvényekhez (ünnepély, osztálybuli, ballagás útvonala). Lakás, szórakozás, sport terei. Örök témák, mint labirintus, zártság, nyitottság, intimitás.

Elemzés

Ebben a témakörben nem végzünk önálló elemzést, csak az alkotómunka kapcsán vizsgáljuk meg a saját és mások felmerülő épületterveit.

Feladatötletek

Iskola: udvar, osztályterem, zsibongó, ebédlő, büfé, klubhelyiség (Beleznay, 2013, 20, 28, 53).

Lakás, szórakozás, sport terei.

Város: Utcák, terek. (Beleznay, 2013, 50, Sebestyén, 2010).

Elvont témák: labirintus, zártság, nyitottság, intimitás, erő, tisztaság (Beleznay, 2013, 24, 58).

3. Kimeneti követelmények a 9 – 11. évfolyamban

	A fejlettség jellemzése	Minimum követelmény	Optimum követelmény
KÉPESSÉGEK			
Problémaérzékenység	Az emberi problémákat, különösen a saját problémáikat felismerik és ezekkel kapcsolatban szenvedélyesen állást is foglalnak. A technikai jellegű problémák kevés középiskolást foglalkoztatnak, ahogyan az emberi problémák technikai megoldásának kérdése sincs az érdeklődésük homlokterében.	Jó lenne, ha az emberi, személyes, és társadalmi problémák iránt érdeklődést tanúsítanának a tanulók. Vegyék észre a tárgyi környezetük bosszantó hibáit, fogyatékoságait.	Ismerik a globális problémákat és a jelentősebb társadalmi kérdéseket. Saját világukban, tárgyaik között felismerik a problémás megoldásokat.
Fantázia, kreativitás	Kevesebb ötlet jut eszükbe, mint fiatalabb korukban, talán azért, mert a frissen szárba szökkenő kritikai érzékük nem kedvez a szabad ötletelésnek, amit a rivalizáló légkör sem támogat. Még nem rendelkeznek ötletelési technikákkal (analógia, inspiráció, brain storming), de a megnövekedett tudásuk tágasabb lehetőséget kínál az ötlettársításokra.	Ismerjék az ösztönös ötletelés mellett a témák, a gondolkodásmód fókuszálását, így a brain storming módszerét, valamint a figyelem elterelésével a szabad asszociációk áramlását a gyakorlatban.	Legyen világos, hogy az egyik folyamat az ötletek felvetése és egy másik folyamat a legjobb ötlet kiválasztása. Ismerjék a brain storming, az asszociálás, és az inspirálódás módszerét és ezek alapfeltételét a figyelemterelést.
Ítéltőképeség	A logikus gondolkodás jellemzőbbé válása folytán jobban tudnak kérdéseket megítélni, de az ítéleteiket nehezen tudják megindokolni. Vannak, akik csak ízlésítéletet tudnak hozni. A ráérzés, és az intuíció, mint feltáró eszköz majd csak később válik rájuk jellemzővé.	Érezzék, hogy a tárgyszerző – alkotó munka során hol vannak a döntéspontok. A saját és mások munkáját meg tudja ítélni szóban.	Tudják, hogy a gyakorlati problémamegoldás során folyamatosan ítéleteket hozunk: a probléma megfogalmazásánál, a tervezési cél kijelölésekor, az ötletek kiválasztásakor, a megvalósítandó terv kiválasztásakor és a kész tárgy értékelése során.

Technológiai érzék, konstruáló képesség	Személyes technikai munkatapasztalatuk nem számottevő, de iskolai tanulási tapasztalataik alapján ismerik az előkészítés, megvalósítás és az értékelés szakaszát, még ha nem is mindig eszerint dolgoznak. Az anyagalakításról nincs komoly saját élményük, de több közvetett, irodalmi ismeretük van róla. Szakmai orientációjukhoz kapcsolódóan is megismernek eljárásokat.	Legyen érzéki benyomásuk, tapasztalatuk a technikai munkavégzés főbb szakaszairól. Kézzel, kéziszerszámmal tudjanak bánni.	A technikai munka tapasztalati és fogalmi szinten egyaránt jelenjen meg. A képességeikhez igazított cél eléréséhez tudjanak megfelelő technológiát választani. A munka nemének megfelelő szerszámot válasszanak.
Térszemlélet	A tárgyak és a tér alakját, arányait, ha nem is mindig pontosan, de érzik. A tárgyakat, téri helyzeteket le tudják írni szavakban, a belső tagoltságot is meg tudják jeleníteni. Az útvonalrajzot, térképet többnyire látják, olvassák.	Ismert környék útvonalát fejben is el kell tudni képzelni és gondolatban végig járni. Egyszerű térbeli testet el kell tudni képzelni, és 1-2 lépésből álló műveletet (forgatás, hajtogatás, párosítás) végre kell hajtani.	Bonyolultabb (pl. egy nagyobb város) útvonalat fejben is el tudnak képzelni és gondolatban végig járni. A térképolvasás, műszaki rajz olvasása, a mentális forgatás egyre biztonságosabban és gyorsabban megy.
Formaérzék	A tárgytól, összbenyomástól függetlenül is tudják kezelni az alapvető formakaraktereket, mint természetes – mesterséges, geometrikus és szabálytalan, sík és térformákat. A forma jellegét felismerik és át is tudják élni, különösen saját érdeklődési körükön belül, például a lányok az öltözködésben a fiúk meg inkább a műszaki cikkek megjelenésében.	Alkotó, tervező munka közben a célnak megfelelő (akár szokásos) formát válasszanak. Választásukat egy – két mondatban meg is tudják indokolni. A formát feletessék meg az anyagnak és a szerkezetnek is.	Tervezési munkájuk során a téma szokásos stíuselemeinek ismeretében a témának megfelelő formaképzést alkalmazzanak. A forma kialakítása során, valamint a részletképzésben lehessen látni, hogy érti a forma jellegét és abból következnek a részletmegoldások, tudja, hogy az anyagnak és a választott szerkezethez is illeszkednie kell a formának. A befoglaló forma és a részletformák

			indokoltan kapcsolódnak.
ISMERETEK			
Anyagismeret és szerkezetismeret	Az ember alkotta környezetet használják, de előállítóként, alkotóként alig-alig tapasztalják meg az anyagalakítást, szerkezetképzést. Tanult anyagismeretük inkább a fizika és kémia óráról származik és nem a gyakorlatból. Az általuk használt tárgyakról (ruha, telefon) tagoltabb, árnyaltabb kép képük van, az alkatrészeket és azok anyagát is ismerik, más tárgyaknál inkább csak egy befoglaló formát, a fő funkciót, és anyagfajta (fém, műanyag) tudják megnevezni.	A fő cél az, hogy gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a diákok az anyagalakításban, szerkezetépítésben. Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle.	Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle. Emellett két anyag és szerkezetet is tudjanak kombinálni, összeépíteni. Értsék a szerkezet erőjátékát és ennek kapcsolatát az anyaggal.
Funkciók ismerete	Gyakorlatból ismerik a tárgyvilág funkcióit, bár ezeket nem tanulmányozzák tudatosan, és csak „rendszer szinten” különböztetik meg egymástól azokat (pl. fűtés, világítás). Az „alkatrészek és összefüggések szintjére” (kazán, fűtőtest, hőszabályozó) általában nem jutnak el, csak az őket érdeklő témákban.	Ismerje a köznapi élet funkcióit, és a hozzájuk kapcsolódó tereket, tárgyakat.	Meg tudja határozni egy közismert funkció alapján, hogy mit kell tudjon a tárgy, a tér. (pl. az alváshoz nyugodt, csendes tér, környezet kell)
KÉSZSÉGEK			
Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás	Akár több mentális éves eltérés is lehet a kifejezés fejlettségében, például vannak akik megragadnak a pálcika ember ábrázolásnál, míg mások plasztikusan, tagoltan is képesek	Egy elképzelt egyszerű tárgyat le tud rajzolni látszati ábrában. Meg tudja szerkeszteni ennek a vetületi képeit is. Használati útmutatót és térképet tud olvasni.	A tervét meg tudja jeleníteni látszati és vetületi ábrában. A látszati képet meg is tudja szerkeszteni axonometriában, vagy több irányponos perspektívában. A

	testet ábrázolni. Ismerik a színek hangulatjellemző tulajdonságát és ezt alkalmazzák is festményen, grafikán. A látszati képet a többség szerkesztéssel (pl. egy iránypontos perspektíva) is meg tudják jeleníteni. A vetületi, műszaki ábrázolást is ismerik, de a lépték kérdésében bizonytalanok.		tervrajzon részletképzéssel, színekkel, tónussal érzékelteti a választott stílust. Tud térképet, útvonalrajzot, szerelési útmutatót olvasni.
--	--	--	---

4. Informális tanulás terv

Helyszínek:

1. Tájház a paraszti, polgári kultúra tárgyaival, kézműves technikák bemutatóival.
2. A település nevezetesebb épületei, jellegzetes épületegyüttese, utcaképe
3. Keramikus, textiles, modellező szakkör
4. A készítés műhelyei például hagyományos asztalos, lakatos műhely, bútor, edény, játék gyár.

5. Alkotók és művek

A modul alapvetően az alkotásra koncentrál, ezért nem jellemző rá a kiemelkedő alkotások és alkotók megismertetése. A 11. évfolyamon folyó kritikai tevékenység számára inkább iránymutatásként, mint kötelező példaként gyűjtöttük össze néhány elemezhető épületet, tárgyat, terméket.

Épületek, építészek:

Steindl Imre: Országház, 1904

Frank Lloyd Wright: Vízesés ház, USA, 1939.

Gropius: A Dessau Bauhaus épületegyüttese, Németország 1926

Pier Luigi Nervi: Palazzetto dello Sport, Róma 1957.

Maurice Koechlin és Emil Nougier: Eiffel torony, Párizs, 1889

Le Corbusier: A Ronchamp-i kápolna, Franciaország, 1955

Le Corbusier: Villa Savoy, Franciaország 1929

Felhőkarcoló, a legmagasabb ház: Skidmore Owings and Merrill: Burdusz Kalifa (828 m), Dubaj, Egyesült Arab Emírségek, 2010.

Hagyományos parasztház

Kockaház

Szőlő utcai panelház, szovjet házgyár <http://epiteszforum.hu/szokolyai-gabor-okopanel-tajkep-varoskep-kep-a-tajban-kep-a-varosban>

Tárgyak

Szent Korona

A formatervezés klasszikusai:

1. Levi's farmer
2. póló (T shirt)
3. Kerékpár
4. Focilabda
5. Iphone

A magyar formatervezés gyöngyszemei

1. Rubik kocka, Budapest, 1974,
2. Breuer Marcell: Wassily szék, Dessau, 1925
3. Argentin motorvonat, Ganz Művek, Budapest, 1936-1940

6. Hivatkozások jegyzéke

Beleznay Éva (2013. szerk.): *Építő játékok 2. Kézikönyv pedagógusoknak*. Magyar Építész Kamara, Budapest

Bodóczy István (1982): *Sárkányépítés*. Műszaki könyvkiadó, Budapest

Bodóczy István (1998): *Feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv a 7-12. évfolyamok számára*. Helikon kiadó, Budapest

Bodóczy István (2012): *Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről*. Magánkiadás

De Bono, Edward (2007): *A hat gondolkodó kalap*. Manager Könyvkiadó Kft.

Conran, Terence (2003): *A lakberendezés kézikönyve*. Park Kiadó, Budapest

Gaul Emil (2001): *A tervező-konstruáló képességek szerkezete és fejlődése 12-16 éves korban*. ELTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest.

Gaul Emil (2005): *Épületek, építészek. Tankönyv az építészeti környezetkultúra középfokú oktatásához*. Doktori értekezés. Magyar Iparművészeti Egyetem, Doktori Iskola, Budapest
<http://konyvtar2.mome.hu/doktori/ertekezesek/DLAertekezes-GaulEmil-2006.pdf>

Gaul Emil (2011): *A tárgy- és környezetkultúra és tantárgy-pedagógiája*, Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza. ISSN 2063 1952 <http://moodle.nyf.hu/course/view.php?id=30> vagy <http://reptha.detek.unideb.hu/szakmai-anyagok.html>

Gaul Emil (2014): *Fiatalok tárgyai*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza p. 144

Holland, John (1973): *Making Vocational Choices: a theory of careers*. Prentice-Hall

Kaposi László (2013 szerk.): Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTÉK tárgyak tanításához. OFI. Budapest

Kárpáti Andrea (2005): *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Kárpáti Andrea és Gaul Emil (1998): *A tervezőképesség értékelése projekt módszerrel*. In. Varga Lajos (1998, szerk.): *Közoktatás - kutatás 1996 - 1997*. MKM, MTA Pedagógiai Bizottsága, Budapest.

Kimbell, Richard (mtsai. 1991): *The Assessment of Performance in Design and Technology*. School Examinations and Assessment Council, London.

Kimura, Katsu (1991): *Booxx*. Taschen Verlag, Köln

Mandel Róbert (1980): *Hangszerbarkácsoló*. Zeneműkiadó, Budapest

Mauss, Marcel (1923): *Essai sur le don. Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques. l'Année Sociologique, seconde série, 1923-1924.*
http://www.congoforum.be/upldocs/essai_sur_le_don.pdf Letöltve 2016.11. 05.

Norberg-Schulz, Christian (2004): *Genius loci*. In *Ökotáj* **33-34**. 2004. 65–75. o.

Pataki Tibor (1983): *Papírcsodák*. Ifjúsági Lapkiadó, Budapest

Preziosi, Donald (1979): *Architecture, Language and Meaning*, The Hague, 1979.

Purcell A. T. and Gero J. S. (1998): Drawings and the design process. *Design Studies* **19** (1998) 389–430

Radnainé Szendrei Julianna (1991): *Kristályformák*. Pergamen Kiadó, Budapest.

Sebestyén Ágnes, Tóth Eszter (2010): *Pécs gyerekeknek*. Hungarofest, Budapest

Séra László, Kárpáti Andrea, Gulyás János (2002): *A térszemlélet*. Comenius Kiadó, Pécs

Szalai András (2010): Az építészeti formaalkotás néhány művészetelméleti vonatkozása. In. *Építészfórum*. <http://epiteszforum.hu/az-epiteszeti-formaalkotas-nehany-muveszetelmeleti-vonatkozasa#sdf footnote1sym> Letöltve 2016. 10. 23.

Szűcs Ervin (1988): *Rendszer és modell*. Tankönyvkiadó, Budapest

Tatai Erzsébet (2002): *Művészettörténeti ismeretek*. Enciklopédia Kiadó, Budapest

Tatai Mária (2003): *Az épített környezet*. Enciklopédia kiadó, Budapest

7. A modul adatai

Cím: Tárgy és környezetkultúra

Kutató: Gaul Emil

Közreműködők a 2016/2017. tanévben

Pedagógus neve	Iskola neve	évfolyam
Móricz László Péterné	Lázár Ervin Általános Iskola, Budapest	6.
Szász Regina	Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola	6a. 6b.
Mészáros Zsuzsanna	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	10.
Póczos Valéria	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	10.

10. osztályos tanítási - tanulási programok A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Gaul Emil, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAMOK:

Mészáros Zsuzsanna, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Póczos Valéria, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modul pedagógiai koncepciójának
megvalósításhoz

Mészáros Zsuzsanna

*Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
(Budapest)*

Időterv

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete az 1. félévben, 2017 októbertől

10.A: heti 1 órában – 18 óra

A 10. évfolyam 2. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
SZÉKTERVEZÉS	forma, funkció, ergonómia	vizuális kultúra	3 + kiállításlátogatás
DESIGN GONDOLKODÁS	tervezési folyamat tudatos alakítása	vizuális kultúra	3
LÁMPATERVEZÉS	formatan, parametrikus tervezés	vizuális kultúra	3

A 10. évfolyam 2. tanév 1. félévi részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési részmak, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
I. SZÉKTERVEZÉS 0. kiállítás-látogatás, tanórán kívül				
érzékenyítés	funkció és forma, funkciótlanság, formátlanság	megfigyelés, megbeszélés	csak szemlélődés	„Székátírás” kiállítás a Nemzeti Múzeumban
1. szék felmérése, műszaki rajz, 1 óra				
megfigyelés, mérés, ergonómia felfedezése	ábrázolási konvenciók ismétlése, gyakorlása	páros és önálló tanulói munka	mérőszalag, papír, ceruza	az általuk használt iskolai szék

2. saját szék tervezése, vázlatok, 1 óra				
ergonómai, forma és funkció relációja	kreativitás, téri ábrázolás, divergens gondolkodás	önálló tanulói munka	papír, színes rajzeszközök	<i>1000 Chairs</i> - Charlotte Fiell, Peter Fiell, Taschen könyvkiadó
3. széktervezés, látványterv, 1 óra + hf				
téri ábrázolás	perspektivikus ábrázolás, anyagszerűség, textúra, legjellemzőbb nézet	önálló tanulói munka	papír, színes rajzeszközök + makettezőeszközök (hf.)	<i>1000 Chairs</i> - Charlotte Fiell, Peter Fiell, Taschen könyvkiadó

II. DESIGN GONDOLKODÁS KURZUS

1. bevezetés, beleélés, definiálás, 1 óra

design gondolkodás definíció	problémamegoldás lépései, alkalmazásuk valós helyzetekben, folyamatorientált gondolkodás	előadás, páros tanulói munka	vetített prezentáció, zene, munkafüzet, íróeszköz	https://dschool.stanford.edu/resources/virtual-crash-course-video
------------------------------	--	------------------------------	---	---

2. ötletelés, 1 óra

design gondolkodás	folyamatorientált gondolkodás, kreativitás, tervezői empátia	páros tanulói munka	zene, munkafüzet, íróeszköz	
--------------------	--	---------------------	-----------------------------	--

3. prototípusgyártás, tesztelés, 1 óra

design gondolkodás	folyamatorientált gondolkodás, kreativitás, tervezői empátia	páros tanulói munka	zene, munkafüzet, íróeszköz, ollók, ragasztók, papír, gyurma	
--------------------	--	---------------------	--	--

III. LÁMPATERVEZÉS

1. bevezetés, alapelem ötletek 1 óra

parametrikus tervezés	alapelem és sorolása, forgatása, tükrözése – divergens gondolkodás, mentális rotáció, design gondolkodás	önálló tanulói munka	olló, ragasztó, papír, tűzőgép	
-----------------------	--	----------------------	--------------------------------	---

2. alapelemek sorolása, 1 óra

parametrikus tervezés	alapelem és sorolása, forgatása, tükrözése – divergens gondolkodás, mentális rotáció, design gondolkodás, próba-szerencse, growth mindset	önálló tanulói munka	olló, ragasztó, papír, tűzőgép	
-----------------------	---	----------------------	--------------------------------	--

3. végleges tárgy gyártása, 1 óra

parametrikus tervezés	manuális képességek, térbeliség, körbejárhatóság, fény és tér	önálló tanulói munka	olló, ragasztó, papír, tűzőgép	
-----------------------	---	----------------------	--------------------------------	--

Tapasztalatok és gyakorlati megvalósítás:

I. félév

1. feladat

E félévi első feladatunk az iskolai szék felmérése, elemzése és saját, perszonalizált szék tervezése volt. A bevezető foglalkozáson a Székátírás kiállításra mentünk, melyet a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem és Magyar Nemzeti Galéria rendezett 2017. október 13-22. között. <https://mnm.hu/hu/esemenyek/szekatiras-kiallitasmegnyito>

Az osztálytermi munkát ergonómiai alapelvek áttekintésével és a saját, mindennap használt székünk felmérésével és lerajzolásával kezdtük.

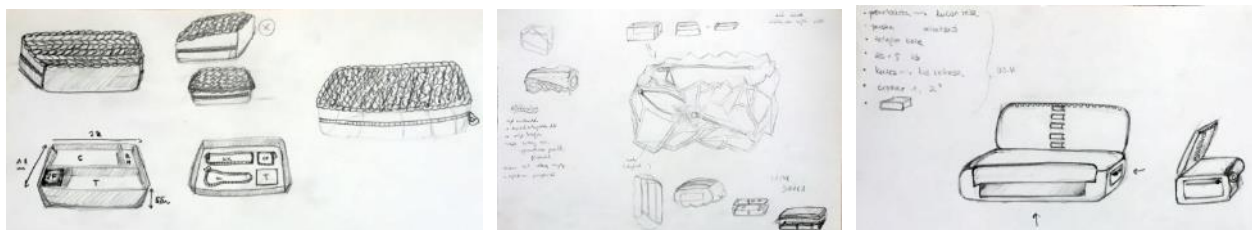
Ezután a diákok 3 ötletet, variációt rajzoltak le, melyben személyre szabott, saját tanulási stílusuknak és kedvenc testhelyzetüknek megfelelő, vizuálisan őket reprezentáló ülőbútor-terveket ábrázoltak. A legjobb ötletet kidolgozták: nézeteket, látványtervet, részletrajzokat készítettek.

2. feladat

A második feladat szintén személyes használati tárgy tervezése volt, de ezúttal nem saját részre, hanem páros munkában, egymás számára, megrendelő és designer szerepében, megrendelő által megadott paraméterekre. A tárgy a tolltartó, mert ezzel mindenkinek kellő mennyiségű személyes tapasztalata és elgondolása van. A feladat struktúrája a Stanfordi Egyetem Design Crashcourse ajánlását követi (<https://dschool.stanford.edu/resources-collections/a-virtual-crash-course-in-design-thinking>) : a design központú gondolkodás lépésein (beleélés, megfogalmazás, ötletelés, prototípuskészítés, tesztelés) vezet végig a résztvevőket. A párok először interjúkat készítettek egymással (felváltva megrendelő ill. designer szerepkörben), majd ötleteiket két körben prezentálták egymásnak, a szoros, váltott szerepű együttműködés a kiválasztott ötlet feldolgozásánál és kipróbálásánál is megmarad.

3. feladat

Harmadik feladatként parametrikus papír-lámpabúra tervezést szerettem volna feladni, de a tolltartó-papírprototípusok tervezésénél szembeötlő volt a diákok eszköz- és anyaghasználatának alacsony szintje. Ezért módosítottam a tervemet, és elsőre egy egyszerűbb, de szintén

papír+ használati tárgy témájú feladatot kaptak, a lámpabúrát pedig a második félévre tolnám, amikor már eleget gyakorolták a papír megmunkálását.

A feladat party -tányér tervezése és kivitelezése. A feltételezett szituáció: spontán összejövetelt szeretnének rendezni a termükben, és kulturáltan tálalni a rágcálni valókat. A3-as műszaki rajzlap és néhány olló áll rendelkezésükre, ragasztókat, tűzőkapcsokat nem használhatnak. Bevezetésül Paul Jackson: Folding Techniques for Designers: From Sheet to Form. <http://ommolketab.ir/aaf-lib/kxakxnng1aejt12jxlc0sng20fig5d.pdf> című könyvből vetítettem oldalakat, és mutattam néhány hajtási, karcolási technikát. A4-es fénymásolópapírral ötletelhetek, majd a legjobb ötletüket valósították meg az A3-as műszaki rajzlapból. A party-tányérokat teszteltük használat közben.

II. félév

1. téma – formatan, folding

Lámpatervezés

E félévi első témánk az előző félévi, funkcionálisan nagyon kötött tervezések (szék, tolltartó, chipsestál) után egy szabadabb formatan feladatból (papírplasztika) indult ki, mely szervesen kapcsolódott a chipsestál feladathoz. Míg annál a diákok intuitív, spontán papírmegmunkálási képességeit tudtam felmérni, a lámpabúra-készítő feladatnál didaktikusabban bevezetett papírplasztikai alapokra építkezett a feladat.

Inspirációs képek: (A)

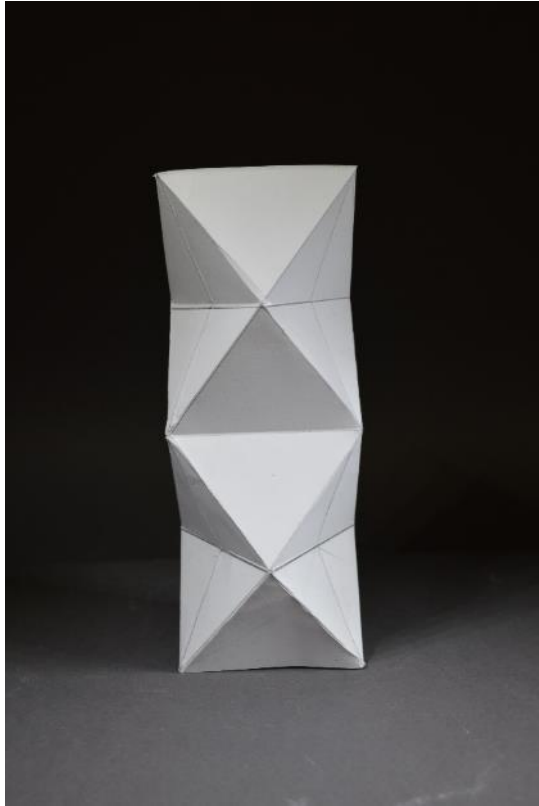

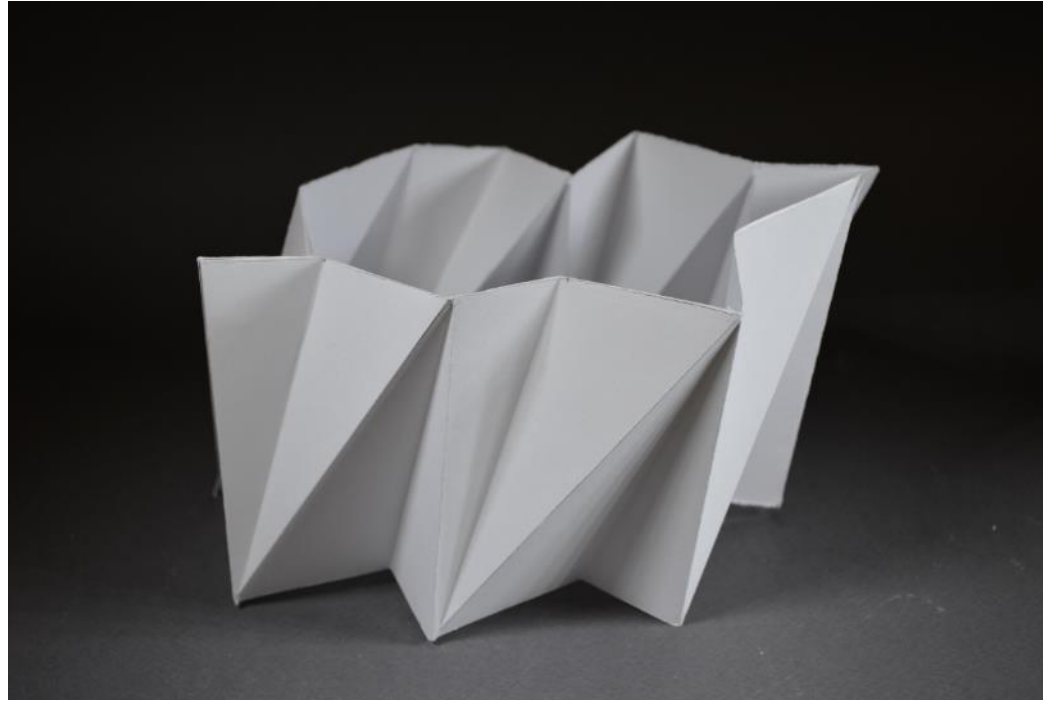

A felhasznált szakirodalom: Paul Jackson - Folding Techniques for Designers - From Sheet to Form

Első két órán a könyvből kifénymásolt szabásmintákat kellett kipróbálni (magát a könyvet már ismerték az előző feladat vetítéséből), ki-ki a maga képessége és igénye alapján választhatott a nehézségi fokozatok között. A felszerkesztés és a térbe hajtás egyaránt igénybe vett egy-egy tanórát.

Diákok munkái: (B)

A második két órára maradt a végleges lámpabúra meghajtása. A diákok által közvetlenül megtapasztalt, illetve a társaiknál látott szabásminták felhasználásával és továbbfejlesztésével kellett egy olyan méretű és alakú búrát létrehozniuk, amely körbe tud venni egy hagyományos foglalatot, benne egy ledes villanykörtével.

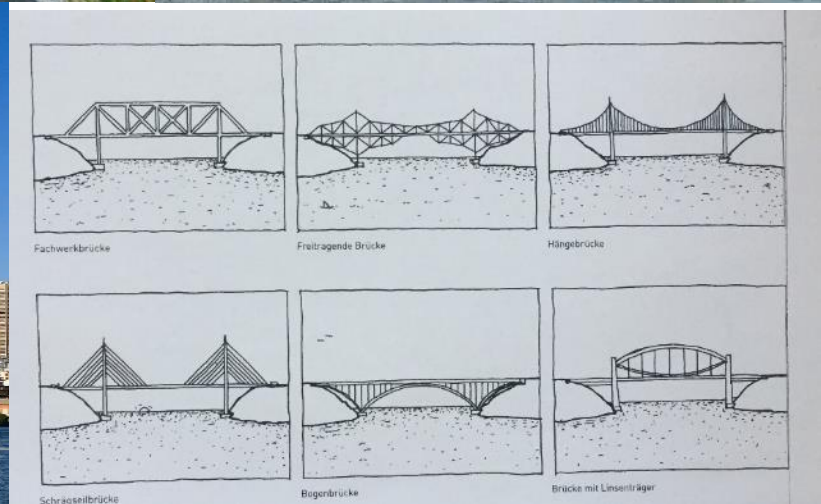
Diákok munkái: (C)

2. téma - papírkonstrukciók

A második téma a papírból kialakítható szerkezetekre fókuszál – papírhídat kell építeni, amely teherbíró.

Az első órai bevezetés valódi ill. papírhidak bemutatásával telt, felütésként a Tacoma Narrows híd összeomlását néztük meg videón, majd egy rajzos áttekintést és egy képgyűjtést kaptak a diákok, közösen megbeszéltük, hogy mely szerkezeti elemekre hat húzó- illetve nyomóerő.

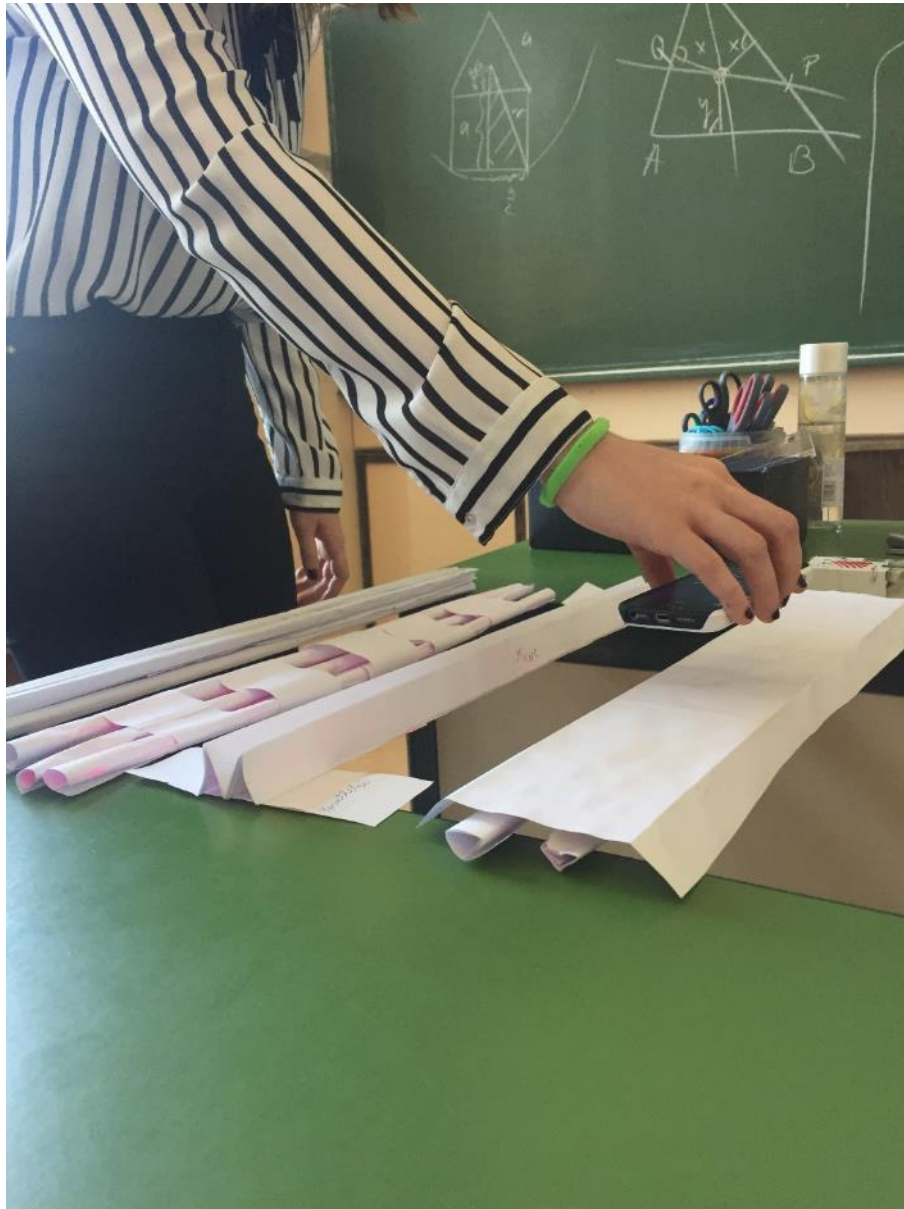
Inspirációk: (D)

A második órán a diákoknak egy olyan papírhidat kellett létrehozniuk, amely 4db A4-es papírból áll, stiftes ragasztó és olló használható a munkához, 50 cm fesztávot képes áthidalni, és a megadott értékelési szempontoknak minél jobban megfelel. Értékelési szempontok: teherbírás (1 csomag gyurma), esztétikus megjelenés, szerkezeti kreativitás, szerkezeti tisztaság. A szerkezet két vízszintes felületen megtámasztható, nem lehet odaragasztani, kikötni, beakasztani, lesúlyozni, stb.

Diákok munkái: (E)

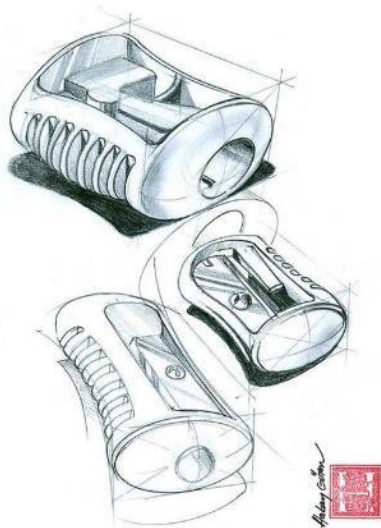

A konzolt és a parametrikus papírkonstrukciós sajnos elmaradó órák miatt csak más osztályokban volt módom kipróbálni. (a feladatot azért szívesen bemutatom)

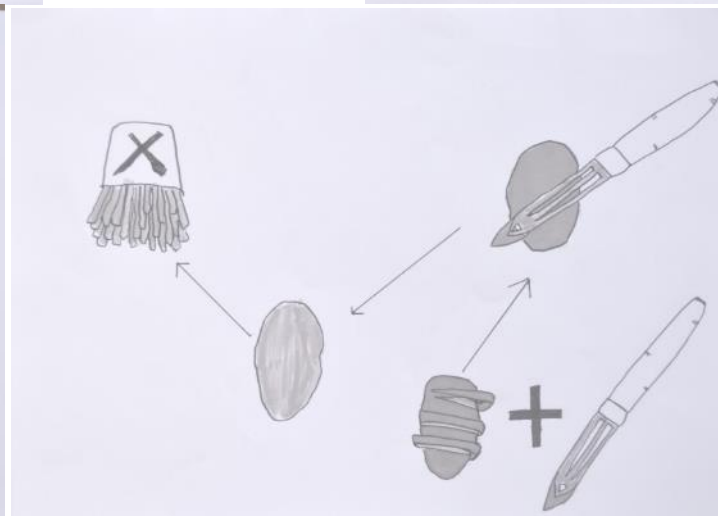
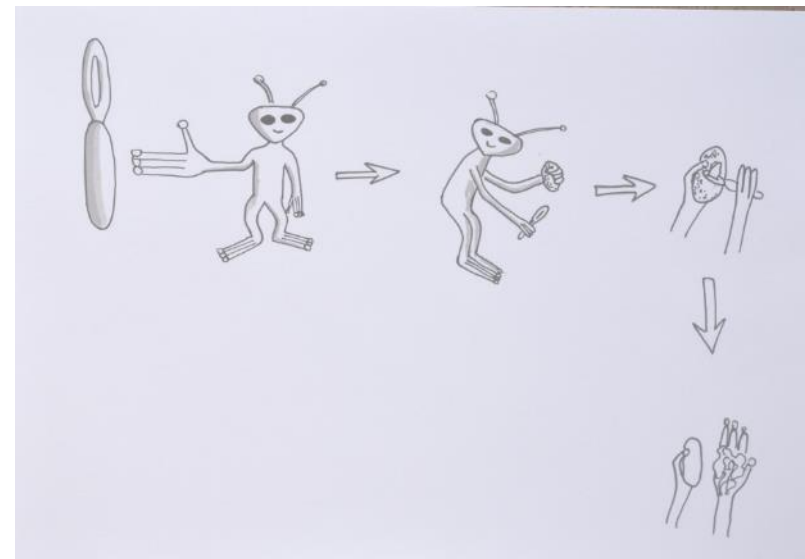
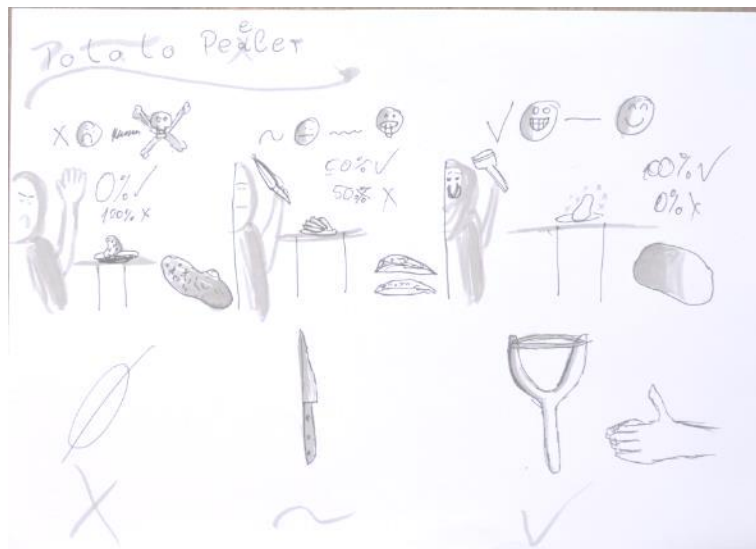
3. téma – a tárgyak élete

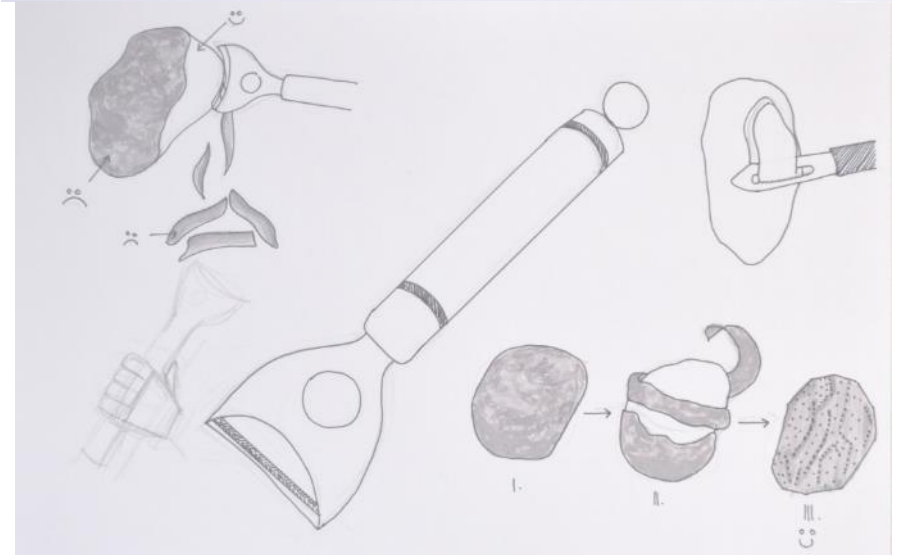
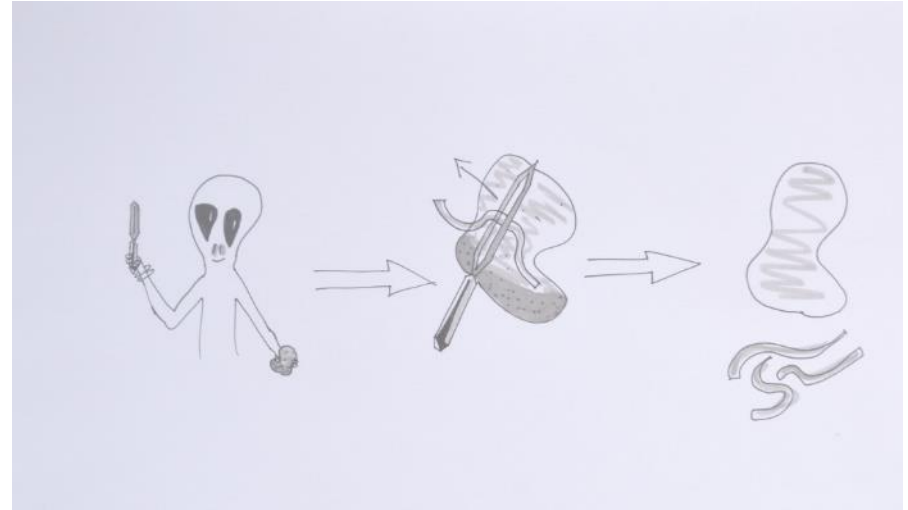
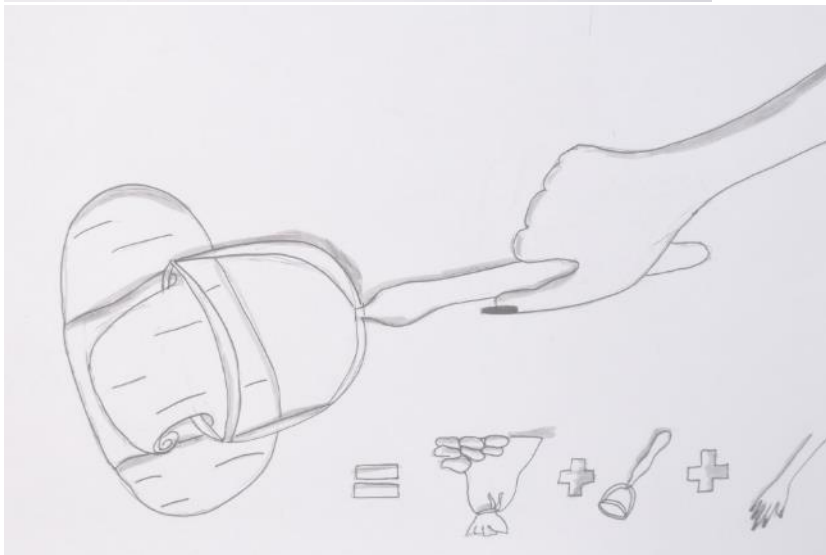
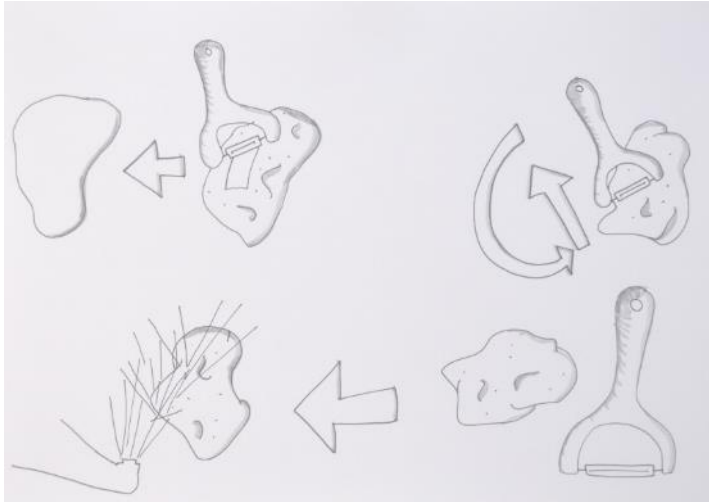
A harmadik témánál kifejezetten a használatra és a funkcionális apróságokra fókuszáltunk. Az első részben egy meglévő tárgy (eszköz) használatát kellett elmagyarázniuk úfóknak. Az általam választott tárgy a krumplihámozó volt, mert úgy véltem, azzal mindenkinek lehet már tapasztalata. A feladat az volt, hogy a készített rajz folyamatában, láttató módon ábrázolja az eszköz használatát.

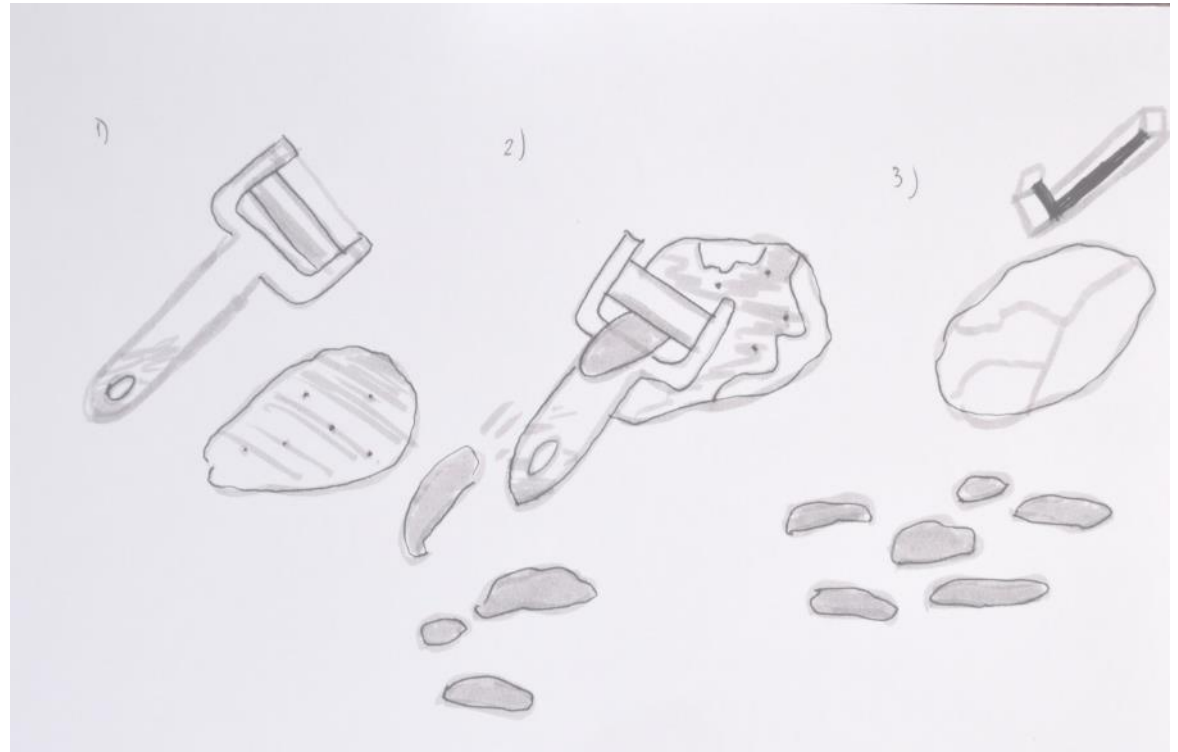
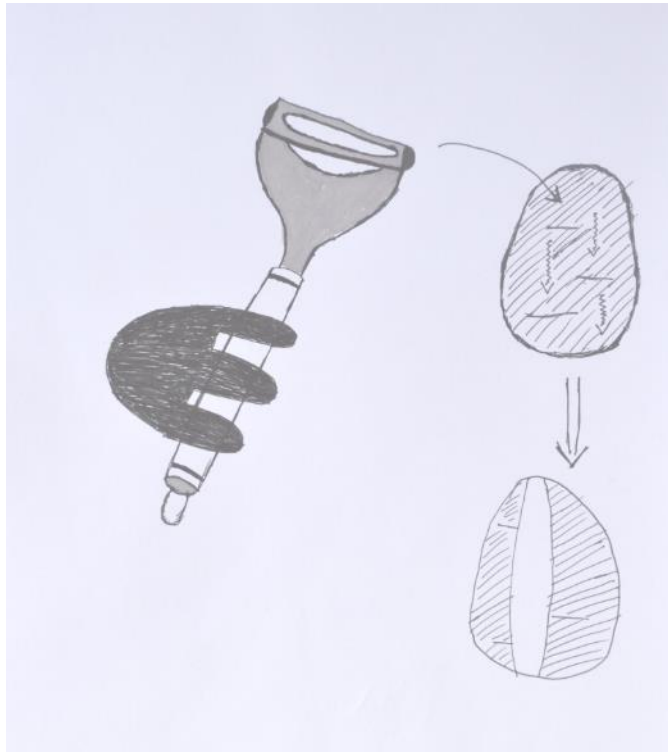
Inspirációs képek: (F)

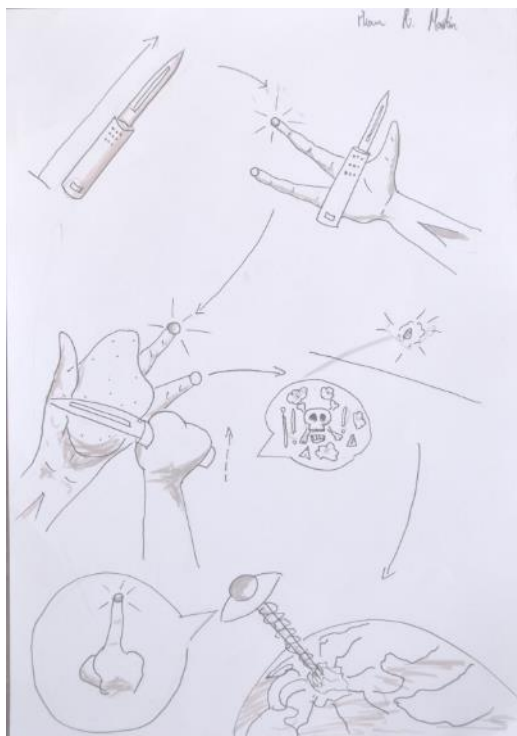

Diákok munkái: (G)

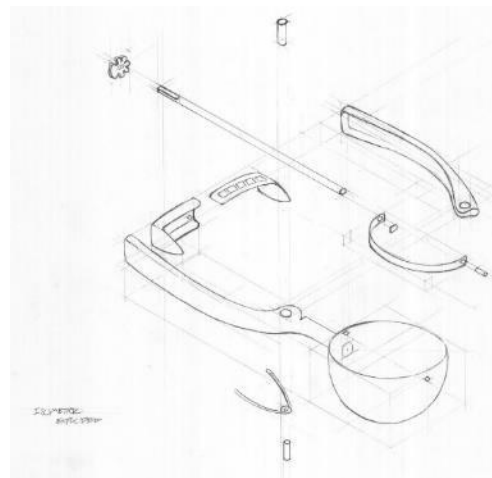

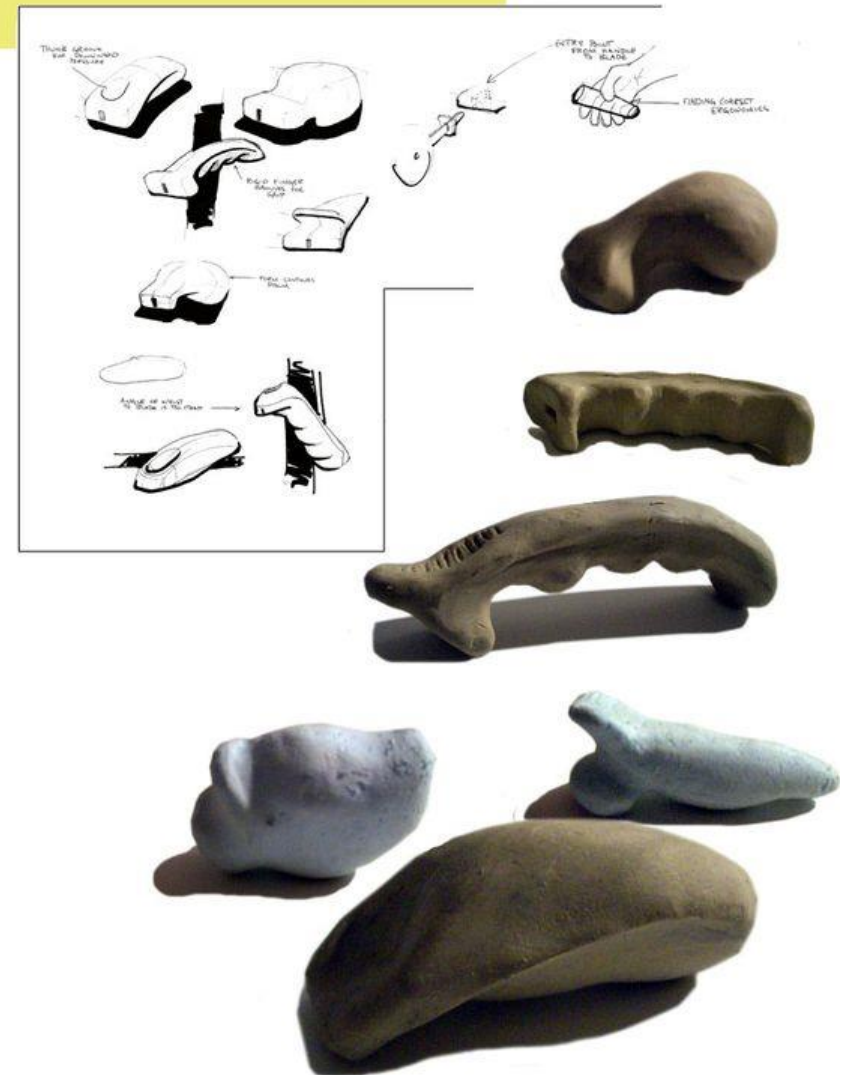

A téma második-harmadik részében egy fagylaltos kanalat kellett tervezniük és modellezniük. Itt megengedtem, hogy válasszanak: a modellt vagy a rajzot készítik el először. A feladat lényege az volt, hogy egy olyan ergonómikus kanalat tervezzenek a saját kezükre, amellyel egészen jeges fagylaltból is csinos, kisebb méretű gombócokat lehet készíteni. A rajznál kértem, hogy ábrázolják a problémafelvetést, az általuk eddig használt eszközök funkcionális problémáit, a használatot (pl. fogás-kanalazás iránya), az ötleteiket és a végleges tervüket. A modellnél 1:1-es méretű gyurma modellt kértem.

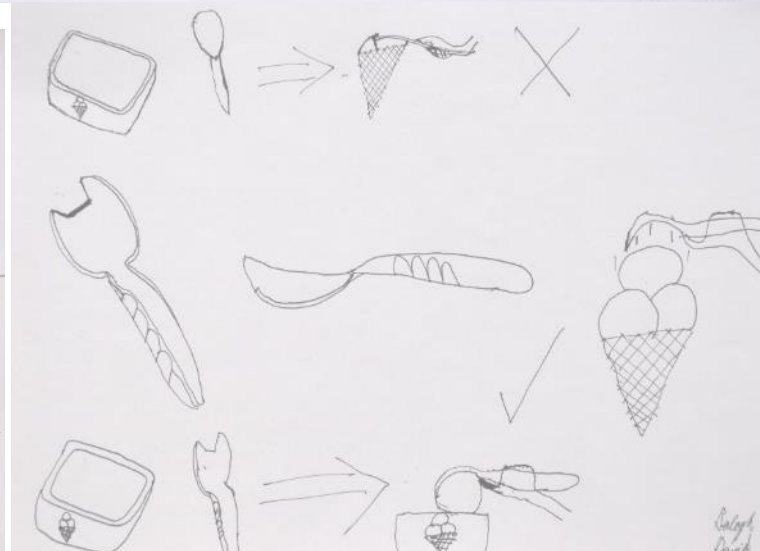
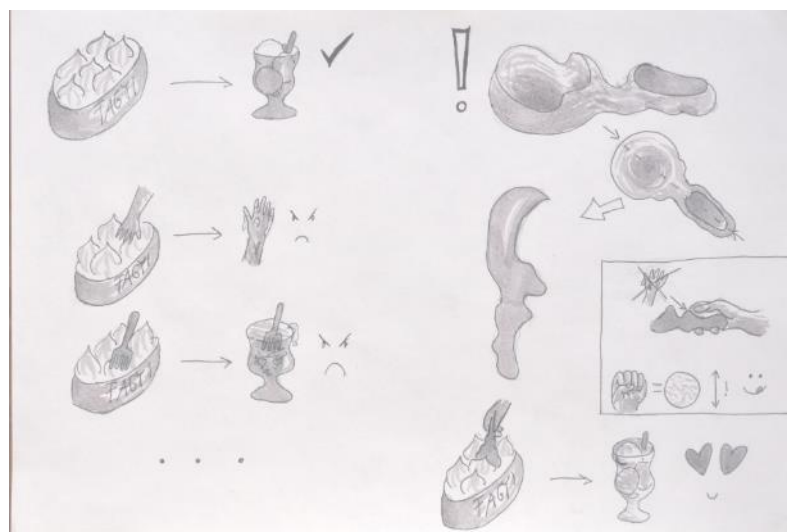
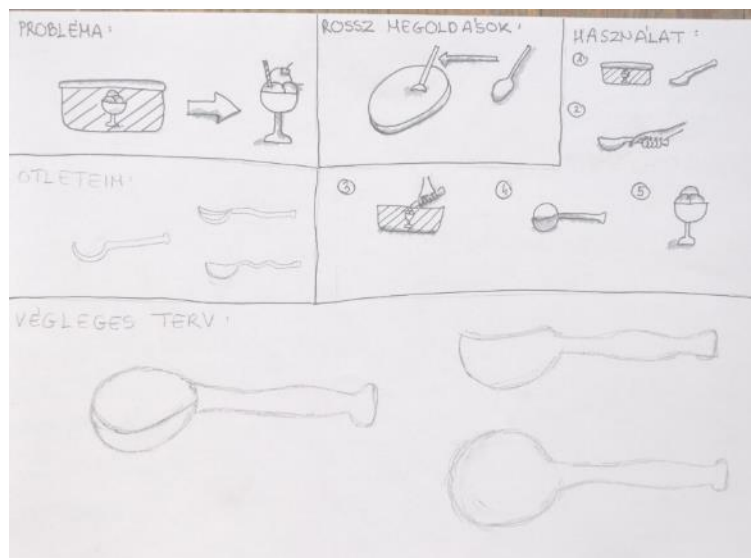
Inspirációs képek: (H)

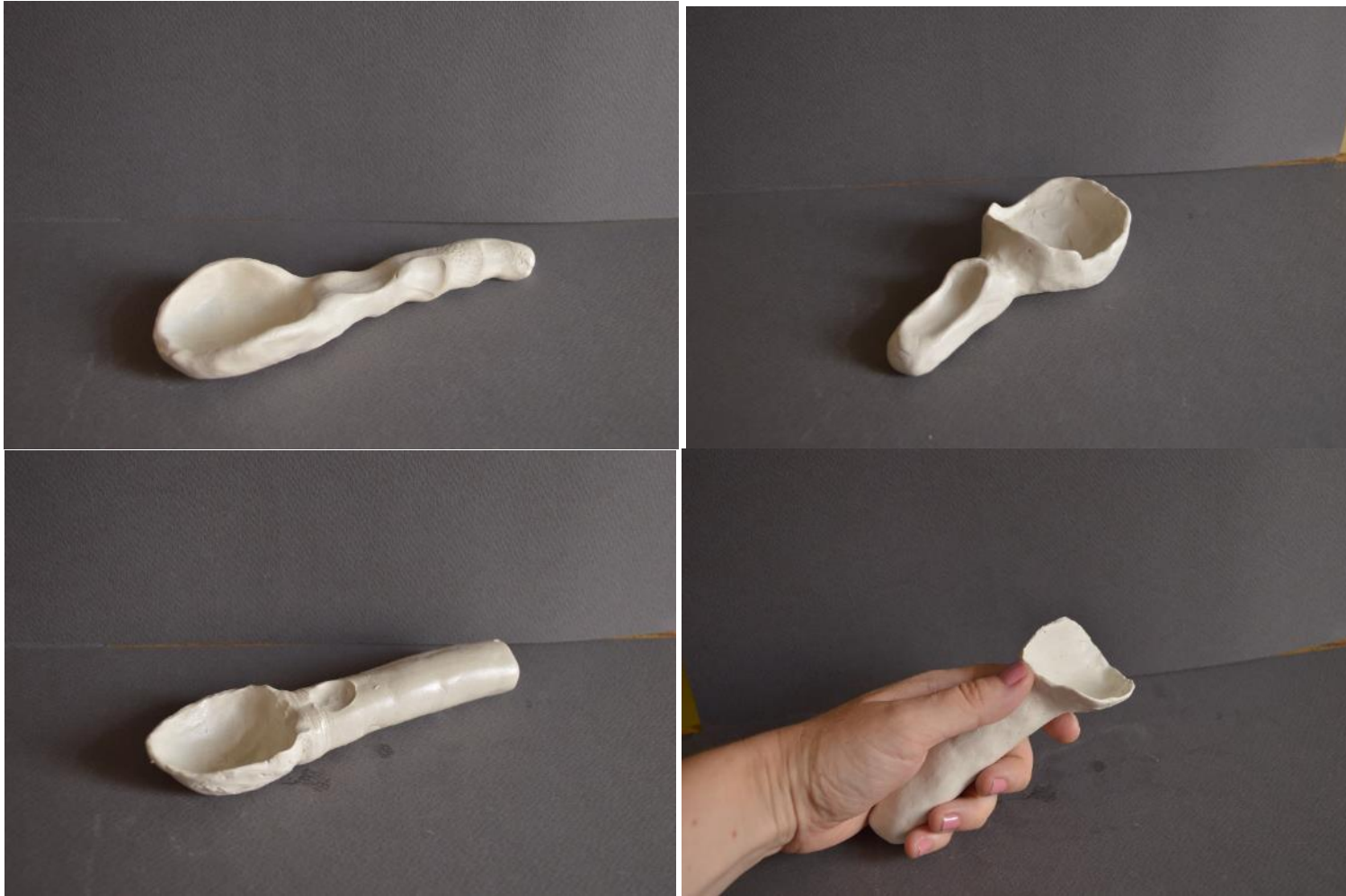

Hand Tool Ergonomic Redesign/Pizza Cutter

Diákok munkái: (I)

TANÁRI TAPASZTALATOK

A lámpabúra feladatnál sikeres volt a „szuvenír” jelleg: a diákokat motiválta az, hogy az elkészült tárgyat akár otthon is használhatják majd, vagy az osztálytermet díszíthetik vele, vagy ha nem is sikerült jól a tanórai munka, a tudásukat felhasználhatják otthoni hajtogatáshoz. Ennél a feladatnál nem kerestünk nagyon kreatív és egyedi megoldásokat, mert a folding könyvben látott példák is épp elég bonyolultak és fejlesztőek voltak.

A papírhíd feladat bevezető beszélgetésénél rendkívül ügyesen kapcsolták össze előzetes fizikai tudásukat az újonnan látottakkal, ráállt az agyuk a húzott-nyomott szerkezetek felismerésére. A kivitelezésnél már gátolta őket a papír minősége, az anyag fizikai tulajdonságai, és az, hogy a kivitelezés minősége is szorosan összefügg a teherbírással. Ezért zömmel pár próbálkozás után „biztosra mentek”, és az egyszerűbb megoldások mellett tették le voksukat.

Általában elmondható, hogy a diákok technikai tudása (rajz/mintázás/konstruálás) és az ötletei az idő múlásával egyre kevésbé vannak szinkronban, egyre inkább elkedvetleníti őket saját ügyetlenségük. Tanárként hosszabb manuális, technikai bevezetéssel, a felhasználandó technika előzetes gyakorlásával igyekszem kompenzálni, de a heti 1x45 perc erre kevés. (Vezetek egy felvételi előkészítő csoportot is, 17-18 éves diákokkal, velük is kipróbáltam egy-egy feladatot a környezetkultúra modulokból. Ők a heti 3 órás tervezési gyakorlat mellett 3-9 órát járnak még

rajzolni, mintázni. Érdekes látni, hogy ötleteik semennyivel sem jobbak, mindössze a kivitelezés minősége magasabb – így jobban szinkronban van tervezési képességeikkel)

TANÁRI TAPASZTALATOK

Tárgytervezés szempontjából azt figyeltem meg, hogy a diákok általában lelkesen állnak hozzá a feladathoz, sok elképzelésük van, mégis nehezen tudnak elszakadni a már látott, tapasztalt formáktól és sémáktól.

A kisméretű tárgygal foglalkozó, a diákok által könnyű feladatnak tartott tolltartó tervezésénél a papírboltokban jelenleg piaci forgalomban lévő megoldásokat rekonstruálták.

A nagyobb méretű használati tárgy, a szék tervezését már nehezebb feladatnak tartották. Itt néhányan ragaszkodtak a jól ismert formákhoz (túlnyomóan a jelenleg forgalmazott irodaszékekhez), melyeket után rekonstruáltak, sokszor a működés (emelés, döntés) mélyebb megértése nélkül. Az osztály nagyobb része viszont nagy örömmel saját formát tervezett. Jellemzően a formailag kevésbé erős terveket a diákok az extrák (üdítőtartó, titkos rekesz, wifi jeladó, stb) halmozásával és/vagy a szerkezetileg és formailag megoldatlan, de erőltetett multifunkcionalitással kompenzálták.

A papírtányér feladat volt tanári szempontból a legsikeresebb: keveset vállalt, de azt maradéktalanul teljesítette. Apró problémák megoldásával és technikai-manuális megvalósítással foglalkoztak a diákok a feladat során, ezért komfortosan érezték magukat. A kivitelezés igényessége volt a leggyengébb pontja a feladatnak, a diákok kb. egyharmad része nem érzi a minőségi különbséget az összezsapott és a precíz kivitel között, vagy nem akar ezzel foglalkozni, mert intellektuálisan már elégedett a megoldás elvével.

TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A tárgy-, és környezetkultúra tanítása modul pedagógiai koncepciójának
megvalósításhoz

Póczos Valéria

*Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
(Budapest)*

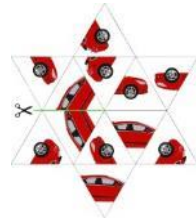
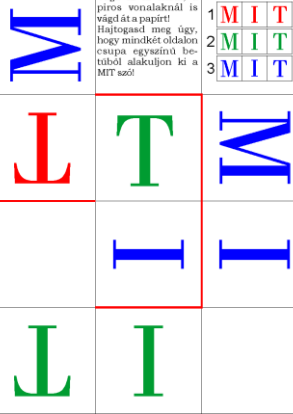
Az 1. tanév programjának áttekintése

Kipróbálás: 2016/17. tanév, a megvalósítás kezdete a 2. félévben, 2017 februártól

Téma	Időigény	Fejlesztési résztémák	Integráció
Tervezzünk tereket!	12 óra	Különféle ábrázolási módokkal történő ismerkedés. Kritikai gondolkodás fejlesztése, érvelés adott témában. Kritika és észrevételek megfogalmazásának gyakorlása. Lényeglátás, kiemelés képességének fejlesztése. Kooperatív alkotás, és autonóm alkotás. Logikai képességek fejlesztése, párhuzamok felfedezése, fogalomtár bővítése. Térbeli és logikai műveletek kognitív modellezése.	ábrázoló geometria, matematika, történelem, művészettörténet, fizika

Az 2. tanév részletes terve

2017—2018 tanév

Téma	Idő igény	Fejlesztési célok:	Tartalmak, tevékenységformák,	Módszerek, munkaformák	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Logikai fejtörők	3x45 perc	Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak. Térbeli és egyéb logikai műveletek kognitív modellezése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése. (hajtogatás; felület áttörése során keletkezett „tér” kihasználása)	A hajtogatható fejtörők nagy csoportját alkotják azok a játékok, ahol a papíron, különféle struktúra alapján szereplő formák, jelek, számok, vagy betűk egy előre meghatározott sorrend szerint csoportosíthatók. Ezen lépések sorrendjét a diákok térbeli műveletek sorával tapasztalják meg.	1. Csoportok alkotása A diákok első alkalommal csoportokba szerveződve, azon belül egyénileg oldanak meg különféle hajtogatható fejtörő típusfeladatokat. A csapatok a helyesen megoldott feladatok elkészítésének időrendi sorrendjében pontokat kapnak. 2. Egyéni alkotás Második alkalommal egyénileg készítenek feladványokat, melyeket harmadik alkalommal az osztályban közreadunk. 3. Csoportos munka Harmadik alkalommal a csoportokon belül egyénileg mindenki kap az osztály által készített fejtörőkből négy feladványt. Az egyik feladvány ezek közül a saját alkotása, melyet meg kell tudnia oldani. A csoportversenyben az a csoport éri el a legtöbb pontot, ahol a legtöbb helyes megoldás születik. Az elkészítés időrendi sorrendje szintén számít.	A logikai fejtörők alapanyaga papír, melynek felületén grafikai eszközök segítségével alkotnak a diákok. Lehetőség van a felületek festésére, mintázására, áttört felületek képzésére.	Az alábbi példák a tanulók által készített logikai fejtörők néhány példáját ismertetik: Vágd ki az ábrát, a piros vonalaknál is vágd át a papírt! Hajtogasd meg úgy, hogy mindkét oldalon csopaj egyetérő betűből alakuljon ki a MIT szó!

Téma	Idő igény	Fejlesztési célok:	Tartalmak, tevékenységformák,	Módszerek, munkaformák	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek																														
„THODI” (tetraéd er, hexaéde r, oktaéder , dodekaé der, ikosaéde r	1x45 perc	Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak. Térbeli és matematikai műveletek kognitív modellezése és valós modellezése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.	„THODI” az öt szabályos test nevéből összetevődött mozaikszó. A szabályos testek térbeli modellezése során a diákok a már ismert testek szerkezeti felépítésével és valódi térbeli leképezésével fejleszthetik képességeiket.	4. Csoportos munka A már meglévő csoportok feladat a „THODI” térbeli modellezése. Az öt szabályos test a felhasználható alapanyagok segítségével, különálló makettek formájában nyerjen megvalósulást. A csapatok a helyesen megoldott feladatok elkészítésének időrendi sorrendjében pontokat kapnak.	A geometriai testek megformálása a hajlítható szívószálak és fonal segítségével történik.	<table><tr><td></td><td></td><td>C</td><td>É</td><td>L</td></tr><tr><td>T</td><td></td><td>4</td><td>6</td><td>4</td></tr><tr><td>H</td><td></td><td>8</td><td>12</td><td>6</td></tr><tr><td>O</td><td></td><td>6</td><td>12</td><td>8</td></tr><tr><td>D</td><td></td><td>20</td><td>30</td><td>12</td></tr><tr><td>I</td><td></td><td>30</td><td>12</td><td>20</td></tr></table>			C	É	L	T		4	6	4	H		8	12	6	O		6	12	8	D		20	30	12	I		30	12	20
		C	É	L																																
T		4	6	4																																
H		8	12	6																																
O		6	12	8																																
D		20	30	12																																
I		30	12	20																																

Téma	Idő igény	Fejlesztési célok:	Tartalmak, tevékenységformák,	Módszerek, munkaformák	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Parazita installáció, tervezése, makettézése	4x45 perc	Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak. Különböző ábrázolási konvenciók alkalmazása, a meglévő ismeret mélyítése, valamint újabbak megismertetése Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.	A diákok a „THODI” építésével megismerhetik a térbeli makettek építésének egyfajta lehetőségét. Mindamellett, hogy látványtervek rajzolásával eltérő nézetek és térbeli ábrázolások módját gyakoroljuk, a feladatnak kiemelkedő része a látványtervek léptékhelyes makettézése. M 1:100	5. Csoportokban történő egyéni munka Vetítés: fogalmak tisztázása (parazita építészet, koncepcióterv, statika, stb.) Inspirációs képek vetítése, megvalósult építészeti példák és koncepciótervek bemutatása. Alapvető statikai problémák elemzése. Minden egyes csoportnak egy valós budapesti épületet kalapból húzással „sorsolunk ki”. A kisorsolt épületre építészeti installációt terveznek. A diákok csoportokba szerveződve, de egyénileg ötletelnek. Cél a „THODI” felhasználása – azaz szabályos testek egymáshoz kapcsolódásával, csomósításával sokszorozásával, léptékváltással, stb. – parazita téri installáció tervezéséhez. A kisorsolt épületekről fénymásolatot kapnak a diákok. Fontos szempont a környező tér figyelembevétele. 6. Egyéni és csoportos munka A diákok (ha szükséges) egyénileg ötletelnek az óra feléig, majd a csapatok egyetlen koncepciótervet választanak ki, s együttesen elkezdik a makett építését. 7. Csoportos munka Makett építése, befejezése, fotódokumentáció készítése.	A makettezés hurkapálcikákból, az illesztési pontokonál zselés cukorka, vagy ragasztóanyag felhasználásával történik.	

Téma	Idő igény	Fejlesztési célok:	Tartalmak, tevékenységformák,	Módszerek, munkaformák	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
				8. Összegzés A fotók segítségével, számítógépes manipulációval a képeket az épületre illeszttem. A tanórán kivetítve, közösen értékeljük (vizuális értékelő lap) az elkészült alkotásokat. Az összegzést követően kihirdetjük a legtöbb pontot elérő csapatot.		
Közterek	4x45 perc	Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak. Térbeli és matematikai műveletek kognitív modellezése és leképezése. Alaprajz olvasás, különféle nézetek, építészeti jelölésmódok értelmezése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.	A tanulók feladata különféle ábrázolásmódok alkalmazása (axonometria, perspektíva, stb.) valamint látványtervek készítése színes eszközzel.	9. Vetítés Mi a köztér? Mire szolgál? Mitől működik jól egy köztér és mitől rosszul? Mi szükséges, hogy szerepeljen egy téren? Ilyen és ehhez hasonló kérdések tisztázásával kezdjük a feladatot. A vetítendő képek külföldi és magyar példák, megvalósult és megvalósulatlan koncepciótervek, illetve a tervek alapján megvalósult közterek bemutatásával kezdődik. A diákok kis feladatlapot kapnak az órán, melynek kitöltése az órai feladat része. (pl: Rajzold le a képen látható látványterv alaprajzát!) 10. Csoportos munka Minden csoport újfent „kalapból húzással” kapja meg a feladatát: egy valós budapesti köztér áttervezése a feladat. A csoportok az órán információkat gyűjtenek az adott térről (10 percben), amely tudnivalókat maximum öt percben prezentálnak. Ezekről a feljegyzésekről kis vizuális jegyzetet készítenek. (pl: a téren szereplő szobrokról, a tér problémáiról, a pozitívumokról).	Grafikai és festészeti alkotások készítése a cél.	

				11. 12. Csoportos tervezés A diákok feladata a tér alaprajzának elkészítése megadott mintalapok segítségével. Ezen az órán kezdődik a tervezés, melyet közösen hajtunk végre. Kihirdetjük a legtöbb pontot elérő csapatot. 13. Csoportos tervezés Minden csoport többféle nézetből készít színes látványtervet (akvarell) az általuk tervezett térről. 14. Értékelés A tanórán kiállítva, közösen értékeljük (egyedi vizuális értékelő lap) az elkészült alkotásokat. Az összegzést követően		
--	--	--	--	--	--	--

Tanulói munkák itt: <https://drive.google.com/drive/folders/13kbLRA0QBAMNSsTpwROJ-F0tP0wtgq5?usp=sharing>

Póczos Valéria, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium 36 fős 10.c speciális matematika tagozat osztálya

Az első félév tapasztalatai

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: **Logikai fejtörők (hajtogatásra épülő feladványok)**

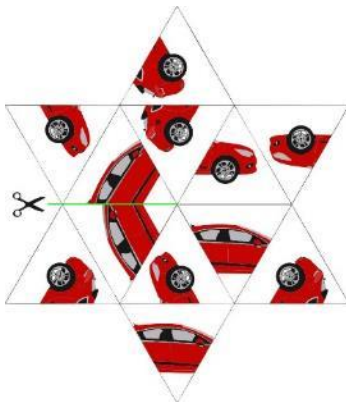
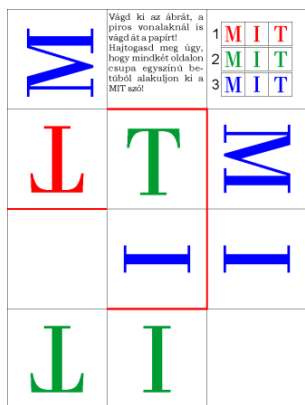
Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok: Térbeli és egyéb logikai műveletek kognitív modellezése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése. (hajtogatás; felület áttörése során keletkezett „tér” kihasználása) Forma- és téralakító képességek fejlesztése.

Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak.

Tartalmak, tevékenységformák: A hajtogatható fejtörők egy csoportjával foglalkoztunk, mely esetben a papíron szereplő jeleket, számokat, betűket, vagy alakzatokat egy előre meghatározott sorrend szerint kell csoportosítani. A feladatok közt szerepelhetnek síkból síkba, vagy síkból térbe hajtogatható feladványok; mindkét féle fejtörő komoly térbeli műveletek sorát jelenti.

Forrás:

http://ordoglakat.blog.hu/2015/11/28/hajtogato_fejtorok (utolsó letöltés: 2018.02.25.)

Szerző: Gál Péter F.

Módszerek, munkaformák:

1. Csoportok alkotása

A diákok első alkalommal csoportokba szerveződve, azon belül egyénileg oldanak meg különféle hajtogatható fejtörő típusfeladatokat.

A csapatok a helyesen megoldott feladatok elkészítésének időrendi sorrendjében pontokat kapnak.

2. Egyéni alkotás

Második alkalommal egyénileg készítenek feladványokat, melyeket harmadik alkalommal az osztályban közreadunk. A feladat része a feladvány megoldásához szükséges feladatleírás megfogalmazása is.

3. Csoportos munka

Harmadik alkalommal a csoportokon belül egyénileg mindenki kap az osztály által készített fejtörőkből négy feladványt. Az egyik feladvány ezek közül a saját, előző órán készített alkotásuk, melynek megoldását reprodukálniuk kell. A csoportversenyben az a csoport éri el a legtöbb pontot, ahol a legtöbb helyes megoldás születik. Az elkészítés időrendi sorrendje szintén számít.

Technikák, eszközök, anyagok: A logikai fejtörők alapanyaga papír, melynek felületén grafikai eszközök segítségével alkotnak a diákok. Lehetőség van a felületek festésére, áttört felületek készítésére. A fejtörők befoglaló formája megváltoztatható, melyet vágással érnek el.

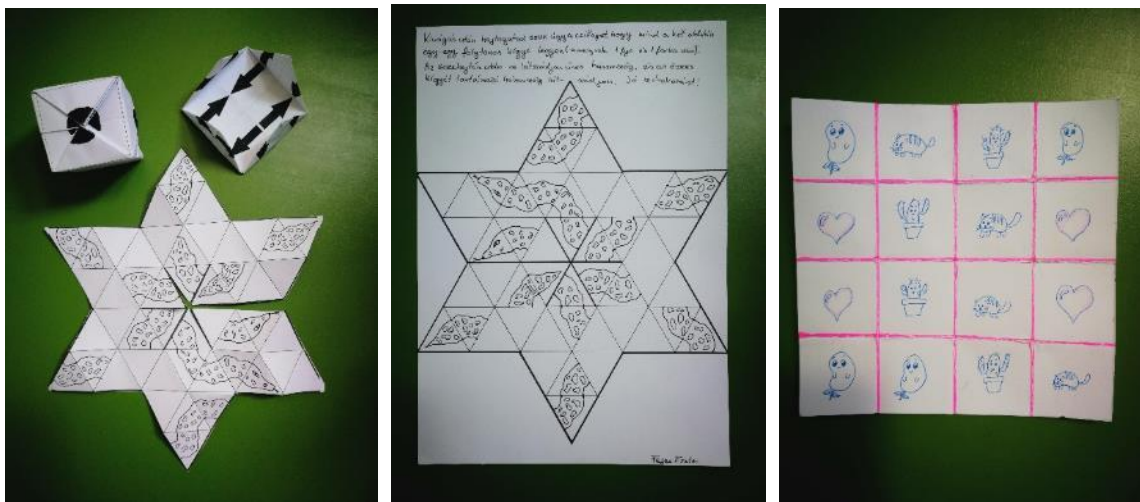
A tanár tapasztalata

A hajtogatható fejtörők még speciális matematika tagozaton is komoly kihívást jelentenek. Érdekes nehézségi fok szerint válogatni a fejtörőket és fokról fokra lépve, apró segítséget (de nem megoldást) nyújtva segíteni a diákok felfedezéseit. A legmagasabb nehézségi szintre egy diák sem jutott el 45 perc alatt, változatos eredmények születtek. Az alakzatos feladványok vonzóbbnak tűntek társaiknál. A térbe hajtogatható feladványok esetén az egyszerűbb térbeli geometrikus alakzatok kihajtogatása működőképes volt.

Az önállóan alkotott térbeli feladványok közül születtek kiemelkedő munkák, melyeknek nehézségi foka még nem éri el a legmagasabb szinteket. A feladatleírás több diáknak nehézséget okozott, amely miatt feladványuk nehezen értelmezhető.

Érdekes tapasztalat volt a harmadik órán kiadott tanulói munkák megoldhatósága: néhány diák nem tudta megoldani saját feladványát, valamint egy-két feladványról kiderült, hogy kimaradt logikai művelet okán hibás és nem megoldható. Szép számmal születtek olyan feladványok, melyeket aztán más osztályokban is kipróbáltunk.

Képek az elkészült munkák némelyikéről

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: „THODI” (tetraéder, hexaéder, oktaéder, dodekaéder, ikozaéder)

Időigény: 2x45 perc

Fejlesztési célok: Térbeli és matematikai műveletek kognitív modellezése és térbeli makettezése. Azonosságok és különbözőségek a szabályos testek elemzése során. Szabályrendszerek felismerése; Euler tétel.

Szociális képességek összehangolása: a közös tanulás során autonóm személyiségek, kooperatív tanuló közösséget alkotnak.

Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

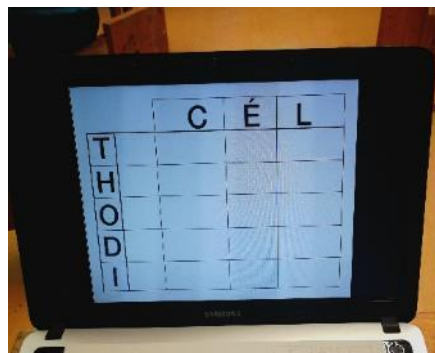
Tartalmak, tevékenységformák: „THODI” az öt szabályos test nevéből összetevődött mozaikszó. A szabályos testek térbeli modellezése során a diákok a már ismert testek szerkezeti felépítésével és valós térbeli leképezésével fejleszthetik képességeiket.

		C	É	L
T		4	6	4
H		8	12	6
O		6	12	8
D		20	30	12
I		12	30	20

Módszerek, munkaformák:

1. Egyéni munka

Minden diák felrajzolja a kivetített táblázatot. A szabályos testekről térbeli rajzot készít, majd beírja a csúcsok (C) élek (É) és lapok (L) számát a megfelelő helyre. Mindezt lesz alkalmuk ellenőrizni munkájuk során. Az egész folyamat maximum 15 percet vett igénybe.

2. Csoportos munka

A korábban alakult csoportok újból összeállnak. Feladatuk a „THODI” térbeli modellezése. Az öt szabályos test a felhasználható alapanyagok segítségével, különálló makettek formájában nyerjen megvalósulást. (alapanyag: szívószál, fonal) Minden csapat számára leszámolt mennyiségű szívószál áll rendelkezésre.

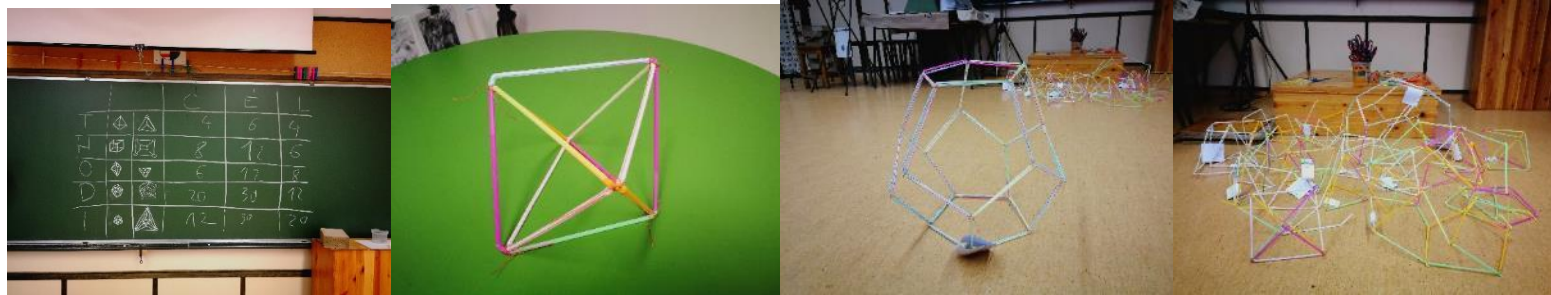
A csapatok a helyesen megoldott feladatok elkészítésének időrendi sorrendjében pontokat kapnak.

Technikák, eszközök, anyagok: A geometriai testek megformálása hajlítható szívószálak és fonal segítségével történik. Olló szükséges a fonal vágásához, de a szívószálak egymásba csúsztatással fonal nélkül is rögzíthetők.

A tanár tapasztalata

Prekoncepcióm az volt, hogy a speciális matematika tagozat számára a feladat könnyen megvalósítható. A szabályos testek térbeli rajza fejtörést okozott némely tanulóknak. Több, kevésbé sikeres rajz született, ezért a makettezés után visszaadtam a táblázatot javításra. A csúcsok, élek és lapok száma nem okozott problémát, 1-2 elírás történt. A diákok a dodekaéder makettezéséig jutottak. Sajnálatos tapasztalat, hogy a tanulókra nem jellemző környezettudatos és mértéktartó anyaghasználat, melynek okán az utolsó szabályos test egyik csapatban sem születhetett meg. Mindennek elmélyítésére nagyobb figyelmet kell szentelni. A második óra végén a munka eredményének összefoglalásakor meglévő tudásukra támaszkodva nem jelentett kihívást a szabályok megfogalmazása, az Euler-féle poliédertétel ismertetése.

Képek az elkészült diákmunkák némelyikéről

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: Parazita installáció tervezése, makettezése, prezentáció készítése

Időigény: 5x45 perc

Fejlesztési célok: Problémamegoldás a tervezés során. Forma és funkció kapcsolatának átfogó értelmezése.

A vizuális környezet megfigyelése, a látvány értelmezése, célirányos szempontok kiválasztása. Épületek összehasonlítása különböző szempontok alapján. Építészettörténeti irányzatokkal való ismerkedés.

A tervezett, alakított környezet, forma és funkció összefüggéseinek összehasonlítása, szerkezeti alapelvekkel való ismerkedés.

Különböző ábrázolási konvenciók alkalmazása, a meglévő ismeret mélyítése, valamint újabbak megismertetése.

Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák: A diákok a „THODI” építésével megismerkedhetnek a térbeli makettek építésének egyfajta lehetőségét.

A feladat parazita installáció tervezése a szabályos testek felhasználásával megadott három helyszín valamelyikére (szabadon választható):

- Az iskola és az előtte lévő tér: 1082, Budapest, Horváth Mihály tér
- A MOME Z épülete és annak környezete, 1111, Budapest, Bertalan Lajos u. 2.
- Madách Imre tér, Budapest, 1075

A szabályos testek sorolhatók, egymásba forgathatók, kapcsolhatók, de csonkolhatók is.

A helyszín kiválasztását követően egy fiktív kerettörténet kidolgozása a cél, hogy mi okból készül az installáció. A formának az elképzelt történethez illeszkednie kell.

Több variáció felrajzolását követően egy látványrajz elkészítése a cél.

Mindamellet, hogy látványtervek rajzolásával eltérő nézetek és térbeli ábrázolások módját gyakoroljuk, a feladatnak kiemelkedő része a látványtervek léptékhelyes makettezése. M 1:100

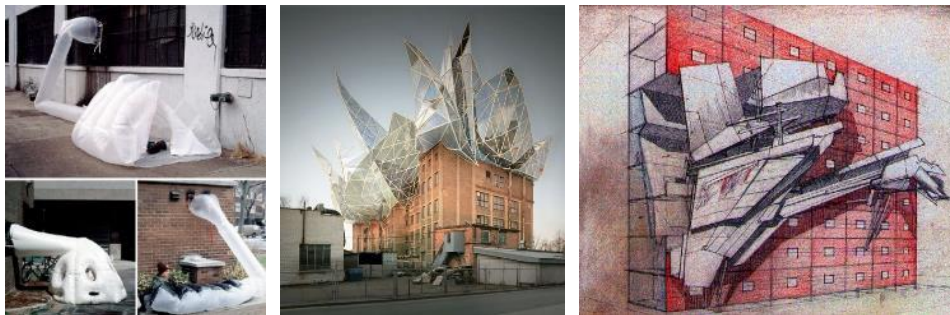
A munkák fotózását követően a diákok prezentációt készítenek és bemutatják elképzeléseiket.

Munkánk során használatba vettük az iskola számítógépes termét.

Módszerek, munkaformák:

1. Frontális munka

Prezentáció: fogalmak tisztázása (parazita építészet, koncepcióterv, statika, stb.) Inspirációs képek vetítése, megvalósult építészeti példák és koncepciótervek bemutatása. Alapvető statikai problémák elemzése.

2. Egyéni munka

Minden diák választ egyet a három felkínált helyszín közül, ahová építészeti installációt tervez.

A kiválasztott helyszínről egyénileg kutatást végez. A kutatáshoz telefon használata megengedett. Vázlatrajzokat készítenek a helyszínről és a lényeges információkat leírják.

Megfogalmazzák a fiktív kerettörténetet, melyre az építészeti installáció koncepciója készül. Több egymástól eltérő formai megvalósulás grafikai vázlatát kérem tőlük. Cél a „THODI” felhasználása – azaz szabályos testek egymáshoz kapcsolódásával, csonkolásával sokszorozásával, léptékváltással, stb. – parazita téri installáció tervezéséhez. Fontos tervezési szempont a környezet figyelembevétele.

3. Egyéni munka

Egyetlen koncepcióterv kiválasztása a cél, mely aztán rajzilag kidolgozottabb formában jelenik meg (látványterv). A kiválasztott tervről készül a makett.

A konzultációkat követően háromféle makettező csoport alakult:

- a) papír és egyéb makettező anyagok felhasználásával építik a makettet
- b) legoból készítik a makettet
- c) Blender (szabad, nyílt forráskódú, háromdimenziós grafikai program) segítségével készítik a makettet

4. Egyéni munka

A makett építését, befejezését, fotódokumentáció készítését követően egy prezentációt készítenek a diákok, amelyben ismertetik a választott helyszínt, a kerettörténetet és a tervet.

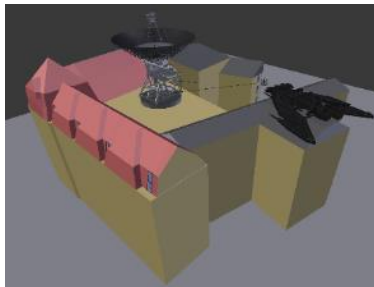
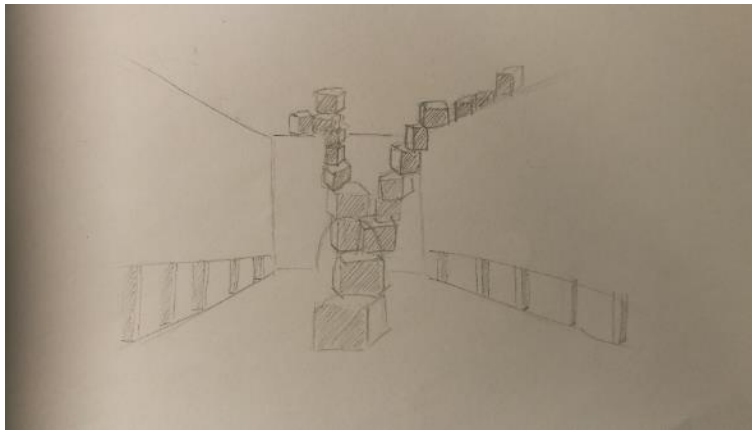
4. Összegzés

A tanórán a diákok prezentációikat kivetítve mutatják be munkáikat. A holland önértékelő lap segítségével végezzük az értékelést. A diákok önértékelését egybevetjük az általam kitöltött értékelő lapokkal.

Technikák, eszközök, anyagok: papír, pasztilin, hurkapálcikák, műanyag és egyéb makettezésre alkalmas (akár hulladék) anyagok, lego, számítógépes programok.

A tanár tapasztalata

Képek az elkészült munkák némelyikéről

A diákok folyamatos munkáját megzavarták a versenyek és az azokra történő felkészülés. Talán emiatt is úgy éreztem, hogy a heti 1x45 perc nem megfelelő egy ilyen jellegű projekt megvalósításához. Tömbösített órák esetén jobb eredményt érhattünk volna el.

Meglepett, hogy a szerkezeti gondolkodást nagyon kevesen tudták beépíteni a feladatba és kevésbé foglalkoztak statikai problémákkal. A léptékváltás, sorolás, tükrözés, elforgatás és egyéb megoldási lehetőségek kimaradtak a repertoárból, holott a feladat megkívánta volna. A számítógépes modellező programmal való munka sokak kedvét meghozta, többen megismerkedtek a programmal. Legkönnyebb feladata a lego elemekből építkező csoportnak volt, de az alapanyag hiánya/kerete esetlegessé tette a megoldásokat. Az a csoport, aki papírból, plasztlinából és egyéb hulladék anyagból építkezett, nem teljesített kimagaslóan. Sajnálatos, hogy az idő szűke okán tartalmas konzultációra sem volt lehetőség.

Kevés kimagasló eredmény született, ami viszont meglepő, hogy olyan diákok tudtak szárnyalni a feladatban, akikre egyáltalán nem jellemző. Köszönhető ez a tervezési feladatnak és a változatos eszközhasználatnak. A különféle makettező anyagokat/eszközöket kísérletnek szántam, a számítógépes technika adta lehetőségek beemelését a környezetkultúra területére fontosnak tartom. A térbeli modellező programok szabadságot nyújtottak azok számára, akiknek kreativitását az esetleges grafikai előadásmód visszafogja.

A prezentációkat a Canva (<https://www.canva.com/>) tervkészítő programmal végeztük. Céлом volt, hogy kizökkentsem őket a bejáratott prezentációkészítő program esetleges megoldási sémáiból, a betűméret és szín okán gyakorta olvashatatlan szövegekből. A diákok élvezték az felajánlott prezentációs sablonok kipróbálását, használatát, az azzal történő kísérletezést.

A második félév tapasztalatai

Póczos Valéria, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium 36 fős 10.c speciális matematika tagozat

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: Térképolvasás, felülnézeti kép értelmezése, célállomás eléréséhez útvonaltervezés

Időigény: 1x45 perc

Fejlesztési célok: Vizuális jelrendszer-, felülnézeti kép-, tájolás-, léptékváltás- értelmezése, műveletek elvégzése.

Tartalmak, tevékenységformák: A diákok párosával kapnak egy színes párizsi metró térképet és egy színes Párizs várostérképet.

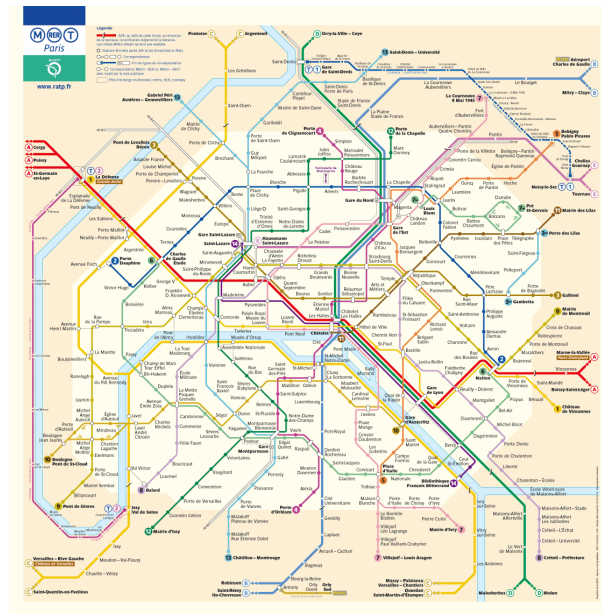
A tesztek elvégzéséhez a Kahoot! alkalmazást választjuk. A tesztet úgy állítom össze, a kezdeti könnyebb kérdésektől fokozatosan egészen bonyolult, több lehetséges válasszal is rendelkező kérdésekhez jussunk. A kérdések megválaszolására a pároknak 20 másodpercük van. A helyes válaszok térképolvasással megadhatók.

A Kahoot! alkalmazás okostelefonnal működtethető. Páros munka esetén egy telefon szükséges a használatához, valamint tanári laptop, projektor.

Módszerek, munkaformák:

1. Páros munka

Kahoot! alkalmazás indítását megelőzően szabályok ismertetése, a játék bemutatása. A játék indításához a diákok megkapják a belépéshez szükséges kódot. A párosok a keresztnévükkel léphetnek be a felületre. A játékosoknak 20 másodpercük van a helyes válasz kiválasztására. A pontszámok alakulását a rendszer rögzíti, azonnali visszajelzést ad.

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: Tervezd meg Yona Friedman kiállításának installációját!

A feladat a Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium Vizuális munkaközössége által írt **Fővárosi Komplex Rajzverseny** versenyfeladata. A munkaközösség és a zsűri tagjai: Garamvölgyi Béla, Mészáros Zsuzsanna, Póczos Valéria

<http://rajz-new.fazekas.hu/>

Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok:

A felkínált téma a problémaérzékeny, reflektáló, cselekvő és kezdeményező attitűd kialakítására, a designer szerepmodelljének átélésére alkalmas. A rendelkezésre bocsájtott inspirációs anyagok stilisztikai, konceptuális és kompozíciós sorvezetőként szolgálnak, áttéve a hangsúlyt a térbeli megnyilvánulásra.

A fejlesztési célok elsődlegesen a térbeli logikai műveletek kognitív modellezését és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését célozzák.

Tartalmak, tevékenységformák:

A teljes kiírás:

Feladat:

Tervezd meg Yona Friedman kiállításának installációját!

Kerettörténet - tudnivalók

- Yona Friedman kiállításának a Fazekas aulája biztosítja a helyszínt, ideiglenes jel-leggel.
- Az aula jelenleg egy légtérben 3 – közösségi – funkciót/feladatot lát el: iskolagaléria, zibongó és találkozóhely valamint egy elszeparált büfé-sarok.
- A kiállítási installáció anyaga és színe szabadon választható, lehet szilárd, erős paraván, de elképzelhető lágy tapintású, esésű anyag is. Tervezéskor akár mindhárom téri egységet használhatod.

- d) A kiállítási installáción Yona Friedman válogatott terveit/rajzait szeretnénk bemutatni **25 db A0 (841×1189 mm) méretű tablón**.
- e) A tervek/rajzok értelmezését segítettendő, a Friedman-féle tér élményének befogadását megkönnyítendő, **10 db makettet** is kiállítunk. Ezek átlátszó plexi dobozokban kerülnek elhelyezésre, melyek befoglaló mérete egységesen **600×800×300 mm**.
- f) Egy kiállítás megrendezésekor a fény, mint eszköz használata is magától értetődik – tervezéskor, koncepciód kialakításakor ne hagyd figyelmen kívül!

Tervezési szempontjaid – azaz: mit várunk Tőled?

- 1) Nézd meg alaposan a munkáit tartalmazó papírlapot, figyeld meg az alkalmazott formákat, szerkezeteket!
- 2) Vajon milyen gondolatok vezérelték, mi lehetett a koncepciója?
- 3) Milyen érzéseket, gondolatokat keltenek benned ezek az alkotások?
- 4) Képzeld el, hogy most pár órára az ő bőrébe bújsz, és tervezel egy Neki igazán meg-felelő/testhezálló installációt.
 - ehhez segítségül több, az auláról készült alaprajzot is kapsz; (ezeket használhatod a tér szervezéséhez-komponálásához, ötleteid rögzítéséhez, ki-próbálásához)
 - beadnod csak a végleges elrendezést tartalmazó alaprajzot kell
- 5) A tervezés lépései, avagy ezeket helyezd el a nagy lapra:
 - rajzos elemzés (készíts pár kisméretű rajzot Yona munkáiról, figyelj az ismétlődő, visszatérő elemekre)
 - legalább három ötlet (teljesen különbözőek és/vagy variációk egy témára) kisebb méretű ábrázolása tetszőleges nézetből
 - a kedvenc ötleted kidolgozott rajzai nagyobb méretben, színesben (elöl és oldalnézet, felülnézet, látványrajz a legjellemzőbb nézőpontból
 - ez legyen a legnagyobb rajz a lapon, háttérrel rajzolj neki)
 - szükség esetén feliratok, leírás, magyarázat nyomtatott nagybetűvel

Segédanyag: A4-es nyomtatott lap Yona Friedman képekkel, alaprajz, ismertető

Beadandók: A3-as tervlap és egy, a végleges elrendezést jól szemléltető alaprajz

Eszközök, anyagok: ceruza, színes ceruza, akvarell, tűfilc, ecsetfilc, rajztoll, tus, pác

Yona Friedman

1923-ban született Budapesten (Magyarország)

Párizsban él és dolgozik

Yona Friedman a Budapesti Műszaki Egyetemen tanul, mielőtt 1945 és 1948 között a hai-fai Technionon folytatná tanulmányait Izraelben, ahol 1957-ig építésként dolgozik. 1953 és 54-ben találkozik Konrad Wachsmann-nal, aki az előregyártás technikájával és a három dimenzióba tartó szerkezetekkel foglalkozik, és akinek munkája nagy benyomást tesz Friedmanra. 1954-ben Friedman Haifa lakosaival megpróbálja keresztülvinni a lakókkal együtt tervezett épület első kísérletét, amely végül nem valósul meg. 1956-ban a CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne, Modern Építészet Nemzetközi Kongressz-szusa) X., Dubrovnikban rendezett ülésén univerzalizmusa és a haladásba vetett hite megkérdőjeleztetik vele a modernizmus nézeteit. Amikor a „mobil építészet” alatt a lakóépület mobilitását értik, úgy, mint „mobile home”, Friedman első alkalommal beszél annak az építészetnek az alapelveiről, amely a lakók szándéka szerint felállítható és újrarendezhető lakóépületeknek és város-elrendezésnek köszönhetően megteremti a „társadalmi mobilitás” biztosításához szükséges folyamatos átalakítás lehetőségét. A dubrovniki vita több reflexió csoportot hív életre a CIAM-on belül és kívül is. Ezek után, 1958 decemberében, Friedman megalapítja a GEAM-ot (Groupe d'Etudes d'Architecture Mobile, Mobil Építészet Kutató Csoport), amely 1962-ig a modern élet átalakulásához igazodó építészet kidolgozásával foglalkozik. A csoport tagjai Kühne, , Pecquet, Soltan, Trapman, valamint Günshel, Otto, Ruhnau, Hansen, Frieden, Maymont és 1960 után Schulze-Fielitz.

Friedman 1958-tól kezdve állítja fel a „Ville Spatiale” (Űrváros), azaz a területet átkaroló három dimenzióba tartó struktúra alapelvét. Ugyanebben az évben képzei el az „Tunis Spatial”-t (Űr Tunisz) és „Paris Spatial”-t (Űr Párizs), 1959-ben a monacói Velencét. 1963 körül kutatásai inspirálják a Londoni Archigram víziószerű terveit, és 1960–1970 között a japán Metabolisták megközelítését. Ezt támasztják alá Kurokawa csavar alakú űrváros ja-vaslatai, amelyeket 1960-tól tervez, miután Franciaországban megismeri Friedman, vala-mint Paul Maymont és Ionel Schein kutatásait, továbbá Kenzo Tange Friedmanéhoz na-gyon közel álló kutatásai, ahogy azt az 1967-es Yamanaschi Kommunikációs Központ megtervezése tanúsítja. Megemlíthetjük még Arata Isozakit és „növekvő” úrpépítészeti terveit. 1960-tól Friedman terveit kiadják Japánban.

1958 körül Friedman megfogalmazza az „Afrikai javaslatokat”, amely a helyi építési technika és a modern infrastruktúra kombinációjára épül. 1963-ban kidolgoz egy gondolatot a Hídvárosokról, és a La Manche csatornára hidat tervez. Az 1970-es évek közepe felé továbbra is lakóhelyek kiépítésének lehetőségével foglalkozik Ázsia, Afrika, Dél-Amerika fejlődő országaiban. 1975-ben (a Dubonnet üzem részére) majd 1979-ben (az angers-i Bergson Gimnázium számára) a valóságban tapasztalja ki az öntervezés módszerét, azaz hogy egy épület – ebben az esetben egy középület – koncepcióját a jövőbeli használók készítik el. Ezért a Tudományos építészetről című könyvét átírja az építészeti koncepció Tudományos módszere (egyetemi tananyag) címmel „Képregénnyé”, így amatőrök számára is érthetővé és alkalmazhatóvá válik a módszer. 1987-ben Indiában, Madrasban befejezi a „Museum of Simple Technology”-t (az Egyszerű Technológia Múzeumát), amelyet helyi anyagokból, úgymint bambuszból, az öntervezés elvei szerint kivitelez.

MOBIL ÉPÍTÉSZET

Yona Friedman 1958-ban publikálja első kiáltványát: A mobil építészetet. A mobilitás nem az épület, hanem a használók sajátja, akiknek új szabadságot ad. „Az épület abban az értelemben mobil, hogy bármely rendeltetési funkció, amelyet a használó vagy egy csoport megkíván, lehetséges és megvalósítható.” – jelenti ki Friedman. A mobil építészet tehát „a lakók által meghatározott lakóhely (...) meghatározatlan és nem meghatározó infrastruktúrával”. Így a mobil építészet egy „mobil társadalom” rendelkezésére álló építészetet takar. A klasszikus építészet azért találta ki „az átlagember” fogalmát, hogy ki tudja elégíteni ennek a mobil társadalomnak az igényeit. Az 1950-es évek építészete, Friedman szerint a fiktív entitás és nem a konkrét felhasználó igényeit elégíti ki. Legfőképpen az építészettanítás okolható azért, amiért az építések alulbecsülik a felhasználó szerepét: az oktatásból hiányzik a valódi építészeti elmélet. Friedman a nagyközönségnek is ajánlja az építészet alapjait ismertető kézikönyveket. „Ma egy jól felépített és közismerté tett elmélet azzal az előnnyel rendelkezik, hogy nem csak a szak-avatottak, de a közélet tulajdona is. Az építések jelenlegi monopóliuma okolható azért, hogy nem létezik valódi elmélet, hanem csak pszeudoelméletek... azaz olyan állítások, amelyek csak szerzőjük véleményét tükrözik.” „Egy elmélet általánosan érvényes.” „Minden embernek lesz saját hipotézise. Az általános elmélet, amely megalkotásával próbálkozom, minden egyéni hipotézis alapja lehetne.” „Az 'Úrváros', amelynek egy ilyen elméletnek a gyakorlati megvalósulása, mindenki számára lehetővé tenné, hogy saját hipotézisét kidolgozza. Ezért nélkülözhetetlen, hogy a mobil városban az építmények:

1. A lehető legkisebb területen érintkezzenek a talajjal;
2. szétszerelhetőek és áthelyezhetőek;
3. az egyéni felhasználó elképzelése szerint átalakíthatóak legyenek.”

(Yona Friedman)

A mobilvárosnak ezek a kritériumai meghatározóak az „Úrváros” modellje esetében.

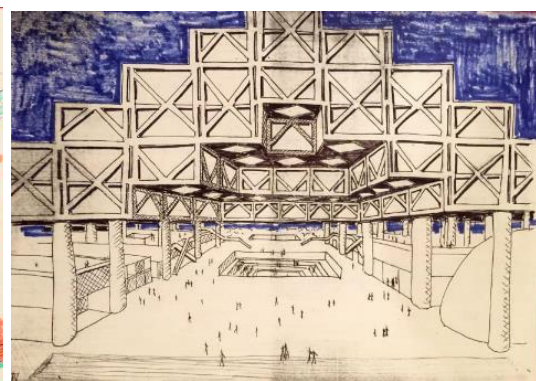
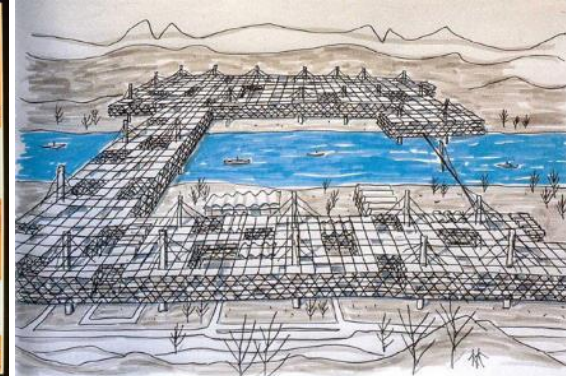
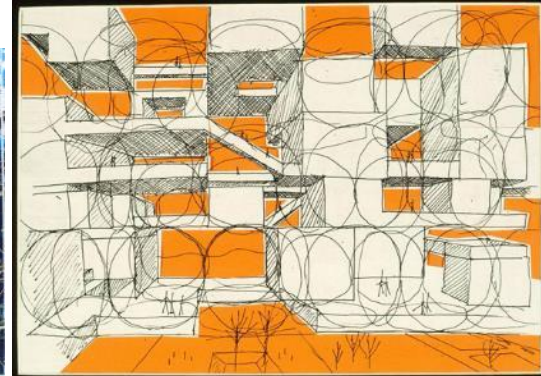
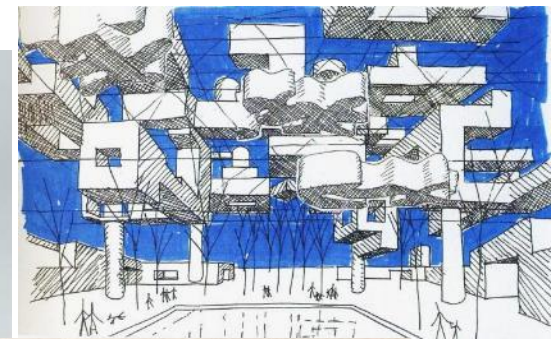
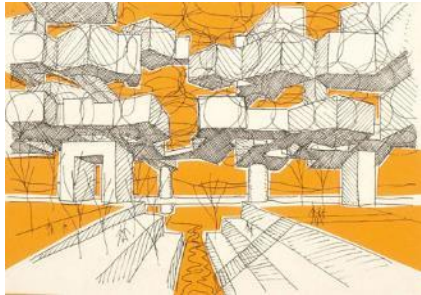
AZ ŰRVÁROS

A „Mobil építészet” legjelentősebb megvalósulása az Űrváros, amely cölöpökre emelkedő, és a többi használaton kívüli lévő tömb között, bizonyos „üres” terekben lakótömböket hordozótérbeli szerkezet. Ez a szerkezet elérhetetlen területeket, beépítésre alkalmatlan (tó, mocsár) vagy már beépített (létező város) övezeteket ívelhet át. Mezőgazdasági területek felett is kialakítható, ekkor várost és vidéket köt össze a háromdimenziós, egyenlő oldalú gúlákra építkező szerkezet, amelyben a lakóhelyek szabadon helyezkedhetnek el, egységgé formálva. „Az ívként és foglalatként szolgáló szerkezetnek ez a technikája új irányt ad a várostervezés fejlődésének: a három dimenzióba tartó városokét; ahol a magasba emelt síkok révén a város eredeti területe megsokszorozható.” (Y F.) Az Űrváros több egymástól független szintre rétegeződik, amely funkcionális és esztétikai szempontból is determinálja az „űr-várostervezést”; az alsó emelet a közéletnek, a helyi közintézeteknek, gyalogos forgalomnak ad teret. A függőleges forgalom cölöpökben folyik (felvonó, lépcső). A szintek egymásra építése lehetővé teszi, hogy egyszerre ipari, lakó vagy kereskedelmi város is létesülhessen ugyanazon a területen. Az Űrváros, ahogyan Yona Friedman nevezné, „Mű topográfiát” képez, a térben felfüggesztett kerettel egy homogén, folyamatos és meghatározatlan háló segítségével a terület újszerű térképészetet követel meg. (A modulálható hurkok a város határtalan fejlődését teszik lehetővé.)

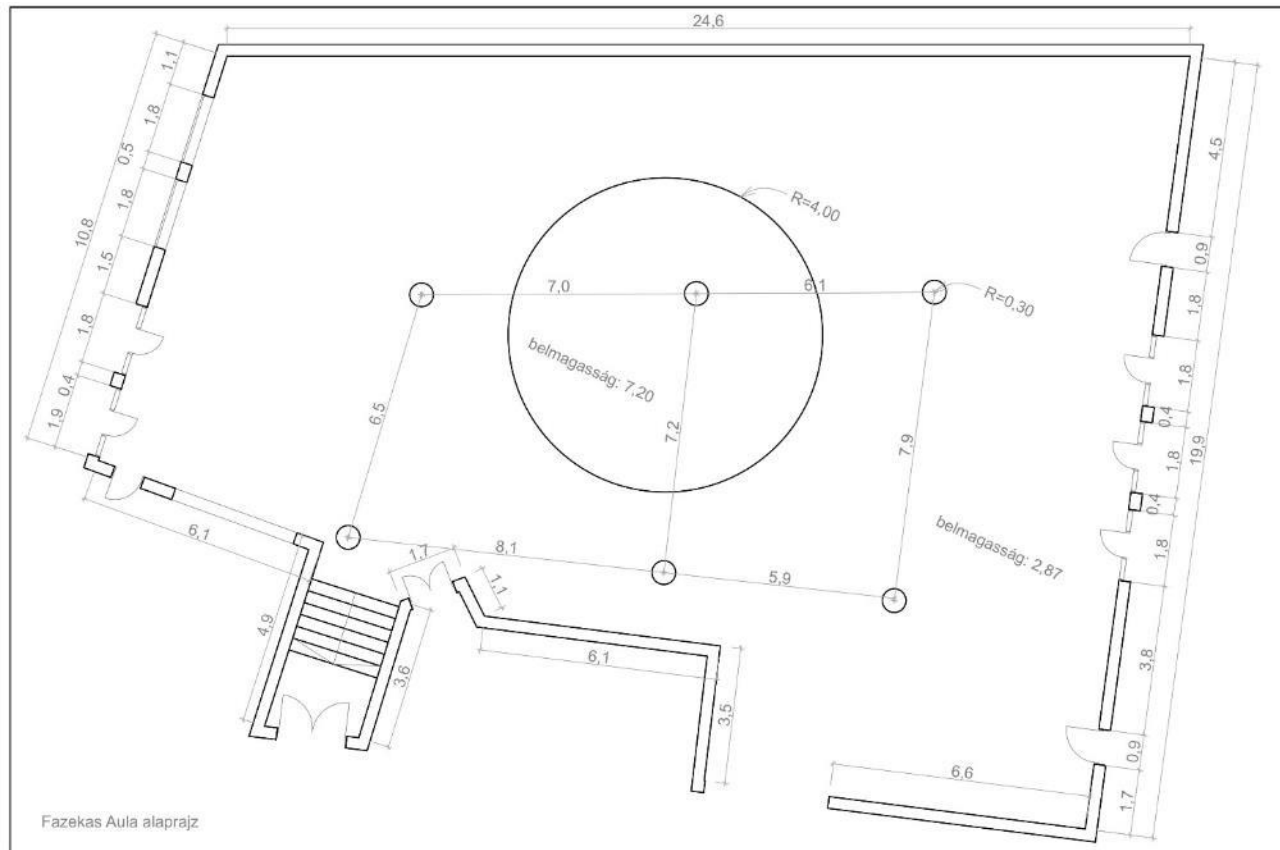
A rács négyszögletű, modulálható és lakható „üres” tereinek átlagterülete 25-35 m². A rácsba telepített tömeg formája ellenben csak a lakóktól függ, konfigurációja teljesen szabad. Az Űrvárosnak csak egy része foglalt: a feltöltöttség, amely lakóterületeknek felel meg, a háromdimenziós rácshálózatnak csak 50%-át jelenti, így az Űrvárost minden oldalról éri a fény. „A terv egyfajta egymást szabályosan követő támasztópontok (a pillérek helye) közötti keret; a keret felett található, az épületek szabálytalan, a hozzájuk rendelt használati funkció szerint szabadon kigyózó rajzolata”. A többemeletes, cölöpökre állított háromdimenziós kereten az elemek elrendezése lehetővé teszi a tér kitöltésének szabad alakítását, az alakzatok átválthatóságát és többszörös adaptálhatóságát a rendeltetéshez”. „Nem minden felhasznált tömb válik egyértelműen az átalakíthatóság akadályává, hanem akár egy induló vagy egy érkező pontként jelennek meg bizonyos lakók számára”. „A város, mint mechanizmus nem egyéb tehát, mint egy labirintus: akadályokkal elválasztott induló és érkező pontok konfigurációja”.

forrás: <http://epiteszforum.hu/yona-friedman-munkassagarol>

Inspirációs képek:

Alaprajz:

Módszerek, munkaformák:

Egyéni munka.

A tanár tapasztalata

Érdekes az alaprajzzal meglátogatni a kiválasztott helyszínt, s időt biztosítani a diákok számára vázlatok készítéséhez. A vázlatokat vázlatlapon készítették el, a beadandón pedig ezek az ötletek kerültek kidolgozásra. A náluk lévő alaprajzon jelölték az installáció helyét. Nem okozott problémát az alaprajz értelmezése.

A feladatot élő szóban adtam ki, majd a feladatot értelmező kérdéseket fogalmaztak meg, melyeket megválaszoltam. A feladatlapot, az alaprajzot és az inspirációs képeket **egyéni**leg megkapták. A szövegértelmezés azonban problémát jelentett néhány tanulónak. Több ábrát tartalmazó rajzi kompozíció (tervezési folyamat és látványrajz) kialakítása egyetlen oldalon szintén nehézséget jelentett. A térbeli ábrázolás kihívást jelentett ugyan, de nem volt teljesíthetetlen számukra, inkább élvezték. Gyakori az axonometrikus ábrázolás, a korábban gyakorolt egy és két enyészpontos perspektívát első nekifutásra kevesen alkalmazták. Jellemző, hogy elsőre inkább síkban gondolkodtak, a térbeli építkezés lehetősége nem fogant meg egyből. A konzultációk lendítették előre a tervezési folyamatot. Felhívtam figyelmüket a nyitott fődémre, ezt követően már a galériatérben is gondolkodtak.

Képek az elkészült munkák némelyikéről

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: Katoptrikus anamorfózis szerkesztés I.

Időigény: 1x45 perc

Fejlesztési célok: Térbeli és geometriai műveletek kognitív modellezése. Katoptrikus anamorfózis megfelelő látószögének értelmezése. Művészettörténeti ismeretek.

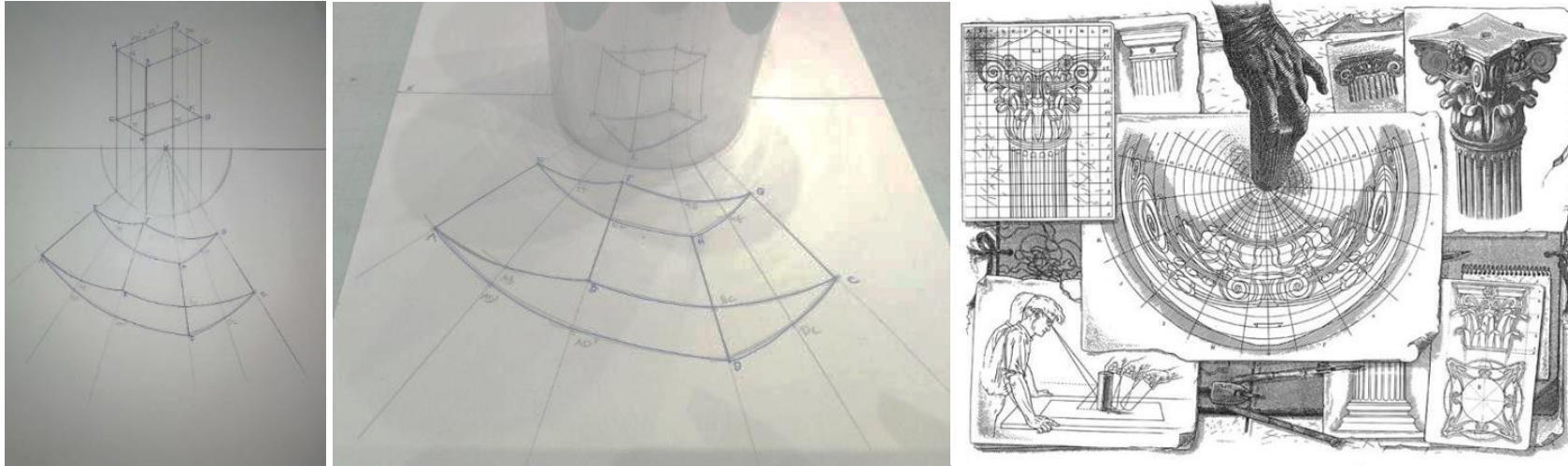
Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok egy egyszerű térbeli test torzított képét szerkesztik meg. A feladat elkészítésére 1x45 perc áll rendelkezésükre.

Módszerek, munkaformák:

3. Egyéni munka

Minden diák tükörhengert kap a kezébe. A feladat elvégzéséhez vonalzó és körző szükséges.

A tanár tapasztalata

A feladathoz feladatlapot készítettem, amit mindek diák egyénileg megkapott. Rövid magyarázatot igényelt az elvégzendő feladat. Volt, aki rögtön bonyolultabb geometrikusformával kezdte a munkát. A megértés és kivitelezés nem jelentett problémát.

A feladat és a tevékenység leírása

Téma: Katoptrikus anamorfózis szerkesztés II.

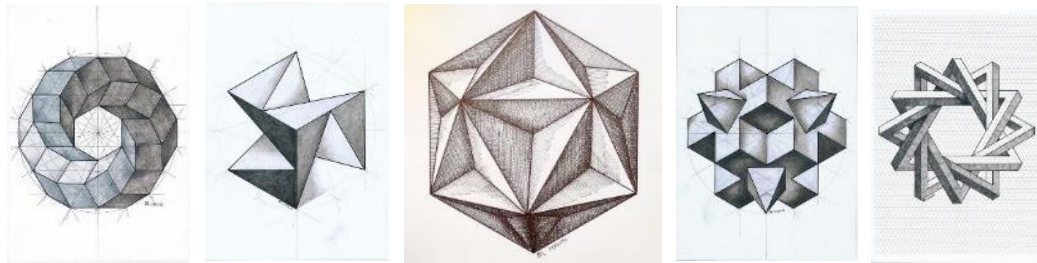
Időigény: 2x45 perc

Fejlesztési célok: Térbeli és geometriai műveletek kognitív modellezése. Katoptrikus anamorfózis szerkesztése, megfelelő látószögének értelmezése.

Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok tónusgazdag geometrikus formákat tartalmazó mintalapokat kapnak. Az előző órai szerkesztés elvégzését követően, hasonló módon anamorfózis szerkesztése a feladat. A torzított formákat a mintalapnak megfelelően tónusozni is szükséges. Cél, hogy a mintalapnak megfelelő látvány tükröződjék a hengeren.

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka

A feladat és a tevékenység leírása - Téma: Katoptrikus anamorfózis szerkesztés III.

Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok: Térbeli és geometriai műveletek kognitív modellezése. Katoptrikus anamorfózis szerkesztése, megfelelő látószögének értelmezése. Tértervezés, térábrázolás.

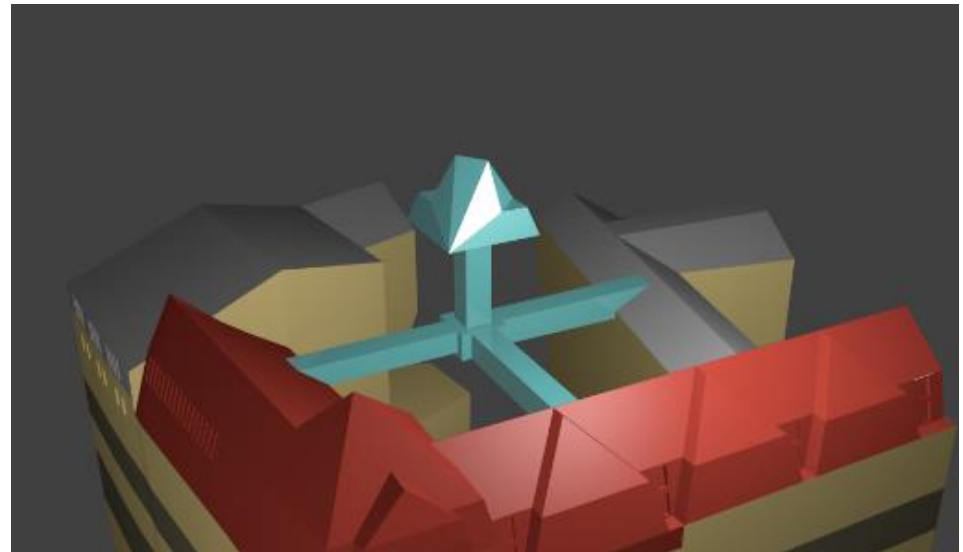
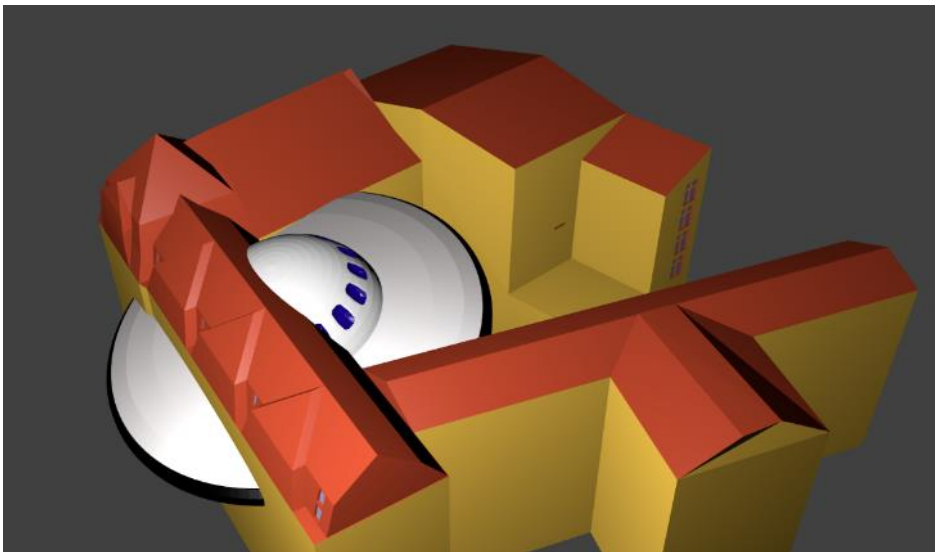
Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák: a diákok megkapják a korábbi, Yona Friedman inspirálta installáció tervüket. A feladatuk, hogy a tükörhengeren körben megjelenítsék az általuk tervezett téri installációt úgy, mintha a térben álló egy oszlopra vetülne a körülötte lévő látvány. Az újra kiosztott alaprajzon meg kell jelöljék azt az oszlopot mely körül a látvány látható. A feladatban a színek használata is jelentős. A torzított képnek megfelelő szögől nézve a helyes látványt kell tükröznie.

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka

TANULÓI MUNKÁK

Parazita installáció a gimnázium épületéhez

A gimnázium épülete

06

KONCEPCIÓ

2032-RE A FAZEKAS ÁLLAPOTA IGENCSEK LEROMLOTT. VÉGÜL SIKERÜLT PÉNZT GYŰJTENI A FELÚJÍTÁSRA (ÁLLAMI TÁMOGATÁS ÉS ADOMÁNYOK), ÉS EGY MAGÁNVÁLLALKOZÓ ÁLTAL ADOTT PÉNZBŐL EGY "PARAZITA INSTALLÁCIÓ" BEÉPÍTÉSÉRE IS TELLETT.

EZ NEM LETT MÁS, MINT EGY OKTAÉDERSZERŰ ÉPÜLET A TANÁRI KAR SZÁMÁRA, AMELY AZ ISKOLA TETEJÉN HELYEZKEDETT EL.

ELKÉSZÜLT MAKETT

TANÁRI ÉPÜLET

07

A FELÚJÍTOTT FAZEKAS

A FELÚJÍTOTT ISKOLA JOBB VOLT, MINT ÚJ KORÁBAN

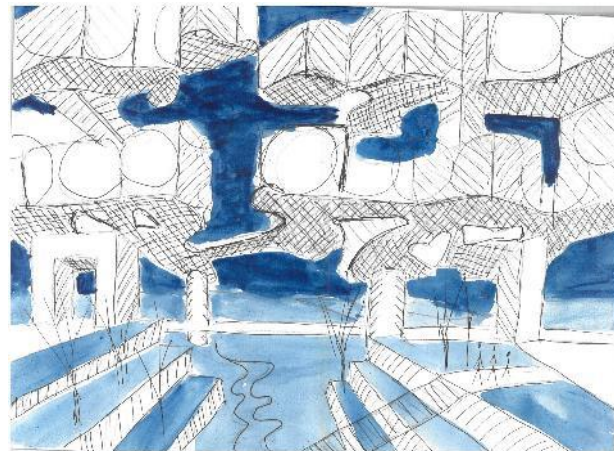
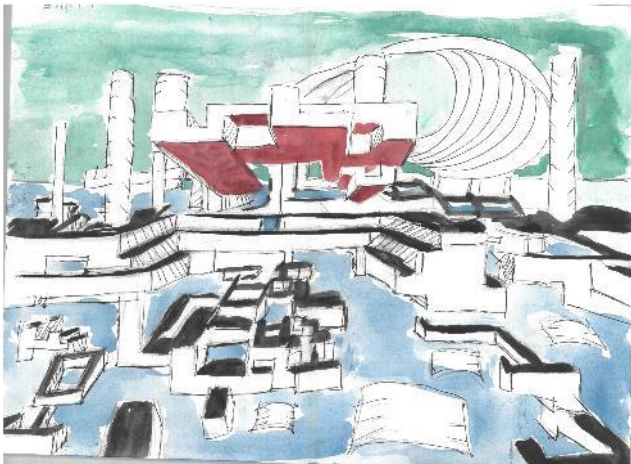
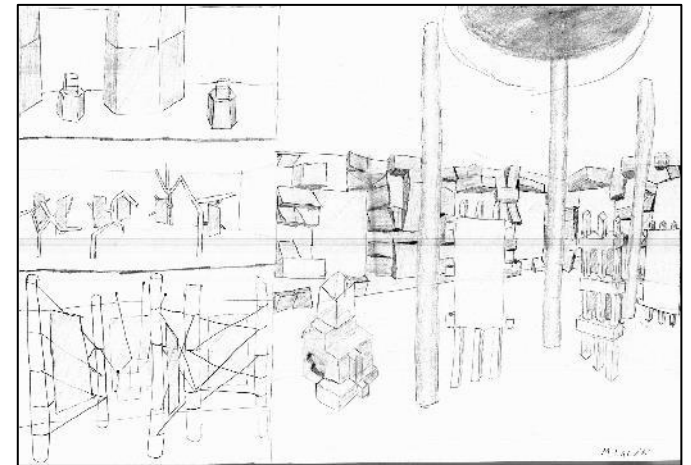
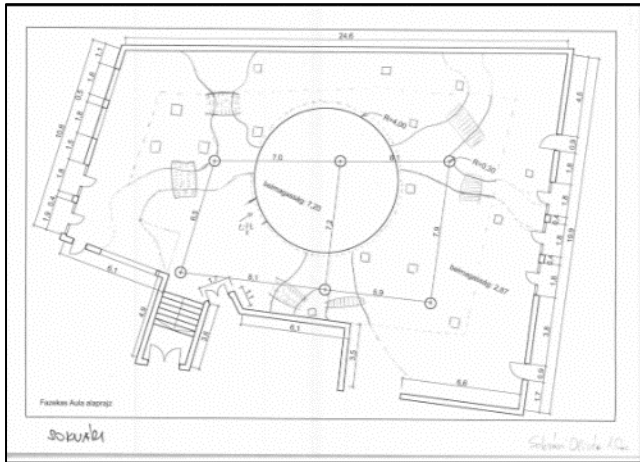
A MÉREGZÖLD TANÁRI "LAKOSZTÁLY"

AZ ELKÉSZÜLT INSTALLÁCIÓ TÖBB ÉPÍTÉSZETI DÍJAT IS ELSZERTE, GYAKORLATILAG MINDENKINEK ELSZERTE A TETSZÉSÉT.

Fajsi Bulcsú: Tanári „lakosztály” a Fazekasban –
részletek a tervet bemutató diasorból

Yona Friedman installáció

A Budapesti Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium alaprajza –
ide kell tervezni installációt a művész kiállításához.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István
(Wrobel Péter közreműködésével)

Alapelvek, célok – szemléletmód

A program az érvényben lévő Nemzeti Alaptanterv (2012) céljait, alapelveit elfogadja, de a hangsúlyt még inkább az *aktív, cselekvő megismerésre* helyezi, különös tekintettel a megismerés sajátosságainak megtapasztalására és feltárására. Ezért a megtapasztalható világ tág köréből merít, és ehhez társítja a kortárs művészet példáit. E művekhez kapcsolódva a megismeréshez *általánosan szükséges képességeket* kívánja fejleszteni. A környezet feltárása kiterjed a belső környezetre is, és ebben kiemelt hangsúly esik a megismerés folyamatára és jellemző módozataira.

Mentális reprezentációink bizonyos karakterizálható formái a műalkotások példáival jeleníthetők meg. A tapasztalatok értelmező megközelítése során a módszerek között is helyet kap a *reflexió* és az *önreflexió*, és az ezzel kapcsolatos műalkotások is.

A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel

A legáltalánosabb értelemben megfogalmazható cél a gondolkodás fejlesztése a művészeti megközelítési módok és a művészeti tevékenység segítségével. A kortárs művészet jelenségeit, példáit használjuk fel arra, hogy szélesebb körben is érvényesíthető képességek kibontakozását segíthessük velük. A teljes körű, *egészséges fejlődés* olyan cél, amit a legtöbb pedagógiai program a sajátjának tekint. Ehhez mi hozzátesszük azt, hogy figyelembe kell venni az agykéreg két felének funkcionális aszimmetriáját, és arányosan, kiegészítő módon kell működtetnünk verbális és vizuális befogadó rendszerünket (Hámori, 1985, 144). A vizuális nevelésre fókuszáló fejlesztéstől nem áll távol az integratív szemlélet sem. Célunk az is, hogy a műveltség területei között lehetséges *kapcsolatok* feltárását a tanulás folyamatába is bevonjuk.

A fejlődést a következő általános képességek körében kívánjuk támogatni

- kezdeményezés
- kísérletezés
- feltárás (megtapasztalás – megélés - megértés)
- asszociáció
- elemzés – kombinálás
- probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)
- koncepció alkotás, tervezés
- döntés

- kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)
- folyamatszervezés (a megvalósítás során)
- megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
- összetett építkezés
- kifelé irányuló reflexió
- befelé irányuló reflexió (önreflexió)
- tapasztalatok az alkotófolyamatról
- fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz
- rugalmas gondolkodás
- együttműködés
- motiváció

A képességek kialakításának minőségére helyeződik a hangsúly, és ez alá rendelődik az elsajátítandó ismeretek köre.

Új tanulási formák

Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Fontos cél a környezet megismerése és a megismert elemek bevonása egy olyan nyitott rendszerbe, mely az elemek sokféle kapcsolódásra ad alkalmat, így a mi szempontunkból kiemelt jelentőségű vizuális információs kapcsolódásokra is. A megismerés folyamatának jelentős fázisa a kutatás és kísérletezés, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. A kísérletező, felfedezéseken alapuló tanítási, tanulási módszer (*Inquiry Based Learning*) pedagógiai modellje a vizuális nevelésben is jól alkalmazható. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára.

A környezet vizuális módszerekkel történő megismerése során *magának a megismerésnek a sajátosságai* is feltárulhatnak előttünk. Ez a tudás igen tág körben érvényesíthető, és *szellemi eszközzé*, munkamódszerré válhat. A kezdeményező megközelítést érdemes összekapcsolni a reflexió eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk, és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk szellemi eszközeink körét. Bár felfogó rendszerünk működése által már az észlelés szintjén automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert.

A célok vázlatos megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez nem volna lehetséges olyan szerkezet kialakítása nélkül, amely az egész és a benne foglalt részek megformálását, elrendezését szolgálja, és ezzel egyben a kommunikációra is esélyt teremt. Az invenció mellett ez az alkotó megközelítés másik fő jellemzője. Az alkotófolyamat leírható úgy is, mint az invenciók és a rendszerre szervezés egymásra következő lépéseinek összetett folyamata (Taylor, 1983. 145; Ginnis, 2007. 42). Az alkotófolyamatnak ez a sajátossága kiterjeszthető a megismerésre is. Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert* az, aki tanul. Az is fontos, hogy személyes céljain túl *az együttműködés céljait is magáénak fogadja el*, legyen

képes csoportban dolgozni, és csoporttársaival együtt fogalmazni meg közös célokat és kidolgozni a megvalósítás módszereit. Ez rugalmas gondolkodást, a változó körülményekhez való alkalmazkodást igényel.

Nevelési, fejlesztési célok (képességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése)

Munkája során a tanár az alábbi fejlesztési célokat egymással összehangolva, egységes folyamatként valósítsa meg

- Az inspirálódás önálló, személyes forrásainak kitágítása,
- A nyitottság, a befogadó képességcsoport tevékenységbe ágyazott fejlesztése
- A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősítése
- Kapcsolatok, összefüggések felismerésének fejlesztése az egymáshoz közelebb és az egymástól távolabb eső területeken
- Egyre differenciáltabb, összetettebb, kifinomultabb döntési folyamatokban való jártasság fejlesztése
- Az egységgé szervezés képességének kibontakoztatása mind konkrét képi, tárgyi, gondolati szinten, és e szintek között is
- Együttműködési képesség fejlesztése a másokkal való együtt gondolkodás és együttes tevékenység során
- Reflexiókra való érzékenység, és az empátia fejlesztése
- Az önállóság és az egyéni kezdeményezés erősítése
- A reflexió és az önreflexió képességének kibontakoztatása

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani általános tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való megragadás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatban való gondolkodás képessége. ennek az előnye várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati megközelítési módok és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.
- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.
- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.

- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret
- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő szituációban találkoztak kortárs művekkel, alapvetően érdeklődőek, mivel közel áll hozzájuk azok kifejezőmódja és látásmódja, hiszen mindez a napi vizuális élményeikkel is szinkronban van. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és ez azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra.

A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez tartósan fenn is maradjon. A modul fenntartható akkor, ha a pedagógusok szemléletformáló, ismeretbővítő továbbképzésben részesülhetnek. Kiemelt szerepe van annak is, hogy a szakmai fejlődéshez szükséges információforrásokat és taneszközöket könnyen el tudják érni.

Tartalmak és módszerek - A modul innovatív tartalma

Tartalmában a program a környezethez és a belső folyamatokhoz fűződő tapasztalatot és tudást széles körre terjeszti ki. A művészeti példákat a kortárs művészet köréből választja. A program arra alapoz, hogy a megismerés folyamatában *az analógiák mobilizáló szerepet tölthetnek be*, átjárást biztosítanak a különböző területek között.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni más műveltségterületek képességfejlesztési céljaihoz. A Vizuális kultúra tantárgyhoz készült modulunk programjában szerepelnek más tantárgyakban is oktatott ismeretek, amelyek segítik a vizuális képességfejlesztés *integrálódását* az iskolai fejlesztés egészébe.

Programunk épít a már meglévő, összetett tapasztalatokra, a korábban megszerzett ismeretekre. Kiindulópontnak tekinthető az a szemléleti megközelítés, amely nem tiszta lapként kezeli a tanuló embert, hanem olyanként, aki az őt érő hatások és saját tapasztalatai szövedékében él. A tanuló *képes rá, hogy ő maga kezdeményezzen*. Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Ezzel párhuzamosan az alulról felfelé építkezés is szükséges, mert e nélkül egyes képességek kifejlődésének hiányában a további lehetőségek lezárulhatnak.

Célunk a belülről motivált, cselekvő megközelítés. Az aktív megismerés folyamán új megközelítési módokat előhívó, innovatív attitűd bontakozhat ki. A tényszerű ismeretekből a fantázia által új összefüggés generálódhat. A tudás bármely területéhez kapcsolódó ötletnek, meglátásnak szerepe lehet az alkotó képességek kibontakoztatásában.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a

megszokott módon – a keretekből ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása

A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat. A tanuló ember számára biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy célokra szerveződő tevékenység és döntések során szerezhessen tapasztalatokat. Biztosítani kell, hogy hathassanak rá mind a személyes, mind a közös célok. Ennek kiemelkedő szerepe van a személyiség alakulásában.

Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására

Bár felfogó rendszerünk működése által automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink már az észlelés szintjén, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert. A célok megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez strukturális szervezési folyamatok nélkül nem lehetséges (Taylor, 1983). Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert* az, aki tanul.

Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis

Az ismereteket nem egy elve elrendezett sorban bővítjük. A képességek fejlesztése során az ismereteket akkor hívjuk be, amikor szükség lesz rájuk. Nem is feltétlenül mindig ugyanazokra az ismeretekre van szükség, mert a fejlesztés lépései során érzékenyen kell reagálni az adott pillanatnyi állapotokra. Azt a viszonyt, amelyben a képességek fejlesztéséhez igazodik az ismeretanyag, leginkább egy feladattípus bemutatásával lehet szemléltetni.

Programunkban a *parafrázis* készítése rendkívül fontos feladattípus – olyan „átírás”, átdolgozás, amelyet értelmezéssel kötünk össze. A parafrázis készítése során a *cselekvő feltáráshoz* társulnak a megismerhető információk. Összetelálkozhatnak benne az értelmi és az érzelmi folyamatok, és tartalmaik kölcsönösen hathatnak is egymásra. A parafrázis olyan típusú feladat, amely alkalmat teremt a szemiotikai megközelítés számára, az értelmezés és a jel alkotás során. A megoldási lehetőségek számos irányban nyitottak, a képalkotás, a tárgyalakotás, a téri szerveződés, az időbeli strukturálódás irányába egyaránt kiterjedhetnek.

A választott művel kisebb vázlatok és jegyzetek, vagy sorozat készítése során ismerkedhetünk, eleinte a pillanatnyi személyes kapaszkodók, mint kiindulópontok felől közelíthetünk hozzá. A parafrázisok készítése során *sajátos dinamika* érvényesül. A felszíni kapcsolatoktól az egészen mély tartalmúakig juthatunk el. Igen közel kerülhetünk az eredeti nűhöz, és el is távolodhatunk tőle. Eközben szinte észrevétlenül folyik az elemzés és a rendszerré szervezés, az alkotás.

A cselekvő és az elemző megragadás módjait egyesítjük, és eközben *az ismeretszerzést összekötjük az alkotófolyamattal*.

A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei

A kortárs művészet tárgya, és inspirációs forrásai tekintetében rendkívül sokszínű, vonatkoztatási rendszere pedig nyitott. A műalkotások arra adnak nekünk esélyt, hogy sajátos szemléletmód szerint közelíthessük meg a világ dolgait. Egy ponton túl megszűnhet a határ műalkotás és élet között. Ahogy az életben eléink kerülő dolgokra reagálunk, úgy reagálhatunk műalkotásokra is és fordítva. Megmarad azonban az a lehetőség is, hogy ne lépjük át ezt a pontot, és a műalkotást ne az élet részeként fogjuk fel, hanem olyan lehetőségként, amely valamit felmutat, közvetít számunkra az életből. Valójában, amíg még beszélhetünk műalkotásról, e körül a pont körül mozgunk. Azok a művészeti formák, amelyek ránk hagyományozódtak, megkönnyítik számunkra a műtárgyak felismerését. Számos módon specializálódtak, ezzel gazdagították a világunkat.

A kortárs művészet spektruma igen széles, jelenségei szerteágazók, ezért nem vállalható fel olyan megközelítés, amely a karakterizálását tűzné ki célul. Ennek ellenére többnyire jellemző az, hogy *a művek nyitottak*, és hogy *kommentárt igényelnek*. Az a metódus, ami a nagy stíluskorszakok, vagy a karakteres irányzatok megközelítésében alkalmazható, várhatóan nem lesz sikeres a kortárs művészet megközelítésekor. A kortárs művek elemző megközelítésének társulniakell a kezdeményező, cselekvő, alakító, átformáló megtapasztalással, és számos lehetséges kapcsolódási pont feltárásával. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül. E jelenségek elsősorban nem stílusok és műfajok, mert a kortárs művészet számos alkotása nem ezek által ragadható meg leginkább. Sokkal meghatározóbb az, hogy egy-egy alkotás hogyan választ ki és hogyan vet fel egy problémát, és hogy milyen sajátos kifejezési módot teremt, amikor ezt eléink tárja, így számos ismert médium mellett új, váratlan területen is megnyilvánulhat, szokatlan összefüggéseket is feltárva.

A kortárs művek megragadása során nem egy kijelölt pályát követünk, nyitottságuk alkalmat ad arra, hogy kötetlenül közelíthessük meg őket, egyszerre több irányból is. Ez a sajátosság jól kihasználható az általános iskolában, annak is leginkább az elején, hiszen éppen megfelel az iskoláskorú gyerekek érdeklődésének, a világ dolgaihoz való felfedező viszonyának. A kortárs művészet tekintetében pedig felkínálkozik az a lehetőség, hogy a diákok közvetlenebb kapcsolatba kerülhessenek alkotásokkal, alkotói attitűdökkel.

Nem célravezető az a gyakorlat, ami egy leegyszerűsített kommunikációs sémát követ, amely során a műtárgyra távoli objektumként tekintünk, és aminek az üzenetét mi, a befogadók majd megfejtjük az elemzés során. Ahelyett, hogy ezt az igen leegyszerűsített kommunikációs sémát követnénk, a beavatkozás, az átalakítás, és az átértelmezés aktusaiban tárulhat fel előttünk számos út a műhöz közelítve, és a műtől eltávolodva. Mindezt rögzíthetjük fogalmakkal, képekkel és tárgyakkal egyaránt. A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat.

A kortárs művészet tanítása során a kezdeményezés, a cselekvés, döntés támogatása nagy kihívást jelent ez az értékelés szempontjából, hiszen az értékelésnek mindig kötődnie kell viszonyítási pontokhoz. A kínálózkodó lehetőségek közül a portfólió és a kreativitás vizsgálata közelíthet megfelelően ehhez, ami az életkor növekedésével szinkronban, egyre inkább kiegészülhet a szemiotikai feltárásban való jártasság vizsgálatával. Ekkor színre léphet, majd

fokozatosan bővíthet a paletta a kódok szerinti megközelítéssel is, feltárva az alkotások egyre több rétegét. Erről bővebben a 3. részben szólnunk majd.

A kortárs művészet sajátos jellege folytán nem a történeti megközelítést helyezzük előtérbe, de művészettörténeti és kultúrtörténeti kapcsolódási pontokat alkalmazunk. A megismerés *széles spektrumára* helyezzük a hangsúlyt, ezért a forrásanyagot elsősorban *nem művészettörténeti szempont* szerint tárgyaljuk, hanem aszerint hogy miként kapcsolódhatnak az alkotások más tudásterületekhez - a történeti szempont csak ezen belül, vagy ezzel párhuzamosan kap szerepet.

Módszerek

Törekvésünk, hogy olyan közvetlen *lehetőséget kínáljunk fel* a tanároknak, ami segíti őket abban, hogy saját igényeik szerint folyamatosan át tudják alakítani a programjukat. A közösen kigondolt témák kapcsolódhatnak a tudás tág területeihez, és érinthetnek iskolai tantárgyakat is. Ehhez célszerűen olyan *feladat típusokat* tervezünk, amelyeket módosítani és *kombinálni lehet*, amelyek adaptálhatók az újabb és újabb helyzetekre. Az alábbiakban módszertani alapelveinket ismertetjük.

A dinamika elve

A program alapját képező módszerekben *a dinamika* elve érvényesül, ezt a műalkotások egy különös sajátossága teszi lehetővé, az, hogy többnyire könnyen megragadható formában jelennek meg, ugyanakkor a mibenlétük körül mindig *kérdések generálódnak, és ebből fakadóan nyitottak*. Az alkotások nem pusztán közlések, hanem lehetőséget kínálnak fel a számunkra, hogy megközelíthessük őket.

Egyéni és csoportos feladatok

Fontos célunk az együttműködési képesség fejlesztése, ennek szempontjából különösen értékes a közös munka. Formái változatosak lehetnek - például páros kiállítás vagy bemutató tervezése közösen kitalált programmal - később meg lehet próbálni ezt több résztvevővel is. A művészekkel való együttműködés elősegítésére célszerű kisebb kiállításokat, bemutatókat szervezni, de gyakrabban, hogy jelenlétük folyamatosan tudjon hatni az iskolai környezetre. Fórumot teremthetünk a számukra úgy, hogy folyamatosan biztosítjuk részükre a nyilvánosságot az iskola közös tereiben, belső információs hálózatán, honlapján, és szélesebb körben is. A diákok változatos témákra szerveződő közös munkái ugyanilyen figyelmet érdemelnek.

A csoportos feladatok során közvetlenül megtapasztalható, hogy milyen élmény az, ha *több személy tudása összeadódik és egymásba szerveződik*. A közös eredménnyel nem zárul le a folyamat, hatására további izgalmas, új lehetőségek tárulhatnak fel. Ez kiegészíti a túlnyomórészt egyéni feladatokat előtérbe helyező iskolai gyakorlatot, és egyúttal gazdagítja is a tudásról alkotott képzetet, *bekapcsolva a személyes tudást egy nagyobb rendszerbe*.

Szemiotikai megközelítés

A jelekkel foglalkozó tudományok jelölnék ki olyan nyitott, teret, amelyben nagy szabadságfokkal közelíthetünk a műalkotásokhoz. Ennek során kapcsolatokat tárhatunk fel a világ objektívnek tekinthető részei és a róluk alkotott saját reprezentációink (gondolataink,

képzeteink) között. Vizsgálhatjuk azokat a jeleket, amelyekkel kifejezzük magunkat, és azt is, hogy miként működnek a jelek az emberek közösen kialakított szokásaiban.

A módszerek felől nézve a szemiotikai megközelítés szerepe az, hogy a közvetlenül ható egységes élményt össze tudjuk kapcsolni az elemzés módszerével. A szemiotikai összefüggéseket feltáró, elemző megközelítést össze lehet kötni variációk készítésével is. Nem csak verbális eszközöket alkalmazhatunk a művek megragadásához, hanem kiegészíthetjük őket a tervezés és alkotás, illetve vizuális ábrázoló módszerekkel végzett elemzés során szerzett közvetlen tapasztalatok élményeivel, és közelebb juthatunk az alkotások teljesebb hatásmechanizmusához is.

Eközben *a verbális és a nem verbális megközelítési mód kölcsönösen támogatja egymást*. Az érzékletes, átfogó tapasztalás és a verbális, analízis elrendezés közti *átfordítás* önkéntelen gyakorlása során ez a funkció fejlődik. Könnyebb lesz érzékletesen elképzelni és megjeleníteni a szavakkal leírt tartalmakat, másfelől az érzékletesen megnyilvánuló képzeteket is könnyebb lesz fogalmi egységekből összeálló rendszerré szervezni. Részben hasonlít ez arra, ami az irodalmi szöveg írásakor és a geometria feladat megoldásakor zajlik, csak egyszerre több közvetlen tapasztalati csatorna vesz részt a folyamatban.

Tételesem kifejtő szemiotikai elemzést nem végzünk 5-6. osztályban, de a fogalmi megközelítést a cselekvő megoldásokkal párhuzamosan kezelve minderre előzetesen érzékenyíthetők a diákok. A 9.-11. osztályban már alkalmazható a szemiotikai megközelítés, amely a korábban szerzett tapasztalatok alapján már nem lesz már teljesen ismeretlen a tanulók számára.

Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással

A térbeli, időbeli kapcsolatok és a művészettörténeti szemlélet kialakítására készülhet olyan társasjáték, amelyben **hely és idő szerint rendezhetők el az események**. A művészettörténeti forrásokat ebben helyezhetik el a diákok. Kiegészülhet ez a rendszer más információkkal is, és idővel egyre gazdagabb kép formálódhat belőlük. Miközben a játék tervezése folyik, *a diákok kutatnak*, kapcsolatokat tárnak fel, és ez a folyamat is a tanulás részévé válik.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni *több, eltérő speciális területhez*, és ezzel segítsék a képességek fejlődését. A vizuális kultúra tantárgyba más tantárgyakból behívott elemek a megismerés többértű és átfogóbb tapasztalatában *integrálódhatnak*. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül.

A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe

A megismerés folyamatának jelentős fázisa a feltárás, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára. Egy nyitott rendszer lehetőséget nyújthat arra, hogy változatos módon közelíthessük meg őket. A rögzítés erre alkalmas eszközeit érdemes kikísérletezni.

Más tantárgyak területeiről és még azokon túl is szabadon lehet ötleteket gyűjteni. Ennek változatos formái lehetnek: napló, vázlatfüzet, képi és hang dokumentáció, fotó, mozgókép, rögzített hang.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a megszokott módon – a keretektől ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Modellszerűség

A modellszerűség a rugalmasan szerveződő tapasztalatok megnyilvánulása, az elfogulatlan feltárás alkalmat teremt arra, hogy új sémák szerveződhessenek, és irányíthassák a további megismerést. Lehetőség nyílik arra, hogy fokozatosan feltárulhasson maga a megismerő folyamat is, hogy például egy gondolati sor, vagy szerkezeti formai variációk egymásra következésének a lépései felismerhetővé válhassanak.

A megismerési folyamatok feltárásának a tapasztalatai igen széles körben, számos terület alkotói megközelítése során érvényesülhetnek. Ez lehet az alapja annak a kapcsolatnak, ami a művészeti és tudományos területek között is kialakítható.

A kommunikáció széles spektruma

A tapasztalataink jelentős részéhez nem közvetlenül, hanem áttételesen jutunk hozzá. Emberek közvetítik képzeiteiket, gondolataikat egymás között, változatos csatornákon. Ezek a csatornák fontos szerepet játszanak abban, hogy hogyan formálódik az a tartomány, amit második természetnek, teremtet, társadalmi környezetnek nevezünk, és amelytől képzeiteink jó részét is kapjuk. Az, ahogy megközelítjük a világ dolgait, nem független azoktól a csatornáktól, amelyeken megnyilvánulunk, mert befolyásolják a szemléletünket. Ezért, ha az a célunk, hogy sokoldalú viszonyt bontakoztassunk ki magunk és a világ között, a kommunikáció változatos formáit is meg kell ismernünk.

Csatornaváltás

Az alkotás folyamán a meglévőkhöz képest valamilyen új elrendeződés kibontakozását tapasztaljuk meg. Ennek során sok belső kapcsolat szerveződik át. Mindez összefügg azzal, hogy *a gondolkodásunkat is befolyásoló csatornák között mennyire tudunk szabadon mozogni*. Ezért fontos az, hogy a csatornaváltásokra a kommunikáció eltérő formái között tudatosan is felkészüljünk. Eközben, a sok átalakító művelet során új tapasztalatokat szerzünk. Az eltérő csatornák közötti átjárás által rugalmasabbá válunk megközelítési módjainkban. .

Problémát felvető, sejtető kommunikáció

Azok, akik tanítanak, több lehetőség közül választhatnak akkor, amikor eltérő célokhoz keresnek kommunikációs formát. Ha az a cél, hogy az, aki tanul, erőfeszítést tegyen a saját önállóságának kifejlesztése érdekében, és hogy megfogalmazza saját céljait, akkor ennek megfelelően nyitott kommunikációt érdemes alkalmazni. Ekkor a tanár kommunikációja nem terjedhet ki minden részletre, ezért a felvetett problémát a diákoknak kell pontosítaniuk, és *maguknak kell a feladatukat is végső formájában meghatározniuk*.

Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások

A műhelymunka során eltérő tevékenységek folynak párhuzamosan, és ez természetes forrása annak, hogy a résztvevők *egymástól tanulhassanak*.

A problémaválasztásban érvényesülhetnek a személyes preferenciák, vagy a csoport által meghatározott célok. A tervezett és menet közben módosított célok egy félév során úgy is teljesülhetnek, ha *nem azonos ütemben* végzik el a feladatokat a tanulók. Egy vázlatos feladatcsokorból tetszőlegesen választhatják ki, hogy melyikkel szeretnék kezdeni, és a többit is saját döntésük szerint, nekik tetsző sorrendben oldhatják meg. Személyek és csoportok is választhatnak így feladatokat.

Előnye lehet ennek a módszernek az, hogy a párhuzamosan más feladatokon dolgozók eltérő tapasztalatokat szerezhhetnek egymástól, és így több hatás egyszerre érheti őket. Az eltérő feladatok közötti áthallás fokozhatja az alkotó teljesítményt. Az egyszerre érkező sokféle hatás felkeltheti az igényt a belső, személyes rend iránt.

Nehézséget jelenthet, hogy több feladathoz egyszerre kell biztosítani a feltételeket, és az értékelést nehezítheti az, hogy a korábban elkészült feladatok, mint kimunkált eredmények túlzottan befolyásolhatják azokat, akik később kezdenek hozzá hasonló feladathoz. Ekkor azoknak a megoldása, akik elsőként küzdöttek meg egy problémával, könnyen másolható mintává válhat. Ez kiküszöbölhető, ha az új megoldások keresése belső igénnyé válik. Fontos, hogy az egymástól tanulás ne a megoldások szimpla átvételét jelentse, hanem áttételesebb módon valósuljon meg, például új célok megfogalmazásával. Olyan attitűd kialakítását igényli ez, amelyben az újdonság kihívása csábítóbb, mint a biztonság érzetét nyújtó jól ismert út.

Elfogulatlanság

Fontos, hogy elfogulatlanság érvényesüljön a megismerő folyamatban, az előzetes mintákat időlegesen függesztjük fel, hogy saját elsődleges tapasztalataink juthassanak érvényre. Később összevethetjük majd az elsődleges tapasztalatainkat az előzetes mintákkal.

Az elfogulatlan megközelítés több problémát vet fel. Már az észlelés maga is sémákhoz kötődik, ugyanakkor az újabb ingerek hatására ezek a sémák gyorsan át is szerveződhetnek. A fogalmi gondolkodás sémái jelentenek nagyobb nehézséget, mert tartósan befolyásolják, hogy milyen információkat vegyünk figyelembe, és milyeneket zárjunk ki, és az előzetes várakozás által az észlelésre is kihatnak. Átszervezésük hosszabb időt igényel. Az a próbálkozás, hogy kíséreljük meg időlegesen felfüggeszteni előzetes várakozásainkat, és engedjük, hogy hassanak ránk a benyomások, éppen azt a célt szolgálja, hogy *fogalmi sémáink is rugalmasan átszerveződhessenek*.

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani a mindennapi életben szerzett tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való gondolkodás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatok érzékelése, Ez a gondolkodási mód várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.

- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.
- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.
- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret
- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő tanítási helyzetekben találkoztak kortárs művekkel, alapvetően nyitottan és érdeklődve fogadják az alkotásokat. Közel áll hozzájuk a kortárs vizuális művészetek kifejezésmódja és látásmódja, hiszen ezek a napi vizuális élményeikkel is szinkronban vannak. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra. A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez a motivált, érdeklődő magatartás tartósan fenn is maradjon. (Geisbühl, 2009).

Témakörök és időterv

Az időterv féléves bontásban készült, a havi bontást és a végleges téma sorrendet majd a modult megvalósító pedagógusok tanmenete tartalmazza.

Egy-egy témakör 4-6 tanórát igényel. A témaköröknek csak egy lehetséges sorrendjét mutatjuk be itt, a tanárok a saját szempontjaiknak megfelelően módosíthatják ezt.

Táblázat formátum

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék
2016-2017	5. osztály 2. félév	4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék

2016-2017	5. osztály 2. félév	4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég
2017-2018	6. osztály 1. félév	1. Kortárs művész, mint segítő 2. Nyomozó iroda – oknyomozás, helyszínelés 3. Sosem volt lények – „kamufilmek”
2017-2018	6. osztály 2. félév	4. Időugrás az iskolában 5. Meglepő és rendkívüli színhely 6. Használati utasítás
2018-2019	7. osztály 1. félév	1. Tárgyak szokatlan funkcióval 2. Tárgytulajdonosok karaktere, fiktív sorsok 3. Művé válás – „Teremtsünk” művet!
2018-2019	7. osztály 2. félév	4. Élet-terünk, környezetünk 5. Egy látvány filmes változatai 6. Átalakító készülékek, gépek, szerkezetek
2019-2020	8. osztály 1. félév	1. Szabadság – zsarnokság 2. Személyes gyűjtemény – „Microcollection” - gondolati mű 3. Fiktív pályázat
2019-2020	8. osztály 2. félév	4. Meghekkelt művek 5. Kortárs népművészet 6. Tapintható kérdések
2016-2017	9. osztály 1. félév	1. Elemi formák tára - struktúra és folyamat 2. Betűtorony 3. Hibrid lények városa
2016-2017	9. osztály 2. félév	4. A tárgy, mint médium 5. Szakrális szereplők kortárs attribútumai

			6. Bezzeg a mi időnkben
2017-2018	10. osztály félév	1.	1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben 2. Védett gyermekkor 3. Családi napló
2017-2018	10. osztály félév	2.	4. A profán tér átlényegítése 5. Konkrét és relatív idő 6. Saját tájkép
2018-2019	11. osztály félév	1.	1. Kutyául van a szomszéd 2. „Mert nem érdelem!” 3. A figyelem mágikus ereje
2018-2019	11. osztály félév	2.	4. A kollektív emlékezet emlékművei 5. Az átlagember keresése – ami összeköt 6. Maszk és portré
2019-2020	12. osztály félév	1.	1. A csoport különös tagja 2. Az Ikon megteremtése. Találd ki magadat sztárként! 3. Pop Art „Vörös csillag”
2019-2020	12. osztály félév	2.	4. Az örök nők mozgalma 5. Otthontalan társasjáték tervezése 6. Egyetlen mondanivaló: Az ÜZENET!

Módszerbeli hangsúlyok

Az 1. alfejezetben részletesen ismertetett módszereket a következőkben foglaljuk össze:

- Az aktuális jelen a kiindulópont – innen több irányba indulhatunk el - történeti kapcsolatok keresése felé, jövőre vonatkozó vízió vagy prognózis felé, vagy jelenbeli másik alternatíva felé, valóságos vagy képzeletbeli tartományokba.
- Játék, keresés, ötletek, a létrehozás élménye
- Közvetlen személyes nézőpontok
- A személyes nézőpontok összekapcsolása másokéval - csoportos feladatok során

- Több szempontú, játékos, felfedező elemzés
- Összekapcsolhatók
 - o a közvetlen tapasztalatok
 - o az érzelmi benyomások
 - o a fogalmak és műelemző módszerek

Ez a szempontrendszer támpont lehet az alsó tagozatban is, mi az 5.-11. osztályokban valósítjuk meg felmenő rendszerű, három és fél tanéves iskolai kísérletünkben..

9-11. osztály

Egyre tudatosabbá válnak, és karakteresebb formát öltenek a korábbi tartalmi elemek, és differenciáltabb rendszerbe szerveződnek. Jól megragadhatók az alábbiak szerint.

- A szemiotikai megközelítés
- A koncepcióalkotás, az egymásra vonatkoztatott tárgyi és fogalmi struktúrák létrehozása
- A megélt alkotó tapasztalatok tudatos *rögzítése* alkotónaplóban, vázlatfüzetben - a körvonalazódó elképzelésről, a megvalósítás folyamatáról, és e kettő viszonyának a változásáról
- Az alkotás, az alkotó megismerés folyamatának megtapasztalása kiegészül *a folyamat személyes elemzésével* is, és e folyamatra vonatkozó ismeretekkel, példákkal, és személyesen alkalmazható módszerekkel

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az egyes évfolyamok fejlesztési témáit és tartalmait, és a segítségükkel megvalósítandó nevelési-fejlesztési célokat.

Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály

2017/18. tanév, 10- osztály

Az **egyes témák 4-6 tanórát** igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához.

Az adott tanulócsoporthoz jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÜDÖK)
1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak, mint műtárgyak, abszurd tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrába. Töredékek rekonstrukciója. Tíz fontos használati tárgy összegyűjtése. Közvetett és közvetlen hasznuk feltárása. Következtetések. A) Egy kiválasztott objektum megfigyelése, leképezése és átalakítása jelképpé, majd sokszorosítása. (pl. mintaképzés, megjeleníteni textil terven stb.) B) Egy kiválasztott tárgy átalakítása /kiegészítése/ csonkítása stb. úgy, hogy új funkciót kapjon. C) Az objektum felhasználásával létrehozni egy új összefüggésrendszert. A megálmodott tárgyak megjelenítése szabadon választott technikával, vagy kivitelezése térben. A tárgyak bemutatása egy rögtönzött tárlaton. Dokumentáció.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése A döntési folyamatok differenciálódása Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés) Kísérletezés Koncepció alkotás, tervezés Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK dadaizmus (Abszurd, nihilista és antiművészeti magatartásforma, melynek indulását az 1916-os, Zürichben Hugo Ball és köre által létrehozott, Cabaret Voltaire megrázkéltató előadástestjeitől és kiállításaitól datáljuk http://www.artpool.hu/Research/fogalom/dada.html), szürrealizmus (avantgárd művészeti mozgalom, jellegzetességei: A művészek olyan lelkiállapot után sóvárogtak, amelyben felszínre kerülnek a lélek mélyebb, tudat alatti rétegei a szabad képzetársítás segítségével. Kiemelt témájuk volt az álom.), pop art (a – elnevezésű művészeti irányzat az 50-es évek második felében alakult ki, először Angliában, majd az Egyesült Államokban, néhány év leforgása alatt pedig nemzetközivé szélesedett.	Ready made, objet trouvé, objekt („Az alkotó által nem formált, valamint a kiegészített és szimulált tárgyak, tárgykombinációk, együttesek művészetbe emelésének gesztusára, művészetté minősítésére építő műfaj. Eredete a kubista kollázs applikációihoz, Marcel Duchamp ready made-jeihez, a dada tárgye gyűjtéséhez, és a szürrealisták talált tárgyaihoz (objet trouvé) nyúlik vissza.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/objektmuveszet), assamblage („...az újrealisták feltűnésével vált elterjedtté az <i>assemblage</i> fogalma (először Jean Dubuffet használta saját munkáinak leírására), ami a sík táblakép háromdimenzióssá való kibővítését jelenti.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÜDÖK)
Az elnevezésben az angol popular (népszerű) előtag arra utal, hogy a művészet és a népszerű tömegkultúra korabeli ellentétét áthidalni kívánó mozgalomról van szó. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/pop-art/ Szabó Ádám, Körradiátor, 1999. http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html Kiegészítés, 1999. http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html Németh Ilona, Többfunkciós nő, 1996. http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html Ed Kleinholz, Sawdy, 1971. http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping Meret Oppenheim, Objektum, 1936. https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936 Man Ray, Isidor Ducasse rejtélye, 1920. http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957 objet trouvé http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel Salvador Dalí írásai festményein használt szimbólumairól http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm	Többé-kevésbé szinonim tehát a combine painting, vagyis a kombinált festmény fogalmával, azzal, hogy általában több rajta az applikált elem: a művész különféle anyagok és használati tárgyak együtteséből formál plasztikus képet.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/ujrealizmus), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az environmentből szokták levezetni, de míg az environment a mű térbeiségre, az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio), Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), environment („Az environment szó közvetlenül környezetet és körforgást jelent, a művészeti irodalomban mégis inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "körforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem haszonelvű!) térbeli alakítását, plasztikai átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/environment), szériális művészet (olyan művészet, amelyben a vizuális elem megsokszorozásával töreksenek hatást keltetni), design (formatervezés)
2. Védett gyermekkor Gondoljuk végig egy átlagos nyolc éves magyar gyermek napirendjét, otthonát, családi hátterét, lelkületét és kedvenc játékait stb. Beszéljessünk a bizalomról, a biztonságról, az önfeledtségről, melyek a boldog gyermekkor feltételei. Az életminőséget támogató környezet. „Otthonunk a Föld” védelme. Alakítsunk öt csoportot, és minden csoport álmódjon meg magának egy gyermeket, aki bárhol is származhat. Próbálják meg a fiktív alakot konkrétan	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A nyitottság, a befogadókészség fejlődése A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során. A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése Kezdeményezés

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
elképzelni (szüleit, testvéreit, lakóhelyét, ruháit, játékait, barátait, étrendjét, szobáját, szokásait, gondolatait, vágyait és félelmeit stb.) A gyermek arcát aztán lerajzolják, leképezik, kollázst vagy manipulált fotót stb. hoznak létre róla vagy vele kapcsolatban. Elkészíthető a gyermeket megjelenítő mű is (síkba vagy térben). Meg lehet rendezni A VILÁG GYERMEKEI TALÁLKOZÓT, ahol az öt gyermek bemutatkozik egymásnak. (Az őket szimbolizáló tárgyak berendezése egy térben.) Elmondja mindenki a véleményét, hogy milyennek látja a világot, a létezését, és milyen értékeket szeretne megőrizni, és hogyan szeretne jobbra tenni az életet, valamint milyen konstruktív ötletei vannak az együttműködésre a közös fejlődés érdekében. Megvitatják, hogy mit tartanak értékesnek és károsnak a környezetben, és kinek milyen félelmekkel kell megküzdenie. Minden kitalált gyerek hoz magával néhány gyermekrajzot, melyekkel illusztrálja a tapasztalatait.	Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Vita Koncepció alkotás, tervezés Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Folyamatszervezés (a megvalósítás során) Kifelé irányuló reflexió Befelé irányuló reflexió (önreflexió) Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz Együttműködés
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Yinka Shonibare, Butterfly Kid (girl II), 2015. http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibaremba/artwork Rabóczky Judit Rita, Kölykök, 2014. http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/ Olafur Eliasson „megfizethető fény” – szociális vállalkozás http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_vel_ux_73.php Lucy Glennding, Baby Pink, 2013. http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344 Rania Matar, libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012. http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/ Ron Mueck, Egy lány, 2006., Fiú, 1999. http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai Wahorn András, Szerelmesek Tv-vel, 1987.	Biológia – egészség – földrajz: környezet fogalmának értelmezése, helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság, globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód
3. Családi napló	

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
Családi szerepek és a generációk kapcsolata. Beszélgetni a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Mindenkinek egyénileg összegyűjthet minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot. (Mindenkinek csak magának kéne leírnia legalább tíz pozitív dolgot, a legjobb közös élményt, esetleg a zavaró dolgokat is stb.) Aztán a diákok kiválasztják azt a családtagjukat, akit a legjobban szeretnének megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig megpróbálnak arra a szerettükre koncentrálni. Munkanaplót készítenek a folyamatról. A figyelem szeretet. A diákok tapasztalhatják a gyógyító, építő figyelem erejét. Érintettebbé, megértőbbé, empatikusabbá válhatnak szerettük felé a figyelem által. Végül írnak egy- egy beszámolót a tapasztalatairól, és készítenek egy albumot, videót, kollázst, tárgyat stb. a családtagjukkal kapcsolatban. Változott az emberi kapcsolat a folyamat elkezdése óta?	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz Kezdeményezés Motiváció Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés) Kifelé irányuló reflexió Befelé irányuló reflexió (önreflexió)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Borsos Lőrinc, Kiállítás szüleinknek, 2012. http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/ Ron Mueck, családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html William Wegman, Family combination, 1972. http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html	Fotó, videó, koncept / konceptuális művészet („A XX. század egyik legnagyobb hatású irányzata. Noha mint mozgalom rövid ideig tartott, az egész művészeti életben alapvető szemléleti változást idézett elő. Magyarországon fénykora 1968 és 78 közé esett, nagyon sok politizáló jellegű mű született. Kedvelt médiumai (tervek, vázlatok, rajzok, fotók, levelek) alkalmazásának, ti. a műtárgyak elanyagtalansága az "underground" működés szükséges létmódja volt. A 70-es évek végétől konceptuális alkotások megnevezésére a poszt~ terminust használták, jelezve a mozgalom végét. A 80-as évek második felétől ismét felerősödtek

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
	a ~i tendenciák, az újra megjelenő ~t, megkülönböztetésül a 60-as 70-es évek irányzatától neo~nek nevezik. A neo~ a "klasszikus" ~ lényegi elemének a gondolatiságot tekintve azt megőrzi, de az elanyagtalánodással szemben újra fontossá válik a megvalósulás. A manapság elterjedt konceptualizmus terminus kifejezi, hogy nem egyszerűen irányzatról, mint inkább művészi felfogásról, szellemi áramlatról van szó." Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/konceptualis-muveszet--koncept-muveszet-magyarorszagon-)
4. A profán tér átlényegítése A statikus látvány hatása. Jelenés. Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata. Egy semleges tér kreatív átalakítása. A) Kijelölünk egy témát, funkciót vagy eseményt, amely szellemében a diákoknak egyénileg vagy kiscsoportos munkában át kell alakítaniuk egy általános (profán) teret. B) Felírunk papírra különböző hangulatokat, érzéseket, esetleg egy adott színpadi mű címét, és kihúzzák a gyerekek, hogy milyen szellemiségű teret kell létrehozniuk. (Fények, drapériák, tükrök, térelemek, tárgyak, változatos anyagok, hangeffektek stb. felhasználásával) A folyamatot dokumentálni lehet fotókkal és/vagy videóval stb.	A nyitottság, a befogadókészség fejlődése A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Elemzés –kombinálás Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Koncepció alkotás, döntés Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Folyamatszervezés (a megvalósítás során) Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Chiharu Shiota, Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015. http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitasa_nyilt_meg_szentendren Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel Anish Kapoor, Leviathan, 2011.	Enviroment („Az environment szó közvetlenül környezetet és körforgást jelent, a művészeti irodalomban mégis inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "körforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÜDÖK)
http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan Boglyas Erika, Száz lepedő installáció és performance, 2004. http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo El Kazovszkij, Dzsán Panoptikum, 2004. https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw Olafur Eliasson, Az időjárás projekt, 2003. http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project http://szvet.blog.hu/page/3 Samu Géza, Másvilágkép, installáció, 1988. http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai Laura Anderson Barbara installációja, 2003. http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html Nicolas Schöffer, Chronos 10B című mobilja, München, 1980. http://www.flickrriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/ http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl60003p92vP# Schaár Erzsébet, Utca, 1974. http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm Brancusi, Csend asztala, 1937. https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_br_ncu_i_1937.html	egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem haszonelvű!) térbeli alakítását, plasztikai átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/environment), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az environmentből szokták levezetni, de míg az environment a mű térbeiségre, az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio, Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), interiőr (Építmények belső tere, helyisége és annak berendezései. Olyan mű, amely egy belső tér berendezését tekinti témájának.)
5. Konkrét és relatív idő Észlelések. A mozgások és a változások vizsgálata. Lassított vagy felgyorsított mozdulatok, hangok tanulmányozása. Az időérzetünknek, az idő minőségének vizsgálata. Az emlékezet-kultúra tárgyköre. Az emberi élet végességének, és az időtlen létezés viszonyának megfigyelése különböző alkotásokon. Visszatérő jellegzetességek, problémák felismerése. Folyamatok megfigyelése. Leírni olyan szituációkat, amikor repül az idő, és olyanokat, amikor vánszorog. Megfigyelni periodikus, ismétlődő folyamatokat. Természetes energiákkal (fény, szél, villám, eső stb.) működő alkotások megfigyelése.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kezdeményezés Kísérletezés Feltárás (megtapasztalás –megélés-megértés) Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Koncepció alkotás, tervezés, döntés

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
Olyan művek vizsgálata, ahol több idő egyszerre van jelen. Tartalmi vagy formai transzparencia. A) fóliák/fotók stb. segítségével transzparens képek alkotása. B) A feladat szabadon választott technikával létrehozni egy olyan művet, ami az idő múlásával foglalkozik.	
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK kubizmus (1907-1920, 'cubus' (latin) = kocka, központja: Franciaország "Azt valljuk, hogy egy kép semmit ne utánozzon, nyújtja tisztán a maga lényegét. Hálátlanok volnánk, ha bánkódnánk a tárgyak - virágok, tájak, arcok - hiányán; rossz esetben képünk e tárgyak puszta tükörképe lenne." Fő törekvésük: a véletlenszerű külső forma mögötti belső struktúra tartalom feltárása, Eszközük: végsőkéig leegyszerűsített geometrikus formaelemek alkalmazása" http://enciklopedia.fazekas.hu/tarsmu/kubizmus.htm), futurizmus (Az olasz futuristák (elnevezésük a "futuro", a "jövő" szóból) számára a modern kor dinamizmusa volt a legfontosabb, a technika forradalma, a gépek társadalomformáló ereje. A statikus állandósággal szemben az új életérzést, a dinamikus mozgást akarták érzékeltetni műveikben." Forrás: Beke László: Műalkotások elemzése, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 336.o.), landart (tájművészet, "A hatvanas évek jellegzetesen expanzionista irányzata, amely a művészi tevékenységet egyrészt kiterjeszti a valóságos, tényleges térbe, természeti vagy városi környezetbe, másrészt pedig olyan reduktív formanyelvet hoz létre, amelyben teljesen eltűnik a személyes mozzanat,... s csupán a geometriai egzaktság... a meghatározó." (1) "Lényege, hogy a művészek a hagyományos szobrászati anyagok és módszerek alkalmazása helyett magán a természetben hajtanak végre különféle változtatásokat." (2) "A land artban egy olyan antiművészeti program is testet ölt, ami a művészeti intézményrendszerek ellen, a művészeti piac ellen, a múzeumok, galériák ... tárgyfetisizmusa ellen, illetve a műalkotás, mint dísz tárgy koncepciója ellen lázad." (1) Forrás 1: Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor Kiadó, Pécs, 1989, . 194.o. Forrás 2: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó, 1996., 67.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/landart.html) Soós Nóra, Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015. https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/	Phoposhop alapismeretek, layerek (egy kép kialakításában lehetőség olyan különböző rétegek létrehozására, melyek olyan egyéni tulajdonságokkal felruházhatóak, amelyek önmagukban is variálhatóak, és egymással is kölcsönhatásban lehetnek), process art (folyamatművészet, "A kései hatvanas és hetvenes évek egyik tipikus művészeti irányzata, illetve alkotói alapállása. Lényege, hogy a mű igazi témája nem más, mint elkészítésének folyamata. Más szóval, a kész, befejezett műalkotás helyett ebben az irányzatban az idő láthatóvá tételéért folyik a küzdelem, méghozzá leginkább fotósorozatok segítségével." Forrás: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó, 1996., 94.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/process.html), happening ("Az ötvenes években létrehozott sajátosan nyitott, intermedialis művészi tevékenységforma. Lényege az időben zajló történetek megszervezése, tekintet nélkül a műfaji eltérésekre. Magába foglalja a véletlenszerű eseményeket, a meglepetést és az előre nem látott reakciókat, illetve a pontosan megtervezett és kiszámított cselekvéseket" (Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor kiadó, Pécs, 1989. 186.o.), ám mindvégig nyitott a közönség spontán reakcióira. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/happening.html), stencil (kifestés által sokszorosítható minta/sablon)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
Kicsiny Balázs, Suszterinas, videó, 2005. http://kulter.hu/2015/08/enne-is-kevesebb-ami-marad/ http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2 http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html Urs Fischer, Melodráma http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama Várnai Gyula, Hármasság, 1995. http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7 Allan Kaprow, Folyadékok, 1967. https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174 http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/ Erdélyi Miklós, Álommásolatok http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/ egyiptomi múmiák, ie.2. évezred. Stonehenge, ie.1. évezred.	
6. Saját tájkép Kísérletek szubjektív tájképek, a benső lelki táj, a lelkivilág megjelenítésére. Bemutatni a diákoknak az impresszionista művek szubjektív alkotói hozzáállását, és autentikus témaválasztásait, az expresszionista művészek extrovertált és intenzív önkifejezését, majd a nonfiguratív művészet, az absztrakt expresszionista és a gesztusfestészet műveit. A) Szabad stílusban, egyéni nézőpontból megalkotott tájképek és városképek elgondolása. (például egy érzelemhez kapcsolódó lelki tájkép megalkotása) B) Kortárs irodalom vagy kortárs zene hallgatása közben festői vázlatok, firkák és kísérletek, az érzelmek színekkel vagy formákkal való kifejezésére.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A nyitottság, a befogadókészség fejlődése Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kísérletezés Inspirálódás képességének tágitása más műveltség terület felől Fantázia Felszabadultság, önkifejezés Asszociáció Befelé irányuló reflexió (önreflexió)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK akciófestészet, absztrakt expresszionizmus (A kései negyvenes évektől az ötvenes évek végéig uralkodó nemzetközi festészeti irányzat, melynek lényege a művész lelki és hangulati állapotának, tudat alatti képzeletének közvetlen, drámai kifejezése. Mindezt a hagyományos kompozíció feloldásával és az ábrázolás száműzésével kívánták elérni. Forrás: Sebők Zoltán, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/absztrakt-expresszionizmus)	Színtani ismeretek, szürrealista domborművek, veduta (városi látkép)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
Gerard Richter, Abstract Painting, 2009. http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/ Baranyai Levente, Hústájak, 2008. http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286 http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente Jackson Pollock, Number 7, 1949. http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11 Hans Arp, szürrealista domborművek https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada	

Múzeumpedagógiai módszerek

A kortárs képzőművészet jelenségeire épülő koncepciót múzeumpedagógiai programok teszik teljessé. Ennek meghatározó szempontjait a következőképpen foglalhatjuk össze (Vásárhelyi - Sinkó 2004). A múzeumi tanulás módszereiről részletesen a 4. alfejezet szól, itt a négy tanév során betervezendő témaköröket soroljuk fel.

1. *A múzeumpedagógus és a rajztanár együttműködése*
 - a/ közös tanórák az iskolában
 - b/ közös tárlatvezetés
 - c/ passzív jelenlét a másik foglalkozásán
2. *A saját múzeum, mint rajzóra téma*
 - a/ a tervezéstől a makettezésig
 - b/ saját tárgy múzeumivá tétele
3. *Képelemzés drámajátékkal adott mű előtt a múzeumban*
 - a/ drámapedagógus és múzeumpedagógus kooperációja
 - b/ gyerekek gyűjtőmunkájának előadásszerű bemutatása
4. *Múzeum az iskolában*
 - a/ előadások
 - b/ tárlat
 - c/ a hét műtárgya
5. *Kortárs művészet az iskolában*
 - a/ művész és moderátor közös tanórája
 - b/ művész saját műveinek bemutatása-előadás

Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként

Az alkotó folyamatot érdemes összekapcsolni a *reflexió* eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk elemzési módszereink körét. A modul képességfejlesztési céljait értékelik majd a vizuális kommunikáció, színpercepció és a térszemlélet fejlődését vizsgáló tesztek és a portfólió értékelés. Személyiségfejlesztési céljainak megvalósulása szempontjából a kutatás során alkalmazott tesztek közül különösen fontos lesz a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív, amely a gondolkodás rugalmasságát és a problémamegoldó stratégiákat értékeli, és a Kreatív Gondolkodás Teszt, amely a technikai kivitelezés helyett az eredetiséget, ötletességet tárja fel.

Differenciálás a feladatokban és az értékelésben

Több típusú tehetség mutatkozhat meg egy emberben, és ezek a potenciálisan lehetséges *tehetségfajták a személyre jellemző mintázattá szerveződhetnek*. Ennek a karakternek a kibontakoztatása a személyiségfejlesztés egyik fő célja. A tanulók hajlamai, érdeklődése, személyes érték választása és személyes megközelítési módja számára lehetőséget kell biztosítani. Ezt szolgálhatja, ha módot adnak nekik arra, hogy választhassanak a feladatok közül, és hogy megoldásaikban érvényesíthessék saját szempontjaikat.

Az értékelés során az az elv érvényesülhet, hogy egyrészt *saját magához*, másrészt kortársaihoz: a kísérleti programban résztvevőkhöz és a hagyományos módon tanulókhöz viszonyítanak mindenkit. Számunkra különösen fontos annak értékelése, hogy mennyit haladt előre egy-egy tanuló saját magához képest. Előnyt élvezhetnek például a diákok kedvelt tantárgyaival kapcsolatos feladatok is az értékelés során. Ez *pozitív visszacsatolásra ad alkalmat*. Természetesen ennél több szempont is szükséges az értékeléshez, ezért érdemes a személyes választást támogató értékelést kiegészíteni további szempontokkal bővített portfólió értékeléssel is. Mindemellett hangsúlyoznunk kell, hogy ez utóbbi inkább a reális visszajelzés miatt fontos, és összességében a pozitív visszacsatolásnak kell meghatározónak lennie.

A parafrázis feladatok hatásainak értékelése

Hogyan értékeljük a parafrázis készítés feladatát? Elsősorban azt érdemes vizsgálni, hogy miként hatnak a szemlélet alakulására.

Erre egy olyan *preferencia vizsgálat* lehet alkalmas, amelyben arra kaphatunk választ, hogy a diákok inkább a mechanikusan megoldható feladatokat, vagy a problémamegoldást igénylő feladatokat részesítik-e előnyben. Változik-e a kísérletben részt vevő diákok preferenciája az összetettebb problémamegoldást igénylő feladatok javára?

Kiegészítheti ezt egy összetett, egyéni feladatsor több szempontú vizsgálata, **portfólió elemzés**.

Minimum követelmények és optimum szintek

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

az 5. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	elutasítás mentesen tekinteni a kortárs alkotásra.	kíváncsisággal tekinteni a kortárs alkotásra.
megfigyelőképesség / értelmezés	adott szempontok által vezetve megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit szétválasztani.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan összegyűjtött megállapításait rendszerezni, összefüggéseket felismerni.
problémamegoldás	a meghatározott problémára önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan azonosítani, meghatározni a problémát, és több megoldási javaslatából választva alkotó tevékenységet folytatni.
kreativitás	szabad asszociációi felhasználásával ötleteket megfogalmazni.	szabad asszociációi és fantáziája segítségével eredeti ötleteket megfogalmazni.
önismeret	megfogalmazni milyen alkotások keltik fel az érdeklődését.	megfogalmazni mely alkotások miatt keltették fel érdeklődését, milyen személyes vonatkozásokat tárt fel.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, kiválasztani a kortárs alkotásokat, s néhány alkotó nevét, s alkotását felismeri.	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 6. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	magától értetődő természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal keresni kortárs alkotásokat.
megfigyelőképesség	adott szempontok segítségével feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan feltárni, lényegét kiemelni, és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos megállapításokat feltárni. felismeréseit

	szétválasztva megfogalmazni gondolatait.	rendszerezni, összefüggéseket, következtetéseket levonni.
problémamegoldás	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni egy problémát, és önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott probléma megoldási javaslataiban úgy meghatározni a részleteket, hogy az összhangban maradjon az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás	irányított nézőpontváltás segítségével új gondolatot, ötletet megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret	megfogalmazni, hogy az adott alkotások milyen érzéseket, gondolatokat ébresztenek benne.	megfogalmazni, hogy az adott alkotások által kiváltott érzések, gondolatok miből fakadhatnak.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	néhány ismeretlen alkotást – a művész egyedi stílusjegyeit felismerve – az alkotó művészhez kapcsolni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 7. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	megfelelő szituációban a szokatlan, rendhagyó alkotásokat, jelenségeket is megfigyelni.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal fordulni a kortárs alkotások rendhagyó szokatlan témái és feldolgozásai felé.
elemzés	jelenségek, problémák és műalkotások közötti összefüggéseket felismerni.	jelenségek és műalkotások között egyre több kapcsolódási pontot felfedezni, és saját lappangó tudását aktivizálni az elemzés során.
problémamegoldás	a meghatározott problémára megoldási koncepciót, alkotói tervet készíteni.	az adott probléma lényegére fókuszálva komplex megoldási koncepciót készíteni, ügyelve a folyamatszerűsége is.
kreativitás	elfogadni és kihívásnak tekinteni a szokatlan, nem konvencionális szituációkat, jelenségeket, feladatokat.	maga is szokatlan és nem konvencionális válaszokat adni a felvetett témák, jelenségek kapcsán.
önismeret /személyiség	a másokkal való együttműködés során megfogalmazni, hogy	megfogalmazni, hogy egy adott közös projekt során milyen

	mely területekkel, részfeladatokkal tud szívesen/sikeresen foglalkozni.	képességeire volt szüksége, s változott-e alakult-e a munka során.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet azon jellemzőjét, hogy aktuális problémákat dolgoz fel.	a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét felismerni, megfogalmazni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 8. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	a megfelelő szituációban szerzett személyes tapasztalatai és új információ alapján a véleményét módosítani.	kockázatvállaló kíváncsisággal foglalkozni a kortárs alkotások által felvetett szokatlan témákkal és problémákkal.
elemzés	a jelenségek, problémák és műalkotások vizsgálata során kifelé és befelé irányuló reflexiókat tenni.	kreatív módon reflektálni az adott jelenségre, problémára, műalkotásra.
problémamegoldás	egy szokatlan problémára is megoldási javaslatokat keresni.	az alkotófolyamatról szerzett tapasztalatait rugalmasan alkalmazni az adott probléma megoldási koncepciójának készítése során.
kreativitás	a szokatlan, nem konvencionális feladatok kapcsán az egyéni észrevételeit vállalni.	kísérletezni, mely során a bizonytalanság tűrése és a kudarc elviselése is szerephez jut
önismeret /személyiség	felismerni a tolerancia, empátia szerepét a másokkal való sikeres együttműködés során.	megfogalmazni személyes érintettségét az empátia és tolerancia terén a diáktársaihoz, a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyában.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet két leglényegesebb jellemzőjét.	felismerni, megfogalmazni a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét, és alkotómódszerét.

Kimeneti követelmények a 10. osztály végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	nyitottsággal, a megtapasztalás és a megismerés vágyával keresi a kortárs alkotásokkal való találkozás lehetőségét.
megfigyelőképesség / értelmezés	adott szempontok alapján a kortárs műveket feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit, valamint velük kapcsolatban szabad asszociációkra.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek karakteres jellemzőit, valamint társítani más művészeti élményeit a kortárs művekhez.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit egymástól szétválasztva megfogalmazni.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan feltárt felismeréseit, megállapításait rendszerezni, összefüggéseket és következtetéseket levonni.
problémamegoldás	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan felismerni egy problémát, és önálló ötleteket, megoldási javaslatokat felvetni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni a problémát, és több önálló megoldási javaslatából választva olyan alkotó tevékenységet folytatni, ahol a meghatározott részletek összhangban maradnak az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás	irányított nézőpontváltás segítségével új érzéseket, gondolatokat és ötleteket megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret	megfogalmazni, hogy az adott alkotások, és alkotói tapasztalatok milyen új érzéseket és	megfogalmazni mely alkotások miért keltették fel érdeklődését, milyen személyes kapcsolódásokat ismert fel a művekkel, és

	ismeretanyagot adtak számára.	rámutatni mélyebb, komplexebb összefüggésekre.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, megnevezni kortárs vizuális műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	ismeretlen alkotásokat - a behatóan tanulmányozott művész egyedi stílusjegyeit felismerve- az alkotó művészhez kapcsolni. más műveltségterületek alkotásait a kortárs vizuális művészeti jelenségekhez kapcsolni, közös tartalmi vagy/is formai elemek felismerésével.

Informális tanulási alkalmak: múzeumi tanulás

A múzeumpedagógiai tevékenység célja hármas.

1. A kulturális javak bemutatásához (múzeumi tárlatok, kiállítások, gyűjtemények) kötődő tudás-és ismeretanyag szóbeli és tevékenységeken keresztül továbbadása a látogatóknak.
2. Az iskolán kívüli ismeretszerzés fontos bázisaként a múzeumi ismeretanyaggal való tudásbővítés
3. Kreatív és korcsoportra specializálódott ráhangoló gyakorlatok vezetése

Ezek a fő szempontok a kortárs művészeti tárlatok, kiállítások és gyűjtemények esetében különös hangsúlyt kapnak azáltal, hogy az iskolán kívül történő ismeretátadás és foglalkozások itt intenzívebb, hangsúlyosabb formát öltenek. általában a kortárs művészet (sem a képzőművészeti, sem az irodalmi, sem a zenei területen) nem kerül a tananyag törzsanyagába. Ezért a ráfordítható időmennyiség egyik nagyszerű lehetőségeként a tárlatok, kiállítások jelenthetik a jobb megismertetés, megismerés forrását.

Nem mindegy, hogy milyen korcsoportot milyen típusú kiállításra viszünk, mennyire lehet az számukra feldolgozható átélhető. Ezt szükséges kihasználni a rajz-vizuális tantárgyat tanító tanároknak.

A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:

- Példák a kortárs mű és közönsége találkozására: a XIX századtól napjainkig
- Impresszionisták –itt vált el művész és közönsége
- Picasso a gúny és siker –egy sikertörténet (karrier a XX. század elején)
- Dali, a provokátor – A festő, mint média személyiség. Dali a pop –art előfutára
- A sikeres absztrakt- a második világháború utáni első nagy avantgarde áttörés az amerikai absztrakt

- A pop art, mint múzeumi művészet-az ellenművészet kultikussá válása és értékképződése
- A poszt-modern csődje-a 80-as évek elejének válsága, a poszt-modern gondolat inaktualitása
- Az új klasszicizmus-két új klasszicizmus (a neorealista ,techno-realista és a neo-dada)

A tárlatokon (múzeumokban, galériákban) látható kortárs anyag értelmezésének, esetleges feldolgozásának rásegítésére van szükség a helyi viszonyokat, a tárlat tartalmi, formai előzményeit, a rendezési koncepciót jól ismerő múzeumpedagógusokkal való együttműködésre.

Kortárs művészet a múzeumban

A múzeumi helyszín-hacsak nem kortárs művészeti múzeum (Képtár, Intézet, Gyűjtemény) az adott múzeum,- mint a Ludwig- Kortárs Művészeti múzeum, a múzeumként nem funkcionáló Múcsarnok, a Paksi Képtár, a Dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet, vagy a pécsi Kortárs Gyűjtemény, a Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtár - ritkábban adódik lehetőség kortárs művekkel való találkozásra. A felsorolt intézmények profilja azonban a modern, neo-avantgarde, kortárs alkotások gyűjtése, bemutatása, tehát itt felkészült szakemberek foglalkoznak a látogatók tájékoztatásával is. Programok, múzeumpedagógia, múzeum kommunikáció, feladatlapos ismertetések, gyerek és felnőtt tárlatvezetések, művész-közönség találkozók szervezése segít/het/i a befogadást.

Kortárs művészet az iskolában

A mai magyar alap és középfokú oktatásban a vizuális –ill. .média ismeretek tantárgyban a kortárs művészet alig jelenik meg. A tankönyvek legnagyobb számban a XX. Századi művészettel, leginkább a 70-es,80-as művészet ismertetésével zárják a tanulandó anyagot. A pedagógusok egy része azonban korszerű szemlélettel rendelkezve figyeli és igénybe veszi a kortárs művészeti kiállítások adta lehetőségeket és a melléklet rendelt program kínálatot. Ez a fővárosi és a megyeszékhelyeken található iskolákban jelentősebb mértékű-léven ott több kortárs kiállítás és kiállítóhely van –máshol alkalmi és nagyobb szervező képességet igényel a kortárs –és egyéb –tárlatokra való eljutás.

A kortárs művészet múzeumi, illetve iskolai interpretálása döntő mértékben az empatikus képességeken, a kreativitáson és a játékos tevékenységek sokszínű alkalmazásán múlik.

Mivel a kortárs művészet - a maga történeti előzményein kívül - gyakran hivatkozik egyéb művészeti, (zene, mozgás, színház stb.) illetve művészeten kívüli (tudomány, filozófia, szociológia stb.) vonatkozásokra, ezért a tanárnak illetve múzeumpedagógusnak ilyen szempontból is felkészültnek kell lennie.

A gyermek és felnőtt közönség számára a legjobb befogadói lehetőség a kortárs művek nyomán készülő alkotások létrehozása lehet.

Alábbiakban kísérletet teszek néhány jelentős kortárs irányzat tananyagba helyezésére illetve az ott megjelenő magyar művészek, alkotók „nevesítésére”, másrészt az egyes irányok korosztályokra specializálható feldolgozására, valamint néhány technikát és módszert mutatnék be a „jó gyakorlatok” köréből.

Irányzatok, alkotók	Osztály	Jó gyakorlat – kreatív múzeumpedagógiai munká- alkotó műhely a múzeumban
Konstruktív, konkrét és kortárs absztrakt alkotók: Bak Imre, Nádler István, Szinyova Gergely, Fajó János, Nemes Márton, Maurer Dóra, Vera Molnar	5-9.	Vágj ki A/4 –es papírból geometrikus és szabad formákat (legalább 2-3 darabot). ! A kivágott formákkal, és a z A/4 –e papírban megmaradt formák segítségével készíts színes alapon kompozíciókat! Színes fóliákból vágj ki alakzatokat és egymás mellé, egymásra helyezve fehér papíralapon készíts egy általad kitalált témára kompozíciót! Használd a mellékletben található anyagokat! Vonalzó, fekete filctoll és ceruza segítségével rajzolj egyszerű formákat, a formák éleit erősítsd, keress egymáshoz kapcsolható, egymásba érő éleket. A konturált formák egy részét s sítározd a fekete grafit ceruzával! Legyen ez egy konstruktív tájkép! Keress geometrikusformákat ábrázoló fotókat, ezeket színezd át, vágd szét és illeszd új kontextusba (összefüggésbe)!
Koncept és neokoncept alkotók: Várnai Gyula, Szentjóby Tamás, Erdély Miklós, Pauer Gyula, Atalai Gábor, Erdélyi Gábor, Societé realiste (Gróf Ferenc , Jean-Baptiste Naudy)	7-9.	Fedezd fel az újsághírek mögött egy érdekes képi ötlet lehetőségét. Írd le, vázold fel, tervezd meg! Képtelen képeket sorakoztass fel egy gondolat mentén. .Legyenek egymástól eltérő, össze nem kapcsolható látványok. keress képi, fogalmi, tartalmi kapcsolódást és rendezd őket egybe! Fogalmazd meg egy kiállítványt egy számodra-csak számodra- fontos ügy, dolog, tárgy érdekében! Adj képi formát a kiállítványnak!
Installáció Alkotók: Ex-artist collective(Kaszás Tamás, Loránt Anikó), Csörgő Attila,Vincze Ottó, Csákány István, Kokesch Ádám	5-9.	Tervezz meg egy általad érdekesnek mondott újsághír nyomán egy installációt, ami a többiek számára is gondolatébresztő lehet. Vázold fel az installáció képét, mellékel a hírt, és rajzold le, gyűjtsd össze írásban, milyen anyagokat használnál fel, mekkora is lenne a mű? A teljes dokumentációt ragaszd fel egy kartonra, kiállítás kész formában!
Médiaművészet Alkotók. Szegedy-Maszák Zoltán, Keserue Zsolt, Németh Hajnal, Komoróczy Tamás	7.-9.	Számítógépeden (ha van ilyen programod) próbálj meg átalakítani festményeket. Készíts tervet egy ismert film néhány kockájának felhasználásával egy saját digitális nyomat kivitelezésére. Szerepelj te is a nyomatban egy átalakított fotóval. !Készíts telefonod fotó és videó üzemmódjával kisfilmet életed egy pillanatáról, Ezt szerkeszd össze és mutasd be számítógépen!
Új festészet, neo-transzavantgard, új realizmus alkotók. Csernus Tibor (+ 2007), Sándorfi István (+ 2009)	8.-9.	Festészeti technikák segítségével alakíts át fotójeleneteket. Fess bele a fotóba! Készíts egy kis makett teret tárgyakból és fess meg mintha benne lennél!

Lajta Gábor, Kis Róka Csaba, Czene Márta, Kondor Attila,		Egy klasszikus műalkotást folytass saját gondolataid, ötleteid segítségével!
Kortárs plasztika (szobrászat) Szabó Ádám, Szász György, Kovács Gergő, Péli Barnabás	8.-9.	Készíts papírplasztikát egy nem létező állatról! Egy kedves videó játékodat, számítógépes hősödet mintázd meg sokféle anyag felhasználásával! Készítsd el síkban és térben különböző anyagokból lakószobád egy részletét „átméretezve”!
Street art, public art	5.-9.o	Lakóhelyed közelében lévő „műtárgyakat” (tűzoltócsap, buszmegálló, parkolóóra) fotózd le és a fényképet alakítsd át, hogy „ember-központúbb legyen”! Készíts tervek utcára helyezhető grafikai, festészeti alkotásokhoz (tűzfal –kép, fal grafika)!

Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:

A formák háborúja – Szíj Kamilla

A gyerekek párban munkálkodnak. Páronként kapnak egy nagyméretű, A/3-as vagy A/2-es rajzlapokat, valamint két különböző színű ceruzát. A párok kiválasztanak egy geometriai formát és a játék célja, hogy a lap két sarkából elindulva megpróbálják „meghódítani” egymás területét, úgy, hogy a választott geometriai formákat összekapcsolva „masíroznak” végig. A foglalkozásvezető felhívja a figyelmet, hogy ügyeljenek a formák szabályosságára és közel azonos méretére. A játék végén megvizsgáljuk, ki hódított meg nagyobb területet, hol sűrűsödnek vagy ritkulnak az alakzatok.

Átiratok – Szinyova Gergő

Szinyova Gergőt sokszor inspirálják a világhálóról összegyűjtött fotók. A gyerekek ilyen fényképeket kapnak, majd megpróbálják a színeket, struktúrákat követve lefesteni azt.

Forma-jel-nyelv-képzés – Szinyova Gergő

Csoportmunka (3-5 fő). Az alkotáshoz kis játékkártyákat készítünk, melyeken különböző minőségű és színű vonalak, valamint geometriai formák láthatóak. A gyerekek előre elkészített kártyák közül húznak. A játék során minden gyerek húz egy kártyát és a kártyán lévő színnel felfesti a formát a nagyméretű (A/2) lapra. A formák állhatnak külön is, de kapcsolódhatnak is egymáshoz, és abban sincsen megkötés, milyen hosszúságú/méretű formát festenek.

Egy képrészlet továbbgondolása – Nádler István

A foglalkozáson Nádler festményét vesszük nagyító alá, megvizsgáljuk, milyen formákból és színekből épül fel, mire utalhatnak a színek, mire hasonlíthat?

Majd az alkotáshoz a gyerekek megkapják az alkotást kinyomtatva, 12*12 cm-es méretben, s a feladat, hogy A/3-as lapra felragasztva próbálják meg továbbgondolni, kiegészíteni, folytatni az alkotást, megfesteni a kontextust, ahol a kis kép része az egésznek.

Egyetlen vonal rajz (Egyvonalas történet) – Korniss Dezső

A gyerekek egy rendhagyó ceruzarajzot készítenek. Szepesi Attila versét felolvasva arra kérem a gyerekeket, igyekezzenek minél több elemét, tárgyát megjegyezni, majd ezt követően ezt rajzolják le a lapra, de úgy, hogy nem emelik fel a ceruzát, hanem egy folyamatos vonallal ábrázolják azt. Így a vers – és a gyerekek által hozzáadott elemek egyetlen hömpölygő, hullámozó, a különböző elemeket részben elfedő, de összefonódó képpé áll össze. Ha a ceruzarajzt elkészült, kiszínezzük az alkotást.

Geometria – Halász Károly

Ez a feladat inkább játék, mint alkotás, pontosan, játékos alkotás.

Az osztályt két csoportra osztjuk, már itt elkezdődik a játék, hiszen a gyerekek, kártyát húznak, amin vagy piros kör vagy sárga négyzet lesz látható, így a csoport tagjai megkereshetik egymást. Ha kialakultak a csapatok, megkeresik az előre kijelölt területet a térben, ami két 6mX6m négyzet, ez adja az alkotói felületet. Mindkét csoport mellett, már előre elkészített nagyméretű, színes geometriai formák és különböző tárgyak vannak, ezek lesznek a játék „szereplői”. Minden gyerek húz az előre elkészített kártyákból, amin különböző utasítások vannak, mint pl., hogy akinél sárga kör van, az helyezze el a kijelölt területen, szabályosságra törekedve. Vagy akinél kék háromszög van, az egészítse ki a sárga köröket, de szabálytalanul, stb. A geometriai formák mellett találkozhatnak a gyerekek olyan kártyákkal is, amin valamilyen tárgy, esetleg saját maga szerepel, ezekkel, mind kiegészítik a képet. Így készül el a játékos alkotás, amit fényképen megörökítünk. Ennek a feladatnak többféle variációja lehet, amíg az idő és a lelkesedés engedi, lehet velük játszani. A lényeg a csoportban alkotás és a nagy térben való bátrabb mozgás.

Térkép-alkotás – Halász Károly

A Neo-Geo és a Monolit sorozathoz kapcsolódóan a diákok egy előre elkészített fekete keretben dolgoznak, s ebben a keretbe kell megtervezniük és megkomponálniuk a képet, felhasználva a különböző geometriai alakzatokat. A feladat komoly tervezői munkát igényel, hiszen a kép térben van, vagyis mindössze a keret segíti a további elemek rögzítését, így a gyerekeknek kell végiggondolni, mely részeket építik egymásra, mi lesz az alap, mire a következő lépcsőfok, a következő minta. A geometriai formák tetszőlegesek-kör, rombusz, négyzet, téglalap, stb.

Inverz képek – Hartmut Böhm

A gyerekek kapnak két fehér és két színes lapot. Tetszőleges geometriai formákat kivágnak, majd felragasztással rögzítik, s elkészítik ennek a formarendszernek az inverzét is.

Meditatív rajzok – Szíj Kamilla

gyerekeket 4-5 fős csoportokba osztjuk. Mielőtt elkezdenénk a játékot, megbeszéljük, milyen típusú vonalakat húzhatunk, ezeket felrajzoljuk a táblára, majd megpróbáljuk csoportosítani őket. Ezt követően a csoportok kapnak 4 db négyzet alakú lapot, valamint különböző színű ceruzákat. A játékot az első gyerek kezdi: a 4 lapot úgy helyezi el egymás mellett, hogy az egy nagy négyzetet formázzon, majd egy tetszőleges vonalat húz rajtuk, úgy, hogy az mind a négy lapon áthaladjon. A következő játékos, mielőtt megrajzolná a saját vonalát, elforgatja az egyik, másik, vagy akár mind a négy lapot, megtartva a nagy négyzet formát. Majd így megy ez egészen addig, amíg egy kuszának tűnő, térképre vagy akár szabásmintára hasonlító kép jön létre. Miután a rajzolással végeztek a gyerekek, egy-egy fotókartonra egymás mellé helyezve két csoport (összesen 8 db négyzet alakú lap) munkáit felragasztjuk.

Ennek a feladatnak egy variációja, ha egyéni munkában a gyerekek 4 db 10x10 cm-es lapot négyzetesen elhelyezve két különböző színű ceruzával kezdenek el vonalakat húzni, majd elforgatják a lapokat, és az így „széttöredezett” vonalakat megpróbálják egy újjal egyesíteni, majd ismét elforgatni és ismét rajzolni. Miután ezzel végeztek, egy A/4-es méretű pausz papírt a rajlapokra helyezve a tetszőleges vonalstruktúrákat átmásolhatják az áttetsző lapra.

Mozgástanulmányok Maurer Dóra

Csoportmunka. A gyerekek egy előre kijelölt területen játszanak. Egy tetszőleges ponton rögzítik a fonalat és egymás mögé felsorakoznak. A gyerekek egymás után dobnak egy dobókockával, és amennyit dombnak, annyit kell lépni – a területen belül maradván – tetszőleges irányba. A lépések nyomán kialakult pontokat rögzítik, s pontok között lesz kifeszítve a fonal, jelölve a játékosok útvonalát. A játék végeztével a gyerekek körbeülik a pályát és megpróbálják lerajzolni ezt az útvonalat.

Struktúrák – Szíj Kamilla

A kiállítás megtekintése során a gyerekekkel közösen fedeztük fel, mire hasonlanak a kiállított munkák, milyen vonalstruktúrákat alkotnak, milyen mintázatokat adnak ki. Ezt követően pedig szabad kézzel a gyerekek is megpróbálhatják lekövetni, milyen, amikor egy vízbe dobott kő hatására elkezd fodrozni a vizet, vagy a szeizmográf földrengést jelez. De akár olyan egyszerű mintázatokat is megpróbálhatnak felnagyítani a gyerekek, mint például az ujjlenyomat, a fának az évgyűrűi vagy egy levélnek az ereze.

Egyéb informális tanulási alkalmak

- Kortárs tárlatokhoz szervezett programok
- Aktuális kulturális médiumok követése
- Kortárs művészek alkotásainak megjelenése az iskola tereiben
- Az iskola nyilvánossága előtt megjelenő tematikus kiállítás a tanulók közös alkotásaiból
- Nagyobb nyilvánosság előtt megjelenő közös alkotások helyi művelődési centrumban, galériában
- Különböző művészeti területek összekapcsolódására szerveződő programok a tanulók számára
- Tudományok és művészetek közötti kapcsolódás témájára szerveződő programok

Alkotók és művek

A szemléltető anyagnak folyamatosan változnia kell a kortárs művészet alakulásának megfelelően. Az itt felsorolt alkotók és művek nem képviselhetik a kortárs művészet széles spektrumát. Ebből következően a műjegyzékben megjelenő példák sem tekinthetők tételes tananyagoknak. Az egyes művek és alkotók példáival olyan javaslatot teszünk, amely a tanároknak segítséget nyújt abban, hogy saját forrásait bővíthessék.

Anderson, Laura Barbara installációja, 2003.

<http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html>

Arp, Hans: szürrealista domborművek

<https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada>

Baranyai Levente: Hústájak, 2008.

http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286

<http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente>

Boglyas Erika: Száz lepedő installáció és performance, 2004.

http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo

Borsos Lőrinc: Kiállítás szüleinknek, 2012.

<http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/>

Brancusi, Constantin: Csend asztala, 1937.

https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_brancusi_1937.html

Dali, Salvador írásai festményein használt szimbólumairól

<http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm>

Eliasson, Olafur: Az időjárás projekt, 2003.

<http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project>

<http://szvet.blog.hu/page/3>

„megfizethető fény” – szociális vállalkozás

http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_velux_73.php

Erdélyi Miklós: Álommásolatok

<http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/>

Fischer, Urs: Melodráma

<http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama>

Glennding, Lucy: Baby Pink, 2013.

<http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344>

Kapoor, Anish: Leviathan, 2011.

<http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan>

Kaprow, Allan: Folyadékok, 1967.

<https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174>

<http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/>

Kazovszkij, El: Dzsán Panoptikum, 2004.

<https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw>

Kicsiny Balázs: Suszterinas, videó, 2005.

<http://kultúr.hu/2015/08/ennek-is-kevesebb-ami-marad/>

<http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2>

http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html

Kleinholz, Ed: Sawdy, 1971.

<http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping>

Koronczi Endre: Ploubuter park kiállítás, 2013.

<http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel>

Matar, Rania: libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012.

<http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/>

Mueck, Ron: családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák

<http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html>

Egy lány, 2006., Fiú, 1999.

http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai

Németh Ilona: Többfunkciós nő, 1996.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html

Oppenheim, Meret: Objektum, 1936.

https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936

Pollock, Jackson: Number 7, 1949.

http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11

Rabóczky Judit Rita: Kölykök, 2014.

<http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/>

Ray, Man: Isidor Ducasse rejtélye, 1920.

<http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957>

objet trouvé

<http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html>

Richter, Gerhard: Abstract Painting, 2009.

<http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/>

Samu Géza: Másvilágkép, installáció, 1988.

http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai

Schaár Erzsébet: Utca, 1974.

http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm

Schöffner, Nicolas: Chronos 10B című mobilja, München, 1980.

<http://www.flickrriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/>

<http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP#>

Shiota, Chiharu: Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015.

http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitas_a_nyilt_meg_szentendren

Shonibare, Yinka: Butterfly Kid (girl II), 2015.

<http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibaremba/artwork>

Soós Nóra: Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015.

<https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/>

Szabó Ádám: Körradiátor, 1999.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html

Kiegészítés, 1999.

http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html

Várnai Gyula: Hármasság, 1995.

<http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7>

Wahorn András: A Fekete Fürdőkád Foglya, 2000.

http://fidelio.hu/vizual/2016/01/28/eloszor_nyilik_wahorn-retrospektiv/

Wegman, William: Family combination, 1972.

<http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html>

Hivatkozások és ajánlott irodalom

Bolen, Jean Shinoda (2008): *Bennünk élő istennők*. Stúdium Effektíve Kiadó, Budapest.

Geisbühl Tünde (2009): Módszerek – utak – lehetőségek. In: Baranyai Zoltánné (szerk.) Dr. Balogh László, Geisbühl Tünde, Dr. Mátyásné Hrk Mária és Völgyesi Attiláné: *Tanulási utak, lehetőségek. Módszertani segédanyag az alapfokú művészetoktatás képző- és iparművészeti ágán tanítók részére*. Vizuális Pedagógiai Műhely, Badacsonytördemic. 43-110.

Geisbühl Tünde (2013): Vizuális kultúra 5. évfolyam Óravázlat/Tanmenet. OFI Projektek Implementáció. <http://ofi.hu/5-evfolyam-2> (Utolsó letöltés: 2016. 12. 12.)

Geisbühl Tünde (2014): A vizuális nevelés szerepe a diákok mindennapjaiban. *Új Köznevelés*. 70. évfolyam (9 szám) 26-29.

Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv. Az izgalmas és élvezetes tanulás eszközei*. Alexandra Kiadó, Pécs.

- Hámori József (1985): *Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal... Az emberi agy aszimmetriái*. Kozmosz Könyvek, Budapest.
- Ivacs Ágnes – Sugár János (szerk) (1997): *Buldózer. Médiaelméleti antológia*. Media Research Alapítvány, Budapest
- Kárpáti Andrea (2005). *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Keserü Katalin (1993): *Variációk a pop art-ra. Fejezetek a magyar művészetből 1950-1990*. Új Művészet Kiadó, Budapest
- L. Menyhért László (1996): *Képzőművészeti irányzatok a XX. Század második felében*. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza
- Mezei Árpád (1984): *Elméletek és művészek*. (szürrealizmus fejezet), Gondolat Kiadó
- Ponge, Francis (2004): *A szappan*. Orpheusz, Budapest.
- Sebők Zoltán (1987): *Az új művészet fogalomtára 1945-től napjainkig*. Az újvidéki Képes Ifjúság hetilap megbízásából, Újvidék
- Simmel, Georg (1990): *Velence, Firenze, Róma*. Atlantisz, Budapest.
- Taylor, I. A. (1983): Az alkotó folyamat természete. In: Halász László (szerk.): *Művészetpszichológia*. Gondolat Kiadó, Budapest. 135-151
- Tersánszki Józsi Jenő (2000): *A félbolond/Egy ceruza története*. Holnap, Budapest
- Vásárhely Tamási - Sinkó István (2004): *Múzeum az iskolatáskában*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

10. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Geisbühl Tünde, Kölcsey Ferenc Általános Iskola,
Nagy Imre Magyar Képzőművészeti Egyetem, Tanárképző Tanszék,
Pók Tímea, Kőbányai Szent László Gimnázium,
Sinkó István, Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium,
Wrobel Péter közreműködésével, Kőbányai Szent László Gimnázium

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM:

Pók Tímea, Kőbányai Szent László Gimnázium

TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM

A kortárs képzőművészet tanítása modul pedagógiai koncepciójának
megvalósításhoz

Pók Tímea

*Kőbányai Szent László Gimnázium
(Budapest)*

Az 1. tanév programjának áttekintése

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete a 1. félévben, 2017. novembertől

Téma	Időigény	Fejlesztési résztémák	Integráció
2. feladat: Betűvár (9. évfolyam 2. feladatának befejezése) 1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	2. Stílusok tanulmányozása, tervezett képalkotás, a tudatos alkotói szándék megvalósítása, tipográfiai kísérletek, betűk és hangok társítása. 1. Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak, mint műtárgyak, abszurd tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrába. Töredékek rekonstrukciója. Tíz fontos használati tárgy összegyűjtése. Közvetett és közvetlen hasznuk feltárása. Következtetések. Egy kiválasztott objektum megfigyelése, átalakítása, a folyamat dokumentálása stb.	2. tipográfia, irodalom, idegen nyelvek, színészet stb. 1. művészettörténet, informatika, pszichológia, mozgóképkultúra és médiaismeret stb.
2. Védett gyermekkor	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	2. Egy átlagos nyolc éves magyar gyermek napirendjét, otthonát, családi hátterét, lelkületét és kedvenc játékait stb. sorra vesszük. Beszélgetünk bizalomról, a biztonságról, az önfeledtségről, melyek a boldog gyermekkor feltételei.	2. biológia, egészségtan, földrajz, pszichológia, szociológia, irodalom, történelem stb.

		Milyen az életminőséget támogató környezet? Minden kis öt fős csoport álmódjon meg magának egy gyermeket.	
3. Családi napló	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoporthoz jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	3. Családi szerepek és a generációk kapcsolata. Beszélgetni a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Mindenkinek egyénileg összegyűjthet minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot stb. Aztán mindenki kiválaszt egy családtagot magának, akit szeretne jobban megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig arra a szegettükre koncentrálnak.	3. irodalom, művészettörténet, pszichológia, jogi ismeretek, biológia stb.
4. A profán tér átlényegítése	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoporthoz jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	4. A statikus látvány hatása. Jelenés. Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata. Egy semleges tér kreatív átalakítása. Kijelölünk témát, funkciót vagy eseményt, amely szellemében a diákok átalakítanak egy átlagos (profán) teret.	4. művészettörténet, színház- és drámatörténet, dramaturgia stb.

5. Konkrét és relatív idő	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	5. Észlelések. A mozgások és a változások vizsgálata. Lassított vagy felgyorsított mozdulatok, hangok tanulmányozása. Az időérzetünknek, az idő minőségének vizsgálata. Az emlékezetkultúra tárgyköre. Az emberi élet végességének, és az időtlen létezés viszonyának megfigyelése különböző alkotásokon.	5. művészettörténet, filozófia, pszichológia, biológia, fizika, informatika, mozgóképkultúra és médiaismeret stb.
6. Saját tájkép	Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.	6. Kísérletek szubjektív tájképek, a benső lelki táj, a lelki világ megjelenítésére. Bemutatni a diákoknak az impresszionista művek szubjektív alkotói hozzáállását, és autentikus témaválasztásait, az expresszionista művészek extrovertált és intenzív önkifejezését, majd a nonfiguratív művészet, az absztrakt expresszionista és a gesztusfestészet műveit. Bátorítani a színekkel és/ vagy formákkal való önkifejezésre.	6. pszichológia, fizika, irodalom, ének-zene, művészettörténet, biológia, földrajz stb.

Az 1. tanév részletes terve

Kipróbálás: 2017/18. tanév, a megvalósítás kezdete a 1. félévben, 2017. november

Fejlesztési célok Kompetenciák (készségek, képességek)	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
Téma: Tárlatvezetés a Dizájn Centerben - időigény: 4-6 óra				
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása	Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak, mint műtárgyak, abszurd tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrába. Töredékek rekonstrukciója. Tíz fontos használati tárgy összegyűjtése. Közvetett és közvetlen hasznuk feltárása. Következtetések. Egy kiválasztott objektum megfigyelése, leképezése és átalakítása jelképpé, majd sokszorosítása. (pl. mintaképzés, megjeleníteni textil terven stb.)	Frontális munka. Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. Alapfogalmak tisztázása. (ready made, objet trouvé, assemblage, installáció, enviroment, szeriális művészet, design, dadaizmus, szürrealizmus, pop art, objektművészet) Visszacsatolás. Vita. Egyéni gyűjtőmunka, majd tervező munka. Folyamatterv. A tervek alapján egyéni kivitelezés tanári segítséggel.	ceruza, radír, papír, képanyag, olló, ragasztó, kartonok, festék, ecset, fényképezőgép stb.	Szabó Ádám: Körradiátor (1999) http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html (2016-12-04) Kiegészítés (1999) http://www.szaboadam.hu/portfolio/200095kieg01.html (2016-12-04) Németh Ilona: Többfunkciós nő (1996) http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html (2016-12-04) Ed Kleinholtz: Sawdy (1971) http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping (2016-12-04) Meret Oppenheim: Objektum (1936) https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936 (2016-12-04) Man Ray: Isidor Ducasse rejtélye (1920) http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957 (2016-12-04) objet trouvé http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html (2016-12-04) Koronczi Endre: Ploubuter park (2013) kiállítás

A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése A döntési folyamatok differenciálódása	Egy kiválasztott tárgy átalakítása /kiegészítése/ csonkítása stb. úgy, hogy új funkciót kapjon. Az objektum felhasználásával létrehozni egy új összefüggésrendszert. A megálmodott tárgyak megjelenítése szabadon választott technikával, vagy kivitelezése térben. A tárgyak bemutatása egy rögtönzött tárlaton. Dokumentáció.	Előadás és szemléltetés. Önkifejezés több csatornán.	http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczy-endrevel (2016-12-05) Salvador Dali írásai festményein használt szimbólumairól http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm (2016-12-11)
---	---	---	---

2. Téma: **Védett gyermekkor** – időigény 4-6 óra

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	Javasolt taneszközök	Szemléltetés Alkotó és mű
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás	Gondoljuk végig egy átlagos nyolc éves magyar gyermek napirendjét, otthonát, családi háttérét, lelkületét és kedvenc játékait stb. Beszéljünk a bizalomról, a biztonságról, az önfeledtségről, melyek a boldog gyermekkor feltételei. Milyen az életminőséget támogató környezet? „Otthonunk a Föld” védelme. Alakítsunk öt csoportot, és minden csoport álmódjon meg magának egy gyermeket, aki bárhonnan származhat. Próbálják meg a fiktív alakot konkrétan elképzelni (szüleit, testvéreit, lakóhelyét, ruháit, játékait, barátait, étrendjét, szobáját, szokásait, gondolatait, vágyait és félelmeit stb.) A gyermek arcát aztán lerajzolják, leképezik, kollázst vagy manipulált fotót stb. hoznak létre róla vagy vele kapcsolatban. Elkészíthető a gyermeket megjelenítő mű is (síkba vagy térben).	A téma bevezetése. Frontális munka. Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. Alapfogalmak tisztázása. (a környezet fogalmának értelmezése, helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód.) Beszélgetés. Megvitatás. visszacsatolás. Egyéni és csoportos gyűjtőmunka. Csoportos feladat. Önkifejezés több csatornán.	ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, magazinok, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek stb.	Yinka Shonibare: Butterfly Kid (girl II) (2015) http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibare-mbe/artwork (2016-12-05) Rabóczky Judit Rita: Kölykök (2014) http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/ (2016-12-04) Olafur Eliasson „megfizethető fény” – szociális vállalkozás http://www.eptar.hu/eptar-hirek.php?link=eptar_hir_velux_73.php (2016-12-04) Lucy Glennding: Baby Pink (2013) http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344 (2016-12-04) Ron Mueck: Egy lány (2006), Fiú (1999) http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai (2016-12-04) Wahorn András: Szerelmesek Tv-vel (1987)

	Meg lehet rendezni A VILÁG GYERMEKEI TALÁL-KOZÓT, ahol az öt gyermek bemutatkozik egymásnak. (Az őket szimbolizáló tárgyak be- rendezése egy térben.) Elmondja mindenki a véleményét, hogy milyennek látja a világot, a létezést, és milyen értékeket szeretne megőrizni, és hogyan szeretne jobbra tenni az életet, valamint milyen konstruktív ötletei vannak az együttműködésre a közös fejlődés érdekében. Megvitatják, hogy mit tartanak értékesnek és károsnak a környezetben, és kinek milyen félelmekkel kell megküzdenie. Minden kitalált gyerek hoz magával néhány gyermekrajzot, melyekkel illusztrálja a tapasztalatait.		
--	--	--	--

3. Téma: **Családi napló** – időigény 4-6 óra

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	Javasolt taneszközök	Szemléltetés Alkotó és mű
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2.1. Alkotóképesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása 1. A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése. A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és együttes tevékenység során.	Családi szerepek és a generációk kapcsolata. Beszélgetni a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Mindenkinék egyénileg összegyűjthet minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot. (Mindenkinék csak magának kéne leírnia legalább tíz pozitív dolgot, a legjobb közös élményt, esetleg a zavaró dolgokat is, stb.) Aztán a diákok kiválasztják azt a családtagjukat, akit a legjobban szeretnének megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig megpróbálnak arra a szerzettükre koncentrálni. Munkanaplót készítenek a folyamatról.	A téma bevezetése. Frontális munka. Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés. Közös gyűjtőmunka. Élménygyűjtemény létrehozása. Az egyéni preferenciák feltárása. Egyéni gyűjtőmunka. Egyéni tervezés, folyamatterv készítése, majd koncepciózus kivitelezése. Folyamatos tanári támogatás, egyéni konzultáció és korrektúra/tanácsadás. Egyéni megoldási utak keresése és kivitelezése.	ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, digitális fényképező stb.	Borsos Lőrinc: Kiállítás szüleinknek (2012) http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szuleinknek/ (2016-12-04) Ron Mueck: családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremely-realistic-sculptures-of-ron.html (2016-12-05) William Wegman: Family combination (1972) http://arh346.blogspot.hu/2007/02/william-wegmans-family-combination-1972.html (2016-12-05) Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc Borsos Lőrinc KIÁLLÍTÁS SZÜLEINKNEK

	A figyelem szeretet. A diákok tapasztalhatják a gyógyító, építő figyelem erejét. Érintettebbé, megértőbbé, empátikusabbá válhatnak szerettük felé a figyelem által. Végül ír mindenki egy beszámolót a tapasztalatairól, és készít egy albumot, videót, kollázst, tárgyat stb. a családtagjával kapcsolatban. Változott az emberi kapcsolat a folyamat elkezdése óta?	Bemutató. Reflexió és önreflexió. A személyiségfejlődés lehetősége. Önkifejezés több csatornán.		
--	--	---	--	--

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	Javasolt taneszközök	Szemléltetés Alkotó és mű
4. Téma: A profán tér átlényegítése – időigény 4-6 óra				
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2.1. Alkotóképesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás Érzékenyítés a megfigyelésre és az értelmezésre. A nyitottság, a befogadókészség fejlődése A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Látványfelismerés, értelmezés és feltárás. Vizuális elemzés.	A statikus látvány hatása. Jelenés. Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata. Egy semleges tér kreatív átalakítása. Kijelölünk témát, funkciót vagy eseményt, amely szellemében a diákoknak egyénileg vagy kiscsoportos munkában át kell alakítaniuk egy általános (profán) teret. Közös célok találása, és konkrét célok kijelölése. Együttműködés egy közös ügyön. A munkafolyamat és a feladatok differenciálása. Felírunk papírra különböző hangulatokat, érzéseket, esetleg egy adott színpadi mű címét, és kihúzzák a gyerekek, hogy milyen szellemiségű teret kell létrehozniuk. (Fények, drapériák, tükrök, térelemek, tárgyak,	Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. A művészettörténeti ismeretek bővítése. A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek bővítése. (enviroment, enteriőr, installációs stb.) Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés. Közös gyűjtőmunka. Élménygyűjtemény létrehozása. Kapcsolódó reprodukciók vetítése kevés ismeret, csak annyi, ami az adott látvány alaptartalmának felismeréséhez szükséges. Válogatott művészek néhány munkájának bemutatása: fotók, videók, szobrok, installációk stb.	ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, digitális fényképező stb.	Chiharu Shiota: Emlékeső (2015) helyspecifikus installáció http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitasa_nyilt_meg_szentendren (2016-12-05) Koronczi Endre: Ploubuter park (2013) kiállítás http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel (2016-12-05) Anish Kapoor: Leviathan (2011) http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan (2016-12-05) Boglyas Erika: Száz lepedő (2004) installáció és performance http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_eri_ka_szaz_lepedo (2016-12-05) El Kazovszkij Dzsán Panoptikum (2004) https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw (2016-11-30) Olafur Eliasson: Az időjárás projekt (2003) http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project (2016-12-05) http://szvet.blog.hu/page/3 (2016-12-05) Samu Géza: Másvilágkép (1988) installáció http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_terem_nek_samu_geza_fai (2016-12-05) Laura Anderson Barbara installációja (2003) http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html (2016-12-05) Nicolas Schöffer: Chronos 10B című mobilja München, (1980)

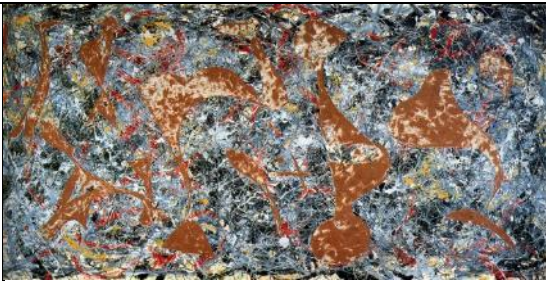
Objektív szubjektív elemek szétválasztása. Kifelé irányuló reflexió. Kreativitás. Koncepcióalkotás. Egyéni asszociációk és gondolatok felismerése, az elvont gondolkodásra nevelés. Műveltségi területek összekapcsolása. Tervezési és döntési folyamatok tudatosítása.	változatos anyagok, hangeffektek stb. felhasználásával) A folyamatot dokumentálni lehet fotókkal és/vagy videóval stb.	Vélemény és asszociációs cserék. Beszélgetések. Megfigyelés, gyűjtés egyénileg vagy kiscsoportban. Élmények, észrevételek megosztása kis és nagycsoportban is. Csoportmunka. Közös ötletezés, tervezés és döntések, majd a kivitelezési terv alapján munkamegosztás és alkotás. Üzenet lehetősége konkrét tárgy, szín, anyag stb. felhasználásával. A tárgy ideiglenes elhelyezése a térben úgy, hogy új, kódolható vizuális vagy tartalmi mondanivalót közvetítsen. Kísérletezés. Az elkészült alkotások bemutatása és értékelése, a vizuális értékek keresése és megvitatása. Elemzés, vita, vélemény megosztása.	http://www.flickriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/ (2016-12-05) http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP# (2016-12-05) Schaár Erzsébet: Utca (1974) http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm (2016-12-05) Brancusi: Csend asztala (1937) https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_brancusi_1937.html (2016-12-05)
--	--	---	--

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	Javasolt taneszközök	Szemléltetés Alkotó és mű
5. Téma: Konkrét és relatív idő – időigény 4-6 óra				
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása	Észlelések. A mozgások és a változások vizsgálata. Lassított vagy felgyorsított mozdulatok, hangok tanulmányozása. Az időérzetünknek, az idő minőségének vizsgálata. Az emlékezetkultúra tárgyköre. Az emberi élet végességének, és az időtlen létezés viszonyának megfigyelése különböző alkotásokon. Visszatérő momentumok, problémák tettenérése. Folyamatok megfigyelése. Leírni olyan szituációkat, amikor repül az idő, és olyanokat, amikor vánszorog. Megfigyelni periodikus, ismétlődő folyamatokat. Természetes energiákkal (fény, szél, villám, eső stb.) működő alkotások megfigyelése.	Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. A művészettörténeti ismeretek bővítése. A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek bővítése. Alapfogalmak tisztázása. (kubizmus, futurizmus, landart, process art, happening, poetikus happening, stencil stb.) Egyéb ismeretek bővítése: (layerek használata, Photoshop alapismeretek) Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés. Közös gyűjtőmunka. Élménygyűjtemény létrehozása. Asszociációs feladatok. Közös beszélgetés, elemzés. megfigyelés adott szempontok és irányított kérdések mentén. Közös elemzés, vita.	ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, hulladék anyagok digitális fényképező	Soós Nóra: Transzporens emlékezet: Folyamatos jelen (2015) kiállítás https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/ (2016-12-05) Kicsiny Balázs: Suszterinas (2005) videó http://kulter.hu/2015/08/ennel-is-kevesebb-ami-marad/ (2016-12-05) http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2 (2016-12-05) http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html (2016-12-05) Urs Fischer: Melodráma http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama (2016-12-05) Várnai Gyula: Hármasság (1995) http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7 (2016-12-05) Allan Kaprow: Folyadékok (1967) https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174 (2016-12-05) http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/ (2016-12-05) Erdélyi Miklós: Álommásolatok http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/ (2016-12-05) egyiptomi múmiák (ie.2. évezred) Stonehenge (ie.1. évezred)

A kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése. Önismeret, személyes preferenciák tudatosítása. Kapcsolat más műveltségi területtel. Kifejezés több csatornán.	Olyan művek vizsgálata, ahol több idő egyszerre van jelen. Tartalmi vagy formai transzparencia. Például fóliák/fotók stb. segítségével transzparens képek alkotása. Vagy szabadon választott technikával létrehozni egy olyan művet, ami az idő múlásával foglalkozik. Az információk csoportosítása. Szubjektív állítások megfogalmazásával egy konkrét élmény idejének és időérzetének összehasonlítása. Műalkotások megtervezése és kivitelezése szabadon választott technikákkal.	Élményszerű csoportmunka. Beszélgetés az egyéni asszociációkról. Közös elemzés, vita. Élményszerű csoportmunka. Beszélgetés az egyéni asszociációkról. Kapcsolódó összeválogatott modern és kortárs műalkotások vetítése és a kinyomtatott fotók megfigyelése. Önálló jegyzetelés. Megfigyelés, gyűjtés egyénileg és kiscsoportban. Egyéni gyűjtőmunka. Házi feladat: Egyéni gyűjtőmunka és ötletezés. Jegyzetelés és képanyag gyűjtése. Az egyéni véleményalkotás felvállalása. Kísérletezés. Tudatos tervezés, döntési folyamatok és egyéni alkotómunka. Önálló, egyéni tervezés. Élmények, észrevételek megosztása.	
--	--	---	--

5. Téma: Saját tájkép – időigény 4-6 óra

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	Javasolt taneszközök	Szemléltetés Alkotó és mű
1. Megismerő- és befogadóképesség 1.3. Kommunikációs képességek 2. Kreativitás 2.1. Alkotóképesség 2.2. Problémamegoldó képesség 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A nyitottság, a befogadókészség fejlődése 2. Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Kapcsolat más műveltségi területtel.	Kísérletek szubjektív tájképek, a benső lelki táj, a lelki világ megjelenítésére. Cél bemutatni a diákoknak az impresszionista művek szubjektív alkotói hozzáállását, és autentikus témaválasztásait, az expresszionista művészek extrovertált és intenzív önkifejezését, majd a nonfiguratív művészet, az absztrakt expresszionista és a gesztusfestészet műveit. Híres alkotók egyéni stílusjegyeinek megfigyelése, belső motivációiknak, céljaiknak kutatása. Szabad stílusban, egyéni nézőpontból megalkotott tájképek és városképek elgondolása. Kortárs irodalom vagy kortárs zene hallgatása közben festői vázlatok, firkák és kísérletek, az	Szemléltetés. A téma bevezetése. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról. A művészettörténeti ismeretek bővítése. A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek bővítése. Alapfogalmak tisztázása. (absztrakt expresszionizmus, gesztusfestészet, színtani alapismeretek, szürrealista domborművek, veduta) Alkotói kísérletek. Érzelmek-hangulatok kifejezése gesztusokkal, színekkel, szavakkal: önkifejezés csatornaváltással. A színek hangulatának tanulmányozása. Szubjektív megállapítások. Szabad asszociációk. Irányított megfigyelések. Kifelé irányított reflexió – befelé irányuló reflexió (önreflexió).	ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, hulladék anyagok digitális fényképező	Gerard Richter: Abstract Painting (2009) http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/ (2016-12-05) Baranyai Levente: Hústájak (2008) http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286 (2016-12-05) http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente (2016-12-05) Jackson Pollock: Number 7 (1949) http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11 (2016-12-05) Hans Arp: szürrealista domborművek https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+ada (2016-12-05)

	érzelmek színekkel vagy formákkal való kifejezésére.	Önismeret. Személyes preferenciák felismerése.		
--	--	--	--	---

Kőbányai Szent László Gimnázium 38 fős, 10. A osztálya

10. évfolyam 4. modul kortárs - művészet

BETŰVÁR feladat (9. évfolyam 2. feladatának befejezése) 4 tanóra (szeptember – október)

A betűvár megtervezésénél és kialakításánál az volt a feladatuk, hogy szándékaik szerint minél többféle fekete – fehér és/vagy színes, ragasztott és/vagy rajzolt betűtípus felhasználásával hozzanak létre egy olyan épületet, ahol az írott tartalom, az íráskép stílusa és maga az épület szervesen összekapcsolódnak, megerősítik egymás karakterét. Terjeszkedhetnek a térben is. Az elkészült művekből fel lehet olvasni részeket, betűsorokat. Ezt az alkotó munkát már a tavalyi év végén kezdték.

Amikor szeptember vége felé teljesen elkészültek a betűvárak, akkor 2-3 fős csapatokat alkottak. Ők választották ki egymást, és közös irodalmi művet (vicc, anekdota, vers, dalszöveg, halandzsa, találókérdés stb.) hoztak létre az alkotásaikból, amit együtt elő is adtak. Hangot adtak a saját maguk által megálmodott és megalkotott épületeknek. Valamint egymástól távol álló, különböző stílusú betűvárak lehetséges közös nevezőit alkották meg szövegben és hangban.

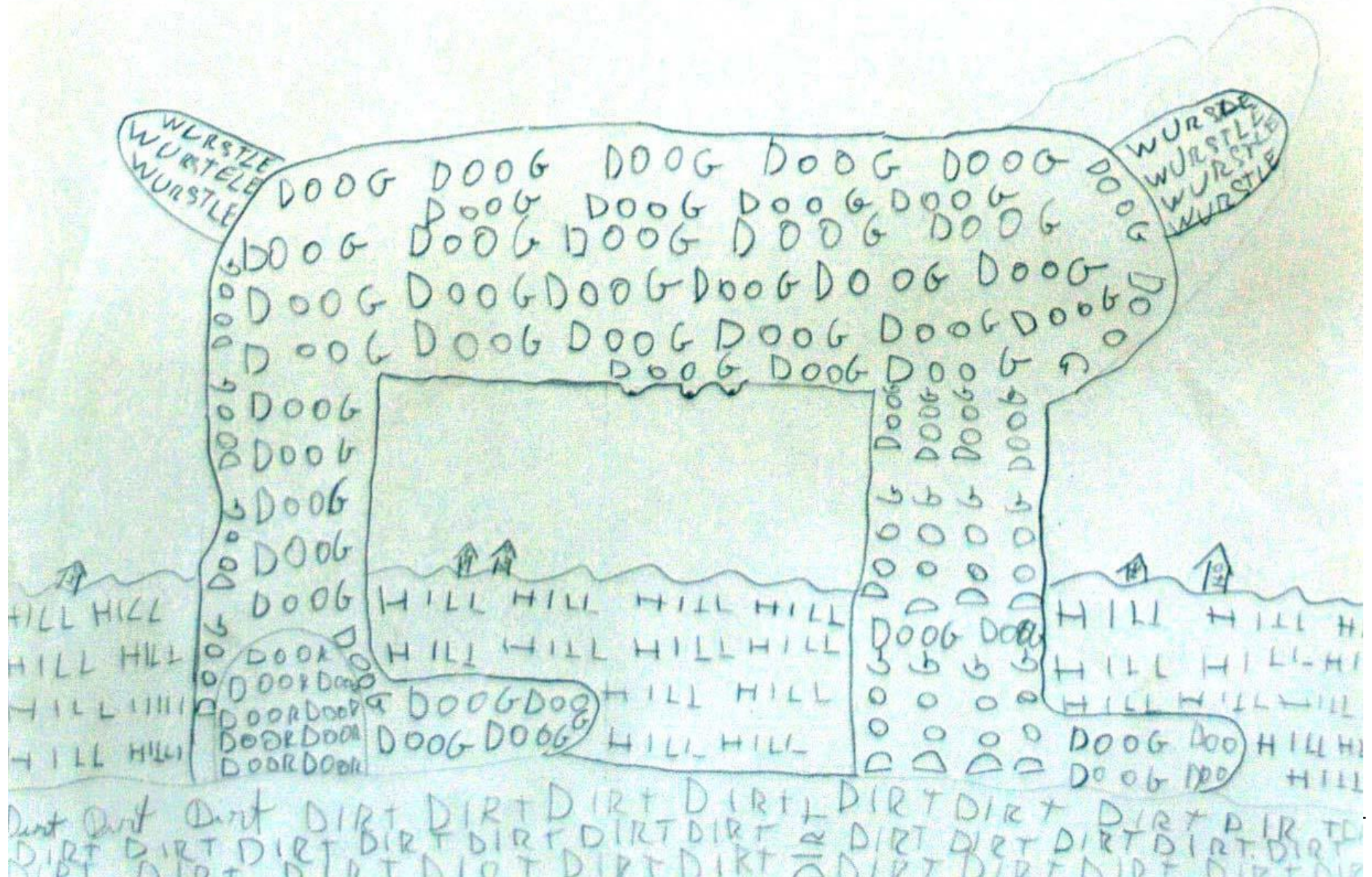
Az elkészült művekből fel lehet olvasni részeket, betűsorokat. A betűkből felépített épületeket kiolvastuk, több épület képi világából és szövegeiből új történeteket alkottak, írtak és olvastak fel a diákok egymásnak (aktivizáltuk a BETŰVÁR feladat során a színészi - előadói és az írói képességeket is) Több csatornán és csatornaváltással ment az önkifejezés. Sokan használták teljes természetességgel az idegen nyelveket mind írásban, mind az előadás során. Az osztály olasz tagozatos, és van egy amerikai és egy olasz tanuló is. Óriási különbsége voltak a diákok aktivitásában. Körülbelül az osztály egy harmada volt nagyon lelkes és tevékeny mind a rajzolásban, mind az írásban és az előadásban is.

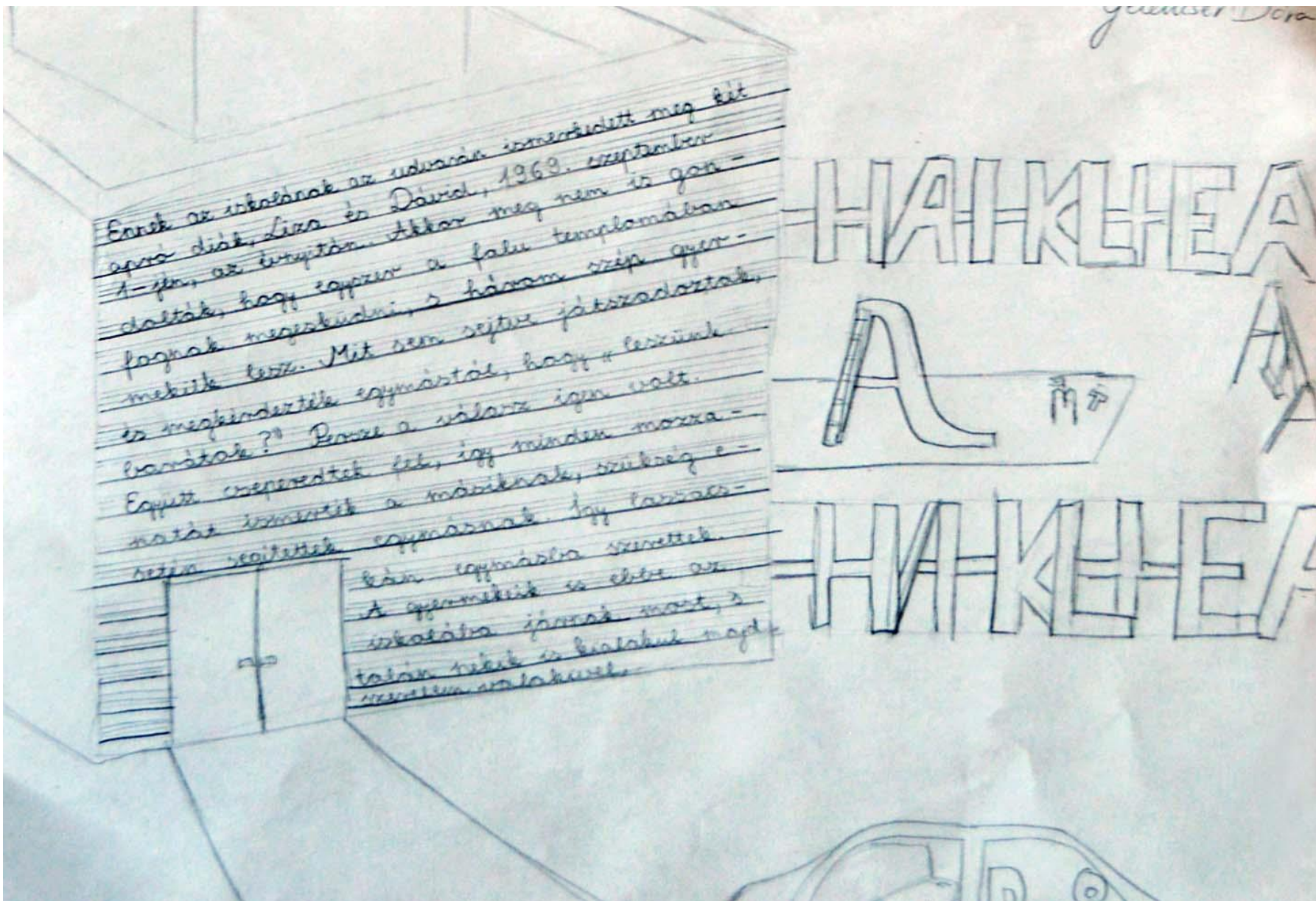
Kapcsolódás: (művészeti ágak) építészet, irodalom, színház, idegen nyelvek stb.

Tanulói munkák:

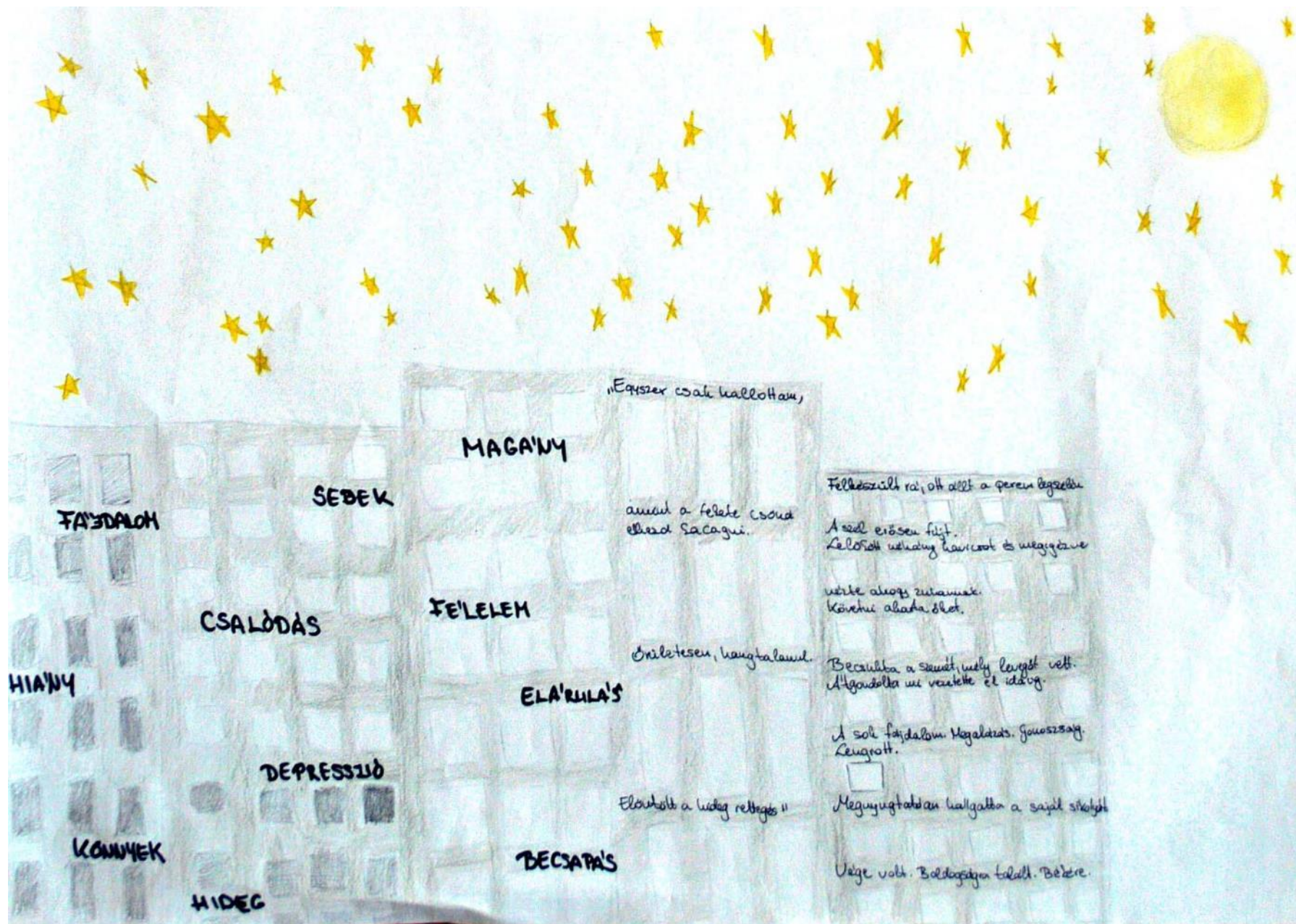
Jones Sch. Dec 2

Ez az iskola az udvaron ismerkedett meg két
éves diák, Lisa és Dóra, 1969. szeptember
1-én, az ünnepén. Akkor még nem is gon-
doltak, hogy éppen a falu templomában
fogtak megismerkedni, s három szép gyer-
mekük lesz. Mit sem sejtve jötték el,
és megkérdezték egymástól, hogy "leszünk
barátok?" Dóra a válasz igen volt.
Együtt csipekedtek fel, így minden munka-
matuk ismerik a munkáikat, sőt még a
szén szállítását is. Így lassan-
lassan egymással szövetek.
A gyermekek is elvették az
iskolába járást most, s
talán még is kialakul majd
valamely iskola.

gyermek Dóra

"Egyeser csak hallottam,

MAGA'NY

amint a felele csodá
elrezt Sacagni.

Felbeszült rá, ott állt a perem végén.

Az ed elősen fűt.
Selőstől néhány hárszót és meggyőzve

utíke alapszintűnek.
Körébe alatta öket.

Öniletesen, hangtalanul.

Becsintha a szent, mely legről vett.
Hőgondolka mi vanette el időig.

A sok fájdalom. Megaladás. Jönészság.
Leugrott.

Megnyugtatóan hallgatta a saját szívét.

Vége volt. Boldogságra talált. Békére.

SEBEK

CSALÓDÁS

FE'LELEM

ELA'RULA'S

DEPRESSZIO

Először a kedv rettegés "

BECSAPA'S

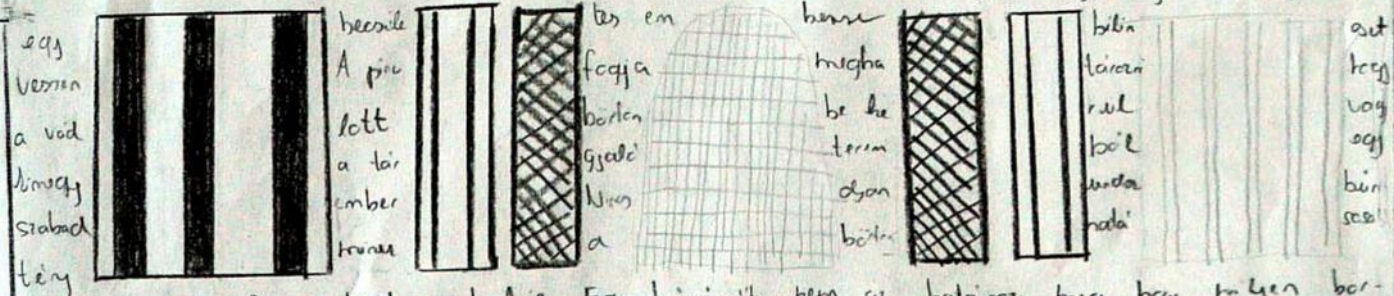
FA'EDALOM

HIA'NY

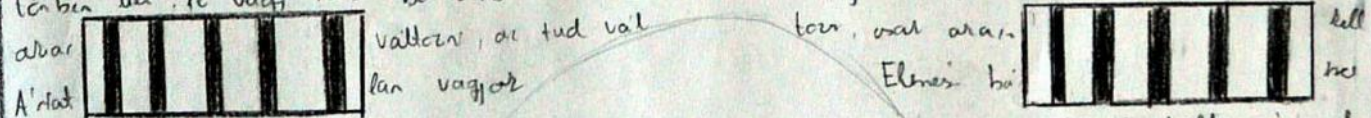
KONNYEK

HIDEG

A börtönben masod hnos, mint a tengeri vö, hogy az eltedről is annak aljáról elvöl
 hdi Vagy völen, hogy a börtön a begyigelt, legnagyobb, ishalónak egyike, megismérvöl
 istent és a türelmet. Nehány ény börtön több evény, mint tapasztalattal és fil Az igaz
 saigszagallatát sohasem völt tökéletes és megnyugtató itélzény, mint egy becsületes ember mindig
 hevis ahhoz, hogy egy gaz fehé börtönbe juttasson, 2 gaz fehé pedig mindig elég ahhoz, hogy

egyetlenre ké leve, mint a halál. Egy börtönt nem az halálra megy, hogy milyen börtönben
 volt, az vagy rossz börtönben. A börtön az mindig is börtön marad. Ott is, az
 alvó valón, az tud val

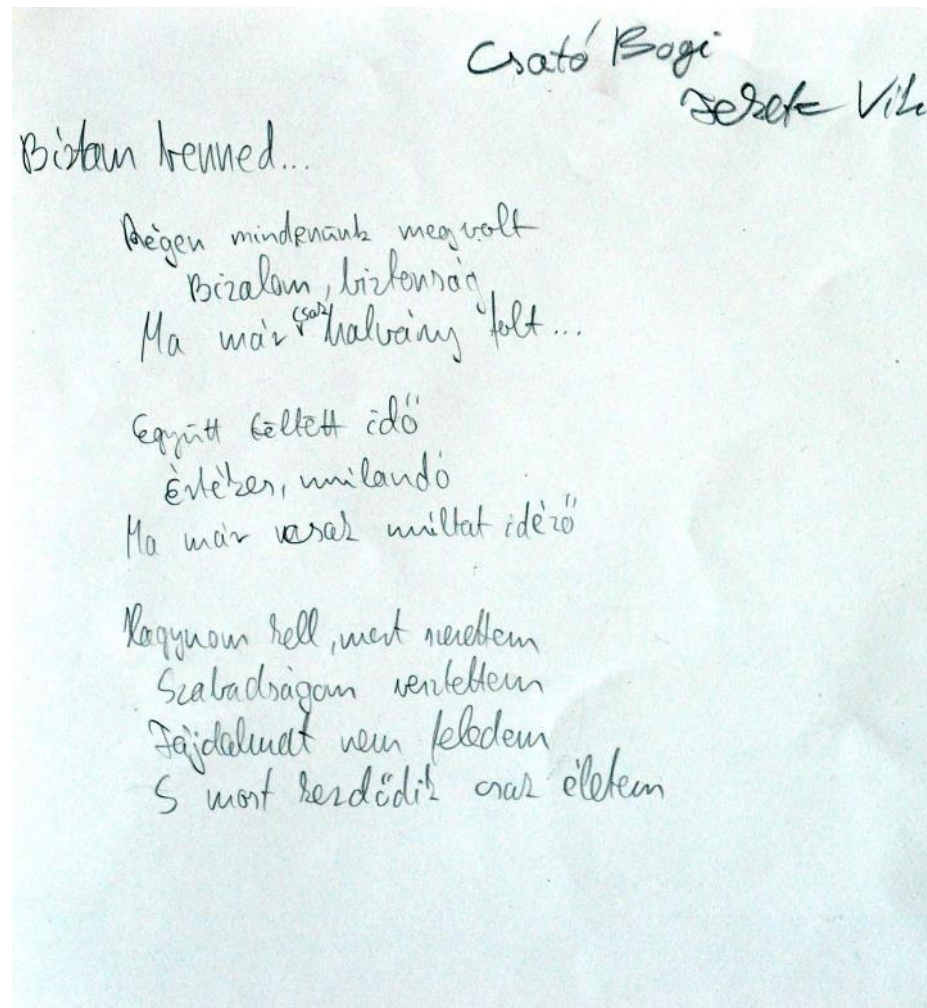
ly. börtönbe, megkérdezél bárkit
 fogja mondani, hogy ártatlan
 Lústa volt az ügyvédek
 hal. Jón hallasz egy
 saigot. De mi van
 az az igazán nehéz
 ártatlan? A hangját
 a többi hogy becsületes
 magat. Nem attól
 itöl Mndát-e utó vagy

Labels around the cell diagram:

- al az idejét tölt, és az
- valószínűleg töltött
- található valón
- valón szűk
- ahhoz az
- az az
- azon kívül
- ha próbálja
- lesse vala
- nem merés-e utó, azt tag

Verbális alkotások:

Crato Bogi
Sofie Vili

Bibian heuned...

Regen mindraak meevolt
Bisalam, bislamon
Ma woi halosang felt...

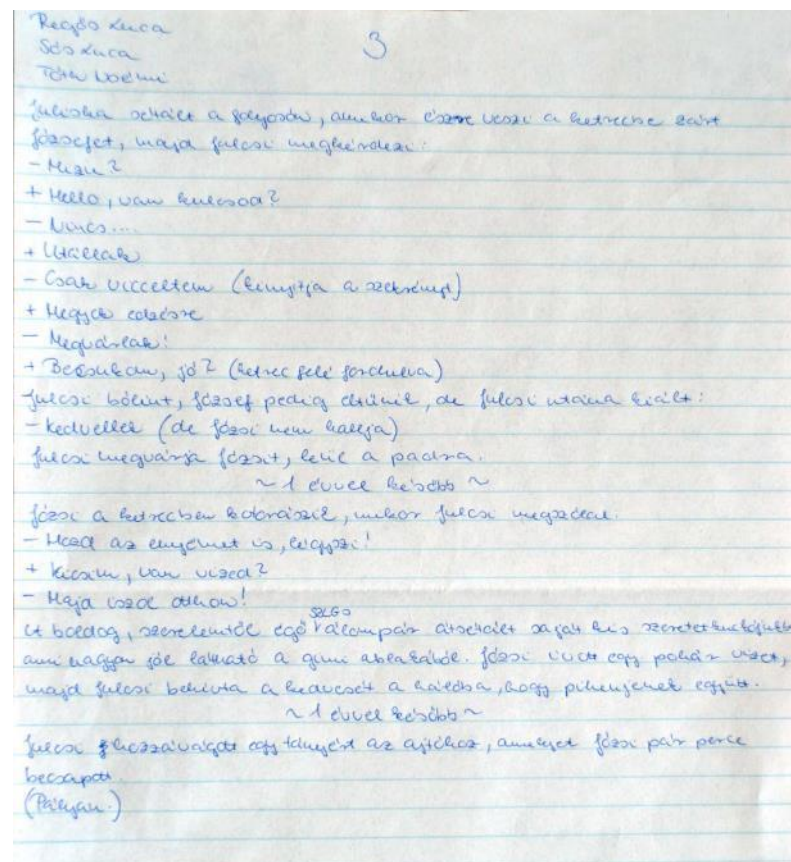
Eggen feltet idö
Ertelen, unlandö
Ma woi erat miltat idö

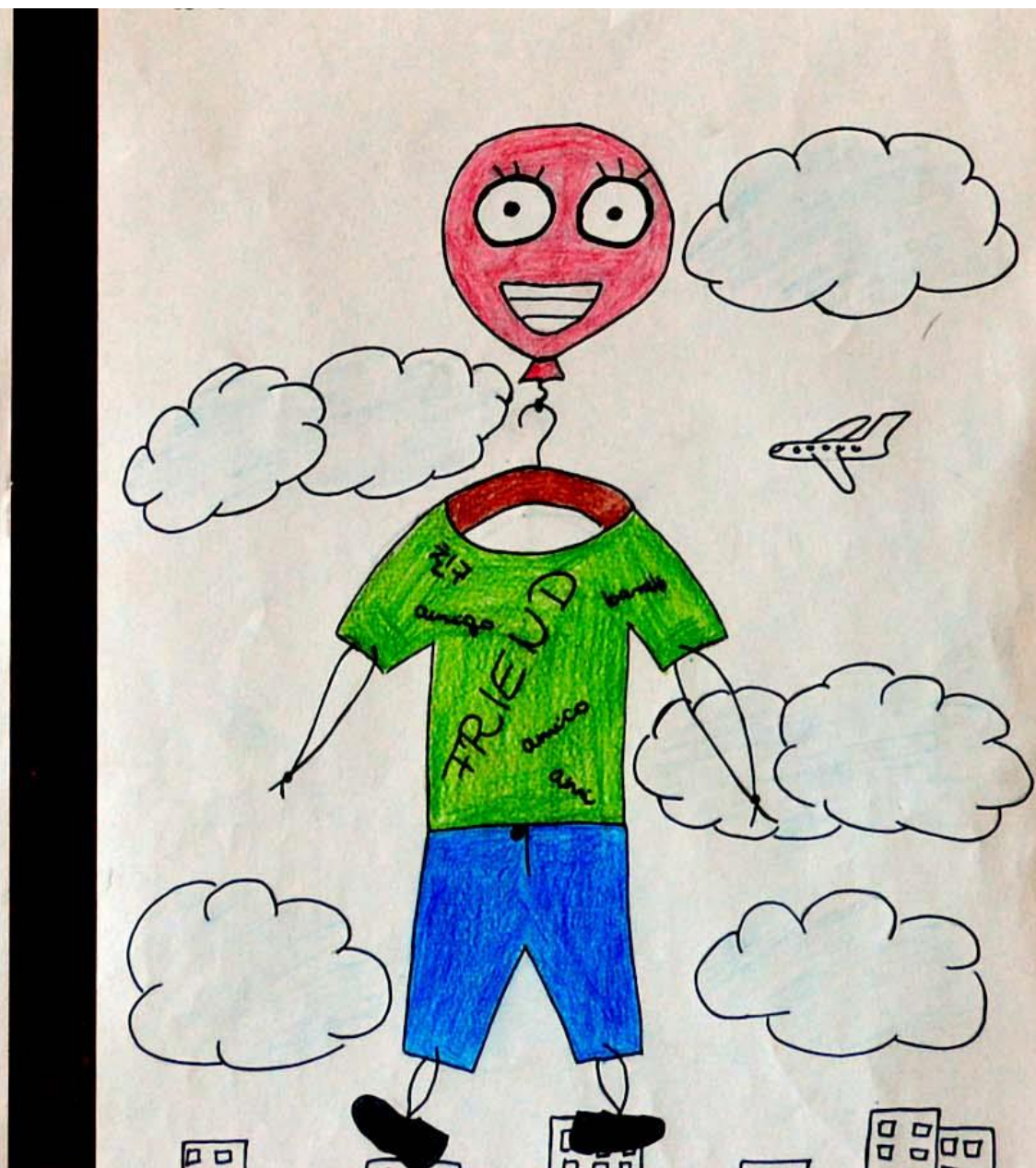
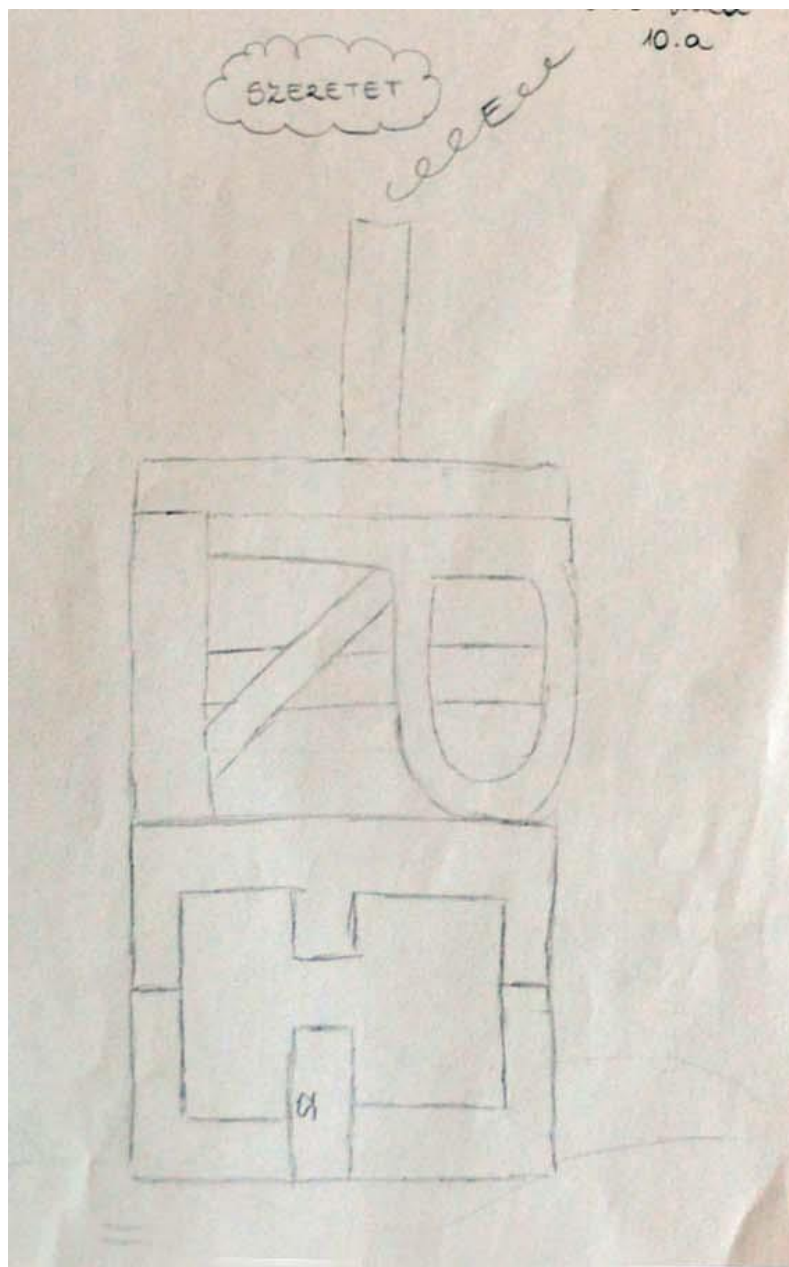
Ragynon hell, wost nadelen
Sealadragon senleten
Fajelkunt ven feldoun
S wost kardidit war oloken

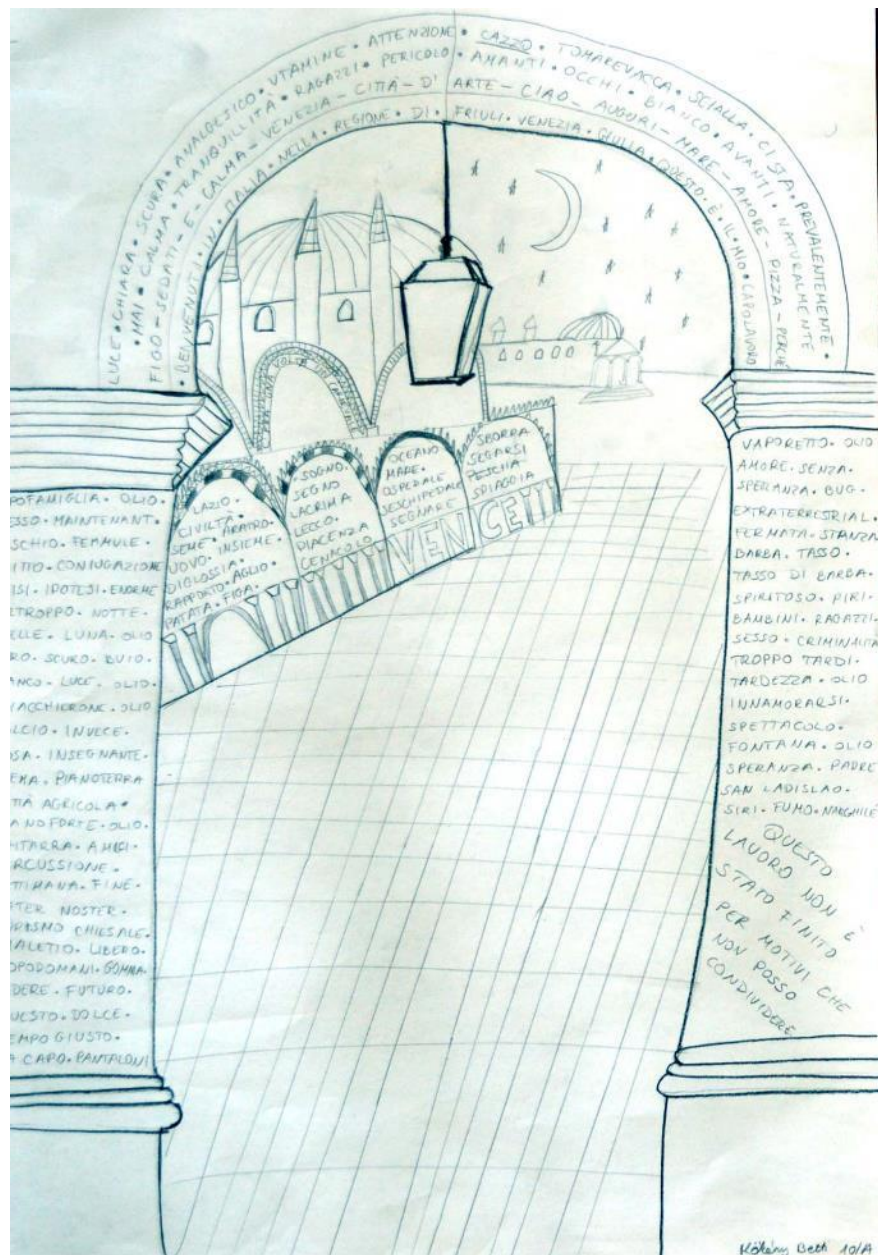

Tekele Viktoria

A bírózó kőrő este kipeckli az épületek. Engem fűt a szél,
és ő önmagát kőrő magán a kőrőben. Aznap csupa ruház
llege volt, egy kis pihenésre vágyott. Egy dőnő, elutazik
Velenicébe, a kőrővel.

A városban esik az eső, a Saint Mark tér ártatlan
ánitott. A bírózó felkötött.

Zajt hallott a kőrő mögött, erre megfordult. Egy ember sétálhatott
hi a Dóze-palotából. Kés coillat a kőrőben.

A bírózó felkötött. Vél fröcsent a kőrővel.

Vari Kriatina
Kököny Bernadett

QUESTO
LAURO NON È
STATO FINITO
PER MOTIVI CHE
NON POSSO
CONDIVIDERE

A verbális művek előadása:

TÁRLATVEZETÉS A DIZÁJN CENTERBEN (10. évfolyam 1. feladata) 5 tanóra (október – december)

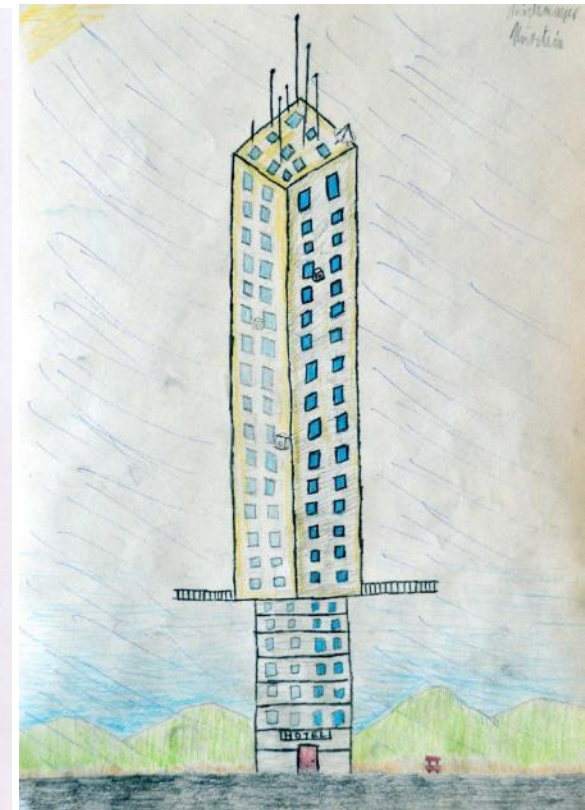
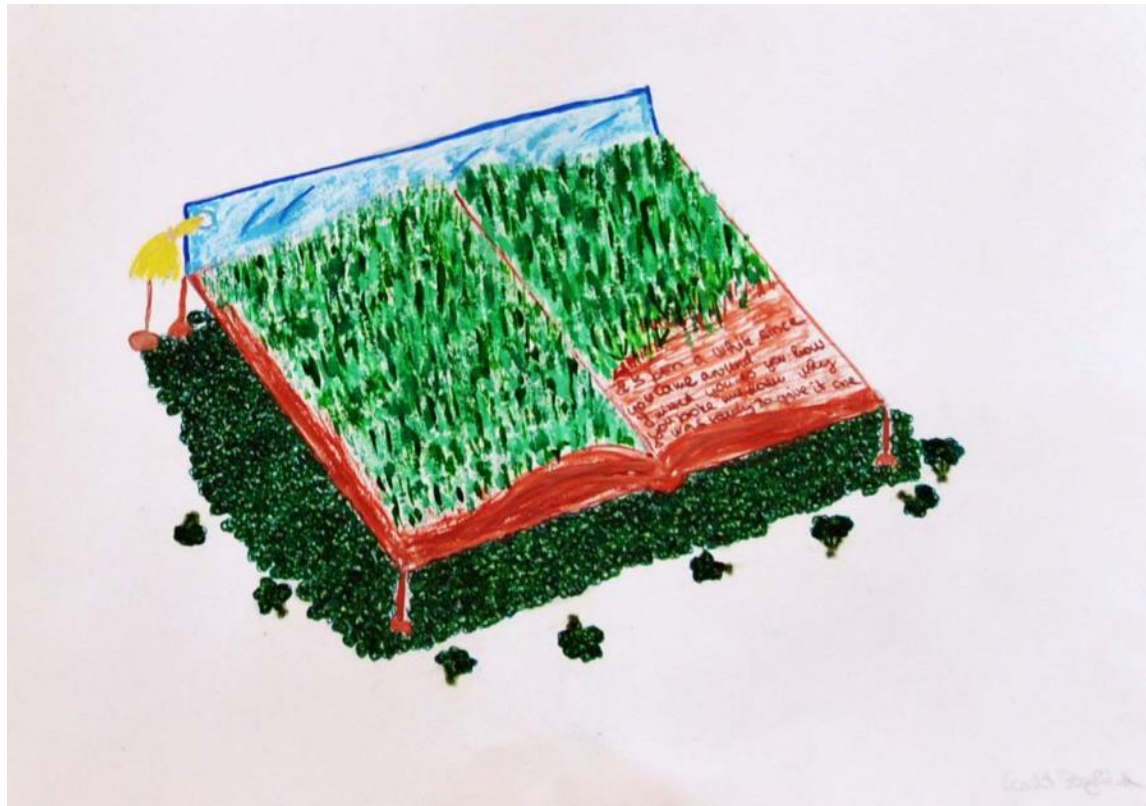
Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrában. Egy kiválasztott tárgy átalakítása. **Vetítéssel egybekötött művészettörténeti előadással kezdtünk.** Beszélgettünk (és megfigyeltük a képi illusztrációkat) a szürrealizmusról, Duchamp művészetéről, a véletlen elvről, neodadaizmusról, poparttról, konceptuális és a kortárs művészetről stb. A diákok jegyzeteltek és kérdeztek. (a frontális oktatásban bemutatott érdekes művek lekötötték az érdeklődésüket, és jó magaviseletet tanúsítottak) Tetszetek nekik a kreatív és szokatlan dolgok, mégis nehezen tudtam őket aktivizálni, amikor nekik kellett elkezdniük szürrealista tárgyakat kitalálni. Szabad asszociációs vizuális gyakorlatokat csináltunk. Össze kellett gyűjteniük hétköznapi, vagy számukra speciálisan fontos tárgyakat, majd tulajdonságokat, jelzőket, asszociációkat kellett melléjük írni. Kísérleteztünk azzal, hogy miként alakul át a tárgy természete, ha a léptéket, a színt, az anyagot vagy a funkciót stb. megváltoztatjuk.

Amikor elkészültek a kidolgozott művek, akkor rendeztünk egy aukciós eseményt. Középre leraktuk a földre az elkészült rajzokat, és kiválasztottunk 4 gazdag befektetőt, akiknek egyesével 10 – 10 milliárdforint költőpénzük volt. A téma lezáró játékban az osztály körülbelül fele vett részt. (Többen inkább a csendes rajzolást választották, ami nem is volt baj, mert körülbelül húsz fővel könnyebb volt megvalósítani az eseményt, mintha mindenki bekapcsolódott volna). A négy fiatal milliárdos befektető lelkesen belehelyezkedett a szerepébe. **Ők olyan innovatív tárgyakat kerestek befektetési célból, melyek piacra dobása által nagy profitra tehetnek szert.** A többi diák kiválasztott a földről 1-1 alkotást (nem a sajátját), és az aukció keretein belül eladásra kínálta **egy promóciós szöveg és egy kezdő licit meghatározásának kíséretében. Az aukciót én vezettem le. Rögzítettem a tárgyak fantázianevét, eladási árát, és az összes pénzmozgást feljegyeztem.** Folyamatosan tájékoztattam a licitálókat, hogy még mennyi készpénz áll rendelkezésükre. Nagyon intenzív, izgalmas és szürreális játékkal zártuk le a feladatot. Úgy érzem, hogy a diákok megéreztek a szürrealizmusban rejlő humort, energiát, kreativitást, új nézőpontokat és a játék derűjét.

Kapcsolódás: művészettörténet, biológia, fizika, matematika, retorika, etika, ipari formatervezés, pszichológia, színház stb.

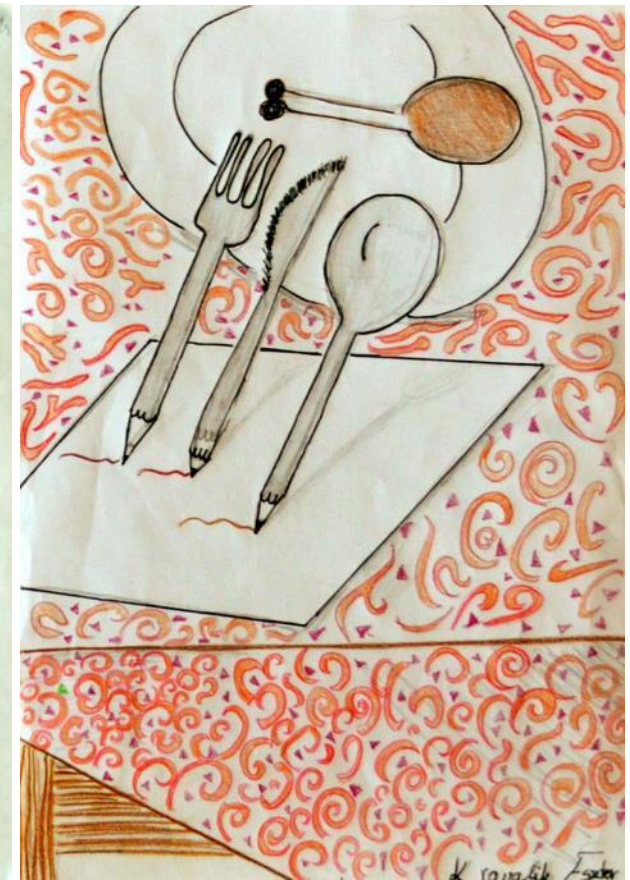
Tanulói munkák:

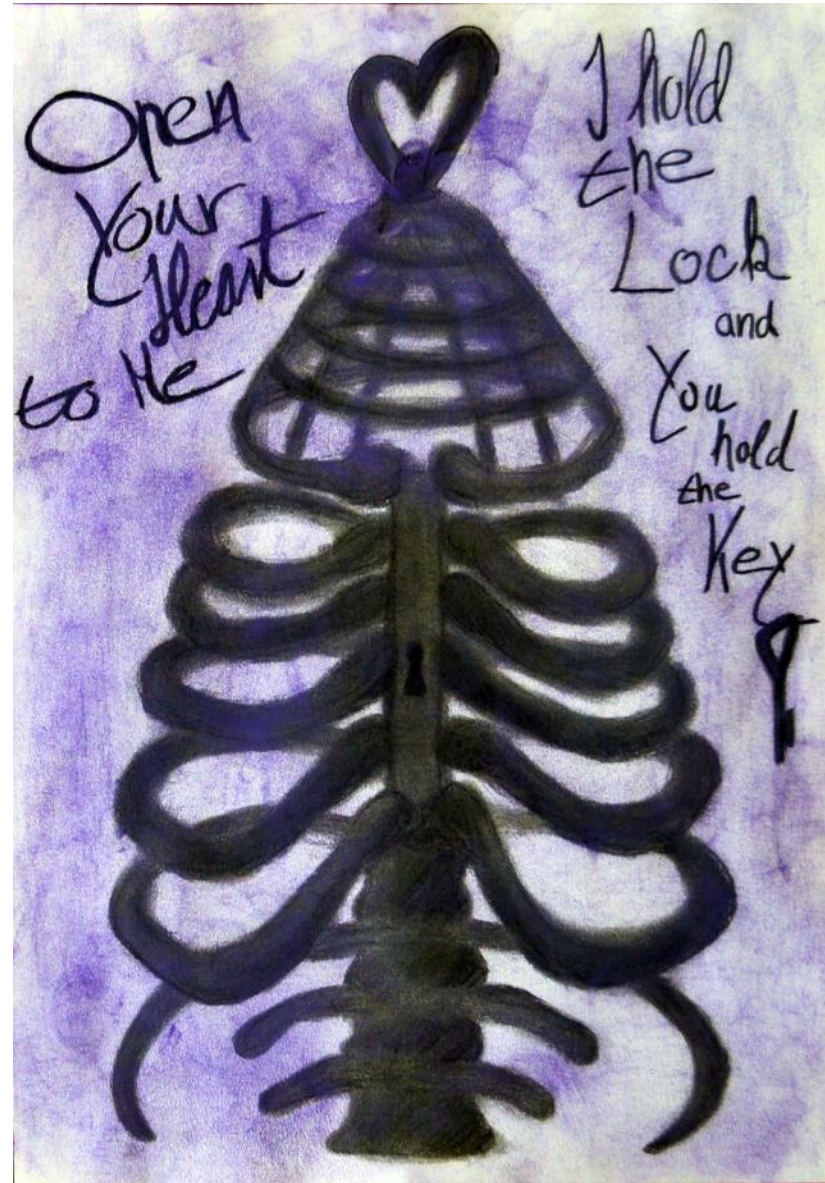

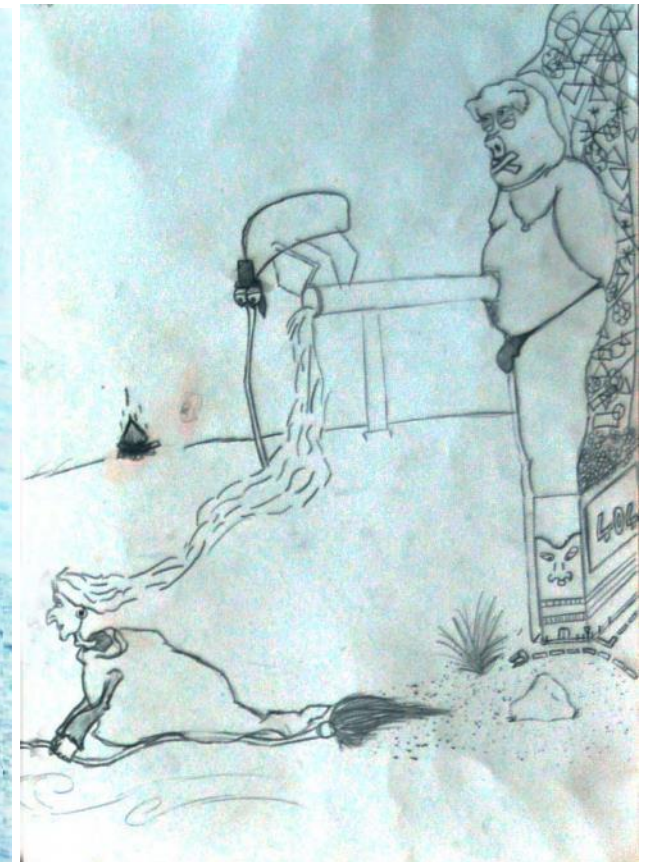

AUKCIÓ:

VÉDETT GYERMEKKOR (10. évfolyam 2. feladat) 5 tanóra (január – február)

Ez az időszak nagyon terhelt volt számunkra. A diákok sokat voltak betegek, az egész osztály iskolai versenyre készült, amihez januárban és februárban is kaptak tőlem 1-1 órát, én az iskolai bálra dolgoztam a rajzosokkal heteken át, és a rajz felvételi is kedden volt, amikor nekünk óránk lett volna. Nehéz volt a feladat folyamatosságát biztosítani. Sok kompromisszumot kellett kötnöm.

A Védett gyermekkor című feladat részeként először végig gondoltuk egy átlagos nyolc éves gyermek napirendjét, otthonát, családi hátterét, lelkületét. Beszélgettem a diákokkal a mindennapi tapasztalataikról. Néhány általunk kiválasztott fontos tényező alapján megvitatjuk, hogy milyen ma egy átlagos nyolc éves kisgyermek élete. (pl: Hány gyerek van egy családban? Hány gyerek él teljes családban? Hány szobás lakásban élnek az emberek? Hány autó van egy családban? Hány órát ül a net előtt egy gyerek? Hány évesen kap telefont? stb.) Együtt kialakítottuk, hogy mely tényezőkre fontos figyelni.

Aztán 4-5 fős csoportokba szerveződtek. Ők választottak maguk mellé társakat. Minden csoport megálmodott magának egy gyermeket, aki bárholnan származhat. Aztán el kellett a csapatnak készítenie az ő életét, portréját, családját, szobáját, kézírását, gyermekrajzát stb. Próbálják meg a fiktív alakot konkrétan elképzelni (szüleit, testvéreit, lakóhelyét, ruháit, játékait, barátait, étrendjét, szobáját, szokásait, gondolatait, vágyait és félelmeit stb.) , készítsenek róla egy portrét, rajzolják le a szobáját, a családját és írjanak a nevében a kézírásával egy levelet valakinek stb. / a gyerekekről kollázst vagy manipulált fotót hoznak létre vagy vele kapcsolatban.

Végül a folyamat zárásaként megrendeztük **A VILÁG GYERMEKEI TALÁLKOZÓT**, ahol a „kitalált „hat gyerek közül négy meg is lett személyesítve. Sajnos ezen az órán is sokan hiányoztak, ami visszavetette a teljesség érzését. A diákok sok alkotásukat a mai napig nem juttatták vissza hozzám, ezért hiányos egyelőre a feladat dokumentációja.

Ennek a feladatnak a végrehajtását nem tartom sikeresnek. A csoportos feladat és az óra folyamat töredezettsége lehetőséget adott arra, hogy néhányan teljes passzivitásba vonuljanak, és szinte semmilyen produktumot ne hozzanak létre a csoportjuk mögé bújva, ahol mások dolgoztak helyettük is.

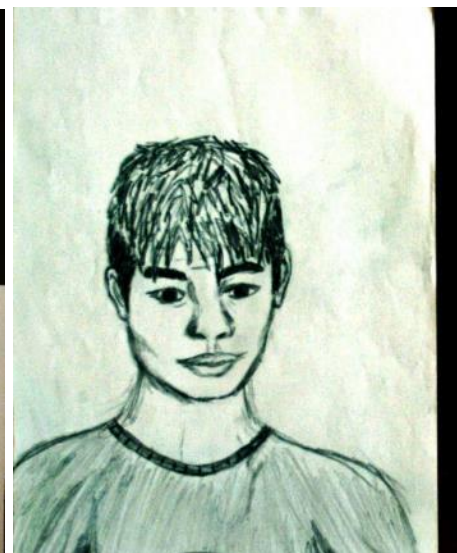
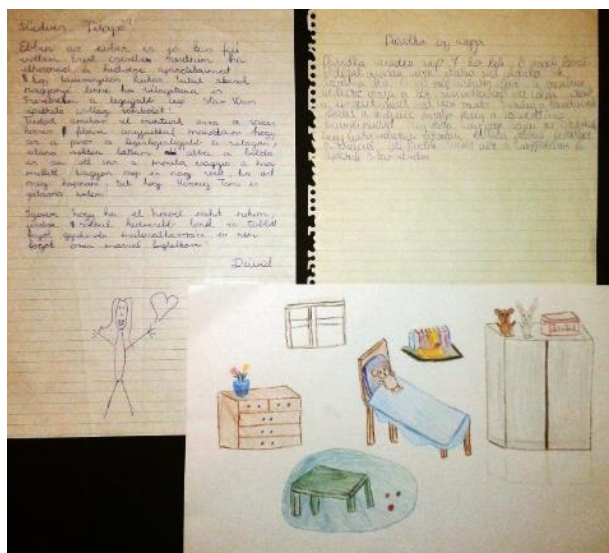
Kapcsolódás: szociológia, grafológia, pszichológia, irodalom, színház stb.

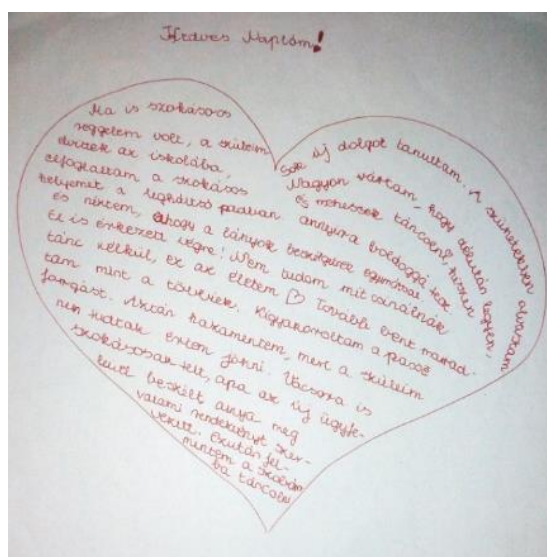
TANULÓI MUNKÁK:

KEDVES MIKULÁS!
 EGÉSZ ÉVBEN NAGYON JÓ
 VOLTAM, MÉG A SZOBÁ'M-
 AT IS KITAKARÍTOTTAM
 NÉHA, ÉS MEG ETTEM
 MINDIG A SAJGÁ JÉPÁ'T.
 EZÉRT CSAK EGGY DOLG
 OT KÉREK TŐLED:
 HOZD VISSZA ~~ANYÁ'T~~
 KÉRLEK ANYÁ'T!
 MARCI

[illegible]

KEDVES MIKULÁS!
EGÉSZ ÉVBEN NAGYON JÓ
VOLTAM, MÉG A SZOBA'M-
AT IS KITAKARÍTOTTAM
NÉHA, ÉS MEG ETTEM
MINDIG A SAÍRGÁ RÉPA'T.
EZÉRT CSAK EGGY DOLG
OT KÉREK TŐLED:
HOZD VISSZA A ~~SAÍRGÁ~~,
KÉRLEK ANYA'T!
MARCI

A VILÁG GYERMEKEI TALÁLKOZÓ:

TAVALY 10D (RAJZ TAGOZATOSOK) FEALADATMEGOLDÁSA

CSALÁDI NAPLÓ (10. évfolyam 3. feladat) (március -)

Ez a feladat a családi szerepeket, a személyes és a generációs kapcsolatokat vizsgálja, és dolgozza fel alkotó formában. Először beszélgetéssel vezette be a témát. Kérdéseket tettem fel a diákoknak, a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Aztán bemutattam néhány kapcsolódó, inspiráló kortárs és modern alkotást, és megfigyeléseket tettünk velük kapcsolatban. A következő órán tanári vezetéssel, egyénileg mindenki egyénileg összegyűjt minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot. (Mindenkinek csak magának kéne leírnia legalább tíz pozitív dolgot, a legjobb közös élményt, esetleg a zavaró dolgokat is stb.) Megvizsgáljuk, hogy ki mit kitől örökölt, kit másol, ki a példaképe a családba, kivel konfrontálódik a legtöbbet. Ezeket a kérdéseket a legnagyobb diszkrécióban válaszolják meg maguknak a diákok.

Aztán a tanulók kiválasztják azt a családtagjukat, akit a legjobban szeretnének megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig megpróbálnak arra a szerzettükre koncentrálni. Munkanaplót készítenek a folyamatról. Egyéni megoldási utak keresése és kivitelezése. Nagyon fontos feladat, hogy a tanár érzékletesen mutassa be, hogy milyen nyereségek származhatnak abból, ha valaki ezen a folyamaton végigmegy. Itt a munka nagy részét otthon, önmotiváltan kell elvégezni hétről hétre. Nagyon különböző megoldási formák, szintek várhatóak. Vannak olyan személyiségek és élethelyzetek, melyekben a gyerekek nem nyílnak meg. Ezt tiszteletben kell tartani.

Nagyon óvatosan kell mindvégig fogalmazni, és óvakodni kell attól, hogy bárkit beleszorítsunk egy kellemetlen helyzetbe. (pl. szabadon választhassanak bárkit a családból)

Ebben az osztályban volt a közelmúltban családi haláleset, van olyan, aki nem ismeri valamelyik szülőjét, vagy nem beszél vele stb. Fontos, hogy a tanulók ara használják a feladat adta lehetőségeit, ami megerősíti az identitásukat és fejleszti a személyiségüket.

Kapcsolódás: irodalom, művészettörténet, pszichológia, jogi ismeretek, biológia stb.

TANULÓI MUNKÁK

Ő az én apukám

Ő az egyike,
Kinek érdeme,
Bátyám élete,
Édesanyám másik lelké,
S nélküle az én életem se lehetne.

Ő az titól kaptam,
S bűnek örömmel adtam,
Az lehettem ari csak arantam.

Ő az oka,
Keg nem nőve az őta
A nemem sötét bama folya,
Néket onom okozója,
Elmem rejtélyeinek alkotója.

Ő az bi mindig adott,
Csak nemelhetem, hogy tölem in kaptott,
Önmagamná válni ő kaptott.

Ő az a nemely,
Aivel nevelni mindig van erély,
Ari vigyeis és megréd,
Biztonságot rugároz feléd,
Ari mindig segít, hogy éléd.

Ő az rit nyímben,
S a legmelyebb mindenben,
Boldográg kisér lellemben.

Kőbányai Szent László Gimnázium 38 fős, 10A osztálya

10. évfolyam 4. modul kortárs - művészet

A 10A osztályban zömmel lányok vannak. Sokan érdeklődnek a művészettörténet iránt, és néhányan jól fejezik ki magukat rajzban. (egy két diák felvételizett is anno a rajz szekcióba) Náluk néha megjelenik egyfajta érdektelenség. Az idei rajz órájuk nincsen beépítve az alap órarendbe, (nem fér bele az óraszámkeretbe), ezért nekik ez plusz 45 perc. Néhányan talán ezért, de nehezen aktivizálják magukat, és terhes számukra a tevékenykedtetésem. Alapvetően jó képességű tanulókról van szó. Vannak közülük jónéhányan, akik elmélyülnek a játékban, és épülnek az alkotás tapasztalataiból és örömeiből.

Amikor munkához látnak, akkor általában mintakövetők, és tartják magukat a megadott keretekhez. Amikor az osztály zömét sikerült aktiválnom, akkor a tapasztalat azt mutatja, hogy a többiek sem akartak kimaradni a mókából. (az előadás jellegű interaktív játékok nagyon szórakoztatták őket) Nagyon lelkesek és kreatívak voltak, amikor a betűvárból kellett irodalmi művet (mondóka, vers, reklám, halandzsa, mese, dalszöveg stb.) létrehozniuk és előadniuk. Náluk is körülbelül az órák egyharmadát sikerült jól megvalósítanom.

Nagyon fontos körülmény, hogy mekkora térben és milyen felszereltség mellett tartjuk meg a tanórát. Harmincnyolc diákot sokkal nagyobb feladat tevékenykedtetni egy kisebb térben, ahol nehezen férnek el, mint egy nagy teremben, ahol mindenkinek jut saját terület a figyelemhez és az alkotáshoz. (Nálunk szerencsére nagy és világos műterem áll a rendelkezésre.)

A modulvezető kutató tapasztalatai

Ha az új osztályokkal való megismerkedés során drámapedagógiai lehetőségekkel is él a tanár, az inspiráció és segítség a program számára is. Az osztály létszáma nagy, ami korlátozó tényezőként hat, és kihívást jelent, de ennek ellenére is érvényesülni tudnak a program fő szempontjai. A feladatok előkészítése és kidolgozása során az ismeretek folyamatosan bővülnek a vizuális művészeti ágak és műfajok terén (van figyelem és érdeklődés a diákok részéről, amikor műalkotásokat mutatok be vagy elemzek - kaptam konkrét visszajelzést a kollégáktól, hogy a diákok nagy része élvezti azt, hogy olyan művészeti tartalmakhoz, interpretációkhoz és megközelésekhez jut, amik más forrásokból nem könnyen vagy ömlesztve elérhetőek számukra)

A diákok számára örömet okoz, ha korábbi - bármilyen témában, tanórán szerzett - ismereteik visszaköszönnek, kapcsolódnak a kortárs műalkotásokhoz. A tanulók nagy része szeret intellektuális síkon kapcsolódni a kortárs képzőművészet alkotásaihoz, szereti a történeteket és szeret történeteket látni a művekbe. Előnyben részesítik a narratív frontális oktatást. Azt tapasztaltam, hogy érdekes számukra, hogyan lehet elhatolni egy kortárs mű gazdag jelentéstartalmait. A diákok értékelik az órán a spontaneitást, azt, ha az ötleteik, kérdéseik, gondolataik nyomán

alakul az óra menete, így tudnak érdekeltébbé válni - ez azért is fontos, mert sokan az általános iskolában megszokták, hogy a rajz egy töltelék óra, ahol lehet pihenni, házit írni stb.

Sokan rendelkeznek gátlásokkal a rajzolás és önkifejezés terén is, valamint nincsen osztályozás, mint motiváció - éppen ezért a konkrét feladatokat úgy alakítom, hogy folyamatosan nyitom azokat a diákok preferenciái, érdeklődési területei felé, valamint nem csak a feladatok bevezetésénél, hanem folyamatosan van inspirációs anyag. (minden órán van projektor és internetkapcsolat, hogy bármilyen ötletre-információra rá tudjunk keresni). Egy tanórán átlagosan 33- 38 kamaszt kell egyszerre lekötöni és foglalkoztatni, akik kezdik megszokni a furcsa feladataimat, és egyre kreatívabb megoldásokkal állnak elő.

Az irányított megfigyelések, a befelé irányuló reflexió és a kifelé irányuló reflexió, a közös gondolkodás, kísérletek és a tapasztalatok megbeszélése oldja a diákok előítéleteit, akik egyre felszabadultabban közelítenek a művek felé, egyre többet kérdeznek és egyre több nézőponttal tudnak szimpatizálni. Ezek a 17 éves emberek rendelkeznek már korlátozó elképzelésekkel a saját képességeikről, minőségi elvárásokkal, ízléssel, gátlásokkal, ráadásul a mi termünkben egy olyan környezetben alkotunk, ahol emelt szinten rajzot tanuló diákjaink művei vesznek minket körül. Ez egyszerre inspiráló, és egyszerre megugorhatatlan színvonalnak tűnik sokuk számára. A heti 45 perc (ami maximum 40 perc alkotóidő) kevés, főleg olyan kamaszoknak, akiknek a képzőművészeti önkifejezés nem fontos. Azon vagyok, hogy műértőbökké váljanak, hogy a művészet nagyobb élmény legyen számukra, és az alkotás örömét - játékát újra megtanulják, és örömforrásuk - sikerélményük legyen.

Ha csak 10 fő lenne egy osztályban, és dupla óra, akkor egyértelműen lehetne szárnyalni bármely tíz diákkal. Ezeknek a diákoknak átlagosan 7-8 órája van, tehát reggel 8- tól nagyjából délután háromig sulis, aztán a különórák stb. Nekem is pont 7.30 tól van órám 15.30 ig (összesen 7 darab). Ezek a diákok rengeteget használják a memóriájukat, a logikájukat stb., egy folyamat, amíg kilépnek ebből és beindul a kreativitásuk.

A kutató javaslatai

A tanár többirányú, drámai, zenei, irodalmi megközelítése jól alkalmazható a program során, ami találkozhat a tanulók többrétű érdeklődési körével. Minél több úton kell a diákok felé menni, és feltárni, hogy ki mivel motiválható, aktivizálható, inspirálható az alkotás felé.

A program megvalósítását befolyásoló tényezők

A tanórák során fontos feladat a kortárs képzőművészet modul programjának gyakorlatba való átültetése, az adott körülmények és a folyamat közben felmerülő speciális tényezők kezelése. Számtalan egyéni szempontot kell figyelembe venni. A diákok rajz órákkal kapcsolatos korábbi tapasztalatait, sokszor az ilyen tapasztalatok hiányát. Sok diák úgy kerül be a középiskolába, hogy korábbi rajzóráin nem gyarapította sem a szaktárgyi tudását, sem a kapcsolódó készségeket. A rajzban való önkifejezés ebben az életkorban sokaknál gátlásokba ütközik. A tapasztalat azt mutatja, hogy minden osztályban vannak olyan diákok is, akik nyitottan várják az alkotás lehetőségét, de bizonyos szituációkban, elakadások alkalmával mindenkit egyénileg kell támogatni egy 38 fős osztályban is.

Sokszor ezek a nagy létszámú osztályok a tanítás hatékonyságának érdekében más tanórákon zömében bontott csoportban tanulnak. A rajzórák személyességét komolyan nehezíti ez a nagy létszám. 38 fős létszám mellett hónapok telnek el, mire minden diákra jut egy személyre szóló mondat.

A szaktanár kapacitása is véges. Azokon a napokon, amikor a két kutatásban részt vevő osztály mellett még 5 plusz órában tanít a tanár, reggel 7:30-tól 16:00-ig, összesen a nap folyamán 6 tanmenetből, közel 150 diákot, az azt jelenti, hogy tudatosan kell beosztania az energiáit, ha még a 8. órában is értékes ábrázoló geometria órát akar tartani.

Egy tanévben általában 36 rajzóra van az éves tanterveben, amiből jó esetben kb. 30 tud megvalósulni.